Stuk 115 (BZ 1988) – Nr. 2

ARCHIEF
VLAAMSE RAAD
TERUGBEZORGEN

VLAAMSE RAAD

ZITTING 1989-1990

30 MAART 1990

COMMISSIE VAN ONDERZOEK

over het

Gewestplan Halle-Vilvoorde-Asse

VERSLAG

uitgebracht door de heren R. Van Rompaey en M. Van houtte

Samenstelling van de Commissie :

Voorzitter : de heer L. Vanvelthoven.

Leden : de heren F. Bosmans, R. Uyttendaele, R. Van Rompaey, J. Weyts ;
de heren A. Beckers, F. Dielens, J. Timmermans ;
de heren W. Cortois, M. Van houtte ;
de heer D. Vervaet.

Zie :
115 (BZ 1988)
– Nr. 1 : Commissie van Onderzoek — Oprichting

INHOUD

		Blz.
TITEL 1	HISTORIEK	4
TITEL II	DE COMMISSIE VAN ONDERZOEK	
Hoofdstuk 1	Taak en bevoegdheid van de Commissie van Onderzoek	7
Hoofdstuk II	Samenloop van een parlementair en een gerechtelijk onderzoek	9
Hoofdstuk III	Grondwettelijkheid van de Commissie van Onderzoek	30
Hoofdstuk IV	Voortzetting van de werkzaamheden van de Commissie van Onderzoek	32
TITEL III	AANLEIDING TOT HET ONDERZOEK	
Hoofdstuk 1	Voorstel van decreet	
Hoofdstuk II	Persartikel	35
Hoofdstuk III	Ontslag van adjunct-kabinetschef	36
TITEL IV	DE GEWESTPLANNEN IN HET ALGEMEEN	
Hoofdstuk 1	De totstandkoming van de gewestplannen	37
Hoofdstuk II	Hiërarchie van de plannen van aanleg	45
Hoofdstuk III	Basismateriaal van de gewestplannen	48
TITEL V	DE BEVOEGDHEID VAN DE UITVOERENDE MACHT	
Hoofdstuk 1	Het Openbaar Onderzoek	50
Hoofdstuk II	Bezwaarschriften	53
Hoofdstuk III	Bevoegdheid en werkwijze van de Regionale Commissie' van Advies	57
Hoofdstuk IV	Wijzigingsbevoegdheid	63
TITEL VI	GROENE GORDEL	65
TITEL VII	KAARTEN VAN HET GEWESTPLAN	
Hoofdstuk I	Tekenen van de kaarten	66
Hoofdstuk II	Ondertekening van de gewestplannen	68
Hoofdstuk III	Drukken van de gewestplannen	70
TITEL VIII	VERHOUDING KABINET-ADMINISTRATIE	
Hoofdstuk 1	Samenwerking	71
Hoofdstuk II	Scheiding of gewijzigde samenwerking	72
Hoofdstuk III	Oorzaken van de gewijzigde werkmethode	74
TITEL IX	BESLUITVORMING	
Hoofdstuk I	Organisatie van de besluitvorming	78
Hoofdstuk II	Beslissingscriteria	80
Hoofdstuk III	Politieke tussenkomsten	
Hoofdstuk IV	Beperkte werkgroep	86
Hoofdstuk V	Beslissingen van het MCVA	87
Hoofdstuk VI	Eigendomssituatie	94
TITEL X	BESTEMMINGSWIJZIGINGEN	
Hoofdstuk 1	De gevallen Denys	95
Hoofdstuk II	Het geval Vilvoorde	110
Hoofdstuk III	Kwantitatieve aspecten	112
Hoofdstuk IV	De verschilnota	115
TITEL XI	VERKAVELINGEN	
Hoofdstuk 1	Nota Pede 11.2.87	121
Hoofdstuk II	Nota Akkermans 18.2.87'	122
Hoofdstuk III	Verschillen nota Pede – nota Akkermans	123
Hoofdstuk IV	Besprekingen	124
Hoofdstuk V	Proeve tot inzicht'	126
Hoofdstuk VI	Beleid van de opeenvolgende Ministers	128
TITEL XII	ONDERZOEK VAN 55 ARRESTEN VAN DE RAAD VAN STATE	130
TITEL XIII	PLANSCHADE	
Hoofdstuk I	Oorspronkelijke opvatting	134
Hoofdstuk II	Beslissingen van het MCVA	135
Hoofdstuk III	Opvatting van de Regionale Commissie van Advies	136
Hoofdstuk IV	Intrekking van de inherzieningstellingen	137

TITEL XIV ONDERZOEK IN ENKELE GEMEENTEN

Hoofdstuk 1 Beersel 138
Hoofdstuk II St.-Genesius-Rode 144
Hoofdstuk III Overijse 145

TITEL XV BESLUITEN 154

BIJLAGE

Samenvatting van de getuigenverklaringen 162

DAMES EN HEREN,

In Titel 1 van het verslag wordt een uitvoerige uiteenzetting gegeven over het verloop van de werkzaamheden van de commissie van onderzoek. Deze werden onderbroken door de parlementsontbinding en de ontbinding van de Vlaamse Raad op 8 november 1987.

Het onderzoek werd in de eerste fase geleid door de heer F. Grootjans, toenmalig Voorzitter van de Raad.

De tweede fase met de besluitvorming gebeurde onder voorzitterschap van de heer L. Vanvelthoven, de huidige Voorzitter van de Raad.

Voor de Titels II en V van onderhavig verslag neemt verslaggever R. Van Rompaey de verantwoordelijkheid op zich terwijl verslaggever M. Van houtte zich verantwoordelijk acht voor de samenvattende bijlage.

TITEL 1. HISTORIEK

In toepassing van artikel 2 van het decreet van 20 maart 1984 houdende vaststelling van de procedure van onderzoek werd op verzoek van minstens een derde van de leden van de Raad door de heer Van Elewyck op 8 januari 1987 het oprichtingsbesluit van de commissie van onderzoek over het gewestplan Halle-Vilvoorde-Asse neergelegd. (Stuk 185 (1986-1987) – Nr. 1)

Op 22 januari 1987 werd door de Raad de commissie samengesteld.

Volgens het oprichtingsbesluit werd aan de commissie van onderzoek de volgende opdracht gegeven

— een onderzoek in te stellen naar de wijze waarop het gewestplan Halle-Vilvoorde-Asse tot stand is gebracht ;

— een onderzoek in te stellen naar wijzigingen die in verschillende stadia zouden zijn aangebracht aan het gewestplan ;

— een onderzoek in te stellen naar de redenen die aan de basis liggen van bedoelde wijzigingen ;

— een onderzoek in te stellen naar de wijze waarop dit gewestplan ten uitvoer wordt gelegd.

De commissie van onderzoek moest haar verslag uiterlijk op 1 oktober 1987 neerleggen. Bij beslissing van de Vlaamse Raad van 24 juni 1987 werd voormelde datum verschoven naar 31 december 1987.

De commissie van onderzoek vergaderde op 2 februari, 2, 23 en 30 maart, 6 en 27 april, 13 en 21 mei, 9 en 22 juni, 6 juli, 29 september, 12 en 26 oktober en 3 november 1987.

De volgende getuigen werden gehoord (in chronologische volgorde) :

— op 23 maart 1987 :

1) de heer L. Dhoore, die als Staatssecretaris de ruimtelijke ordening onder zijn bevoegdheid had van 23 oktober 1973 tot 16 oktober 1976 ;

2) de heer M. Eyskens, die als Staatssecretaris de ruimtelijke ordening onder zijn bevoegdheid had van 16 oktober 1976 tot 30 april 1979 ;

3) de heer P. Akkermans, die als Staatssecretaris en Gemeenschapsminister de ruimtelijke ordening onder zijn bevoegdheid had van 30 april 1979 tot 10 december 1985.

— op 30 maart 1987 :

1) de heer M. Denys, adjunct-kabinetschef met de graad van kabinetschef van Gemeenschapsminister Pede van 15 maart 1986 tot 8 januari 1987 ;

2) de heer J. Pede, die als Gemeenschapsminister de ruimtelijke ordening onder zijn bevoegdheid had van 10 december 1985 tot 3 februari 1988.

— op 6 april 1987 :

1) de heer Ph. Vanden Borre, Directeur-generaal bij Openbare Werken van 1974 tot 1 februari 1986 ;

2) de heer A. Pauwels, ambtenaar, sinds 1973 verbonden aan het kabinet van Staatssecretaris Dhoore en nadien aan de kabinetten van Staatssecretaris Eyskens en Minister Akkermans ;

3) de heer G. Tastenhoye, politiek redacteur bij „Gazet van Antwerpen".

— op 27 april 1987 :

1) de heer R. Van De Sande, van 1973 tot 1978 waarnemend adviseur in de administratie ;

2) de heer D. Vallez, tekenaar bij het Hoofdbestuur van Stedebouw DABRO ;

3) de heer G. Tallir, werknemer bij de firma Aero Survey.

— op 9 juni 1987 :

1) de heer M. Denys, voornoemd ;

2) de heer H. Casaer, voorzitter van de Regionale Commissie van Advies voor het gewestplan Halle-Vilvoorde-Asse ;

3) de heer H. Van Nooten, provinciale directeur van Stedebouw voor Vlaams-Brabant.

— op 22 juni 1987 :

de heer R. Roosens, Directeur-generaal bij het Vlaams Ministerie, Administratie voor de Regionale en Lokale Besturen.

— op 6 juli 1987 :

de heer A. Pauwels, voornoemd.

— op 26 oktober 1987 :

Gemeenschapsminister J. Pede, voornoemd.

— op 3 november 1987 :

1) Gemeenschapsminister P. Akkermans, voornoemd ;

2) Minister M. Eyskens, voornoemd.

Het inleidend verslag, opgesteld door de verslaggevers, werd besproken in de vergadering van 2 maart 1987.

De onderzoekscommissie bracht op 4 mei 1987 een bezoek aan de zetel van het Hoog Comité van Toezicht, alwaar een vergadering werd gehouden tijdens dewelke de 28 kaartbladen van het gewestplan Halle-Vilvoorde-Asse werden onderzocht.

De verslaggevers verzochten de gemeentebesturen van Overijse, St.-Genesius-Rode, Beersel, Dilbeek en Grimber-

gen om inlichtingen. Door de gemeenten Overijse, St.-Genesius-Rode en Beersel werden de inlichtingen verschaft. De gemeenten Dilbeek en Grimbergen hebben geen gegevens overgemaakt.

Op 15 september 1987 werd door de verslaggevers een interimverslag neergelegd dat door de onderzoekscommissie niet ten gronde werd besproken.

Op 12 oktober 1987 werd door de Voorzitter van de onderzoekscommissie aan 8 universiteitsprofessoren van de respectievelijke rechtsfaculteiten een advies gevraagd over dc vraagstukken die rijzen ingeval van samenloop van een parlementair en een gerechtelijk onderzoek. Dit advies werd verstrekt op 19 mei 1988.

Door de ontbinding van de Vlaamse Raad op 8 november 1987 kwamen de bevoegdheden van de onderzoekscommissie, ingevolge artikel 13 van het decreet van 20 maart 1984, te vervallen.

Op 30 maart 1988 werd op verzoek van minstens een derde van de leden van de Raad door de heer W. Cortois het oprichtingsbesluit van de commissie van onderzoek over het gewestplan Halle-Vilvoorde-Asse neergelegd. (Stuk 115 (BZ 1988) – Nr. 1)

In de zitting van de Vlaamse Raad van 26 april 1988 werd de commissie van onderzoek samengesteld als volgt : de heren Felicien Bosmans, Uyttendaele, Robert Van Rompaey, Weyts, Beckers, Derycke, Timmermans, Cortois, Van houtte en Vervaet.

Volgens het oprichtingsbesluit werd aan de Commissie van Onderzoek dezelfde opdracht gegeven als aan de vorige Commissie van Onderzoek, te weten :

— een onderzoek in te stellen naar de wijze waarop het gewestplan Halle-Vilvoorde-Asse tot stand is gebracht ;

— een onderzoek in te stellen naar wijzigingen die in verschillende stadia zouden zijn aangebracht aan het gewestplan ;

— een onderzoek in te stellen naar de redenen die aan de basis liggen van bedoelde wijzigingen ;

— een onderzoek in te stellen naar de wijze waarop dit gewestplan ten uitvoer wordt gelegd.

Duidelijkheidshalve zullen wij beide commissies respectievelijk betitelen als onderzoekscommissie 1 en onderzoekscommissie II.

De onderzoekscommissie II vergaderde onder het voorzitterschap van de heer Vanvelthoven op : 12 december 1988, 24 januari 1989, 27 februari 1989, 29 mei 1989, 1 juni 1989, 23 januari 1990 en 21, 27, 29 en 30 maart 1990.

De termijn voor de werkzaamheden van de onderzoekscommissie II werd achtereenvolgens verlengd tot 31 maart 1989, 31 mei 1989, 31 december 1989 en 31 maart 1990.

TITEL II. COMMISSIE VAN ONDERZOEK

Hoofdstuk 1. Taak en bevoegdheid van de commissie van onderzoek

Begrippen als onwettige en onregelmatige handeling, onrechtmatige handeling, en bedrieglijke handeling, werden met betrekking tot het gewestplan Halle-Vilvoorde-Asse nogal eens door elkaar gebezigd, wat aanleiding geeft tot enige begripsverwarring, die onvermijdelijk haar weerslag zou kunnen hebben op de werkzaamheden van de onderzoekscommissie, zodat het ons noodzakelijk lijkt de aandacht te vestigen op de oorsprong en de omvang van het recht van onderzoek en dienvolgens op de juiste taak en bevoegdheid van de onderzoekscommissie.

Het recht van onderzoek vindt zijn grondslag in artikel 40 van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming van de instellingen en werd geregeld bij decreet van 20 maart 1984.

Hoofdzakelijk heeft het recht van onderzoek een tweevoudig doel :

— als gevolg van het initiatiefrecht alle nodige inlichtingen in te winnen om de wetgevende taak op een afdoende wijze uit te oefenen ;

— als gevolg van de verantwoordelijkheid van de Ministers een toezicht uit te oefenen op het regeringsbeleid met dien verstande dat het recht van onderzoek niet noodzakelijkerwijze een wantrouwen tegenover de uitvoerende macht impliceert.

Van het recht van onderzoek kan op een absolute manier gebruik gemaakt worden binnen de bevoegdheidssfeer door de grondwet voorbehouden. Zodoende mag de commissie van onderzoek geen inbreuk plegen op de bevoegdheidsgebieden die behoren tot de specifieke en door de grondwet bepaalde taken van de uitvoerende en de rechterlijke macht. (Recht van onderzoek van het Parlement — G. Traest blz. 2 - 4)

A. Onwettige of onregelmatige handeling

De onwettige of onregelmatige administratieve akten ressorteren onder de jurisdictionele bevoegdheid, hetzij van de Raad van State, hetzij van de gewone rechtbanken.

In het Belgisch publiekrecht betekent het wettelijkheidsbeginsel enerzijds dat de administratieve overheid slechts kan optreden wanneer zij daartoe een juridische grondslag vindt in de grondwet of de wet en anderzijds dat de administratieve overheidsakten moeten overeenstemmen met de wetten of met de gelijkwaardige of hogere rechtsnormen.

De wettigheidscontrole, bestaande in de toetsing van de administratieve akten aan de wetten of aan de hiermee gelijkwaardige of hogere rechtsnormen, is in ons publiekrecht een rechterlijke wettigheidscontrole. (Rechter en Bestuur in het Belgisch Publiekrecht — Alen A., blz. 1 en volgende)

1. Wettigheidscontrole door de Raad van State

Indien het gaat om een beroep tot nietigverklaring van een administratieve overheidsakte spreekt de afdeling administratie van de Raad van State zich bij wijze van arresten uit wegens overtreding van hetzij substantiële, hetzij op straffe van nietigheid voorgeschreven normen, overschrijding of afwending van macht.

Bij de uitoefening van deze jurisdictionele bevoegdheid stelt de Raad van State een einde aan een geschil. Het komt echter de Raad van State niet toe zich in te laten met de beleidsvraag en zich in de plaats te stellen van de administratieve overheid en te beslissen wat het algemeen welzijn vereist. (Overzicht van het Belgisch Administratief Recht — Mast, uitgave 1989, nr. 556, blz. 540).

Hoewel de vernietigingsarresten „erga omnes" gelden, hebben zij geen regelende waarde en kunnen derhalve niet beschouwd worden als reglementerende akten. (Tijdschrift voor Bestuurswetenschappen 1966 blz. 93)

Deze arresten zijn specifieke beslissingen, waarvan de gevolgen niet verder reiken dan het geschil waarover uitspraak is gedaan. Ondanks de erga omnes-gelding van het vernietigingsarrest beslist de Raad van State geval per geval en mag hij geen rechtsregel uitvaardigen die voortaan van toepassing zal zijn. (Overzicht van het Belgisch Administratief Recht — Mast, uitgave 1989, nr. 561, blz. 549).

Hoewel men tot nog toe ‚inzake rechterlijke wettigheidscontrole de rechter en het bestuur uitsluitend als antagonisten beschouwde, legt de moderne rechtsliteratuur de nadruk op de voordelen van deze rechterlijke wettigheidscontrole, die o.m. thans beschouwd wordt als een middel van ordelijk rechtsverkeer dat de overheid voor de toekomst richt. (Rechter en Bestuur in het Belgisch Publiekrecht — Alen A. Deel II nr. 489 blz. 924)

2. Wettigheidscontrole door de gewone rechtbanken

In toepassing van artikel 107 van de grondwet kan de exceptie van onwettigheid voor de gewone rechtbanken opgeworpen worden. Deze exceptie is een verweermiddel dat aan een gedingvoerende partij toelaat in de loop van het geding de onwettigheid — zijnde de inbreuk op het wettigheidsbeginsel — van een administratieve overheidsakte in te roepen. Indien de rechter deze exceptie aanvaardt geldt zijn beslissing inter partes en verdwijnt de onwettige administratieve overheidsakte niet uit de rechtsorde. Ze kan derhalve door een ander rechter of door dezelfde rechter in een andere zaak nog worden toegepast.

B. Onrechtmatige handelingen

In toepassing van artikel 1382 en 1383 BW wordt een handeling als onrechtmatig beschouwd wanneer zij een inbreuk betekent op een juridisch gesanctioneerde gedragsnorm. Wanneer deze norm een wel bepaald gebod of verbod oplegt is de inbreuk op zichzelf reeds foutief. Indien deze norm een onbepaald gebod of verbod oplegt wordt de handeling onrechtmatig wanneer men niet de vereiste zorgvuldigheid in acht neemt die in het maatschappelijk verkeer betaamt. Als referentiegedrag wordt hierbij genomen het gedrag van een normaal zorgvuldige en omzichtige persoon, zijnde de bonus pater familias.

Ten aanzien van de onrechtmatigheid van het overheidsoptreden worden dezelfde rechtsregels toegepast. Sinds het Flandria-arrest van 5 november 1920 heeft het Hof van Cassatie geen twijfel meer laten bestaan over de overheidsaansprakelijkheid voor onrechtmatige daden.

Sinds de kanaal- en schoorsteenarresten van 6 april 1960 wordt de overheid verantwoordelijk gesteld voor schade voortvloeiende uit rechtmatige daden.

De beoordeling van deze onrechtmatige- en rechtmatige overheidshandelingen ligt in de bevoegdheid van de gewone rechtbanken.

C. Bedrieglijke handelingen

De term „bedrieglijke handeling" werd met betrekking tot het voorwerp van het onderzoek steeds gebezigd in de strafrechtelijke zin.

De beoordeling van penale handelingen wordt specifiek aan de strafrechter voorbehouden zodat de onderzoekscommissie desbetreffende geen enkele bevoegdheid heeft.

Daarenboven moet de onderzoekscommissie, wanneer zij een feit vaststelt dat op grond van de strafwet voor een sanctie vatbaar is, de zaak onmiddellijk overmaken aan de rechterlijke macht.

BESLUIT

De onderzoekscommissie mag niet gaan zitten in de zetel van de Raad van State voor de beoordeling van onwettige of onregelmatige handelingen, in de zetel van de burgerlijke rechter voor de beoordeling van onrechtmatige daden of in de zetel van de strafrechter voor de beoordeling van strafbare feiten.

Het onderzoek kan enkel gericht zijn enerzijds op het inwinnen van inlichtingen met het oog op de wetgevende arbeid en anderzijds op het regeringsbeleid.

Hoofdstuk II. Samenloop van een parlementair en een gerechtelijk onderzoek

1. Rechtsleer

Op 19 mei 1988 legden 8 universiteitsprofessoren hun advies neer over de vraagstukken die rijzen ingeval van samenloop van een parlementair en een gerechtelijk onderzoek. (Stuk 126 (BZ 1988) – Nr. 1)*

Dit advies kan samengevat worden als volgt :

1) Het recht van onderzoek is een instrument bij de beleidsvoorbereiding en eveneens een middel in het raam van de vaststelling van de politieke verantwoordelijkheid van Ministers en Staatssecretarissen ten aanzien van de wetgevende kamers en van de leden van de Executieven ten aanzien van de Raden.

2) Met de verwijzing naar de bevoegdheden van de onderzoeksrechter hebben de wet- en decreetgever de commissie van onderzoek niet de rechtsmacht, doch alleen de middelen verschaft om navorsingen te verrichten die de waarheid aan het licht brengen omtrent het onderwerp van het onderzoek en in het raam daarvan zekere dwangmiddelen aan te wenden.

3) In de uitoefening van het hem verleende recht van onderzoek mag de Vlaamse Raad noch rechstreeks noch onrechtstreeks deelnemen aan de uitoefening van bevoegdheden, voorbehouden aan de rechterlijke macht en geen dwangmiddelen voor onderzoek aanwenden die de grondwet aan de rechter heeft voorbehouden of van een regeling door de wet afhankelijk heeft gesteld.

---

* Advies over de vraagstukken die rijzen in geval van samenloop van een parlementair en een gerechtelijk onderzoek opgesteld door A. Alen (KUL en RUG). A. Beirlaen (VUB), A. De Nauw (VUB), B. De Ruyver (RUG), C. Van de ' Wyngaert (UIA), P. Van Orshoven (KUL), R. Verstraeten (KUL) onder voorzitterschap van K. Rimanque (UIA).

4) Feiten die het voorwerp uitmaken of hebben uitgemaakt van een onderzoek in strafzaken kunnen niet ter kennis worden gebracht van of onderzocht worden door een commissie van onderzoek van een parlementaire instelling middels stukken die deel uitmaken van een gerechtelijk dossier dan met toestemming van de procureur-generaal bij het Hof van Beroep waar het dossier berust. De Minister van Justitie heeft slechts een recht van inzage van het dossier zonder de bevoegdheid van de mededeling ervan aan derden, ook niet aan een parlementaire commissie van onderzoek.

5) Het beginsel van het geheim van het onderzoek in strafzaken brengt met zich dat alle personen die uit hoofde van hun ambt kennis dragen van feiten in verband met het onderwerp van het onderzoek, drager zijn van geheimen in de zin van het strafwetboek en deze kennis niet mogen meedelen aan een parlementaire onderzoekscommissie, ongeacht de omstandigheid of deze in het openbaar of met gesloten deuren zitting houdt.

6) Het parlementair onderzoek mag echter niet verlamd worden door het enkele feit van de mogelijkheid van een gerechtelijk onderzoek. Als vertegenwoordigers van een Natie hebben de leden van een parlementaire instelling middels het recht van onderzoek het recht rekenschap te vragen van de administratieve overheden onder de leiding of het toezicht van de respectieve uitvoerende machten.

7) De Vlaamse Raad kan, bezorgd om de effectiviteit van het beleid dat door de organen van de Vlaamse Gemeenschap en het Vlaamse Gewest wordt gevoerd, niet de bevoegdheid worden ontzegd het recht van onderzoek uit te oefenen ten aanzien van het onder de politieke verantwoordelijkheid van de Minister van Justitie gevoerde justitiële beleid.

De Vlaamse Raad is, met inachtneming van substantiële beperkingen op het stuk van de middelen bevoegd tot onderzoek in aangelegenheden die het voorwerp uitmaken van een gerechtelijk onderzoek.

8) Voor wat betreft de inhoud van een lopend gerechtelijk onderzoek is de Onderzoeksrechter gehouden door het beroepsgeheim en verkeert hij in de onmogelijkheid gegevens mede te delen over deze stukken, inzage te verlenen of de stukken zelf over te leggen.

Voor wat de afhandeling van het gerechtelijk dossier betreft is de Onderzoeksrechter onderworpen aan een toezicht van de procuréur-generaal van het Hof van Beroep. Vragen met betrekking tot de afhandeling van het gerechtelijk dossier dienen gesteld te worden aan de procureur-generaal en niet aan de onderzoeksrechter.

9) De rechters, die over de grond van de zaak moeten beslissen, zijn op dezelfde wijze als de onderzoeksrechters gehouden door het beroepsgeheim.

10) De onderzoeksrechters, de rechters ten gronde in strafzaken en de andere personen, die in een rechterlijke functie optreden of opgetreden zijn in een gerechtelijke procedure waarover de onderzoekscommissie van de Vlaamse Raad verdere informatie wenst te verkrijgen, kunnen opgeroepen worden door deze onderzoekscommissie en, voor zover zij als getuigen of als deskundigen optreden, verplicht worden de eed af te leggen, doch mogen geen verklaringen afleggen met betrekking tot de betrokken gerechtelijke procedures omdat zij gebonden zijn door het beroepsgeheim.

11) Een parlementaire onderzoekscommissie kan de Minister van Justitie oproepen om gehoord te worden over een onderwerp dat betrekking heeft op ambtsverplichtingen van het parket in de mate waarin de wet prerogatieven aan de-

uitvoerende macht ten opzichte van het openbaar ministerie toekent.

Ook de procureurs-generaal bij de Hoven van Beroep kunnen opgeroepen worden om gehoord te worden, welke oproeping geschiedt langs de Minister van Justitie.

De oproeping van de andere leden van het Openbaar Ministerie geschiedt langs de Minister van Justitie en de procureur-generaal bij het Hof van Beroep.

De Minister van Justitie en de leden van het Openbaar Ministerie zijn gehouden door het beroepsgeheim. De plicht tot geheimhouding houdt in dat de Minister van Justitie en de leden van het Openbaar Ministerie in principe niet mogen antwoorden op vragen die gericht zijn op een bepaalde zaak.

Vragen met betrekking tot de toepassing van de wetgeving, het algemeen beleid van het Openbaar Ministerie en de wenselijkheid de bestaande wetgeving te wijzigen, zijn in de regel door het beroepsgeheim niet gedekt.

12) De officieren en agenten van gerechtelijke politie alsmede de agenten van de dienst enquêtes van het Hoog Comité van Toezicht mogen de geheimen waarvan zij in het kader van de uitoefening van hun bevoegdheden kennis krijgen niet kenbaar maken wanneer zij worden opgeroepen door een parlementaire onderzoekscommissie.

De parlementaire onderzoekscommissie kan geen inzage krijgen van stukken dan mits toestemming van de procureur-generaal bij het Hof van Beroep.

13) De parlementaire onderzoekscommissie mag zich niet de beoordeling in feite en in rechte van straf- of burgerrechtelijke verantwoordelijkheden aanmatigen. Zij mag evenmin de waarborgen van behoorlijke strafrechtsbedeling in het gedrang brengen, zoals het vermoeden van onschuld, het recht van verdediging en het verbod van zelf-incriminatie.

14) De parlementaire onderzoekscommissie mag geen verklaringen afnemen in alle gevallen waarin deze ernstig kans maken in een tegen de betrokkene ingestelde of in te stellen strafprocedure invloed uit te oefenen op de bestraffing, a fortiori indien zij een eventuele strafvordering kunnen uitlokken.

15) Wanneer de parlementaire onderzoekscommissie kennis krijgt van een misdrijf dient zij hiervan aangifte te doen, niet op grond van artikel 10, 1º lid van het decreet van 20 maart 1984, doch wel op grond van artikel 29, 1º lid van het Wetboek van Strafvordering.

Voorheen had Gemeenschapsminister Akkermans omtrent dezelfde problematiek een advies gevraagd aan Prof. H. Vandenberghe (K.U.L.).

Dit advies luidt als volgt :

„A. Getuigenis van de onderzoeksrechter

1. Volgens artikel 4 van het decreet van 20 maart 1984 houdende vaststelling van de procedure van onderzoek hebben de commissie, alsook de Voorzitter de bevoegdheden die het Wetboek van Strafvordering aan de onderzoeksrechter toekent.

Het Wetboek van Strafvordering bepaalt de ambtsverrichtingen van de onderzoeksrechter niet op nauwkeurige of beperkende wijze.

Naast enkele door de wet vermelde onderzoeksdaden, heeft de onderzoeksrechter het recht en de plicht alles in het werk te stellen wat tot openbaring van de waarheid en tot de keurige voorstellen van het dossier kan bijdragen.

De onderzoekscommissie heeft derhalve een zeer ruim appreciatierecht om te oordelen welke verrichtingen moeten bevolen worden om haar taak te beëindigen.

Gezien het voorwerp van de onderzoekscommissie echter gedeeltelijk samenloopt met een bestaand gerechtelijk onderzoek stellen er zich enkele delicate procedure-vragen die o.m. verband houden met het horen van de onderzoeksrechter, het oproepen van sommige getuigen en het inzagerecht van documenten die door de onderzoeksrechter in beslag werden genomen.

2. Het gerechtelijk dossier is geheim (J.P. Masson, Le secret de l'instruction, Rev. Dr. pén. 81, blz. 393-399)

Daaruit volgt dat de onderzoeksrechter wanneer hij, met het akkoord van zijn hiërarchische overste, zou worden opgeroepen om te getuigen hij wel moet verschijnen maar het beroepsgeheim kan inroepen.

Dit is echter een mogelijkheid waarover hij uiteindelijk zelf oordeelt.

Indien hij spreekt is hij in geen geval strafbaar. (artikel 458 SW)

Het is niet uitgesloten dat hij zou antwoorden op „externe" vragen zoals, wie is beschuldigd, waarom duurt het onderzoek zo lang, welke zaken werden in beslag genomen, waarom werden huiszoekingen verricht enz.. .

Vragen en verklaringen over de individuele schuldvraag zijn nochtans uitgesloten daar de onderzoeksrechter daar niet over te oordelen heeft.

Het is immers de raadkamer die oordeelt of er voldoende bezwaren bestaan om een betichte te verwijzen.

3. Immers ook de parlementaire onderzoekscommissie is aan de naleving van de fundamentele rechten en het rechtsstaatsprincipe t.o.v. de burger gehouden.

De onderzoekscommissie oordeelt in wezen over het optreden van de uitvoerende macht, als zodanig en haar werking is niet gericht op het vaststellen van individuele strafrechtelijke verantwoordelijkheid.

Zo verklaarde de heer Luc Van Den Bossche :

„Het doel van de enquête is immers niet het vaststellen van individuele schuld en de conclusies van een enquêtecommissie hebben als dusdanig ook geen rechtsgevolg voor individuele burgers. Die burgers kunnen door dergelijke procedure wel in een lastig parket worden gebracht." (Vlaamse Raad, Handelingen, 1983-1984, blz. 939)

Natuurlijk is het mogelijk dat de onderzoekscommissie naar aanleiding van dit onderzoek op feiten zou kunnen botsen die mogelijks „strafrechtelijk" kunnen gekwalificeerd worden.

Dit wordt impliciet aangenomen door artikel 3 van het decreet dat bepaalt dat de vergaderingen openbaar zijn, tenzij de commissie anders beslist.

Uit de voorbereidende werken blijkt dat de hypothese van werking achter gesloten deuren verband houdt met „strafrechtelijke problemen" (Vlaamse Raad, Stuk 87 (1983-1984) – Nr. 3, blz. 8-9)

Is artikel 10 hierbij relevant waar te lezen is dat „het PV dat het misdrijf vaststelt, wordt gezonden aan de procureur-generaal bij het Hof van Beroep van het rechtsgebied waarin het misdrijf is gepleegd opdat daaraan gevolg wordt gegeven als naar recht" ?

De tekst van artikel 10 moet gelezen worden in samenhang met artikel 9 dat de valse getuigenis bestraft.

Dit betekent concreet dat, volgens een a contrario-redenering, de onderzoekscommissie geen enkel PV kan opstellen dat een misdrijf vaststelt tenzij dit van valse getuigenis.

Bij de bespreking van het decreet in de Vlaamse Raad (20 maart 1984, Handelingen Vlaamse Raad, zitting 1983-1984, blz. 936) verklaarde de heer Van Den Bossche echter :

„De processen-verbaal van de werkzaamheden blijven geheim en zijn slechts ter beschikking van de commissieleden. Hoogstens kunnen ze, in geval van misdrijf, overgemaakt worden aan het Parket. Dergelijke clausule heeft naar mijn mening slechts effect voor de zittingen met gesloten deuren."

Dergelijke interpretatie zou er toe kunnen leiden dat bepaalde PV's, ook al stellen ze formeel geen misdrijf vast, toch aan het Parket zouden kunnen overgemaakt worden daar ze verband zouden kunnen houden met mogelijke betichtingen."

In weerwil van hogeraangehaalde beschouwingen is de Commissie van oordeel dat alle misdrijven die aan het licht zouden komen in de loop van het onderzoek, hetzij deze blijken uit verklaringen van gehoorde personen, hetzij zij vervat zijn in stukken of documenten, moeten opgenomen worden in een proces-verbaal en overgemaakt worden aan het Parket.

„4. Het is echter in ieder geval strijdig met artikel 6.2. EVRM, dat het onschuldvermoeden waarborgt, dat een onderzoekscommissie de individuele strafrechtelijke schuld zou vaststellen.

Deze bevoegdheid aan de geëigende rechtsorganen toegewezen zijnde, daarin overigens niet begrepen de onderzoeksrechter.

Het vermoeden van onschuld moet niet alleen door de rechtsorganen worden gerespecteerd maar ook door de andere staatsorganen (zie Europese commissie, 7986, DR 13, 73/76 ; 3444/67, CD 35, 37/48, Frowein en Peukert, Europaïsche Menschenrechtskonvention, 85, blz. 164-165)

5. In het licht van deze uitgangspunten kan dus besloten worden dat, gebeurlijk de onderzoeksrechter kan worden gehoord maar dat het niet zeker is dat hij op de gestelde vragen antwoordt. Vragen die gericht zijn op individuele strafrechtelijke schuld zijn in beginsel niet relevant. Aldus zijn vragen over verklaringen van getuigen en betichten die het voorwerp uitmaakten van een PV, en die de kern uitmaken van een lopend strafonderzoek, moeilijk te verzoenen met het geheim van het strafonderzoek, en de institutionele gerichtheid van een parlementaire onderzoekscommissie.

Wel zou men documenten, in copie, kunnen opvragen die werden in beslag genomen.

Maar ook hier zijn delicate afwegingspunten.

Immers de mededeling van een aantal documenten, maar niet alle, zou tot een verkeerde beeldvorming aanleiding kunnen geven.

6. Onmiddellijk aansluitend bij deze problematiek rijst de vraag naar het horen als getuigen van de leden van het Hoog Comité van Toezicht.

Dit comité, dat rechtstreeks afhangt van de diensten van de Eerste Minister (KB 29 juli 1970), is belast met het opsporen en onderzoeken van misdrijven in staats-, provincie-, en gemeentediensten.

Door de wet van 26 april 1962 kregen bepaalde ambtenaren van het Hoog Comité van Toezicht de hoedanigheid van officier van gerechtelijke politie.

In de voorbereidende werken op het decreet is meermaals sprake geweest van het Hoog Comité van Toezicht en een amendement door de heer De Beul geformuleerd waarbij de Voorzitter van de Raad en de Voorzitter van de commissies van de Raad het Hoog Comité met een bepaald onderzoek kunnen belasten, werd ingetrokken. (Vlaamse Raad, Stuk 87 (1983-1984) – Nr. 3, blz. 13-14).

Er werd echter gesteld dat niets belet dat de Voorzitter van de Raad kan verzocht worden zich tot de Eerste Minister te wenden opdat deze laatste het Hoog Comité van Toezicht met een opdracht zou belasten.

Rechtstreeks werd echter niet aan de orde gesteld of leden van het Hoog Comite van Toezicht als getuige kunnen gehoord worden door de onderzoekscommissie.

Eerstens moet onderlijnd worden dat dit niet kan zonder het akkoord van de Eerste Minister. Verder kunnen ze, zoals de onderzoeksrechter, het beroepsgeheim inroepen.

B. Het horen van getuigen die beticht werden in het kader van het lopend strafonderzoek

1. In beginsel kan de onderzoekscommissie iedereen oproepen om te getuigen onder eed.

De weigering de eed af te leggen wordt beschouwd als weigering te verschijnen.

De rechtsleer aanvaardt meestal dat wie, door als getuige onder eed de waarheid te zeggen, zichzelf aan strafvervolging zou blootstellen in principe mag weigeren een verklaring af te leggen.

De rechtspraak is verdeeld.

De ondervraging van de verdachte gebeurt altijd buiten eed, zelfs al wordt een verdachte (eerder een getuige) ondervraagd betreffende een zaak ten laste van een medeverdachte in dezelfde zaak.

Dezelfde houding wordt meestal aangenomen t.o.v. mogelijke verdachten.

2. Deze beginselen, die samen te lezen zijn met artikel 6.2. EVRM (vermoeden van onschuld), laten toe te besluiten dat de oproeping van de betichten in het lopend strafonderzoek formeel mogelijk blijft.

Nochtans is het opleggen van de eed strijdig met de gestelde uitgangspunten.

Verder kan de opgeroepene verdachte weigeren te antwoorden door zich te beroepen op de onschuldpresumptie.

Niemand is verplicht tegen zichzelf te getuigen."

Besluit :

1) Uit de vergelijking tussen beide adviezen blijkt dat het advies van prof. H. Vandenberghe niet wordt tegengesproken door dit van de 8 professoren.

2) Het advies van de 8 professoren is uitgebreider en strenger door o.m. te stellen dat :

– stukken uit een strafdossier alleen mogen overgemaakt worden aan de onderzoekscommissie mits toestemming van de procureur-generaal ;

– de Minister van Justitie geen gegevens mag mededelen aan de onderzoekscommissie ;

– alle personen die in een rechterlijke functie optreden of zijn opgetreden gehouden zijn door het beroepsgeheim.

II. Brief van de Minister van Justitie van 26 mei 1987

Indien de onderzoekscommissie het advies van de 8 universiteitsprofessoren volgt zal deze brief van de Minister van Justitie van 26 mei 1987 uit het debat moeten verwijderd worden en kan hij bezwaarlijk opgenomen worden in het verslag dat zal neergelegd worden in de Vlaamse Raad omwille van het publiek karakter van dit verslag.

Niettemin nemen wij hierna integraal voormelde brief over teneinde de onderzoekscommissie in de gelegenheid te stellen hierover te oordelen.

Aan de heer F. Grootjans
Voorzitter van de Vlaamse Raad
Paleis der Natie
Natieplein, 2
1000 Brussel

Mijnheer de Voorzitter,

Onder verwijzing naar uw schrijven van 8 maart en 7 april '87 betreffende de stand van het gerechtelijk onderzoek over het Gewestplan Halle-Vilvoorde-Asse kan ik U mededelen dat uit het verslag van de gerechtelijke overheden het volgende blijkt ;

I. De administratieve procedure inzake gewestplannen.

1. De wet van 29 maart 1961, houdende organisatie van de Ruimtelijke Ordening en de Stedebouw, sindsdien herhaaldelijk gewijzigd, voorziet een procedure in twee fasen om tot de definitieve vastlegging van de gewestplannen te komen.

In een eerste fase wordt het ontwerp-gewestplan bij Ministerieel Besluit vastgelegd. In een tweede fase wordt het gewestplan definitief bij Koninklijk besluit goedgekeurd.

Het ontwerp-gewestplan dient als basis voor het uiteindelijk bij Koninklijk Besluit vastgelegde gewestplan.

Na de voorlopige vaststelling van het „ontwerp van gewestplan" door de bevoegde minister wordt een openbaar onderzoek georganiseerd. Gedurende een periode van negentig dagen wordt het ontwerp van gewestplan ter inzage gelegd in het gemeentehuis van elk der bij het plan betrokken gemeenten.

De bezwaren en opmerkingen worden voor het einde van deze termijn schriftelijk ter kennis gebracht aan de provinciegouverneur.

De bestendige deputatie van elk der betrokken provincies en de gemeenteraad van elk der betrokken gemeenten geven hun advies aan de provinciegouverneur over het ontwerp-gewestplan binnen de zestig dagen na het einde van de eerste hogervermelde termijn.

Nadien wordt het ontwerp-gewestplan, samen met de opmerkingen en bezwaren van de partikulieren en de adviezen van de bestendige deputatie en de gemeenteraden door de provinciegouverneur voorgelegd aan de Regionale Commissie van Advies, die binnen een termijn van negentig dagen na de ontvangst van het dossier advies dient uit te brengen.

2. Na het verstrijken van deze termijn wordt het dossier in zijn geheel door de provinciegouverneur overgemaakt aan de bevoegde minister of Staatssecretaris.

In dit verband dient te worden aangestipt dat uit het strafrechtelijk onderzoek is gebleken dat in den beginne, na die overmaking, de plannen aanvankelijk opgemaakt werden op het Bestuur van Stedebouw en Ruimtelijke Ordening door de tekenaars gehecht aan die dienst.

Later, in de loop van 1977 werd besloten dat de definitieve tekening van de plannen zou geschieden op het kabinet zelf van de bevoegde minister of staatssecretaris met de medewerking van ambtenaren en technici.

3. Tenslotte stelt de Koning het gewestplan (definitief) vast, zonder dat hierover (in tegenstelling tot de zogenaamde „streekplannen ") in Ministerraad wordt beraadslaagd. Dit koninklijk besluit treedt in werking vijftien dagen na de bekendmaking ervan bij uittreksel in het Belgisch Staatblad. Binnen dezelfde termijn wordt een gedrukte tekst van het gewestplan door de provinciegouverneur naar iedere betrokken gemeente gezonden, waar het permanent ter inzage van het publiek ligt.

Wanneer de Koning afwijkt van het advies van de Regionale Commissie van Advies dient zijn beslissing met redenen omkleed te zijn.

Een bij koninklijk besluit vastgelegd gewestplan bestaat uit het eigenlijk koninklijk besluit en een reeks kaarten. Alleen het eigenlijk koninklijk besluit en één enkel kaartblad (gewoonlijk het laatste) worden de Koning ter ondertekening voorgelegd.

II. De aanleiding van het gerechtelijk onderzoek.

1. Bij brief van 4 januari 1980, werden aan de heer Voorzitter van het Hoog Comité van Toezicht gemeld dat er onregelmatigheden werden begaan bij het vastleggen van het gewestplan „Aalst-Ninove-Geraardsbergen-Zottegem ", meer bepaald wat betreft het Bijzonder Plan van Aanleg „Burchtdam" te Ninove.

2. In het proces-verbaal van 8 oktober 1980 stipte een eerstaanwezend commissaris bij het Hoog Comité van Toezicht aan, dat hij uit betrouwbare bron vernomen had dat praktisch aan alle gewestplannen voor het Vlaamse Gewest „dubieuze wijzigingen werden aangebracht door kabinetsmedewerkers van de Staatssecretaris voor Ruimtelijke Ordening en Streekeconomie".

Het onderzoek, met name bij de drukkers, bracht eveneens aan het licht dat de kaartbladen werden geplastificeerd om vervalsing te beletten, maar dat in sommige gevallen niettemin wijzigingen werden aangebracht door uitsnijdingen of verkleuringen.

3. In zijn hoedanigheid van Directeur-Generaal van de Administratie van Stedebouw en Ruimtelijke Ordening heeft de heer Ph. Vanden Borre in een „Nota aan de heer Staatssecretaris" van 7 maart 1977 zijnerzijds aangestipt : „Frekwent

gebeurt het dat aan de reeds overgetekende kaarten wijzigingen moeten aangebracht worden op mondeling (onderlijnd in de originele tekst) bevel van het kabinet... ".

4. De onderzoekers van het Hoog Comité van Toezicht bevestigen overigens dat zij „de visu" vastgesteld hadden dat, na ondertekening door de Staatssecretaris en na plastificering bepaalde kaartbladen zorgvuldig werden uitgesneden, heraangepast en verkleurd door een chlooroplossing.

5. Gelet op bovenstaande elementen heeft de heer Procureur des Konings op 7 april 1981 de heer Onderzoeksrechter Bellemans gevorderd over te gaan tot een gerechtelijk onderzoek ten laste van onbekenden uit hoofde van inbreuk op de artikelen 66, 193, 194, 197, 213 en 214 van het Strafwetboek.

III. De staat van het onderzoek.

A. Algemene onderzoeksdaden.

1. In de loop van het algemeen onderzoek uitgevoerd door het Hoog Comité van Toezicht werd vernomen dat er eveneens onregelmatigheden zouden bestaan in andere gewestplannen ter zake die van Turnhout/Antwerpen/Aarschot-Diest/Tienen-LandenlKortrijklLimburg-Waasland en Halle-Vilvoorde-Asse.

Op 14 mei 1981 werden door de heer Onderzoeksrechter Bellemans opleidingsbevelen afgeleverd uit hoofde van valsheid in geschriften en gebruik ervan als openbaar ambtenaar ten laste van 7 personen.

Tevens werd overgegaan tot de nodige huiszoekingen.

Dezelfde dag begaf Onderzoeksrechter Bellemans zich, vergezeld door de heer Procureur des Konings te Brussel en door de leden van het Hoog Comité van Toezicht, naar het Kabinet van de Staatssecretaris voor Streekeconomie en Ruimtelijke Ordening, de heer Akkermans, naar het Ministerie van Openbare Werken en naar de Raad van State om er, ter plaatse, alle nuttige documenten in beslag te laten nemen.

2. Het Hoog Comité van Toezicht heeft de 25 gewestplannen onderzocht om na te gaan of er een verschil bestond tussen het origineel Koninklijk Besluit en zijn gedrukte tekst waarvan het publiek inzage kon nemen.

De onderzoeksmagistraat heeft dan 10 deskundigen aangesteld.

Hun opdracht bestond erin over te gaan tot het vergelijken van de ontwerp-gewestplannen en de definitieve gewestplannen van Antwerpen/Limburgse Maaskant/Ieper-Poperinge/KortrijklBrugge-OostkustlGentse en Kanaalzone/Aarschot-Diest/Tienen-Landen/Turnhout en Leuven, alsook na te gaan voor welke gronden de bestemming werd gewijzigd.

B. Verhoor van de betrokken kabinetsmedewerkers.

1. Reeds van bij de aanvang van het gerechtelijk onderzoek was het duidelijk dat de wettelijke procedure tot vastlegging van de definitieve bestemming van bepaalde gronden in de gewestplannen niet al te nauw werd geëerbiedigd en dat er talrijke (vaak zeer laattijdige) politieke tussenkomsten gebeurden, waaraan steeds het meest gunstige politieke gevolg werd gegeven, zonder dat er ter zake geldende wettelijke voorschriften telkens (stipt) werden nageleefd.

2. Het verhoor van de kabinetsleden van de heer Staatssecre-

taris Akkermans heeft dit bevestigd en aangetoond dat vele tussenkomsten tot doel hadden een meerwaarde te geven dank zij een bestemmingswijziging, aan gronden die werden opgenomen in de gewestplannen.

Bepaalde kabinetsleden hebben niet betwist dat bij het op punt stellen van de definitieve gewestplannen onregelmatigheden werden gepleegd onder de verantwoordelijkheid van de bevoegde Staatssecretaris.

3. De heer Vandenberghe heeft verklaard dat sommige bestemmingswijzigingen werden aanvaard die planologisch niet verantwoord waren.

De heer Jonckers gaf toe dat er soms afgeweken werd van het advies van de Regionale Commissie op grond van mondelinge of schriftelijke tussenkomsten van politieke personen of belangengroepen.

IV. Algemene en voorlopige beschouwingen.

— De vraag rijst of de „anomalieën" voor zover het geen louter materiële vergissingen betreft maar wel administratieve onregelmatigheden, kunnen beschouwd worden als valsheden in geschriften ?

Enerzijds kan men principieel stellen dat akten waarvan de voorgeschreven pleegvormen niet werden nageleefd geen strafbare valsheid kunnen opleveren bij gebrek aan de mogelijkheid om te schaden. Anderzijds zou kunnen voorgehouden worden dat bewuste akten juridische gevolgen kunnen hebben tot op het ogenblik dat hun nietigheid werd vastgesteld, en dat er een nadeel kan uit voortvloeien, ongeacht of de nietigheid van de akte absoluut of relatief is (zie J. Vanhalewijn — L. Dupont, Valsheid in geschriften, nr. 72.420 tot 422 in APR).

Over deze kiese juridische vraag zal uiteraard slechts stelling kunnen genomen worden na de voltooiing van het onderzoek.

– Daarentegen bestaat er geen twijfel dat de Koninklijke Besluiten die de gewestplannen op een onregelmatige wijze hebben vastgelegd vatbaar zijn voor een verhaal voor de Raad van State met het oog op een gedeeltelijke vernietiging ervan.

Terloops dient hier aangestipt dat de termijn voor een dergelijk beroep verjaart 60 dagen nadat de bestreden akte, reglement of beslissing werd bekend gemaakt of betekend (Besluit van de Regent van 23 augustus 1948, art. 4).

Voor wat betreft de wijzigingen, die aangebracht werden aan de besluiten die reeds door de Koning werden ondertekend, kan men principieel staande houden dat zij valsheden in authentieke geschriften zouden uitmaken, indien de dader handelde met het bijzonder opzet omschreven in de wet.

— De kwestie van de verjaring van de strafvordering vergt vanzelfsprekend aandacht.

De misdaad van valsheid in geschriften wordt gebruikelijk gecorrectionaliseerd door de Raadkamer. In dat verband dient te worden aangestipt, wat de „valsheid zelf betreft" dat de verjaring van de openbare vordering reeds ingetreden is, vermits meer dan 6 jaar verlopen zijn sedert 4 januari 1981, zijnde de datum waarop het laatste gewestplan (Roeselare-Tielt) in het Belgische Staatsblad werd bekendgemaakt.

Het probleem van de verjaring van de strafvordering zou evenwel een andere juridische benadering vergen, indien er bij de voltooiing van het onderzoek aanleiding zou zijn om de toepassing van artikel 90 van de grondwet te overwegen.

Wanneer men echter rekening houdt met het aspect „gebruik

van valsheid" wat een voortdurend misdrijf is, dan is het niet uitgesloten dat de verjaring nog niet ingetreden is omdat het gebruik van valse stukken voortduurt zonder enige daad van de vervaardiger van het stuk en zonder hernieuwde tussenkomst van zijnentwege, zolang het doel dat hij beoogt niet geheel werd bereikt en zolang het oorspronkelijk feit in zijn voordeel en zonder verzet zijnerzijds, het uitwerksel heeft dat hij ervan verwachtte.

Daarentegen meen ik dat de heer Procureur des Konings andermaal bij de onderzoeksmagistraat dient aan te dringen op het toespitsen van zijn onderzoek op onregelmatigheden, die zouden gepleegd zijn na de ondertekening van de Koninklijke Besluiten die de gewestplannen definitief hebben vastgelegd.

V. Het gewestplan Halle- Vilvoorde-Asse.

1. Ingaande op het verzoek van de heer Grootjans, Voorzitter van de op 8 januari 1987 in de Vlaamse Raad opgerichte bijzondere commissie, die een onderzoek uitvoert inzake het hierboven vermeld gewestplan, vindt u hier de voornaamste doch schaarse gegevens die thans in het onderzoek kunnen gevonden worden.

2. De regelmatigheid van de omstandigheden waarin dit plan is tot stand gekomen, werd, voor het eerst oppervlakkig in twijfel getrokken door de heer Dirk Vandeperre in zijn brief van 24 mei 1981, terwijl het onderzoek gestart was sedert 7 april 1981.

3. Het Hoog Comité van Toezicht heeft op discrete wijze inlichtingen ingewonnen die erop wijzen dat bewust gewestplan inderdaad het voorwerp zou uitgemaakt hebben van twijfelachtige praktijken.

Het gewestplan Halle-Vilvoorde-Asse zou ook laattijdige wijzigingen ondergaan hebben.

Een tekenaar bij het Hoofdbestuur van Stedebouw en Ruimtelijke Ordening werd op het kabinet ontboden en diende er mede te werken aan de volledige hertekening van het gewestplan „Halle- Vilvoorde-Asse". De betrokkene voegt er aan toe dat „de opdrachten tot wijziging van de tot koninklijk besluit dienende kaarten binnenkwamen tot op de dag zelf van de ondertekening door de Minister „zodat noodgedwongen overgegaan werd tot „uitkrabbingen en afblekingen".

4. Bij de verschillende verhoren van kabinetsmedewerkers werd er slechts terloops gesproken over het gewestplan Halle-Vilvoorde-Asse. Zo verklaarde de heer Quintelier dat op een bepaald ogenblik op het kabinet besloten werd de kaartbladen te plastificeren „omdat een geval van vervalsing" werd vastgesteld aan het gewestplan Halle-Vilvoorde-Asse, waar een kaartblad werd gewijzigd na de ondertekening van het Koninklijk Besluit en vóór het drukken ervan. Behalve het feit dat betrokken kabinetslid werd ontslagen kon de heer Quintelier, die overigens niet zeer formeel was, geen nadere inlichtingen verstrekken.

Het onderzoek werd op dit punt niet uitgediept.

5. ***Het gewestplan Halle-Vilvoorde-Asse werd door de Provinciegouverneur niet aan de administratie toegezonden, maar rechtstreeks naar het Kabinet, gezien de termijn van drie jaar, waarbinnen het ontwerp-gewestplan in een bij Koninklijk Besluit definitief vastgelegd gewestplan diende omgezet te worden, bijna verstreken was.***

Op grond van zijn onderzoek is het Hoog Comité van Toezicht overgegaan tot de vergelijking van het origineel koninklijk besluit dat het gewestplan Vilvoorde-Halle-Asse goedkeurde, met de gedrukte en verspreide tekst ervan. Er werd, evenmin als in 21 andere gewestplannen, een verschil vastgesteld.

6. In verband met het hier besproken gewestplan dient eveneens een klacht te worden vermeld ingediend tegen de heer Johan Vandeperre die in 1977 een bouwmisdrijf zou gepleegd hebben dat naderhand — planologisch en juridisch — geregulariseerd werd dank zij het definitief gewestplan : de oorspronkelijke bestemming, „landschappelijk waardevol landelijk gebied", voorzien in het ontwerpgewestplan, werd inderdaad gewijzigd in „recreatiegebied", alhoewel deze wijziging nergens werd besproken tussen de vastlegging van het ontwerp-gewestplan en de opstelling van het definitieve gewestplan.

Het probleem van die bouwvergunning zou door een ambtenaar van de Provinciale Directie van Stedebouw, op het kabinet voorgelegd zijn aan de heer Van Eetvelt.

Een brief die op 13 oktober 1978 in verband met deze zaak werd overgemaakt aan de Dienst voor Toezicht en Beteugeling van Bouwmisdrijven van de Directie Brabant, werd nooit onderzocht, daar de „zaak waarschijnlijk uit het oog werd verloren".

7. Benevens dit geval werden door het Hoog Comité van Toezicht nog drie andere onregelmatigheden aangestipt, meer bepaald

— de aanduiding van een bepaalde strook als landelijk woongebied op het grondgebied van Walfergem (gehucht van Asse)

— de aanduiding van een bepaalde strook van landelijk woongebied op het grondgebied van Essene

— de aanduiding van een bepaalde strook als recreatiegebied op het grondgebied van Alsem berg.

Het onderzoek heeft tot op heden niet nader uitgemaakt waarom de bedoelde aanduidingen onregelmatig zouden zijn.

8. Het gewestplan Halle- Vilvoorde-Asse is niet onderworpen geweest aan een deskundig onderzoek zodat men niet kan uitmaken of de door de wet voorziene procedure die het Koninklijk Besluit van vastlegging moet voorafgaan, nageleefd werd.

Het staat tot hiertoe evenmin vast of het definitief gewestplan gewijzigd is geweest na de ondertekening ervan door het Staatshoofd.

In het Staatsblad van 11 juli 1986 (blz. 10.059) zijn 30 arresten van de Raad van State verschenen die het koninklijk besluit houdende vaststelling van het gewestplan Halle- Vilvoorde-Asse gedeeltelijk vernietigen."

Met oprechte groeten,

Jean Gol

III. Bespreking

De brief van de Minister van Justitie van 26 mei 1987 werd door de onderzoekscommissie 1 besproken, welke besprekingen als volgt kunnen samengevat worden.

Het voorstel van een lid het schrijven van de Minister van Justitie niet in het openbaar te behandelen omdat het betrekking heeft op het gerechtelijk onderzoek dat geheim is, werd verworpen bij 5 stemmen tegen 5 stemmen.

Met betrekking tot het eerste hoofdstuk van voormeld schrijven meent een lid dat op een bepaald ogenblik in 1977 de normale procedure werd verlaten om bij hoogdringendheid en vooral met medewerking van het kabinet de zaken klaar te stomen.

Het valt hetzelfde lid op dat volgens de Minister van Justitie enkel één kaartblad aan de Koning ter ondertekening wordt voorgelegd. De Minister durft zich zelfs niet uitspreken over de wijze waarop de kaartbladen moeten ondertekend worden. De Voorzitter brengt het document van de kanselarij van de Eerste Minister in herinnering waarin uiteengezet wordt hoe een KB ter ondertekening aan het Paleis wordt toegezonden.

Met betrekking tot hoofdstuk II van de brief doet een lid opmerken dat hoewel er niets specifieks instaat over het gewestplan Halle-Vilvoorde-Asse er evenmin instaat dat deze bemerkingen geen betrekking zouden hebben op dat gewestplan.

Een ander lid brengt echter in herinnering dat de onderzoekscommissie tijdens het plaatsbezoek aan de zetel van het Hoog Comité van Toezicht geen enkel punt heeft kunnen vaststellen waar iets was uitgesneden of overschilderd. Men heeft, aldus het lid, alleen vastgesteld dat er wijzigingen waren aangebracht maar vóór de plastificering.

Deze vaagheid wordt bijgetreden door een ander lid dat wijst op de eigenaardigheid in het gerechtelijk onderzoek, waarin, volgens de aanhef van hoofdstuk III van de brief, wordt gezegd dat er bij het Hoog Comité van Toezicht een onderzoek lopende is ook over het gewestplan Halle-Vilvoorde-Asse terwijl uit de verdere aanhaling blijkt dat plots het gewestplan Halle-Vilvoorde-Asse er niet meer bij is.

Verder stelt het lid vast dat sommige kabinetsmedewerkers nominatim genoemd werden die allerlei dingen vertellen dan wanneer er geen onderzoek ten gronde is geweest door de deskundigen voor wat betreft het gewestplan Halle-Vilvoorde-Asse zodat men zich kan afvragen of deze verklaringen geen betrekking hebben op andere gewestplannen.

Uiteindelijk worden dan weer op blz. 7 en 8 van de brief in verband met het gewestplan Halle-Vilvoorde-Asse plots een aantal zaken in concreto vermeld die wijzen op onregelmatigheden. Het lid stelt de vraag of de onderzoeksrechter die onregelmatigheden heeft vernomen via het onderzoek van het Hoog Comité van Toezicht of via het onderzoek van het team deskundigen of via de verklaringen afgelegd door de mensen in de brief genoemd. Indien men beweert dat er politieke tussenkomsten zijn geweest die tot meerwaarden hebben geleid dan moet dat minstens gestaafd worden, zo besluit het lid.

Het Hoog Comité van Toezicht heeft bevestigd, zo herinnert er een ander lid aan, dat er geen deskundige werd aangesteld voor het gewestplan Halle-Vilvoorde-Asse.

Het lid is verrast door de vaagheden in de besproken brief. Zo is er sprake van „kabinetsleden" wat tot gevolg heeft dat alle mensen die op het kabinet werken verdacht zijn en zich niet kunnen verweren. Het lid is erover verwonderd dat de Minister van Justitie zo vaag en zo algemeen antwoordt op precieze vragen.

Een lid verwijst naar de verklaring van het Hoog Comité van Toezicht volgens dewelke het niet bij machte was de verschillen tussen het ontwerp-gewestplan en het gewestplan

na te gaan omdat men niet over de bezwaarschriften beschikte. Waarom werden deze bezwaarschriften niet opgevraagd ?

De Voorzitter verwijst naar de notulen van het bezoek aan het Hoog Comité van Toezicht waarin vermeld werd : „De heer Charles (voorzitter) doet de commissie opmerken dat het gewestplan Halle-Vilvoorde-Asse nog niet het voorwerp uitmaakte van een gerechtelijke onderzoeksopdracht" en „De heer Brauns verklaart dat de 28 bestemmingsplannen van het gewestplan Halle-Vilvoorde-Asse niet werden vergeleken met het ‚ontwerp-gewestplan".

Hieruit besluit een ander lid met de vraag of niet moet overwogen worden een deskundige aan te stellen. Hetzelfde lid vindt dat de brief van de Minister van Justitie zeer algemeen gesteld is en geen aanleiding kan geven tot een sluitende conclusie voor wat het voorwerp van ons onderzoek betreft. In de brief wordt ook verwezen naar een incident i.v.m. het ontslag van een kabinetslid waaromtrent de onderhoorde getuigen geen melding hebben gemaakt.

Een ander lid stelt vast dat het schrijven van de Minister van Justitie voor het grootste gedeelte handelt over extracten uit het gerechtelijk onderzoek. Zo lang er geen eindvonnis of eindarrest is blijft het zeer gevaarlijk te jongleren met extracten uit een gerechtelijk dossier. Zo kan men iedereen verdacht maken. Het uur van de gerechtelijke waarheid luidt maar op het ogenblik van het vonnis of het arrest.

Er worden, volgens het zelfde lid, 4 gevallen geciteerd die kunnen duiden op onregelmatigheden. Desbetreffende is men vooral vaag. Men spreekt van „de aanduiding van een bepaalde strook". Als het Hoog Comité van Toezicht zou zeggen waarop die 4 onregelmatigheden betrekking hebben dan is het niet zo moeilijk dit te onderzoeken. Men uit maar verdachtmakingen i.p.v. de concrete gegevens te verschaffen om de geciteerde gevallen ernstig te onderzoeken.

Na lezing van hoofdstuk IV van de brief merkt een lid op dat de Minister van Justitie vaststelt dat de publieke vordering verjaard is. Indien de Minister consequent wil zijn en de onderzoekscommissie wil helpen om klaarheid in deze zaak te brengen dan moet deze zaak zo vlug mogelijk voor de Raadkamer gebracht worden. De Raadkamer zal dan vaststellen dat de vordering verjaard is en er niet meer kan veroordeeld worden zelfs indien men vaststellingen zou gedaan hebben, wat nog niet wil zeggen dat men vaststellingen gedaan heeft. De geheimzinnigheid rond dit gerechtelijk onderzoek is voor iedereen onbehaaglijk maar vooral voor de mensen die erbij betrokken zijn. Men moet stoppen met deze geheimzinnigheid. Van zodra wordt vastgesteld dat de feiten verjaard zijn, voor zover er strafbare feiten zouden geweest zijn, kan de onderzoekscommissie kennis krijgen van het onderzoek.

Een ander lid legt de nadruk op het onderscheid tussen enerzijds de opdracht van de Minister en anderzijds de opdracht van de onderzoekscommissie. Het lid verwijst naar de opdracht zoals deze door de Vlaamse Raad werd geformuleerd. Nadat er een aantal geruchten in de pers waren verschenen heeft de Vlaamse Raad de onderzoekscommissie geïnstalleerd. Het probleem van de verjaring komt volgens het lid maar in tweede orde. De onderzoekscommissie moet klaarheid brengen ten voordele van al diegenen die in dit dossier reeds werden genoemd. Er moet aan de Minister gevraagd worden een aantal punten beter te omschrijven. Het lid veronderstelt dat een aantal punten werden vaag gehouden om te voorkomen dat men rechtstreeks beschuldigingen ging formuleren ten opzichte van een aantal personen.

Daar sinds het begin van het gerechtelijk onderzoek 6 jaar zijn verstreken kan men volgens een ander lid de valsheid in geschriften vergeten. Wat betreft het gebruik van valse stukken is het lid van oordeel dat de Minister van Justitie nogal lichtvaardig twijfelt aan het feit of er belangen zouden kunnen geschaad zijn. Het lid begrijpt niet waarom de Minister zulke waanzinnigheid op papier zet, temeer daar hij verklaart dat het gerechtelijk onderzoek naar het gebruik van valse stukken dient voortgezet te worden. Het lid meent dat de onderzoekscommissie zelf de teugels in handen dient te nemen door de aanstelling van een deskundige opdat de onderzoekscommissie niet afhankelijk zou zijn van stellingen die wel worden geponeerd maar nooit worden bewezen.

Een ander lid legt er de nadruk op dat enerzijds in de brief van de Minister van Justitie wordt gesproken over het misdrijf van valsheid in geschriften zonder dat de constitutieve elementen van dit misdrijf, zijnde het vermommen van de waarheid en het bijzonder opzet worden bewezen en anderzijds er gesteld wordt dat er verjaring is. Men kan de burger geen slechter dienst bewijzen vermits hij zodoende verdacht blijft tot in zijn graf.

Ook wat betreft een mogelijke betichting van gebruik van valse stukken blijft het bewijs betreffende de valsheid alsmede betreffende het bijzonder opzet bij het gebruik afwezig. Men gaat zelfs zo ver te verwijzen naar artikel 90 van de grondwet, hoewel tot nog toe een Ministér persoonlijk niets kon aangewreven worden, dan wanneer in het geval van artikel 90 van de grondwet het moet gaan om een feit waarbij de Minister persoonlijk en in een welomschreven geval in betichting wordt gesteld. Het lid vindt het de hoogste tijd dat er een einde wordt gesteld aan de immuniteit van de magistratuur en dat deze aansprakelijk wordt gesteld voor de fouten die zij maakt.

Behoudens in de Heizel-kwestie bevinden wij ons thans, aldus een lid, in een situatie waarin tegelijkertijd over dezelfde kwestie een gerechtelijk onderzoek loopt. Het lid wenst dat dit gerechtelijk onderzoek zo spoedig mogelijk beëindigd wordt. Alsdan zal de onderzoekscommissie toegang krijgen tot de volledige bundel zodat kan nagegaan worden wat al dan niet onderzocht werd.

Voor wat het gerechtelijk onderzoek betreft vindt een ander lid dat dit zo spoedig mogelijk moet beëindigd worden. De onderzoekscommissie heeft een politieke opdracht die erin bestaat na te gaan of tijdens de opmaak van de plannen er sprake is geweest van politieke tussenkomsten waarbij personen begunstigd zijn geworden. Een lid overloopt nogmaals de opdracht van de onderzoekscommissie. Over de totstandkoming van het gewestplan Halle-Vilvoorde-Asse kan een valabel rapport geschreven worden. Voor de wijzigingen aangebracht in de verschillende stadia is er een deskundige nodig. Hier moet niet onderzocht worden wie precies verantwoordelijk is voor een gemaakte fout.

Als laatste fase moet er onderzocht worden hoe het gewestplan ten uitvoer werd gelegd. Het lid begrijpt niet goed de voorafgegane juridische discussie daar het van oordeel is dat er geen personen moeten gezocht worden maar dat er de nodige lessen dienen getrokken te worden om in de toekomst het beter te doen.

Vervolgens leest de Voorzitter hoofdstuk V van de brief van de Minister van Justitie handelend over het gewestplan Halle-Vilvoorde-Asse.

Een lid suggereert aan de Minister van Justitie te vragen over de gronden te beschikken waarop dit hoofdstuk gesteund is.

Een ander lid vraagt dat de juiste gegevens met betrekking tot de in dit hoofdstuk geciteerde 4 gevallen zouden verschaft worden opdat de respectievelijke dossiers bij de administratie zouden kunnen onderzocht worden.

Tenslotte besluit de onderzoekscommissie een nieuwe brief te richten aan de Minister van Justitie met het oog op het bekomen van aanvullende informatie.

IV. Brief van de Voorzitter van de Onderzoekscommissie 1 van 6 juli 1987

Ingevolge een besluit van de onderzoekscommissie 1 werd op 6 juli 1987 door de Voorzitter de hierna volgende brief verzonden aan de Minister van Justitie.

Aan de heer J. Gol
Vice-Eerste Minister en Minister van Justitie
en Institutionele Hervormingen
Regentschapstraat 61 (6e verdieping)
1000 Brussel

Mijnheer de Vice-Eerste Minister,

Bij brief van 26 mei 1987, waarvoor wij U danken, deelde U ons de stand van het gerechtelijk onderzoek over het Gewestplan Halle- Vilvoorde-Asse mede.

Tijdens haar vergadering van 22 juni 1987 heeft de Commissie belast met het onderzoek over het Gewestplan Halle-Vilvoorde-Asse voormelde brief grondig onderzocht. De leden hebben vastgesteld dat uw brief naast heel wat precieze gegevens toch ook algemeenheden omvat en soms te schaarse gegevens met betrekking tot de onregelmatigheden waarvan melding werd gemaakt, zodanig dat meer volledigheid en precisering is gewenst.

De Commissie zou het op prijs stellen dat over de hierna volgende punten van uw brief meer precieze informatie zou worden verstrekt :

1) Hebben de punten 2, 3 en 4 onder de hoofding „De aanleiding van het gerechtelijk onderzoek" ook betrekking op het Gewestplan Halle- Vilvoorde-Asse ?

Kan U, in bevestigend geval, mededelen :

a) welke de aard is van de „dubieuze wijzigingen aangebracht door kabinetsmedewerkers van de Staatssecretaris voor Ruimtelijke Ordening en Streekeconomie ?

b) of er ook uitsnijdingen en verkleuringen werden vastgesteld na het aanbrengen van de handtekening van de Staatssecretaris ?

2) Onder de hoofding „ Verhoor van de betrokken kabinetsmedewerkers" wordt melding gemaakt van een aantal bezwaarlijke feiten. Kan U ons mededelen of de onder deze hoofding vermelde onregelmatigheden werden geconstateerd in verband met het Gewestplan Halle-Vilvoorde-Asse ?

Kan U daarenboven, in bevestigend geval, ons meer precies mededelen :

a) op welke data of in welke periode zich de „zeer laattijdige" politieke tussenkomsten situeren ?

b) door wie deze politieke tussenkomsten werden verricht ?

c) wie de „bepaalde kabinetsleden" zijn die niet hebben betwist dat bij het op punt stellen van de definitieve gewestplannen onregelmatigheden werden gepleegd onder de verantwoordelijkheid van de bevoegde Staatssecretaris ?

d) op welke gronden men zich steunt om „de verantwoordelijkheid" van de bevoegde Staatssecretaris vast te stellen ?

e) of de verklaringen van de heren Vandenberghe en Jonckers op een meer volledige en gedetailleerde wijze kunnen worden toegelicht ?

3) Kan U ons de elementen verstrekken waarop, onder de hoofding „ Het Gewestplan Halle-Vilvoorde-Asse", de tekst van uw brief is gesteund ?

Daarenboven wensen wij meer in het bijzonder te weten :

4) welk kabinetslid werd ontslagen naar aanleiding van een wijziging van een kaartblad na de ondertekening van het koninklijk besluit en vóór het drukken ervan ?

b) de precieze afbakening van de stroken (percelen), waarin door het Hoog Comité van Toezicht onregelmatigheden werden vastgesteld, met name de in uw brief vermelde stroken van Walfergem (gehucht Asse), Essene en Alsemberg ?

U zal begrijpen dat, met het oog op een verdere zinvolle inhoudelijke behandeling door onze onderzoekscommissie, een spoedig antwoord van uwentwege bijzonder waardevol zou zijn.

Wij danken U bij voorbaat voor uw verdere medewerking.

Met de meeste hoogachting,

F. Grootjans
Voorzitter van de Onderzoekscommissie

V. Brief van de Minister van Justitie van 14 oktober 1987

Op 14 oktober 1987 richtte de Minister van Justitie het hierna volgend schrijven aan de Voorzitter van de Onderzoekscommissie 1. Onder het reeds vroeger gemaakte voorbehoud nemen wij hierna dit schrijven met bijlagen integraal over.

Aan de heer F. Grootjans
Voorzitter van de Vlaamse Raad
Paleis der Natie
Na tieplein 2
1000 Brussel

Mijnheer de Voorzitter,

Onder verwijzing naar Uw schrijven van 6 juli 1987 betreffende het gerechtelijk onderzoek over het Gewestplan Halle-Vilvoorde-Asse kan ik U, aan de hand van de bijkomende informatie van de rechterlijke overheden, de volgende inlichtingen betreffende de door U aangehaalde punten meedelen.

Vraag 1.

1. Het proces-verbaal van 8 oktober 1980 is in algemene bewoordingen opgesteld en slaat blijkbaar op de meeste gewestplannen.

2. Het gewestplan Halle-Vilvoorde-Asse werd bijgewerkt door kabinetsmedewerkers van de bevoegde Staatssecretaris en door tekenaars bij het Hoofdbestuur van Stedebouw en Ruimtelijke Ordening.

De heer Pauwels werd door meerdere personen aangeduid als verantwoordelijke op het kabinet voor het gewestplan Halle- Vilvoorde-Asse.

De heren Van Der Poorten en Vallez hebben hem bijgestaan bij het afwerken van dit plan.

3. Tot hiertoe is uit het onderzoek niet gebleken dat verkleuringen en/of uitsnijdingen werden aangebracht na de ondertekening van het plan door de Staatssecretaris.

Vraag 2.

1. Het bedoelde plan heeft, evenals de andere, aanleiding gegeven tot verschillende tussenkomsten van politieke mandatarissen en belangengroepen.

De heer Van De Sande, juridisch adviseur van het Hoofdbestuur van Stedebouw heeft, in de schoot van de Regionale Commissie voor Advies, met adviserende stem medegewerkt met de heer Pauwels aan het opstellen van het gewestplan Halle- Vilvoorde-Asse. Beiden kunnen daaromtrent nadere inlichtingen verstrekken.

2. Het onderzoek heeft zich evenwel niet toegespitst op het opsporen van politieke tussenkomsten, noch op het tijdstip waarop zij plaats grepen.

3. De heren Van Eetvelt, Quintelier, Herman, Vandenberghe, Jonckers, Pauwels en Velghe zijn de kabinetsmedewerkers die werden verhoord omtrent de wijze waarop gewestplannen werden bijgewerkt, zonder dat de voorgeschreven administratieve procedures steeds werden nageleefd.

4. Voor wat het verloop van de administratieve fase van het opstellen van de gewestplannen betreft heeft de heer Van Eetvelt bij zijn verschijning voor de Kamer van Inbeschuldigingstelling op 9 februari 1982 met het oog op de eventuele bevestiging van zijn aanhoudingsbevel, een door de heren Dhoore, Akkermans en Eyskens ondertekende nota neergelegd.

De ondertekenaars van deze nota verklaren daarin onder meer de volledige politieke verantwoordelijkheid op te nemen m.b.t. de beslissingen die werden genomen in het kader van de totstandkoming van de gewestplannen.

5. De heren Jonckers en Vandenberghe waren niet betrokken bij het afwerken van het gewestplan Halle- Vilvoorde-Asse.

Vraag 3.

1. Wat betreft het gewestplan Halle-Vilvoorde-Asse kan ik slechts verwijzen naar mijn vorig verslag dat de schaarse gegevens samenvat die in het strafdossier voorhanden zijn.

2. De kabinetsmedewerker die ontslagen zou zijn geworden nadat hij een kaartblad van het gewestplan Halle-Vilvoorde-Asse zou hebben gewijzigd na de ondertekening ervan door het Staatshoofd is vooralsnog niet geïdentificeerd in het strafdossier.

3. De onregelmatigheden vastgesteld in het gewestplan Halle-Vilvoorde-Asse werden met rood omcirkeld in de hierbij gevoegde fotocopieën (zie bijlagen) van kaartbladen. Zoals in het dossier van het gerechtelijk onderzoek zijn die fotocopieën eerder van bedenkelijke kwaliteit.

Het zijn :

— 2 kaartbladen 31/1 voor het grondgebied Essene ;
— 2 kaartbladen Anderlecht n° 31/2 voor het grondgebied Walfergem (gehucht Asse) ;
— 2 kaartbladen 31/6 en 31/7 voor het grondgebied Alsemberg.

De onregelmatigheid met betrekking tot de eigendommen van de heer Van De Perre te Gaasbeek maakt het voorwerp uit van de kaartbladen 31/5.

Met de meeste hoogachting,

Jean Gol

VI. Bemerkingen

1) Wij vestigen er de aandacht op dat de Minister van Justitie in zijn schrijven van 26 mei 1987 had medegedeeld dat de onderzoekers van het Hoog Comité van Toezicht bevestigden dat zij „de visu hadden vastgesteld dat na ondertekening door de Staatssecretaris en na plastificering bepaalde kaartbladen zorgvuldig werden uitgesneden, heraangepast en verkleurd door een chlooroplossing.

In het schrijven van 14 oktober 1987 wordt deze vaststelling teruggenomen en verklaarde de Minister dat tot hiertoe uit het onderzoek niet is gebleken dat verkleuringen en/of uitsnijdingen werden aangebracht na de ondertekening van het plan door de Staatssecretaris.

2) Ingevolge onze belofte, gedaan tijdens de zitting van de onderzoekscommissie 1 van 22 juni 1987, de onregelmatigheden waarvan sprake in de brief van de Minister van Justitie van 26 mei 1987 nader te onderzoeken wanneer door de Minister precieze gegevens zouden verschaft worden, hebben wij na ontvangst van de brief van de Minister van Justitie van 14 oktober 1987, waaraan in bijlage de uittreksels van het gewestplan waren gevoegd met betrekking tot de beweerde onregelmatigheden, drie gevallen onderzocht op grond van de gegevens en documenten die reeds in ons bezit waren en hebben wij een onderzoek ingesteld bij het Hoofdbestuur van de Stedebouw tijdens hetwelk de heer Sagon de hiernavermelde gegevens verschafte.

a) Geval Essene — kaartblad 31/1

Het woongebied met landelijk karakter werd uitgebreid met een lengte van ongeveer 150 meter. In dit gebied staan een aantal woningen, die aansluiten op de woonwijk Hekelgem. Dit is een toepassing van het advies van de Regionale Commissie : pag. 114 punt 17 — opname bestaande huis of huizengroep „Voor een huis of huizengroep grenzende aan de woongebieden wordt de opname in het woongebied geadviseerd”

b) Geval Walfergem — kaartblad 31/2

Een woongebied met landelijk karakter werd opgenomen in het gewestplan. Dit is een toepassing van het advies van de Regionale Commissie : pag. 114 punt 2º — woongebied en woongebied met landelijk karakter :

„Het opnemen in het woongebied van landelijk woongebied of afwerkingszone gelegen tegen een woongebied, wanneer de toestand vergelijkbaar is met deze in het woongebied.”

c) Geval Alsemberg — kaartblad 31/6 en 31/7

Uit de documenten afgeleverd door de gemeente Beersel (Bijlage VI — Situering Alsemberg) blijkt dat :

1) in het ontwerp-gewestplan aan de Sanatoriumstraat een woongebied met landelijk karakter op een bepaalde diepte en daarachter agrarisch gebied was voorzien ;

2) hiertegen een particulier bezwaarschrift werd ingediend, dat op de gemeente en federatie gekend was en ertoe strekte zowel het woongebied met landelijk karakter als het agrarisch gebied te vervangen door recreatiegebied ;

3) de gemeente niet akkoord was met het woongebied met landelijk karakter daar er reeds voldoende woongebied was voorzien ;

4) het particulier bezwaarschrift slechts voor 1/3 werd ingewilligd ;

5) het algemeen advies van de regionale commissie werd ingevolgd door de recreatieve voorzieningen aan te duiden op het gewestplan (blz. 117 – 4)

d) Het geval Gaasbeek – Vandeperre – kaartblad 31/5

De heer G. Sagon, hoofdingenieur-directeur, hoofd van dienst van de stedelijke inrichting van het hoofdbestuur van de ruimtelijke ordening, gaf ons inzage van de bundel Vandeperre.

"De inhoud van deze bundel kunnen wij als volgt samenvatten :

1) Op 19 juli 1968 verleende het College van Burgemeester en schepenen van de gemeente Gaasbeek, op gunstig advies van de gemachtigde ambtenaar, een bouwvergunning voor een landhuis en het graven van een vijver.

2) Op 3 december 1975 richtte de eigenaar, de heer Vandeperre, een vraag aan directeur-generaal Hendrickx om in de nabijheid van het vergunde gebouw een woning op te trekken. Inmiddels werd in het vergunde gebouw een restaurant uitgebaat. Voor de gebruikswijziging van landhuis naar restaurant was er in die periode geen toelating vereist.

3) Op 5 maart 1976 richt directeur-generaal Hendrickx een schrijven aan de Staatssecretaris, waarin medegedeeld wordt dat de uitbreiding de 20 % niet overtreft zodat overeenkomstig artikel 21 van het KB van 28 december 1972 de bouwvergunning kan toegestaan worden maar dat er discussie is over de plaats van inplanting. De aanvrager wenst de inplanting van de woning in de nabijheid van de vijver ; de administratie stelt voor de woning in te planten rechts of links van het bestaande restaurant gezien vanaf de Postweg.

4) Op 6 augustus 1976 vraagt de Staatssecretaris aan de administratie te onderzoeken of een bouwtoelating kan afgeleverd worden.

5) Op 8 september 1976 zendt de directeur-generaal een nota aan de Staatssecretaris, waarin wordt medegedeeld dat er niets zich verzet tegen het afleveren van een bouwvergunning, doch dat zich de vraag stelt waar de woning dient ingeplant te worden.

6) Op 21 september 1976 herinnert de Staatssecretaris aan zijn nota van 6 augustus 1976 houdende de vraag tot onderzoek.

7) Op 8 oktober 1976 zendt de directeur-generaal een nota aan de Staatssecretaris waarin wordt gesteld dat geval per geval moet bekeken worden en dat de Staatssecretaris moet beslissen.

8) Op 24 mei 1977 verwijst de Staatssecretaris naar het advies van de Regionale Commissie van Advies volgens hetwelk bestaande bedrijven, ambachtelijke en KMO's cartografisch dienen opgenomen en deelt zijn akkoord mede met het verlenen van een bouwvergunning mits de woning deel uitmaakt van de uitbating.

9) In een nota van 24 juni 1977 betwist de directeur-generaal dat een restaurant een KMO is, maar is van oordeel dat een bouwvergunning kan afgeleverd worden. Het enige probleem is dit van de inplanting.

10) In zijn schrijven van 13 juli 1977 deelt de Staatssecretaris mede dat :

a) artikel 21 van het KB van 28 december 1972 niet van toepassing is.

b) het gewestplan ter plaatse een recreatiegebied voorziet als bevestiging van een bestaand restaurant met bijhoren (speeltuin)

c) de bouwvergunning kan afgeleverd worden mits de nodige waarborgen te stellen. Het nieuwe gebouw moet blijven deel uitmaken van het gevestigde horeca-bedrijf.

11) Op 4 augustus 1977 wordt het standpunt van de Staatssecretaris medegedeeld aan de Provinciale Directie van Stedebouw.

Besluit :

1) De voorstelling in het schrijven van 26 mei 1987 uitgaande van de Minister van Justitie als zou de wijziging van een landschappelijk waardevol landelijk gebied in een recreatiegebied nergens besproken zijn is onjuist.

Deze wijziging is een toepassing van het advies van de Regionale Commissie van Advies (blz. 112, 2)

2) De vermelding in voormeld schrijven van 26 mei 1987 dat het probleem van de bouwvergunning door een ambtenaar van de Provinciale Directie van Stedebouw aan het Kabinet werd voorgelegd is onjuist.

De aanvrager heeft zich op 3 december 1975 rechtstreeks gericht tot directeur-generaal Hendrickx. Uit de bundel blijkt, zoals hoger aangehaald, dat er een uitgebreide briefwisseling werd gevoerd tussen de administratie en het Kabinet.

3) Zelfs zonder de wijziging van het ontwerp-gewestplan mocht volgens de administratie de bouwvergunning afgeleverd worden op grond van artikel 21 van het KB van 28 december 1972 vermits de uitbreiding de 20 % niet overtrof.

4) De vervanging van het landschappelijk waardevol landelijk gebied door een recreatiegebied was verantwoord door :

a) de toepassing van artikel 12 van de Stedebouwwet volgens hetwelk het gewestplan de bestaande toestand bevat ;

b) het advies van de Regionale Commissie van Advies volgens hetwelk de ambachtelijke bedrijven en KMO's cartografisch dienden opgenomen te worden (blz. 112, 2)

De mening van de administratie volgens dewelke een restaurant geen KMO zou zijn is strijdig met het begrip KMO dat wettelijk en reglementair werd erkend in artikel 2 van de wet van 30 december 1970 op de economische expansie en het Koninklijk Besluit van 23 januari 1975.

Hoofdstuk III. Grondwettelijkheid van de Commissie van Onderzoek

Tijdens de vergadering van 12 december 1988 gaf een lid de volgende uiteenzetting over het vraagstuk van de grondwettelijkheid van de oprichting van de onderzoekscommissie.

Artikel 2 van het decreet van 20 maart 1984 voorziet dat op schriftelijk verzoek van ten minste een derde van zijn leden de Raad het onderzoek verricht en daartoe uit zijn leden een commissie aanstelt.

Artikel 2 van de wet van 3 mei 1880 op het parlementair onderzoek luidt als volgt : „Elke Kamer verricht zelf het onderzoek of stelt daartoe uit haar midden een commissie aan."

Op 15 februari 1988 diende de heer J. Van 'Elewyck een wetsvoorstel in waarvan artikel 2 luidt als volgt :

„Op schriftelijk verzoek van ten minste een derde van zijn leden verricht de Kamer van Volksvertegenwoordigers of de Senaat het onderzoek en stelt daartoe uit zijn leden een commissie aan ." (Kamer van Volksvertegenwoordigers 92/1 (BZ 1988))

Het is de bedoeling van dit wetsvoorstel om overeenkomstig de bepaling van artikel 2 van dit decreet van 20 maart 1984 ook Kamer en Senaat te dwingen tot het instellen van een onderzoek op schriftelijk verzoek van ten minste een derde van de leden.

In zijn advies van 16 maart 1988 is de Raad van State van oordeel dat een besluit tot het oprichten van een onderzoekscommissie niet anders kan worden genomen dan met eerbiediging van het grondwettelijk vereiste van de volstrekte meerderheid van de stemmen. (Kamer van Volksvertegenwoordigers, Stuk 91/2 (BZ 1988)) Bedoeld artikel 2 van het wetsvoorstel is derhalve strijdig met artikel 38 van de grondwet.

Artikel 35 van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen heeft de bepaling van artikel 38 van de grondwet overgenomen en luidt derhalve als volgt :

„De Raden kunnen geen besluit nemen indien niet de meerderheid van hun leden tegenwoordig is. Elk besluit wordt bij volstrekte meerderheid van stemmen genomen, behoudens hetgeen door de reglementen van de Raden zal worden bepaald met betrekking tot verkiezingen en voordrachten. Bij staking van stemmen is het behandelde voorstel verworpen ."

Artikel 2 van het decreet van 20 maart 1984 is derhalve in strijd met artikel 35 van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen.

Nu kan men stellen dat het in ons publiek recht alleen aan de wetgever of decreetgever toekomt om een wet of een decreet te toetsen aan de grondwet. Dit is inderdaad juist.

Opzichtens de rechter bestaat er een onweerlegbaar vermoeden dat de wetgever of de decreetgever de grondwet heeft nageleefd. Volgens Procureur-generaal Cornil in zijn advies dat voorafgaat aan het arrest van het Hof van Cassatie van 20 april 1950, wordt de wetgever vermoed trouw te zijn aan zijn eed de grondwet na te leven. De wetten worden vermoed overeen te stemmen met de grondwet en de rechterlijke macht is onbevoegd om dit vermoeden te weerleggen.

Dit onweerlegbaar vermoeden bestaat echter alleen maar opzichtens de rechter.

Opzichtens zichzelf is de wetgever of de decreetgever krachtens zijn eed verplicht de grondwet na te leven. De wetgever of decreetgever heeft niet de vrijheid om de grondwet te schenden. Wel heeft hij de bevoegdheid, indien er een meningsverschil bestaat, om een definitief oordeel uit te spreken. (Mast — Overzicht van het Belgisch grondwettelijk recht, Uitgave 1985, blz. 459)

Tijdens de voorbereidende werken van het decreet van 20 maart 1984 werd het probleem van de grondwettelijkheid van artikel 2 nooit gesteld.

Het grondwettelijk aspect van artikel 2 is totaal ontsnapt aan de aandacht van de decreetgever.

Thans wordt, naar aanleiding van het advies van de Raad van State betrekkelijk het wetsvoorstel Van Elewyck, de grondwettelijkheid van artikel 2 betwist.

De decreetgever dient thans te doen wat aan de magistraten verboden is, een belissing te nemen. (La troisième revision de la constitution — Wigny)

Een ander lid is van oordeel dat de onderzoekscommissie haar opdracht die zij van de Vlaamse Raad heeft gekregen, moet uitvoeren.

Het is niet de taak van de commissie om zich af te vragen op welke basis de opdrachtgever, de Vlaamse Raad, dat besluit heeft genomen. Bij de publieke opinie zou het overkomen alsof wij iets te verbergen hebben en de onderzoekscommissie zich zou verschuilen achter allerhande redenen om haar medewerking daaraan te verlenen.

Het is onze plicht, aldus het lid, onze werkzaamheden af te sluiten en te besluiten door een verslag op te stellen.

De voorstellen van decreet, ingediend respectievelijk door de heer Van Rompaey op 2 juni 1988 (Stuk 129 (BZ 1988) – Nr. 1) en door de heer Cortois op 15 december 1988 (Stuk 166 (1988-1989) – Nr. 1) teneinde de ongrondwettelijkheid van de oprichting van de onderzoekscommissie te herstellen, werden behandeld door de Commissie voor de Algemene Zaken, het Reglement en de Verzoekschriften op 27 februari 1989. Het nieuwe artikel 2, aangenomen door de commissie, luidt als volgt :

„De Raad verricht zelf het onderzoek of stelt daartoe uit haar midden een commissie aan. Deze commissie wijst een voorzitter aan."

Dit voorstel van decreet werd in openbare zitting aangenomen op 15 maart 1989.

Hoofdstuk IV. Voortzetting van de werkzaamheden van de Commissie van Onderzoek

Door een lid werd tijdens de vergadering van 12 december 1988 in twijfel getrokken of de onderzoekscommissie II de werkzaamheden van de onderzoekscommissie 1 kan overnemen en voortzetten. Ter staving van zijn stelling voerde het lid de volgende argumenten aan :

A. Voortzetting van de werkzaamheden van de vorige onderzoekscommissie

Een tweede onderzoekscommissie kan de werkzaamheden van een eerste onderzoekscommissie niet voortzetten.

1) Krachtens artikel 13 van het decreet van 20 maart 1984 vervallen de bevoegdheden van de onderzoekscommissie bij de ontbinding van de Raad. Vervallen bevoegdheden kunnen niet overgedragen of voortgezet worden.

2) Overeenkomstig artikel 3 van het decreet van 20 maart 1984 behoort het tot de bevoegdheden van de onderzoekscommissie van zijn werkzaamheden een proces-verbaal op te stellen en bij het einde van het onderzoek definitieve conclusies te nemen.

Door de ontbinding van de Raad vervallen ook deze bevoegdheden zodat geen processen-verbaal kunnen opgesteld worden en geen definitieve conclusies meer kunnen genomen worden. Wat de onderzoekscommissie zelf niet meer kan doen, kan a fortiori een andere commissie evenmin doen.

3) Uit de samenlezing van artikel 3 en artikel 4 van het decreet van 20 maart 1984 blijkt dat de onderzoekscommissie zelf haar bevoegdheden dient uit te oefenen. Zij dient zelf een PV van haar werkzaamheden op te stellen en zij dient zelf bij het einde van het onderzoek definitieve conclusies te nemen.

Bovendien kan zij haar bevoegdheden niet overdragen behoudens het recht om een ambtelijke opdracht te geven voor welbepaalde onderzoeksverrichtingen. Vermits de bevoegdheden van de eerste onderzoekscommissie zijn vervallen kan zij zelfs deze opdracht niet meer geven.

B. Het oprichtingsbesluit van de tweede onderzoekscommissie

Blijkens de toelichting van het oprichtingsbesluit van 30 maart 1988 is dit besluit gesteund op de overweging „dat de commissie van onderzoek haar werkzaamheden verder zet teneinde tot passende besluiten te komen."

Dit besluit is derhalve strijdig met de artikelen 3, 4 en 13 van het decreet van 20 maart 1984.

Deze strijdigheid houdt in dat een derde van de leden van de Raad een decreet kunnen wijzigen.

Dit toont des te meer aan de gegrondheid van het advies van de Raad van State met betrekking tot de ongrondwettelijkheid van artikel 2 van het decreet van 20 maart 1984.

C. Gevolgen van de voortzetting van de werkzaamheden van de eerste onderzoekscommissie

1) Samenstelling van de tweede onderzoekscommissie

De tweede onderzoekscommissie is anders samengesteld dan de eerste onderzoekscommissie. Hoewel de onderzoekscommissie niet gebonden is door artikel 779 van het Gerech-

telijk Wetboek, krachtens hetwelk de rechters alle zittingen over de zaak moeten bijgewoond hebben is het gevaar zeer groot dat het onderzoek dat wordt voortgezet door een anders samengestelde commissie, als onrechtmatig zal beschouwd worden.

Zeker in de mate dat het gaat om de vaststelling van de verantwoordelijkheid van leden van de Executieve is het evident noodzakelijk dat alle leden van de commissie aan alle werkzaamheden kunnen deelnemen. Hoe kunnen nieuwe leden zich in geweten een oordeel vormen wanneer zij geen gelegenheid hebben gehad de werkzaamheden mee te bepalen en de getuigen te ondervragen.

2) De huidige onderzoekscommissie zal, indien zij het werk van de eerste onderzoekscommissie dient voort te zetten, gehouden zijn kritiek te leveren op de werkzaamheden van de eerste onderzoekscommissie. Zo zal de huidige onderzoekscommissie en voornamelijk de nieuwe leden niet de vragen kunnen ontlopen :

a) waarom de Minister van Justitie, J. Gol, door de mededeling van een aantal gegevens uit het strafdossier bij brief van 26 mei 1987 zijn verplichting geen gegevens uit het strafdossier mede te delen aan derden ook niet aan de onderzoekscommissie, heeft geschonden ;

b) waarom de Minister van Justitie, J. Gol, het beroepsgeheim, gesanctioneerd door artikel 458 van het Strafwetboek heeft geschonden ;

c) waarom de Voorzitter van de eerste onderzoekscommissie de inhoud van de brief van de Minister van Justitie van 26 mei 1987 in openbare zitting heeft behandeld en zodoende de rechten van de verdediging heeft geschonden ?

Besluit

Indien al de hogeraangehaalde bezwaren ter zijde worden geschoven heeft deze onderzoekscommissie zich nog bezig te houden met de wijzigingen die werden aangebracht aan het gewestplan en het onderzoek naar de wijze waarop dit gewestplan wordt ten uitvoer gelegd tijdens de ambtsperiode van Gemeenschapsministers Pede, Beysen en Waltniel vermits de vorige perioden reeds werden onderzocht.

Een ander lid is met de hogeraangehaalde uiteenzetting niet akkoord. Het lid meent dat de werkzaamheden moeten voortgezet worden nu de verslaggevers dezelfde zijn en het voorlopig verslag van onderzoekscommissie 1 nog niet werd goedgekeurd zodat de nieuwe collega's van onderzoekscommissie II kunnen ingelicht worden.

Het voorstel de ambtsperiode van de Gemeenschapsministers Pede, Beysen en Waltniel te onderzoeken acht het zelfde lid kwade trouw. Dat heeft niets te maken met onze werkzaamheden, aldus het zelfde lid.

Hierop wordt door het vorige lid gewezen op de opdracht van de onderzoekscommissie, waarin niet alleen begrepen is een onderzoek in te stellen naar de wijzigingen die in verschillende stadia werden aangebracht maar ook een onderzoek in te stellen naar de wijze waarop dit gewestplan ten uitvoer wordt gelegd, wat inhoudt dat deze wijzigingen tot op vandaag dienen onderzocht te worden.

Uiteindelijk werd door de onderzoekscommissie beslist zonder zich ten gronde te verbinden, een verlenging van de werkzaamheden aan de Raad te vragen.

Deze verlenging werd toegestaan.

TITEL III. AANLEIDING TOT HET ONDERZOEK

Hoofdstuk 1. Voorstel van decreet van de heer J. De Seranno C.S. houdende bekrachtiging van het gewestplan Halle-Vilvoorde-Asse (Stuk 162 (1985-1986) – Nr. 1)

Getuige Denys, adjunct-kabinetschef van Gemeenschapsminister Pede, verklaarde dat, van het eerste ogenblik af dat het voorstel van decreet om het gewestplan Halle-Vilvoorde-Asse bij decreet te bekrachtigen ter sprake kwam in de commissie voor ruimtelijke ordening van de Vlaamse Raad hij de Minister heeft medegedeeld dat een dergelijk voorstel van decreet voor hem totaal onaanvaardbaar was, zowel moreel als juridisch, en dat hij er zich met hand en tand tegen zou verzetten.

Dit verzet werd als volgt gemotiveerd. Er is een discriminatie tussen diegenen die een verkavelingsvergunning hebben bekomen en diegenen die één perceel bouwgrond liggen hebben in een gebied, waarvan de bestemming door het gewestplan wordt gewijzigd. De verkavelaar behoudt zijn rechten omdat ofwel de verkavelingsvergunning niet in herziening wordt gesteld, ofwel de in inherzieningstelling van de verkavelingsvergunning wordt ingetrokken, terwijl de eigenaar van één of enkele percelen grond in een vroegere woonzone over geen enkel juridisch instrument beschikt om de kwaliteit van bouwgrond te laten vastleggen.

Aan de ene kant zijn er dus personen die over veel grond beschikken en die een verkavelingsvergunning kunnen bekomen die, zelfs als ze in strijd is met het gewestplan, nog altijd voorrang heeft op het gewestplan. Aan de andere kant zijn er dus diegenen die slechts over één stuk grond beschikken waarvoor zij uiteraard geen verkavelingsvergunning kunnen bekomen en die juridisch niet in staat zijn om hun rechten af te dwingen ten opzichte van een strijdig gewestplan.

Het voorstel van decreet om het gewestplan Halle-Vilvoorde-Asse bij decreet te bekrachtigen zodanig dat er niets meer kon gewijzigd worden en met als gevolg dat de verkavelaars verder konden verkavelen en dat de gewone particulieren niet meer aan hun trekken kwamen, aldus getuige Denys, was voor hem een reden om ontslag te nemen. Hij had de Minister medegedeeld dat indien dit voorstel er ooit zou doorkomen, hij ontslag zou nemen. Hij zou niet tolereren dat men zulk een weg zou opgaan.

Er weze echter opgemerkt dat het onderscheid tussen het enige perceel en de verkaveling rechtstreeks zijn oorsprong vindt in de wet zelf.

Daarenboven bestaat er nog een onderscheid tussen het enig perceel buiten een BPA en het enig perceel in een BPA. Tot aan het arrest van 20 december 1983 door de Raad van State verleend in de zaak Steeno had het BPA voorrang op het gewestplan zodat de eigenaar van het perceel in het BPA mocht bouwen ondanks de tegenstrijdigheid van het BPA met het gewestplan terwijl de eigenaar van het perceel buiten het BPA geen bouwtoelating meer kon bekomen ingevolge de wijziging door het gewestplan.

Sinds het arrest Steeno primeert het gewestplan op het BPA en is het verschil tussen de eigenaars van een enig perceel, hetzij binnen hetzij buiten een BPA, opgeheven. (Zie ook Titel IV, Hoofdstuk II)

Hoofdstuk II. Persartikel

Op 3 januari 1987 verscheen er in „Gazet van Antwerpen" een artikel, getiteld „Groene gordel is een groot schandaal". Uit de verklaring van getuige Tastenhoye blijkt dat dit artikel de neerslag is van een 4-uur durend interview door de getuige afgenomen van de heer Denys op dezes verzoek.

Tijdens zijn getuigenis ontkende de heer Denys dat de strafrechtelijke aantijgingen, die voorkwamen in bewust artikel, door hem werden geuit. Achter zijn rug werd de strafrechtelijke kant van de zaak aangedikt om het artikel alleen maar interessant te maken en om een grotere oplage te bereiken.

Deze versie wordt tegengesproken door getuige Tastenhoye die staande houdt dat de gepubliceerde tekst een correcte weergave is van het gesprek met de heer Denys. Getuige Tastenhoye herinnert zich dat er sprake is geweest van omkoperij.

Een andere tegenstelling tussen beide getuigen heeft betrekking op het gebeuren na het verschijnen van bedoeld artikel. Volgens getuige Tastenhoye zou de heer Denys na 3 januari 1987, datum van verschijning van het artikel, geen enkel contact meer genomen hebben en zou de chef van getuige Tastenhoye de heer Denys hebben opgezocht teneinde zijn reactie te kennen op zijn nakend ontslag.

Daarentegen beweert de heer Denys dat hij op maandag 5 januari 1987 de heer Tastenhoye heeft ontboden en hem een rechtzetting overhandigde voor publikatie in de krant van woensdag.

Hoofdstuk III. Ontslag van de heer M. Denys, adjunct-kabinetschef van Gemeenschapsminister J. Pede

Op woensdag 7 januari 1987 had getuige Denys, na de vergadering van de Vlaamse Executieve, een onderhoud met Gemeenschapsminister J. Pede. De Gemeenschapsminister geloofde dat zijn adjunct-kabinetschef allerlei verklaringen had afgelegd. Hij werd verplicht hetzij zelf ontslag te nemen, hetzij zijn adjunct-kabinetschef te ontslaan. Aanvankelijk heeft getuige Denys een afwachtende houding aangenomen en zijn ontslag geweigerd omdat hij zich niet verantwoordelijk achtte voor wat in de pers geschreven werd.

Tijdens de daarop volgende donderdag en vrijdag werden besprekingen gevoerd. Getuige Denys vroeg om gehoord te worden door de Vlaamse Executieve, wat de Minister niet haalbaar achtte daar dit nog nooit gebeurd was. Volgens zijn verklaring heeft getuige Denys dan ontslag genomen om de coalitie in de Vlaamse Executieve te redden.

Getuige J. Pede, Gemeenschapsminister, verklaarde dat hij tijdens de vergadering van de Executieve had gezegd dat hij niet achter de verklaring van zijn adjunct-kabinetschef kon staan en dat hij met deze een gesprek zou hebben, waaruit zij samen conclusies zouden trekken. De Gemeenschapsminister kon niet achter de verklaring van zijn adjunct-kabinetschef staan omdat hij niet wist of deze verklaring al dan niet juist was. Op het verzoek van de Gemeenschapsminister heeft de adjunct-kabinetschef alsdan ontslag genomen.

TITEL IV. DE GEWESTPLANNEN IN HET ALGEMEEN

Hoofdstuk 1. De totstandkoming van de Gewestplannen

In ons land is, in vergelijking met de ons omringende landen, de ruimtelijke ordening laat op gang gekomen. Een Besluit van 12 september 1940 van de Secretarissen-generaal der Ministeries voorzag een procedure voor het opmaken van aanlegplannen en voor de bouwpolitie.

Deze maatregelen hadden voornamelijk betrekking op de stedebouwkundige aanleg naar aanleiding van de wederopbouw van de door de oorlog getroffen wijken. Het bouwen werd aan bepaalde vergunningen onderworpen. De reglementering had enkel betrekking op de stedebouwkundige en niet op de planologische aspecten.

Daarenboven was zij vrij centralistisch vermits de plannen van aanleg moesten goedgekeurd worden door de Koning en de bouwvergunningen moesten afgeleverd worden door het Bestuur.

De voorlopige administratie die zich bezighield met de stedebouw werd in 1945 het Bestuur van de Stedebouw en werd bij Koninklijk Besluit van mei 1945 verbonden aan het Ministerie van Openbare Werken. (Ruimtelijke Ordening in België — Publikatie van het Ministerie van Openbare Werken 1968)

In 1946 werd de Hoge Raad voor de Stedebouw opgericht dewelke kan beschouwd worden als de voorloper van de Nationale Commissie voor de Ruimtelijke Ordening voorzien in artikel 3 van de Stedebouwwet.

Deze Raad stelde een commissie voor het nationale plan in, welke het initiatief nam tot het opstellen van een nationale survey waarvoor een speciale dienst werd opgericht. Deze nationale survey werd opgesteld onder de vorm van een atlas.

Daar waar in andere landen van West-Europa, zoals Engeland, Frankrijk en Nederland, reeds in de dertiger jaren een vorm van bovengemeentelijke planning werd opgezet besloot de Regering in ons land in 1948 tot het laten opmaken van 2 stadsgewesten. Dit van Brussel en van Luik.

De streekstudie van Brussel werd uitgevoerd door de „Groep Alpha" en deze van Luik door de „Groep L'Equerre".

Deze studies werden beëindigd in 1954. In het zelfde jaar werd beslist een gemeenschappelijk plan van aanleg op te maken voor de streek van Kortrijk welke 20 gemeenten groepeerde. Het was een eerste poging tot het opstellen van een concreet bovengemeentelijk aanlegplan.

In 1955 werd de studie voor Henegouwen aangevat en in 1956 voor Neder-Luxemburg. In die periode begon de idee van de planologische „streken" vorm te krijgen. In 1958 werd een eerste indeling van het land in streken door het Bestuur van de Stedebouw opgesteld. Volgens dit voorstel werd het land ingedeeld in 20 streken.

Er werd door het Bestuur van de Stedebouw beroep gedaan op gespecialiseerde studiebureaus om voor elk van deze streken een streekstudie op te maken.

Deze streekstudies hebben aanleiding gegeven tot einddocumenten van uiteenlopende aard : sommige zijn gebleven bij een survey, andere werden verder afgewerkt tot een ontwikkelingsprogramma en structuurplan.

Hoewel deze studies geen concrete maatregelen inhielden waren zij toch van belang vermits zij een nieuwe richting aanduiden nl. deze van de ruimtelijke ordening, de ruimtelijke ontwikkeling en de planologie.

Omstreeks 1955 werd voornamelijk de aandacht gevestigd op het verschil in economische ontwikkeling van de verschillende landsgedeelten. Hierdoor ontstonden nieuwe ideeën, hoofdzakelijk gebaseerd op economische motieven, in verband met de streken : ontwikkelingsgebieden, testgebieden.

Deze stroming doorkruiste de eerder gegroeide opvatting van de planologische streken. Er ontbrak echter een wettelijk kader waarop dergelijke plannen zich zouden kunnen steunen. De besluitwet van 2 december 1946 voorzag niet in dergelijke plannen.

Op het eind van de vijftiger jaren was de idee gegroeid om de besluitwet van 2 december 1946 te vervangen door een eigenlijke wet op de stedebouw. Hierin zou dan uitdrukkelijk in streekplannen en deelstreekplannen (gewestplannen) kunnen voorzien worden. Dit zou meteen ook toelaten reglementerende initiatieven te nemen in verband met de regionale en de subregionale ruimtelijke ordening.

Bij Koninklijk Besluit van 15 januari 1957 werd de gemengde commissie voor de Stedebouw opgericht wiens voornaamste opdracht erin bestond een aantal voorstellen met betrekking tot een organieke wet op de ruimtelijke ordening en de stedebouw te doen. Deze voorstellen resulteerden in het ontwerp van 8 april 1959 waaruit de wet van 29 maart 1962 is gesproten.

Deze wet voorziet in streekplannen en gewestplannen. Historisch waren de gewestplannen een voortvloeisel uit de streekstudies, welke een onderverdeling van de streken in substreken of deelstreken voorzagen. Het zou derhalve logisch geweest zijn eerst de streken af te bakenen en streekplannen op te stellen en daarna gewestplannen op te stellen die een verdere precisering zouden zijn van de streekplannen.

Er werd echter de voorkeur aan gegeven de gewesten aan te duiden waarvoor een gewestplan diende gemaakt te worden. Door het Bestuur van de Stedebouw werd een plan opgesteld waarbij het land werd ingedeeld in 48 gewesten waarvan er 25 gelegen zijn in Vlaanderen. Het eerste Koninklijk Besluit dateert van 14 augustus 1962 en heeft betrekking op de Brusselse agglomeratie.

Het eerste gewest in Vlaanderen werd bij Koninklijk Besluit van 29 juli 1963 bepaald en heeft betrekking op „het Gentse en kanaalzone".

Wat de inhoud van het gewestplan betreft, worden in het Koninklijk Besluit tot aanduiding van het gewest waarvoor een plan van aanleg moet worden opgemaakt, de bepalingen van artikel 12 van de wet overgenomen met deze nuance dat de facultatieve inhoud ook als verplichting wordt gesteld, met name :

— de algemene bestemming van de verschillende delen van het grondgebied voor bewoning, nijverheid, landbouw of enig ander gebruik ;

— de plaatsen die bestemd worden voor het aanleggen van groene ruimten, bosreservaten, sportvelden en begraafplaatsen, alsmede voor openbare gebouwen en voor monumenten ;

— algemene voorschriften van esthetische aard.

Hieruit blijkt dat het reeds van in begin de jaren zestig de idee van de centrale overheid was om de gewestplannen op te vatten als bovengemeentelijke algemene plannen van aanleg en niet als nadere specifiëring van een ontwikkelingsprogramma in het kader van een streekplan, naar de opvattingen van de streekstudies.

Wat de streekstudies aangaan die betrekking hebben op het Brusselse en West-Brabant, was er de studie van de groep Alpha (1948-1954), welke echter alsdusdanig niet gepubliceerd werd.

Tevens is er de studie „de regionale uitbouw van Brabant". Het is een studie uitgevoerd door de studiegroep Mens en Ruimte, in 1964 in opdracht van het provinciebestuur van Brabant. Deze studie werd gepubliceerd onder boekvorm met kaartenatlas.

Opgemerkt weze dat het voorstel van de groep Alpha betrekking had op de aanleg van residentiële gebieden als satellietcentra, cf. „les centres satellites" groupe Alpha (cahier d'urbanisme — 1958).

De voorstellen van Mens en Ruimte daarentegen in de studie betreffende de regionale uitbouw van de provincie Brabant leggen de klemtoon op de uitbouw van de bestaande centra.

Wat het gewestplan Halle-Vilvoorde-Asse betreft, werd bij Koninklijk Besluit van 21 oktober 1966 (BS van 17 november 1966) beslist dat voor dit gewest een plan van aanleg diende opgesteld. Op 10 januari 1967 werd door de Minister van Openbare Werken aan de studiegroep Mens en Ruimte opdracht gegeven een ontwerp van gewestplan voor te bereiden.

Ter voorbereiding van het voorontwerp werden door de ontwerper de 100 gemeenten van het gewest aangeschreven om hun plannen, inzichten en suggesties te kennen. Uitgaande van deze gegevens en van de planoptiek, zoals kon worden afgeleid uit de studie van de regionale uitbouw, werd in juli 1967 een voorontwerp structuurplan door de studiegroep voorgedragen. Dit gebeurde onder vorm van een brochure en gedrukt structuurplan op 1/50.000e. Het planologisch model door de ontwerper voorgedragen was een combinatie van de hiërarchische polycentrische structuur enerzijds en de bandstructuur anderzijds (cf. pag. 35 van de brochure Mens en Ruimte).

Met dit voorontwerp werden raadplegingen gehouden door de ontwerper Mens en Ruimte in samenwerking met de Dienst Algemeen Beleid van de Ruimtelijke Ordening, die inmiddels was opgericht in het hoofdbestuur van de stedebouw en welke tot opdracht had de operatie van de gewestplannen te begeleiden. In de contractuele overeenkomst met de ontwerper Mens en Ruimte was deze raadpleging uitdrukkelij k voorzien.

Deze raadpleging hield in dat besprekingen werden gehouden o.m. met de openbare en semi-openbare besturen, de officiële of feitelijke regionale autoriteiten en al de gemeenten van het gewest. Iedere geraadpleegde overheid ontving een exemplaar van het document en werd uitgenodigd schriftelijk advies te laten kennen. Een afschrift werd doorgestuurd naar de ontwerper die in zijn rapport aan het bestuur zijn standpunt te kennen gaf.

Tevens was in de overeenkomst de oprichting voorzien van een adviescomité. Dit adviescomité werd opgericht door toe-

doen van de ontwerper, in overleg met de Dienst van het Algemeen Beleid van de Ruimtelijke Ordening. De taak van dit comité was advies te verstrekken aan de ontwerper. Het werd samengesteld uit de sociale, economische en administratieve verantwoordelijken van het gewest.

Het adviescomité stond ook in om voorlichting te verstrekken bij lokale en regionale overheden en kwam tussen bij de consultaties van de autoriteiten. Met het gedrukte voorontwerp-structuurplan werd een eerste inspraakronde georganiseerd omstreeks 1967-1968.

Inmiddels wérd de ontwerper belast met het tweede deel van de opdracht. Dit gebeurde op 21 oktober 1967. Deze opdracht hield o.m. in het opstellen van verschillende facetplannen zoals natuurlijk milieu, woningbouw, nijverheid, landbouw, verkeer en het uitwerken van een voorontwerp-gewestplan. Dit laatste gaf aanleiding tot een gedrukte brochure en voorontwerp van gewestplan op 1/25.000e. Deze documenten zijn ter beschikking gekomen in juli 1969. Hiermede werd een tweede consultatieronde georganiseerd. Dit gebeurde in de periode 1969-1970.

Van dan af werden de contacten met de gemeenten en andere instanties meer en meer verzekerd door de Dienst van het Algemeen Beleid van de Ruimtelijke Ordening. Uit de raadplegingen waren talrijke reacties naar voor gekomen, zowel van de ministeries als van gemeenten. Uit de confrontatie van het initiatief van de gewestplannen bleek dat enkele aspecten nader dienden uitgediept.

Dit heeft o.m. aanleiding gegeven tot verder onderzoekswerk zoals de bouwquota's en de toeristische studies. De nota betreffende de bouwquota's was een aanvulling van toelichting bij het voorontwerp-gewestplan (op 1/25.000e) Deze nota gaf de cijfermatige prognose van de woningbehoefte, en de aangehouden bebouwingsdichtheden enerzijds en de bouwmogelijkheden die bestaan binnen de diverse typen van woongebied binnen het voorontwerp-gewestplan anderzijds.

De toeristische studies behelsden een onderzoek naar de potentiële mogelijkheden van toeristische accommodatie in de verschillende gewestplannen.

Ondertussen werd door het Hoofdbestuur van Stedebouw gewerkt aan de inventaris der goedgekeurde verkavelingen als opname van de bestaande juridische toestand en werd de bestelling gedaan van de orthofotoplannen als opname van de bestaande feitelijke toestand. Deze orthofotoplannen dateren van 1972.

Bij het publiceren van het voorontwerp-gewestplan in 1969 beschikte men over een document dat verspreid kon worden en reeds meerdere planologische elementen bevatte om als toetsingsdocument gehanteerd te worden in de praktijk. Dit had voor gevolg dat concrete aanvragen (bouw- en verkavelingsaanvragen, ontwerpen B.P.A.'s b.v.) getoetst konden worden aan de planologische voorzieningen van het voorontwerp-gewestplan. In die periode werd derhalve voor het eerst, naast de louter stedebouwkundige appreciatie, ook een planologische beoordeling van de concrete aanvragen doorgevoerd.

Door deze toepassingsperiode, die grosso-modo van 1969 tot 1974 liep, werden de besturen en de bevolking geconfronteerd met de impact van de gewestplannen op de dagelijkse aanvragen. Het was de bedoeling, door deze toepassingen, de bevolking de betekenis te doen inzien van de toekomstige gewestplannen. Dergelijke toepassingsperiode werd door het beleid noodzakelijk geacht om langzamerhand de bevolking

vertrouwd te maken met de toepassing van planologische principes.

Eind 1973 werd het door de beleidsverantwoordelijken haalbaar geacht dat de gewestplannen vatbaar waren voor goedkeuring. Bovendien beschikte men dan over de noodzakelijke documenten om de goedkeuringsprocedures in te zetten zoals het voorstel van ontwerp-gewestplan op kaarten 1/10.000e, de orthofotoplannen en de plannen van juridische toestand.

Eén ontwerp-gewestplan werd vastgesteld einde 1973, 11 ontwerp-gewestplannen in 1974, 7 in 1975, 5 in 1976 en 1 in 1977. Rekening houdende met het feit dat de ontwerpers werden aangeduid in 1966 werden de ontwerp-gewestplannen vastgesteld na verloop van respectievelijk 8, 9 en 10 jaar, hetzij na meer dan het dubbele van de oorspronkelijk voorziene tijd.

De redenen van de vertraging in de vaststelling van het ontwerp-gewestplan bij ministerieel besluit werden opgegeven door de Minister van Openbare Werken in een antwoord op een parlementaire vraag van de heer Kuypers dd. 21 maart 1972 :

„1. ***De ervaring opgedaan bij de toepassing van de*** *voortont****werp-gewestplannen heeft uitgewezen dat het noodzakelijk is, vooraleer deze ontwerpen bij ministerieel besluit te bekrachtigen, nog bepaalde aanpassingen en bijwerkingen uit te voeren. Zo is het o.m. noodzakelijk gebleken ambachtelijke zones en specifieke zones voor polyvalente distributiecentra te voorzien. De studie voor het voorzien van deze zones is thans aan de gang. Bovendien wordt er thans gewerkt aan de uniformisering van de*** *planologische* ***voorschriften.***

Het ligt in de bedoeling deze algemene planologische voorschriften voorafgaandelijk voor geheel het grondgebied vast te leggen bij koninklijk besluit. De specifiek gewestelijke planologische voorschriften zouden dan daarbij aansluiten. Dit legt uit waarom geen gewestplan bij ministerieel besluit kan worden vastgelegd zolang niet eerst het algemeen basis-besluit is verschenen. Een ontwerp van tekst is thans in voorbereiding, en zal uiteraard nog dienen voorgelegd te worden voor advies aan de Nationale Commissie voor de Ruimtelijke Ordening.

2. Overschakelen van een louter passieve stedebouw naar een meer actieve politiek van stedebouw is een bondige aanduiding van een geleidelijk te realiseren nieuwe conceptie. Het gaat hier dus niet om een *éénmalige* ***beslissing. En het is uiteraard in het bestek van dit antwoord niet*** *doenbaar* ***volledig toe te lichten wat die lapidaire samenvatting inhoudt.***

Mag ik er evenwel op wijzen dat die actieve stedebouw reeds volop aan de gang is ? Elke nieuwe sociale woonwijk is een voorbeeld van actieve stedebouw. Elke groepsbouw — ook op initiatief van gemeenten of van privé-ondernemingen, gerealiseerd onder het stelsel *„belofte* ***van aankoop" — is actieve stedebouw, en ik kan alleen de gemeenten aansporen veel initiatieven in die zin te nemen.***

Stadskernvernieuwing, zoals bv. te Hasselt gebeurt onder gemengde formule, samenwerking stad en privé-groep, is actieve stedebouw die ik goedkeur en toejuich.

3. Ik meen dat een te overhaaste goedkeuring van de *gewest****plannen méér problemen zou scheppen dan oplossen. Laten we niet vergeten dat de*** *„rechtszekerheid"* ***waarom nu gevraagd wordt, ook synoniem is van dringende en dus uiteraard rigiede plannen en voorschriften, die niet alleen grote lijnen aangeven maar die ook even bindend zullen zijn wat details betreft.***

Als men te dikwijls nadien de gewestplannen zou dienen te wijzigen, ook al is het maar op details en zelfs om evidente redenen, dan riskeren de gewestplannen hun geloofwaardigheid te verliezen.

Bovendien zou men de gezochte rechtszekerheid niet tot stand hebben gebracht. Daarom hecht ik persoonlijk zoveel belang aan een minutieuze oppuntstelling van de voorontwerpen. Dit gebeurt in de consultaties met de gemeenten. Zie ook mijn antwoord op vraag 1.

Hoofdzaak is dat wij thans over de voorontwerpen van gewestplannen beschikken. Het zijn geen geheime documenten : alle betrokken gemeentebesturen en parlementsleden bezitten een exemplaar van „hun" gewestplan. Deze voorontwerp-gewestplannen worden als leidraad genomen voor de afhandeling van de dagelijkse aanvraag-dossiers.

Ik zou het ook zo willen formuleren : de voorontwerp-gewestplannen worden nu elke dag aan de vuurproef van de dagelijkse praktijk onderworpen. Dat is alleszins de beste methode om hun praktische bruikbaarheid te testen.

En het zal het geacht lid zeker niet verwonderen als ik eraan toevoeg dat nog heel wat detailcorrecties aan de voorontwerpen worden aangebracht aan de hand van concrete gevallen. -Dit zijn geen willekeurige beslissingen. De willekeur zou er eerder in bestaan een redelijke vraag af te wijzen omdat het voorontwerp-gewestplan het anders heeft voorzien ook al lijkt bij nader detailonderzoek dit deel van het plan onredelijk.

Ik zal zeker niet beweren dat nooit enige detailwijziging werd aangebracht na een politieke tussenkomst. Alle parlementsleden houden zitdagen, ontvangen klachten en maken die over aan de bevoegde Minister. Ik ontvang politieke tussenkomsten van parlementsleden uit alle partijen. Ik hecht veel waarde aan parlementaire tussenkomsten en waar redelijke dingen worden gevraagd tracht ik die toe te staan, ongeacht de „kleur" van de tussenkomst.

Mijn politieke vrienden hebben reeds vele weigeringen opgelopen, en aan parlementsleden uit andere fracties werd voldoening geschonken als zij gelijk hadden. Maar de vrienden hebben niet altijd ongelijk en anderen steeds gelijk !...

Ik ben ervan overtuigd dat de Staatssecretarissen — wier taak het nu is de localiseerbare dossiers te behandelen — met dezelfde aandacht en objectiviteit zullen oordelen. Zijn deze parlementaire tussenkomsten – die 99 keren op 100 in het voordeel van „de kleine man" geschieden — geen teken van een gezonde democratie ? Om het met een modewoord te zeggen : is dat geen doorstroming ?"
(Kamer van Volksvertegenwoordigers, B. V.A. 18 april 1972, blz. 585-587).

— Definitieve vaststelling van het Gewestplan bij koninklijk besluit

Overeenkomstig artikel 9 en artikel 10 van de Stedebouwwet kan de procedure voor de definitieve vaststelling van het Gewestplan samengevat worden als volgt :

1) de gouverneur van de provincie is belast met het openbaar onderzoek ;

2) het ontwerp-gewestplan ligt gedurende 90 dagen ter inzage in het gemeentehuis ;

3) vóór het einde van die termijn worden de bezwaren en opmerkingen schriftelijk ter kennis gebracht van de gouverneur ;

4) de bestendige deputatie en de gemeenteraad dienen de gouverneur van advies binnen 60 dagen na het einde van de termijn ;

5) het ontwerp-plan wordt samen met de bezwaren, opmerkingen en adviezen voorgelegd aan de regionale commissie van advies, die advies uitbrengt binnen 90 dagen na ontvangst van het dossier ;

6) het dossier wordt na het verstrijken van de termijn door de gouverneur aan de Minister doorgezonden ;

7) de Koning stelt het gewestplan vast. Wanneer hij afwijkt van het advies van de regionale commissie dient zijn beslissing met redenen omkleed te zijn ;

8) het koninklijk besluit treedt in werking 15 dagen na de bekendmaking ervan bij uittreksel in het Belgisch Staatsblad waarin tegelijk het advies van de commissie van advies wordt overgenomen.

Overeenkomstig artikel 46, 7e lid, van de Stedebouwwet vervalt de weigering of de vernietiging van een vergunning, die gesteund was op een onverenigbaarheid met de voorschriften van een ontwerp-gewestplan dat bindende kracht heeft gekregen, wanneer het gewestplan geen bindende kracht heeft verkregen binnen de drie jaar na de inwerkingtreding van het ministerieel besluit.

Ingevolge deze bepaling bestond de noodzaak de gewestplannen definitief vast te stellen bij koninklijk besluit binnen de 3 jaar na de inwerkingtreding van het ministerieel besluit.

Een gelijk aardige bepaling is voorzien door artikel 45, § 5.

— Advies van de regionale commissies

In 1975 rees er een betwisting omtrent de rechtsgeldigheid van de adviezen uitgebracht door de regionale commissies. Aan deze betwisting werd een einde gesteld door het Koninklijk Besluit van 3 februari 1976 waarbij de streken werden aangeduid waarvoor een gewestplan moest worden opgemaakt en door het Koninklijk Besluit van 13 april 1976 waarbij de nieuwe commissies van advies werden ingesteld.

De nieuwe commissieleden werden benoemd :

voor Antwerpen bij Koninklijk Besluit van 17 mei 1976 ;
voor West-Vlaanderen bij Koninklijk Besluit van 25 mei 1976 ;
voor Oost-Vlaanderen bij Koninklijk Besluit van 19 mei 1976 ;
voor Limburg bij Koninklijk Besluit van 20 mei 1976 ;
voor Vlaams-Brabant bij Koninklijk Besluit van 31 mei 1976 ;

Deze nieuwe commissies hebben de dossiers van het openbaar onderzoek opnieuw onderzocht.

— Termijn voor de definitieve vaststelling van het gewestplan bij Koninklijk Besluit

Zowel in de Vlaamse Gewestraad als in het Parlement werd aangedrongen op een snelle afhandeling van de gewestplannen. Op 9 december 1976 werd in de Vlaamse Gewestraad een motie ingediend luidend als volgt :

„De Vlaamse Gewestraad is van oordeel dat de snelle afhandeling van de gewestplannen nodig is als basis voor een efficiënt beleid inzake ruimtelijke ordening."

Tijdens de bespreking van het budget van openbare werken werd in de Kamercommissie op 10 juni 1974 de vraag gesteld :

„Zou het niet mogelijk zijn voor de gewestplannen een snellere procedure uit te werken ?"

De regering schijnt de nodige tijd voor de definitieve vaststelling van de gewestplannen te hebben onderschat. Tijdens de bespreking van het budget van Openbare Werken in de Kamercommissie op 10 juni 1974 antwoordde de Staatssecretaris :

„De eigenlijke procedure neemt, wanneer het ontwerp vast staat, normalerwijze 150 dagen in beslag alvorens het koninklijk besluit wordt genomen. Gelet op het belang van een dergelijke reglementaire bepaling, op de raadplegingen en op het overleg die noodzakelijk zijn om de gewenste informatie te verstrekken, lijkt een dergelijke termijn niet overdreven."

In de toelichtingsnota i.v.m. de gewestplannen dd. 15 januari 1976, ingediend in de Vlaamse Gewestraad, werd door de Staatssecretaris als streefdatum voor de definitieve goedkeuring bij koninklijk besluit van het gewestplan een termijn van ongeveer 2 jaar na het ministerieel besluit vooropgezet.

Men stelt echter vast dat in werkelijkheid de gewestplannen definitief werden vastgesteld bij koninklijk besluit op het einde van de 3-jarige termijn.

De vraag dringt zich op naar de oorzaak van dit onderscheid enerzijds tussen de intentie en anderzijds de werkelijke uitvoering.

Hoofdstuk II. Hiërarchie van de plannen van aanleg

Artikel 2 van de Stedebouwwet bepaalt :

„§ 1. De Koning verleent bindende kracht aan de streek- en gewest- en gemeenteplannen.

Alle voorschriften van de plannen van aanleg hebben dezelfde bindende kracht, ongeacht of zij grafisch zijn voorgesteld of niet.

De plannen hebben verordenende kracht. Zij blijven gelden totdat zij door andere plannen worden vervangen na een herziening. Er mag alleen van worden afgeweken in de gevallen en in de vormen door deze wet bepaald.

De voorschriften van een plan van aanleg waarvan overeenkomstig de artikelen 12, laatste lid, 15, laatste lid, en 16, vierde lid, wordt afgeweken, houden op te gelden.

§ 2. Dezelfde bindende en verordenende kracht hebben de ontwerpen van streek- öf gewestplannen die door de Minister voorlopig zijn vastgesteld. Het ministerieel besluit schorst de uitwerking van de vroeger vastgestelde of goedgekeurde plannen van aanleg in zoverre de voorschriften ervan niet meer in overeenstemming zijn met deze ontwerpen."

Dit artikel werd door de administratie en door de meerderheid van de rechtsleer in het Vlaams Gewest in die zin begrepen dat de plannen van aanleg blijven gelden totdat zij, na herziening, door een ander plan — van dezelfde soort — worden vervangen. In concreto betekende deze visie dat men van oordeel was dat, wanneer de bestemming van een perceel grond volgens een goedgekeurd BPA niet meer in overeenstemming was met de bestemming opgegeven volgens een later vastgesteld gewestplan, het BPA diende te worden herzien om het conform het gewestplan te maken.

Aldus was men van oordeel dat de oude bestemming geldig bleef tot zolang zij niet was vervangen door een andere bestemming in een bij Koninklijk Besluit (later besluit van de Executieve) goedgekeurd BPA.

Conform deze visie werden dan ook telkens een gewestplan definitief was vastgesteld, de met dit gewestplan strijdige gemeentelijke plannen (BPA en APA) in herziening gesteld.

Het gemeentelijk plan werd door de inherzieningstelling niet opgeheven, zodat het herzieningsbesluit diende te worden gevolgd door de goedkeuring van het effectief herziene gemeentelijk plan van aanleg (1° geval).

Dezelfde redenering werd mutatis mutandis gevolgd t.o.v. verkavelingen die werden vergund voordat het gewestplan was vastgesteld. Aldus hebben de bepalingen en de bestemmingsvoorschriften van het latere gewestplan niet voor gevolg dat de ermee strijdige bepalingen en voorschriften van een verkavelingsvergunning van rechtswege hun materiële rechtskracht verliezen ; hiervoor is telkens een uitdrukkelijk, bijkomende beslissing vereist.

Conform artikel 43, derde lid, 1° van de stedebouwwet dient er dus uitdrukkelijk te worden beslist een BPA op te maken dat tot gevolg heeft dat een verkavelingsvergunning wordt herzien of vernietigd (2° geval). Bij de definitieve vaststelling van bepaalde gewestplannen werden dergelijke beslissingen genomen.

Wat is nu de juridische situatie van de percelen gelegen in dergelijke in herziening gestelde BPA's (1° geval) of in verkavelingen waarvoor beslist werd een BPA op te maken (2° geval).

Vermits de beslissingen over bouwaanvragen gelegen binnen een BPA of een verkaveling rechtstreeks genomen wordt door het college van burgemeester en schepenen (artikel 46 van de stedebouwwet) kan de gemachtigde ambtenaar de bouwvergunning gelegen binnen dergelijke BPA's of verkavelingen, schorsen wanneer hij van oordeel is dat de geplande werken een goede ruimtelijke ordening in gevaar brengen.

Dergelijke schorsing dient te gebeuren binnen de 15 dagen na de ontvangst van de vergunning en van de schorsing wordt kennis gegeven binnen dezelfde 15 dagen aan het college en de aanvrager. Binnen 40 dagen na de kennisgeving wordt de beslissing, zo nodig, door de Koning (nu Executieve, per delegatie de Gemeenschapsminister) vernietigd. Heeft vernietiging binnen die termijn niet plaats, dan is de schorsing opgeheven.

Dergelijke vernietigingen vervallen bovendien indien het BPA geen bindende kracht heeft verkregen binnen de drie jaar na de inwerkingtreding van de beslissing tot inherzieningstelling van het BPA (1° geval) of binnen de drie jaar na de beslissing tot het opmaken van een BPA (2° geval).

Over de oorspronkelijke aanvraag wordt, op verzoek van de aanvrager, een nieuwe beslissing genomen, die bij weigering niet meer mag gegrond worden op de beslissing tot herziening of het opmaken van BPA's. Met andere woorden, een bestemming van een perceel grond dat gelegen is binnen een BPA of een verkaveling, die in strijd zijn met een gewestplan kan gedurende drie jaar beveiligd worden.

Wanneer na deze termijn het BPA niet tot stand is gekomen kan men de oorspronkelijke aanvrager de vergunning niet meer weigeren omwille van de strijdigheid met het BPA of de verkaveling met het gewestplan.

Volledigheidshalve weze nog opgemerkt dat de beslissingen i.v.m. het BPA geen gevolgen hebben t.o.v. reeds opgerichte gebouwen of reeds uitgereikte bouwvergunningen die nog niet gerealiseerd zijn, tenzij ze zouden vervallen zijn (een bouwvergunning vervalt één jaar na de afgifte — éénmaal te verlengen met één jaar)

Door het arrest van 20 december 1983 inzake Steeno heeft de Raad van State de sinds 1977 hierboven geschetste visie grondig gewijzigd wat betreft de BPA's die niet meer in overeenstemming zijn met het gewestplan (1° geval).

De visie i.v.m. de verkavelingen die in strijd zijn met het gewestplan is door het arrest Steeno niet gewijzigd (2° geval).

Volgens het arrest Steeno heft het koninklijk besluit houdende vaststelling van het gewestplan van rechtswege de ermede strijdige bepalingen van vroegere gemeentelijke plannen op. Volgens de Raad van State en dit in tegenstrijd met de vroegere visie, is het dus niet denkbaar dat de wetgever gewild zou hebben dat de voorschriften van een later gewestplan slechts dan zouden primeren boven de ermede strijdige voorschriften van een vroeger gemeentelijk plan van aanleg indien en voor zover de bevoegde Minister zou besluiten tot herziening van dat gemeentelijk plan van aanleg.

Volgens de visie van de Raad van State is de mogelijkheid om de herziening van een gemeentelijk plan van aanleg te bevelen wegens strijdigheid met een later vastgesteld gewestplan, juist voorzien in artikel 43 om de voorschriften van de gemeentelijke plannen die hun materiële rechtskracht verloren hebben, door een herzieningsprocedure ook formeel uit die plannen te schrappen.

Daarenboven kan het wenselijk zijn dat de bestemmingsvoorschriften van het gewestplan nader uitgewerkt en gepreciseerd worden door een gemeentelijk plan van aanleg.

Uit deze visie van de Raad van State volgt dat de vaststelling als dusdanig van een gewestplan reeds volstaat om het college te verplichten bouwaanvragen te weigeren ook al liggen de betrokken percelen in een bestemming waar volgens het BPA de aanvraag kan vergund worden. Het feit of het betrokken BPA reeds in herziening werd gesteld of het feit of de driejarige herzieningstermijn verstreken is, heeft hierbij geen belang meer.

Hoofdstuk III. Basismateriaal van de gewestplannen

Voor het vaststellen van de gewestplannen dienden als bronnen de volgende technische documenten : het ontwerp-gewestplan, de orthofotoplannen en de kaart met de juridische toestand. De orthofotoplannen werden gemaakt op basis van de genomen luchtfoto's en geven derhalve de bestaande toestand weer. De kaart met de juridische toestand vermeldt de bouwvergunningen, de verkavelingsvergunningen en de gemeentelijke plannen van aanleg.

De getuigen die erover ondervraagd werden zijn het erover eens dat de orthofotoplannen, die dateren uit het jaar 1972, onvoldoende en gebrekkig materiaal was voor het vaststellen van de gewestplannen.

Minister Eyskens verklaarde dat de input soms 10 jaar ouder was dan de feitelijke situatie op het ogenblik dat de regionale commissie van advies zich boog over de procedure tot het nemen van een koninklijk besluit.

Getuige Pauwels deed opmerken dat heel Vlaanderen te laten overvliegen en jaarlijks nieuwe orthofoto's te maken teneinde de evolutie van de bestaande toestand op te merken financieel niet haalbaar was, om welke reden men moest werken met zeer gebrekkig materiaal.

Volgens getuige Van De Sande waren daarenboven de orthofotoplannen niet zo duidelijk als echte foto's. Zij boden niet de mogelijkheid om heel nauwkeurig te werk te gaan. Hoewel zij metrisch in orde waren gaven zij nogal vage grijze beelden en waren zij derhalve een weinig geschikt middel.

De toestand i.v.m. Halle-Vilvoorde-Asse was eveneens volgens getuige Roosens weinig overzichtelijk. Daarom had hij op 21 augustus 1974 de toenmalige Minister geschreven dat er zich zouden moeilijkheden voordoen wegens het groot aantal verkavelingen.

Hij vroeg speciale aandacht voor Halle-Vilvoorde-Asse. Hoewel de administratie zich tot medio 1976 met het gewestplan Halle-Vilvoorde-Asse heeft bezig gehouden werden door haar evenmin initiatieven genomen om juistere gegevens te bekomen. Wellicht was het voor de administratie eveneens onmogelijk om in dit kort tijdsbestek betere en juistere gegevens te verzamelen.

In dit licht wettigt de verklaring van getuige Roosens volgens dewelke zijn diensten gemeente per gemeente zouden afgegaan zijn met de orthofoto's in de hand en zo de kaarten te hebben bijgetekend, enig voorbehoud.

De vraag kan gesteld worden waarom de administratieve diensten dit niet hebben gedaan voor het gewestplan Halle-Vilvoorde-Asse waaraan zij toch hebben meegewerkt tot midden 1976. Wellicht is het antwoord dat dit werk materieel onmogelijk kon verricht worden gezien het tijdsgebrek, welk antwoord eveneens geldig is voor de periode oktober 1976 - maart 1977. Ook de Gemeenschapsminister, de heer Pede, heeft reeds ondervonden dat het niet zo gemakkelijk is op een vlugge wijze luchtfoto's te bekomen.

Wat de juridische toestand betreft betreurde getuige Van De Sande dat er in de diensten geen statistisch materiaal voorhanden is om te weten in hoeverre een verkaveling al dan niet in uitvoering was.

Zo heeft men bij het opmaken van de gewestplannen verkavelingen uit het woongebied gesloten of in het groengebied gelegd, die eerder reeds waren goedgekeurd en in uitvoering waren. Dit werd bijgetreden door getuige Vanden Borre die eveneens deed opmerken dat men niet over recente cijfers beschikt vermits er nooit statistieken werden bijgehouden zodat men moest trachten de werkelijkheid te achterhalen.

TITEL V. BEVOEGDHEID VAN DE UITVOERENDE MACHT

Het voornaamste criterium bij de beoordeling van beslissingen en handelingen inzake de vaststelling van gewestplannen zijn de bepalingen van artikel 9 van de stedebouwwet.

Het lijkt ons derhalve aangewezen deze bepalingen hierna in herinnering te brengen :

„Het ontwerp-gewestplan wordt opgemaakt door tussenkomst van de Minister. Deze wijst, na raadpleging van de Bestendige Deputatie van de bij het ontwerp betrokken provincies, de natuurlijke dan wel privaat- of publiekrechtelijke personen aan die hij met het opmaken van dat ontwerp belast.

Die personen lichten de regionale commissie van advies over het verloop van de voorstudie in en delen haar de resultaten ervan evenals alle voorontwerp- en ontwerpplannen mede. De Commissie kan te allen tijde dienstig geachte opmerkingen of suggesties maken.

Het ontwerp wordt voorlopig vastgesteld door de Minister, die de Gouverneur van de provincie belast met de zorg van een openbaar onderzoek. Dit onderzoek wordt aangekondigd door aanplakking in elke van de bij het streekplan betrokken gemeenten door een bericht dat drie maal in het Belgisch Staatsblad, in drie bladen van de hoofdstad en zo mogelijk, in drie bladen van de streek wordt geplaatst alsmede door een bericht dat driemaal door het Nationaal Instituut voor Radio-omroep wordt uitgezonden.

Na de aankondiging wordt het ontwerp-streekplan gedurende 90 dagen ter inzage gelegd in het gemeentehuis van elke der bij het streekplan betrokken gemeenten. Het begin en het einde van deze termijn worden in de aankondiging aangegeven.

De bezwaren en opmerkingen worden voor het einde van die termijn schriftelijk ter kennis gebracht van de Gouverneur. De Bestendige Deputatie van elke der betrokken provincies en de gemeenteraad van elke der betrokken gemeenten dienen de Gouverneur van advies binnen 60 dagen, na het einde van de bovenvermelde termijn.

Indien de Bestendige Deputatie of de gemeenteraad binnen die termijn geen advies geven, worden zij geacht een gunstig advies te hebben uitgebracht. Het ontwerp-plan wordt samen met de bezwaren, opmerkingen en adviezen voorgelegd aan de regionale commissie van advies, die advies uitbrengt binnen 90 dagen na ontvangst van het dossier. Het dossier wordt, na het verstrijken van de termijn, door de Gouverneur aan de Minister doorgezonden. Wanneer een streek zich over verscheidene provincies uitstrekt, oefent iedere Gouverneur, in zijn ambtsgebied, de in dit artikel omschreven bevoegdheden uit.

De Koning stelt het plan vast nadat de Ministerraad erover beraadslaagd heeft. Wanneer de Koning afwijkt van het advies van de regionale commissie van advies, dient zijn beslissing met redenen omkleed te zijn."

De verschillende vraagstukken die tijdens het verhoor van de getuigen ter sprake kwamen zullen wij achtereenvolgens in rechte en in feite behandelen.

Hoofdstuk 1. Het openbaar onderzoek

In rechte

Het openbaar onderzoek is het onderzoek gedaan door de administratieve overheid teneinde zich te informeren over de voordelen en de bezwaren die sommige handelingen van openbaar nut kunnen hebben voor de burgers. Het komt erop aan het openbaar nut en de belangen van de burgers met elkaar te verzoenen. De administratieve overheid is niet gebonden door het openbaar onderzoek. Het heeft slechts de waarde van een inlichting. (Pandectes Belges - Enquêtes de Commodo et Incommodo-T. 36, blz. 327, nr. 1 en volgende). Het betreft een aanwijzing, waarmede de Overheid al dan niet rekening kan houden. (Gemeentewet – De Tollenaere, Deel 1, nr. 107).

Het openbaar onderzoek kan verplicht of facultatief zijn. De verplichting kan enkel opgelegd worden door de wet, een reglement, de regering of de Bestendige Deputatie. Zo dient overeenkomstig artikel 75 van de gemeentewet elke beraadslaging te worden voorafgegaan van een onderzoek telkens als de regering het geraden acht of wanneer de reglementen het voorschrijven. Er kunnen zich alsdan de volgende gevallen voordoen :

a) geen enkel bezwaar is aangevoerd. In dit geval neemt de gemeenteraad de eerste beslissing definitief aan ;

b) er zijn wel bezwaren ingediend. In dit geval worden ze door de gemeenteraad onderzocht. Ofwel neemt hij ze niet in aanmerking en laat hij zijn eerste beslissing definitief worden ; ofwel wijzigt de gemeenteraad zijn eerste beslissing, rekening houdend met bepaalde bezwaren die gedurende het onderzoek naar voren zijn getreden ; in dit geval moet een nieuw onderzoek plaats hebben. (Gemeentewet – De Tollenaere – T.I., nr. 107, blz. 313)

Het openbaar onderzoek bedoeld in artikel 9 van de stedebouwwet is beperkter zowel in zijn opzet als in zijn gevolgen.

1) Opzet

Terwijl het openbaar onderzoek slechts de enige formaliteit is die erop gericht is het publiek in kennis te stellen van wat de gemeenteraad zinnens is te beslissen is het openbaar onderzoek in artikel 9 van de Stedebouwwet slechts een onderdeel van de voorlichting van het publiek. Zo lezen wij bij de voorbereidende werkzaamheden van het ontwerp van de stedebouwwet :

„Er kan evenmin mede worden volstaan de plannen van aanleg via het openbaar onderzoek ter algemene kennis te brengen, zelfs op de zeer ruime wijze die in het wetsontwerp is voorgeschreven : aanplakken, bericht in de dagbladen en zelfs, wat streek- en gewestplannen betreft, bericht uitgezonden door het Nationaal Instituut voor Radio-omroep. Op dat ogenblik staat het publiek immers tegenover een ontwerp dat door de administratie en door haar alleen is opgemaakt. Het kan zijn zienswijze enkel door opmerkingen en bezwaren te kennen geven.

Er moet meer worden gedaan dan enkel het publiek raadplegen. Men moet het aan het opmaken van het plan doen meewerken. De talrijke in het land bestaande belangenverenigingen moeten, voor zover hun werkzaamheid met de ruimtelijke ordening verband houdt, in het proces van het opmaken van de plannen worden gemoeid. Daartoe is nodig dat de bevoegde besturen zonder aarzelen op hun medewerking een beroep doen van bij de voorstudie.

Indien de private sector niet is geïnstitutionaliseerd telt hij nochtans een aantal sterk uitgebouwde organisaties zoals de syndicale organisaties, zekere patronale organisaties, verenigingen van eigenaars, groepen die zich interesseren aan de streekeconomie, andere groepen die zich bekommeren om het behoud van het architecturale enz.

Dit zijn organisaties die in hun geheel het milieu uitmaken waaruit men personen zou kunnen kiezen, volgens de termen van het ontwerp, die de voornaamste privé-belangen vertegenwoordigen.

Door deze samen te brengen met de vertegenwoordigers van de overheid van de streek, zal men een waardevolle vertegenwoordiging bereiken van de bevolking die in het te ordenen gebied leeft en van de grote belangen die er hun zetel hebben ; het is met deze waardevolle gesprekspartners, om een uitdrukking te gebruiken die op dit ogenblik opgang maakt, dat de administratie zich vanaf het begin gaat verbinden tot een dialoog.

Ik onderlijn in het bijzonder dat deze commissies niet alleen erop moeten waken dat de algemene belangen worden verwezenlijkt door de aantasting van de private belangen tot een maximum te beperken maar dat zij ook moeten toelaten aan de Overheid alle nodige gegevens te verzamelen voor de uitwerking van het aanlegplan dat een waarachtige coördinatie zal verzekeren tussen alle activiteiten die in het bedoelde gebied zullen uitgeoefend worden." (Parlementaire Handelingen — 11 mei 1960 — Senaat — Blz. 1287)

„Die groepen zullen aldus aan de onderzoekers kostbare gegevens kunnen verschaffen. Het ontwerp mag, wanneer het officieel voor éénieder ter inzage zal worden gelegd, geen verrassing verwekken. Integendeel, de belangenverenigingen moeten in de gelegenheid worden gesteld aan hun leden mede te delen dat het een werk betreft waarvoor hun medewerking wordt gevraagd." (Stuk Senaat, nr. 124, blz. 38 — zitting 1958 – 1959)

Daarenboven werd tijdens de behandeling van de Stedebouwwet in de Senaatszitting van 11 mei 1960 door de Minister van Openbare Werken de rol en de belangrijkheid van de regionale commissie van advies uiteengezet als volgt :

„Ik heb reeds in principe gesteld dat de ruimtelijke ordening niet tot stand kan gebracht worden, noch ondanks, noch tegen, maar wel dankzij de medewerking van de Natie, het is te zeggen door de inspanning van allen. Men moet bij de uitvoering van de wet de samenwerking behouden die werd verwezenlijkt tussen het privaat initiatief en de Overheid voor de uitwerking van de wet zelf.

U zult reeds hebben vastgesteld dat in verschil met het verleden, welk verleden thans nog zal blijven voortduren zo lang dit ontwerp geen wet is geworden, de aanlegplannen zullen uitgewerkt, goedgekeurd, verwezenlijkt en herzien worden in nauwe samenwerking met de privé-sector in de schoot van de commissies paritair samengesteld uit afgevaardigden van de publieke en private sector."

Het ondergeschikt belang van het openbaar onderzoek in de Stedebouwwet blijkt eveneens uit de vergelijking met de organisatie van het openbaar onderzoek in het kader van de reglementering op de gevaarlijke, ongezonde of hinderlijke inrichtingen.

Krachtens deze laatste reglementering dient het gemeentebestuur individueel en schriftelijk de aanvraag in kennis te brengen van de eigenaars en van de voornaamste bewoners van de gebouwen binnen een straal van honderd of van vijftig

meter, naargelang het inrichtingen van de eerste dan wel van de tweede klasse betreft. Een getuigschrift van het College van Burgemeester en Schepenen doet blijken van de vervulling dezer formaliteit. (Gemeentewet — De Tollenaere, Deel 1, nr. 4, blz. 872).

Van een dergelijke verplichting is geen sprake in artikel 9 van de Stedebouwwet. Integendeel, het voorstel van een senator om te bepalen dat de betrokken eigenaars of althans degene wier goederen zullen worden onteigend of belast met bijzonder zware stedebouwkundige erfdienstbaarheden zoals het bouw- of verkavelingsverbod, afzonderlijk gewaarschuwd zullen worden, werd verworpen. (Verslag Senaat — Zitting 1959-1960, Stuk 275, blz. 29)

Hoofdstuk II. Bezwaarschriften

In rechte

1) Indiening

De bezwaarschriften, ingediend op grond van de bepalingen van artikel 9 van de Stedebouwwet, moeten schriftelijk ter kennis van de Gouverneur gebracht worden binnen de termijn van 90 dagen waarvan het begin en het einde is aangegeven in de aankondiging.

De vraag stelt zich of de burger zich buiten voormelde termijn rechtstreeks tot de Minister kan richten om een wijziging van het ontwerp-gewestplan te bekomen. Deze vraag dient bevestigend beantwoord te worden. Krachtens het in het administratief recht bestaande niet-georganiseerd administratief beroep, dat een willig beroep is, kan de burger vragen aan diegene die een beslissing nam, in casu de Minister, die het ontwerp-gewestplan vaststelde, op die beslissing terug te komen. Dit administratief beroep heeft een beleidsgeschil tot voorwerp, waarvan de oplossing bepaald wordt door een beleidsoordeel, wat in laatste instantie wordt overgelaten aan een politiek verantwoordelijk orgaan.

Dit willig beroep heeft het voordeel niet gehouden te zijn aan vormen en termijnen. Het bestuursorgaan is echter vrij het niet-georganiseerd administratief beroep onbeantwoord te laten. (A. Mast – Overzicht van het Belgisch Administratief Recht, uitgave 1989, nr. 550 e.v., blz. 535 e.v.).

2) Draagwijdte

Met de zienswijze van de heer Denys nl. „Wanneer men een openbaar onderzoek als voorwaarde stelt tot de uitvaardiging van een maatregel, is het evident dat de maatregel geen andere inhoud mag hebben dan die aan het onderzoek onderworpen is of minstens geen zwaardere verplichtingen of nadelen mag opleggen dan die in het onderzoek aangekondigd" kan met betrekking tot de gewestplannen bezwaarlijk ingestemd worden.

Het openbaar onderzoek is niet de enige voorwaarde. De wetgever heeft daarnaast een andere belangrijke voorwaarde gesteld nl. het advies van de regionale commissie van advies, welke voorwaarde de wetgever zo belangrijk achtte dat hij de Minister de verplichte motivering heeft opgelegd ingeval van afwijking. Daarenboven kan de regionale commissie van advies uit eigen beweging wijzigingen brengen aan het ontwerp-gewestplan. Zodoende is het denkbaar dat in het ter openbaar onderzoek gelegde ontwerp-gewestplan een aantal percelen in de woonzone liggen, waaromtrent de regionale commissie van advies adviseert de bestemming van deze percelen te wijzigen in groenzone, waartoe de Minister gehouden is bij gebreke aan motieven tot afwijking.

Dit heeft tot gevolg dat er zwaardere verplichtingen worden opgelegd dan die in het onderzoek zijn aangekondigd, wat meteen de onjuistheid van de hoger aangehaalde zienswijze bevestigt.

3) Beantwoording

Betrekkelijk de bezwaren ingediend tijdens de goedkeuringsprocedure van gemeentelijke plannen van aanleg in toepassing van artikel 21 van de Stedebouwwet heeft de Raad van State geoordeeld dat het recht van bezwaren meebrengt dat de overheid verplicht is de ingediende bezwaren op hun regelmatigheid en gegrondheid te toetsen. (Raad van State nr. 16.636 – 20 september 1974 – Arresten van de Raad van State 1974, 1029)

Dit principe kan bezwaarlijk toegepast worden in de vaststellingsprocedure van de gewestplannen en wel om de volgende redenen :

a) De bezwaren en opmerkingen van de particulieren, het advies van de Bestendige Deputatie en het advies van de gemeenteraad worden in artikel 9 van de stedebouwwet op één en dezelfde lijn geplaatst.

Op een parlementaire vraag van 27 november 1974, waarin gesteld werd dat in het licht van de rechtspraak van de Raad van State betrekkelijk de gemeentelijke aanlegplannen ook de streekcommissie verplicht is de redenen aan te geven waarom ze bepaalde gemeentelijke voorstellen wenst te zien verwerpen, antwoordde de Staatssecretaris dat de wetgever geen procedure vastlegt om aan de gemeenten verantwoording te verschaffen waarom bepaalde van hun voorstellen worden aanvaard en andere zouden verworpen worden in het kader van het onderzoek van het gewestplan. (Vragen en Antwoorden – Senaat – 17.12.1974)

Deze zienswijze, waarmede de wetgever klaarblijkelijk heeft ingestemd vermits hierop geen enkele reactie is gekomen, geldt ook zowel voor de adviezen van de Bestendige Deputatie, alsmede voor de particuliere bezwaarschriften vermits zij allen in artikel 9 van de stedebouwwet op een gelijke lijn werden gesteld. Zij vormen allen samen de bundel die aan het advies van de regionale commissie van advies wordt onderworpen.

b) Eén van de belangrijkste verschillen tussen artikel 21 en artikel 9 van de Stedebouwwet is de taak van de regionale commissie van advies en de kracht van haar advies, waarvan slechts mits motivering mag worden afgeweken. Indien de regionale commissie van advies een advies verstrekt dat strijdig is met een particulier bezwaarschrift, dient de Koning dit advies te volgen zonder enige motiveringsplicht.

Zo de regionale commissie van advies een advies verstrekt dat overeenkomt met een particulier bezwaarschrift, dient de Koning eveneens dit advies te volgen zonder enige motiveringsplicht. Zowel in het ene als in het andere geval is de motivering maar vereist ingeval van afwijking. Derhalve sluit artikel 9 van de Stedebouwwet elke verplichting tot motivering van de afwijzing van een particulier bezwaar uit.

In feite

Volgens getuige Roosens kwamen de bezwaarschriften niet op de administratie. Deze werden door de Gouverneur overgemaakt aan de regionale commissie van advies. Getuige Pauwels daarentegen verklaarde dat de bezwaarschriften door de administratie werden gelokaliseerd op doorschijnende filmen van hetzelfde formaat van de ondergrond van het gewestplan. Van deze doorschijnende filmen wordt gewag gemaakt in het advies van de regionale commissie van advies.

Getuige Casaer bevestigde dat de regionale commissie van advies beschikte over kaarten waar uiteindelijk alle individuele bezwaarschriften waren opgetekend en ingetekend op kalkpapier.

Getuige Vanden Borre verklaarde dat men, in tegenstelling tot het Waalse landsgedeelte, in het Vlaamse landsgedeelte zeer rationeel is tewerk gegaan, vermits er 5 adviescommissies werden opgericht en de bezwaarschriften in een minimum van tijd werden afgehandeld.

Volgens getuige Casaer werden de 1.170 bezwaarschriften van openbare besturen en de 3.510 privé-bezwaarschriften niet allen nominatief behandeld en elk commissielid had een lijst opgesteld van bezwaarschriften waarvoor het de speciale aandacht van de administratie of het politiek beleid vroeg. Voor de niet nominatief behandelde bezwaarschriften stelde de regionale commissie van advies een leidraad op bevattende de algemene principes op grond van dewelke deze bezwaren dienden beoordeeld te worden.

Getuige Van De Sande zette de werkwijze van het onderzoek der bezwaarschriften in de administratie uiteen als volgt. Duizende bezwaarschriften onmiddellijk ter plaatse gaan onderzoeken was onmogelijk. Die bezwaarschriften werden gebracht op kaarten van 1/10.000e. Deze kaarten waren eigenlijk een „contre-calque" en doorschijnend zodat men, wanneer men de „contre-calque" met de particuliere bezwaarschriften op het ontwerp-gewestplan legde, alles goed kon lokaliseren. Op die manier werden de bezwaarschriften onderzocht.

De administratie beschikte eerst over de particuliere bezwaarschriften en pas later over de gemeentelijke bezwaarschriften. Getuige Van De Sande merkt op dat aan de hand van deze kaart de particuliere bezwaarschriften werden onderzocht maar dat men had moeten zeggen bv. bezwaarschrift 177 kan niet doorgaan omdat dit de verspreide bebouwing of de lintbebouwing in de hand werkt, wat niet is gebeurd voor Halle-Vilvoorde-Asse, maar wel in West-Vlaanderen en voor het gewestplan Mechelen en het gewestplan Antwerpen.

Volgens getuige Denys werden voor het gewestplan Halle-Vilvoorde-Asse 3 .OOO bezwaarschriften niet eens onderzocht.

Evenmin als de regionale commissie van advies de 3.000 bezwaarschriften individueel kon behandelen, kon het kabinet deze bezwaarschriften stuk voor stuk lezen, aldus de verklaring van getuige Pauwels. Daarom heeft de regionale commissie van advies algemene richtlijnen opgesteld om deze bezwaren op te lossen. Dit algemeen advies van de regionale commissie van advies werd zelfs toegepast daar waar er niet eens een bezwaarschrift was.

Getuige Pauwels achtte het als een verplichting dit algemeen advies toe te passen zowel op particuliere bezwaarschriften die voor, tijdens of na het openbaar onderzoek werden ingediend. Zelfs ingeval van afwezigheid van een particulier bezwaarschrift moest het advies van de regionale commissie worden toegepast. Men moet een onderscheid maken tussen de bezwaarschriften die ingestuurd zijn gedurende het openbaar onderzoek en daarvan deel uitmaken en de bezwaarschriften, individuele brieven die geen deel uitmaken van het openbaar onderzoek en die als individueel dossier zijn behandeld en als dusdanig zijn overgemaakt naar de administratie, geval per geval.

Op de vraag of de bezwaarschriften buiten termijn, die rechtstreeks naar het staatssecretariaat gezonden werden niet een zekere voorkeursbehandeling kregen antwoordde getuige Pauwels ontkennend en verklaarde hij zich nader als volgt

„De mensen, die gedurende het openbaar onderzoek een bezwaarschrift hadden ingediend, hadden ook de kans tussen te komen bij de gemeenten die advies konden geven. Diegene die er tijdig bij waren, hadden inderdaad meer kansen dan diegene die er niet van op de hoogte waren."

Op de vraag of de laattijdige bezwaren vele percelen betrof antwoordde getuige Pauwels dat het dikwijls ging om personen die een paar percelen hadden. Uit de brieven bleek vaak dat de aanvraag gebeurde voor hun kinderen. Het ging hoofdzakelijk om de woonstraten. Het ging dus niet om enorm grote percelen. De immobiliënmaatschappijen vormden een zeer klein percentage omdat zij allicht gedurende het openbaar onderzoek hun bezwaarschriften hadden ingediend.

Er waren volgens getuige Pauwels ook gevallen waar niemand iets gevraagd had. Op grond van het algemeen advies van de regionale commissie van advies werden een aantal woonstraten ingetekend op grond van de bestaande toestand die men kende hetzij uit de orthofotoplannen hetzij uit de informatie verstrekt door de gemeenten. Men kon aan de bestaande toestand niets veranderen.

Hoofdstuk III. Bevoegdheid en werkwijze van de regionale commissie van advies

In rechte

Zoals reeds aangehaald blijkt uit de voorbereidende werken van de Stedebouwwet dat bij de totstandkoming van de gewestplannen een belangrijke taak werd toebedeeld aan de regionale commissie van advies.

„Teneinde het belang van de taak van de commissie van advies en van de door haar uitgebrachte adviezen te onderstrepen, wordt bepaald dat de beslissing van de Koning met redenen omkleed moet zijn, wanneer zij afwijkt van het advies van de commissie." (Senaat-Verslag-Zitting 1959-1960 – Stuk 275, blz. 29)

De taak van de regionale commissie van advies wordt niet beperkt tot het uitbrengen van een advies over de bezwaren en opmerkingen van de particulieren en over de adviezen van de gemeenteraad en de Bestendige Deputatie. Buiten deze bezwaren, opmerkingen en adviezen brengt de regionale commissie ook een eigen advies uit. Deze zienswijze vindt zijn steun in de oorspronkelijke tekst van artikel 9 van de Stedebouwwet die bepaalde :

„De Gouverneur raadpleegt daarenboven de in artikel 5, 6° lid, bedoelde commissie", wat in de goedgekeurde tekst van artikel 9 van de Stedebouwwet enerzijds bevestigd werd door „het ontwerp-gewestplan" en anderzijds verruimd werd door „wordt samen met de bezwaren, opmerkingen en adviezen voorgelegd aan de regionale commissie van advies, die advies uitbrengt binnen 90 dagen na ontvangst van het dossier."

Deze zienswijze werd later bevestigd door de Raad van State, die oordeelde dat uit artikel 9, lid 5, van de Stedebouwwet volgt dat de regionale commissie van advies uit eigen beweging wijzigingen aan het ontwerp-gewestplan kan voorstellen. (Raad van State – nr. 22.072 – 23 februari 1982 – Arresten ; Raad van State 1982, 457, Raad van State nrs. 22.799 en 22.801 – 4 januari 1983, Arresten van de Raad van State 1983, 18).

In feite

Tijdens zijn getuigenis verstrekte de heer Casaer de volgende gegevens over de oprichting en de werkwijze van de regionale commissie van advies voor Vlaams-Brabant.

Bij Koninklijk Besluit van 3 februari 1976 werd Vlaams-Brabant als een streek erkend. Op 13 april 1976 werd bij Koninklijk Besluit de principsbeslissing genomen tot instelling van een regionale commissie van advies en bij Koninklijk Besluit van 31 mei 1976 werd de commissie samengesteld en de leden benoemd.

Tijdens de zomer 1976 werd door Staatssecretaris Dhoore de commissie geïnstalleerd tijdens een plechtigheid die doorging in de Koloniale Zaal, Wetstraat 155, waar toen nog het algemeen beleid gevestigd was. Tijdens de ganse zomerperiode werd er vergaderd in de lokalen van de provinciale directie van stedebouw.

Tijdens de namiddagen kregen de leden de gelegenheid, onder toezicht van de secretaris, om de dossiers in te kijken. Alleen van de openbare besturen, gemeenten, federaties van gemeenten ontving de commissie 1.170 bezwaarschriften. Daarbij kwamen nog 3.510 privé-bezwaarschriften. Men had ongeveer 38 algemene bezwaarschriften zoals over toerisme door de VVV of over tewerkstelling door de verschillende

syndicale organisaties of door de patroonsorganisaties of door een specifieke leefmilieugroep.

Daarenboven waren er nog 414 bezwaarschriften buiten termijn. Vele bezwaarschriften vormden een dubbel gebruik omdat de persoon die een bezwaarschrift indiende bij zijn gemeentebestuur tevens een kopie hiervan kon geven aan de randfederatie. In andere streken bestonden er geen federaties. In Vlaams-Brabant wel.

Er werd overleg gepleegd met de gemeentebesturen en de randfederaties.

De regionale commissie van advies beschikte over kaarten waarop uiteindelijk alle individuele bezwaarschriften waren opgetekend en ingetekend op kalkpapier. De ruiten van de vergaderzaal werden gebruikt om na te gaan of het om een bezwaarschrift van de gemeente, de federatie, de bestendige deputatie ging en/of daar een privé-bezwaarschrift betrekking op had. Zodoende hadden de commissieleden een inzicht over heel wat bezwaarschriften.

Voor wat betreft de samenstelling van deze commissie waren er 15 leden uit de privé-sector en 15 leden uit de openbare sector. De leden van de openbare sector vertegenwoordigden de politieke partijen en de leden van de privé-sector werden voorgedragen door de Gouverneur op een dubbele lijst.

De Voorzitter was de vice-gouverneur en er waren twee ondervoorzitters. Er werd een secretaris en een adjunct-secretaris aangeduid bij de samenstelling van de commissie en enkele adviserende ambtenaren. Zij stelden de leden in het bezit, meestal juist voor de vergadering of op het einde van de vergadering ter voorbereiding van een volgende vergadering, van een lijst met bezwaarschriften.

Hierop stond vermeld, bij voorbeeld Hoogstraat, kavel x of y ; Kerkstraat, kavel x of y. Elke keer was er een voorstel bij betreffende het algemeen beleid dat inzake het bezwaarschrift diende te worden gevoerd.

Tijdens de periode van het gewestplan was de samenwerking met de administratie ideaal. Nadien, 4 of 5 jaar, werden de leden van de commissie opnieuw benoemd of kwamen er andere in de plaats, maar werden er nog geen ambtenaren aangesteld. Tijdens de 90 dagen was er een goede samenwerking met de ambtenaren, die zich erg inzetten.

De ambtenaren hebben gewetensvol hun werk verricht. Zij hebben ideale voorbereidende documenten afgeleverd. Zij hadden echter ook tijdsgebrek om de lijst op te maken van de 3.150 privé-bezwaarschriften. Zij hebben dat ook nooit gedaan. Alle documenten, hetzij van openbare besturen, hetzij van particulieren lagen ter beschikking in de zaal, waar bergen dossiers aanwezig waren.

Er waren 3.150 privé-bezwaarschriften en meer dan 1.000 bezwaarschriften van openbare instellingen met bijlagen en luchtfoto's. Er werd met hart en ziel maximaal aan gewerkt. De teksten van de administratie werden zoveel mogelijk onderzocht maar daarom niet gevolgd, want de commissie kon autonoom adviezen geven.

Daarnaast waren er ook teksten van verschillende departementen zoals van Bruggen en Wegen voor de hoogspanningslijnen. Men heeft al dit werk niet materieel kunnen doen in 90 dagen met mensen die als vrijwilligers werkten, naast hun ander werk. In een periode van 90 dagen kan men geen 4.000 documenten behandelen met kadasterkaarten, met bezwaarschriften waarvan moet worden uitgemaakt wat het juist is, of het een moeras is, een natuurpark, een landbouwgebied of een geklasseerd landbouwgebied.

Toen men vaststelde dat men met al dit werk niet kon klaar komen werd er een leidraad opgesteld voor het bepalen van de houding tegenover de bezwaarschriften. In het commissieverslag werd in extenso een zeer nauwkeurige leidraad opgenomen. In het Belgisch Staatsblad werden onder de titel „Algemene principes en aanpassingen van de nomenclatuur – Bespreking der particuliere gevallen" voorbeelden gegeven. Elk geval dat men kan ontdekken is er min of meer in beschreven.

Men zegt : Soortgelijke gevallen zouden op die wijze moeten worden opgelost, zo hebben wij het tot nu toe gedaan".

In het dossier bevindt zich een lijst van bezwaarschriften waarvoor de leden de speciale aandacht van de administratie of van het politiek beleid vroegen. Deze bezwaarschriften konden niet meer behandeld worden. Het document dat aan de Minister werd overgemaakt bevatte een opsomming van de verschillende pakken :

1) pak 1 : de notulen over de door de commissie gehouden vergaderingen met de documenten die als basis voor de bespreking dienden, de laattijdige bezwaarschriften, bezwaarschriften waarvoor speciale aandacht gevraagd werd. Tenslotte de op 1 oktober 1976 ingediende documenten, datum waarop de werkzaamheden van de commissie zijn stop gezet.

pak 2 : alarm over Vlaams-Brabant. Dat was de titel van het eerste algemeen bezwaarschrift.

pak 3 : de adviezen over de gemeenten gelegen buiten de randfederaties.

pak 4 : het bericht van bekendmakingen.

pak 5 : de adviezen van de randfederaties.

pak 6 : de adviezen van de gemeenten gelegen binnen de randfederaties.

pak 7 : de laattijdige bezwaarschriften.

pak 8 : 8 bundels, particuliere bezwaarschriften gerangschikt per gemeente met ook een rol stafkaarten waarop de bezwaren werden ingetekend.

Het document dat aan de Minister werd afgeleverd was niet afgewerkt en daarom werden in het laatste deel van het rapport de algemene principes opgesomd die dienen in acht genomen te worden. Er was weinig rechtspraak en er waren geen voorgaanden over de werkwijze van een regionale commissie van advies.

Zo kan bij wijze van voorbeeld verwezen worden naar de noodzakelijkheid van een nieuwe nomenclatuur om bepaalde problemen op te lossen. Zo werden nieuwe benamingen als afwerkingsgebieden, sociale huisvestingsbouw en woonreservegebieden ingevoerd.

Nadat het verslag was opgesteld heeft de Raad van State in verband met het gewestplan Mechelen een advies verstrekt waarin werd gezegd dat er geen nieuwe beschrijvingen mochten komen die niet in de basiswetgeving voorzien waren. Aangezien het voorgestelde systeem van afwerkingsgebied niet door de Raad van State was aanvaard, moest men wel terugvallen op het landelijk woongebied.

Secretariaat van de regionale commissie

Omdat in de inventaris-nota (nota betreffende het gewestplan in vergelijking met het ontwerp-gewestplan Halle-Vilvoorde-Asse) herhaaldelijk vermeld staat „het secretariaat

van de streekcommissie is gelijk aan het bestuur van de stedebouw" werden verscheidene getuigen ondervraagd over de betekenis van deze woorden.

Voornamelijk wenste men te weten wie het secretariaat waarnam. Of het Bestuur van de Stedebouw alsdusdanig vertegenwoordigd was dan wel of de ambtenaar van Stedebouw zijn persoonlijke verantwoordelijkheid nam, voornamelijk wanneer het ongunstig advies van het secretariaat niet door de commissie werd gevolgd ? Of het secretariaat altijd door dezelfde ambtenaar werd waargenomen ?

De getuigenis van de heer Roosens kan als volgt worden samengevat. De secretaris van de commissie was iemand van het bestuur die nominatim werd aangeduid. Deze persoon moest in samenwerking met de voorzitter en het bureau het materiële werk voorbereiden, alles nakijken, gunstig of ongunstige voorstellen met motivering formuleren. De secretaris was iemand die door de Minister werd aangeduid bij de samenstelling van de regionale commissie van advies.

De secretaris kon in de commissie de mening van het bestuur vertolken. Maar het was ook aan de andere leden van het bureau hun mening te zeggen over de werkzaamheden waarna die punten in de commissie werden besproken en waarna daaromtrent wit of zwart werd geoordeeld. Indien gesteld wordt dat het secretariaat van de commissie gelijk is aan het Bestuur van de Stedebouw dan is dit gedeeltelijk juist omdat de secretaris lid was van de administratie.

Het secretariaat werd waargenomen door de administratie. Maar om die bezwaarschriften allemaal te onderzoeken kreeg het secretariaat ook hulp van de commissie, van het bureau en van de voorzitter naar de getuige vermoedt.

Het secretariaat werd waargenomen door één persoon met een adjunct-secretaris. In Oost-Vlaanderen werd het secretariaat waargenomen door het provinciebestuur in samenwerking met het bestuur van de Stedebouw. Voor de regionale commissie van Vlaams-Brabant kan de getuige daarop niet onmiddellijk antwoorden.

In antwoord op de vraag of de secretaris in de betwiste gevallen waar de adviezen uit elkaar liepen Stedebouw raadpleegde of zijn persoonlijke verantwoordelijkheid nam, antwoordde getuige Roosens dat die secretarissen niet altijd dezelfde waren. Sommigen raadpleegden hun dienstchef, anderen deden dit niet.

Getuige Pauwels verklaarde dat er een onderscheid moet gemaakt worden enerzijds tussen de secretaris van de commissie en anderzijds de vertegenwoordiger van het Bestuur van de Stedebouw.

Het secretariaat van de commissie werd waargenomen door iemand van de provinciale directie van Stedebouw en de inbreng van het Bestuur van Stedebouw gebeurde via een ambtenaar van dit Bestuur. Daar de getuige enkel zijn geheugen ter beschikking had stelde hij de Commissie voor een nota met de nauwkeurige gegevens desbetreffende over te maken.

De inhoud van de overgemaakte nota luidt als volgt :

„Het ***secretariaat van de regionale commissie voor Vlaams-Brabant***

Het secretariaat van de regionale commissie voor Vlaams-Brabant werd in 1976 verzekerd door de heer Pirson R., secretaris, toenmalig bestuurssecretaris bij de provinciale directie van de stedebouw, en de heer Sap D., adjunct-secretaris, toenmalig landbouwkundig ingenieur bij het hoofdbestuur van de stedebouw.

De vergaderingen werden gehouden in de lokalen van de provinciale directie van de stedebouw en de ruimtelijke ordening in Brussel. In deze zin kan men stellen dat het secretariaat werd verzorgd door het bestuur van de stedebouw.

Ter voorbereiding van de besprekingen in de regionale commissie werden door het secretariaat nota's ter beschikking gesteld waarin het voorstel van de gemeenten, de federaties en andere instanties, samengevat was weergegeven, samen met een voorstel van standpunt. Deze nota's waren opgesteld door medewerkers van de dienst Algemeen Beleid van de Ruimtelijke Ordening, welke ressorteert onder het Hoofdbestuur van de Stedebouw. Vermits deze dienst o.m. de begeleiding van de gewestplannen tot opdracht had en voordien ook reeds ontwerp-gewestplannen had opgesteld, lag het voor de hand dat deze nota's aanzien werden als een weergave van het standpunt van het Bestuur van de Stedebouw.

Voor de individuele bezwaarschriften werden (wegens** tijds**gebrek) geen gelijkaardige nota's door de dienst van het Algemeen Beleid geleverd. Het** bestuur **heeft zich hier beperkt tot het localiseren van deze bezwaarschriften op doorschijnende filmen, welke eveneens ter beschikking waren van de regionale commissie en waarvan trouwens in het advies gewag gemaakt wordt.

Het Hoofdbestuur van de Stedebouw en de Ruimtelijke Ordening was in de commissie vertegenwoordigd door de heer R. Van de Sande, wnd. Adviseur bij het hoofdbestuur. Ik was zijn plaatsvervanger, maar heb, voor zover ik mij herinner, enkel de installatievergadering bijgewoond.

De provinciale directie was vertegenwoordigd door de heer Van** Nooten **H., directeur van de provinciale directie van het Bestuur van de Stedebouw voor de provincie Brabant, of door zijn plaatsvervanger, de heer E. Dehandschutter,** adjunct-ad**viseur bij dezelfde directie.

***Ir. R.A.** Pauwels,*
26 augustus 1987."

Volgens getuige Vanden Borre werd door de Raad van State bepaald dat de commissies hun adviezen zouden moeten beperken tot het essentiële. In Vlaanderen is dit echter niet gebeurd want men was toen al te ver. Deze adviezen waren allemaal zeer breedvoerig en zeer lang.

In eerste instantie werd het advies van de regionale commissie van advies onderzocht, aldus de getuige Van De Sande.

Ook de andere adviezen, dit van de bestendige deputatie, van de Gewestelijke Economische Raad van Brabant, van de randfederaties en van de gemeenten werden eveneens punt na punt onderzocht. Nadien werd de infrastructuur besproken. In dit verband waren er dikwijls heel wat discussies. Het gebeurde soms dat nadat de kaarten in inkt waren ingekleurd er een beslissing binnen liep dat een bepaald tracé van een weg moest verdwijnen.

De problemen met de vele autosnelwegen, die voorzien waren, het zeekanaal en de vlieghaven waren belangrijk. Indien het advies van de regionale commissie niet gevolgd werd moest dit gemotiveerd worden. De Raad van State heeft, aldus de getuige Van De Sande, na zoveel jaren besloten dat de toelichting bij het niet volgen van het advies van de regionale commissie te summier was. Dat was een strekking in de administratie. Voor het gewestplan Mechelen is die strekking niet gevolgd. Daar waren amper 800 bezwaren. Deze werden punt voor punt behandeld. Er werd geantwoord wat kon en wat niet kon.

Getuige Van de Sande verklaarde dat men voor het gewestplan Halle-Vilvoorde-Asse op dezelfde manier is tewerk gegaan als in West-Vlaanderen door algemene beginselen op te stellen. Bij de behandeling van de bezwaren heeft men telkens naar die algemene beginselen verwezen.

Voor het gewestplan Mechelen waar men over meer tijd beschikte dan voor het gewestplan Halle-Vilvoorde-Asse werden heel wat bezwaren concreet behandeld. Voor Asse-Halle-Vilvoorde waar men minder tijd had loste men dit op door te verwijzen naar de algemene beginselen, aldus de verklaring van getuige Van De Sande.

Volgens dezelfde getuige zou men de regionale commissie van advies kunnen verwijten dat zij de particuliere bezwaarschriften te oppervlakkig heeft behandeld. Indien men dat werk binnen de 90 dagen niet grondig genoeg kan doen kan men zich de vraag stellen of op het niveau van het kabinet dit kan gebeuren rekening houdende met het feit dat daar het grootste gedeelte van het werk werd gedaan en er besprekingen werden gevoerd in het ministerieel comité.

Getuige Casaer was van oordeel dat het maar zelden gebeurd is dat er zoveel rekening werd gehouden met de opmerkingen van de commissie als met die van de regionale commissie van advies.

Hoofdstuk IV. Wijzigingsbevoegdheid

In rechte

1) Wijzigingsbevoegdheid

In de goedkeuringsprocedure van de gemeentelijke aanlegplannen heeft de Koning slechts de keuze tussen goedkeuren of afkeuren. Zonder enige wijzigingsmogelijkheid is de Koning gebonden aan de inhoud van de voorafgaandelijke procedure.

In artikel 9 van de Stedebouwwet daarentegen is van de beperkte keuze tussen goed- of afkeuren geen sprake. De bevoegdheid van de Koning wordt slechts in die mate beperkt dat hij moet motiveren ingeval van afwijking van het advies van de regionale commissie van advies.

Betreffende deze motivering zelf beschikt de Koning over een souverein appreciatierecht, vermits artikel 9 hieraan geen enkele beperking oplegt. Daarenboven bepaalt artikel 9 „de Koning stelt het plan vast" dan wanneer er in artikel 23 van de Stedebouwwet sprake is van „het plan wordt goedgekeurd door de Koning".

Het is derhalve onjuist te beweren dat de Koning het ontwerp-plan enkel mag wijzigen ingeval van bezwaarschrift of van een initiatief van een derde. De enige beperking aan de wijzigingsbevoegdheid van de Koning is gelegen in de verplichting tot motivering bij afwijking van het advies van de regionale commissie van advies.

De Koning kan zelfs het ontwerp-gewestplan wijzigen zonder het bestaan van enig bezwaarschrift. De Raad van State heeft aanvaard dat indien een perceel grond in een bepaald gebied is opgenomen en de regionale commissie van advies desbetreffende geen enkele wijziging heeft voorgesteld, zij de indeling van dit perceel in het gebied stilzwijgend heeft goedgekeurd. (Raad van State nr. 22.262 van 14 mei 1982, Arresten Raad van State 1982, 877)

Indien de Koning van dit advies, houdende de stilzwijgende goedkeuring van de indeling van een perceel in een bepaald gebied, afwijkt is hij verplicht te motiveren.

In latere arresten, die door de Raad van State werden geveld, verschillende jaren nadat de gewestplannen waren vastgesteld, werden door de Raad van State een aantal voorwaarden gesteld zoals hierna besproken in Titel XII. Van deze voorwaarden is eerst en vooral geen sprake in artikel 9 van de Stedebouwwet.

Vervolgens kunnen deze voorwaarden niet als een rechtsregel worden beschouwd vermits de Raad van State geen rechtsregel kan uitvaardigen.

Ten slotte ontneemt deze zienswijze aan een particulier bezwaarschrift zijn niet-bindend informatorisch karakter en kent zij aan de adviezen van de gemeenteraad en de bestendige deputatie een bindende kracht mits motivatie bij afwijking toe, die de wetgever uitdrukkelijk had toegekend indien hij een dergelijke kracht had gewenst, vermits hij dit wel gedaan heeft opzichtens de adviezen van de regionale commissie van advies.

2) Motiveringsplicht

Elke wijziging die de Koning bracht aan het gewestplan in afwijking van het advies van de regionale commissie van advies moest gemotiveerd worden. Voor deze motivering werden geen regels bepaald in artikel 9 van de Stedebouwwet.

Naar redelijke interpretatie van het begrip „met redenen omkleed" volstaat dat een wijziging gesteund was op redenen die verband houden met de stedebouw en de ruimtelijke ordening. Indien daarenboven als reden worden aangehaald algemene planologische beginselen, die terug te vinden zijn in het advies van de regionale commissie van advies, werden de bepalingen van artikel 9 oordeelkundig toegepast.

In feite

Omtrent de wijzigingsbevoegdheid van de uitvoerende macht liepen de meningen van de ondervraagde getuigen nogal uiteen. Zo verklaarde getuige Roosens : „Een ontwerp van gewestplan mag slechts worden gewijzigd op voorwaarde dat er een bezwaarschrift is geweest. Zo staat het in de wet" (Stenografisch Verslag van 22 juni 1987, p. 14/1).

Dit zou betekenen dat het initiatief tot wijziging uitsluitend berust bij de burger, daar de gemeenteraad en de Bestendige Deputatie en de regionale commissie enkel adviezen verstrekken.

Getuige Denys was daarentegen van oordeel : „Neen, het initiatief moet van iemand anders uitgaan, ofwel van particulieren ofwel van geburen, gemeenten, of randfederaties, ofwel van het Ministerie van Landbouw of van een ander Ministerie. Hij kon ook zijn ambtenaren of derden voorstellen laten doen ; maar de Minister kon onmogelijk wijzigingen aanbrengen, wanneer er geen initiatief van iemand anders is. Hij had het eventueel zelf kunnen teleguideren, maar hij kan zelf niet wijzigen." (Stenografisch Verslag 9 juni 1987, p. 13/2)

Dit standpunt wijkt af van het vorige in die mate dat het te nemen initiatief niet beperkt wordt tot de burger. Het hoeft geen bezwaarschrift te zijn, dat alleen van een burger kan uitgaan. Een initiatief volstaat, hetwelk bovendien nog kan genomen worden door een ambtenaar van de Minister. Kennelijk kadert noch het een noch het ander in de bepalingen van artikel 9 van de Stedebouwwet.

Het is niet onwaarschijnlijk dat de verwarring omtrent de wijzigingsbevoegdheid van de Koning haar oorsprong vindt in de verwisseling tussen de bepalingen van de artikelen 21 en 23 van de Stedebouwwet betreffende de goedkeuring van de gemeentelijke aanlegplannen en de bepalingen van artikel 9 van de Stedebouwwet betreffende de vaststelling van het gewestplan.

Besluit

De bepalingen van artikel 9 van de Stedebouwwet hebben aanleiding gegeven tot verschillende uiteenlopende interpretaties. Indien de uitvoerende macht bij de uitvoering van artikel 9 van de Stedebouwwet één van deze interpretaties heeft gevolgd en indien daarenboven de wetgever gedurende jaren hiermede heeft ingestemd bij gemis aan enig protest of enig wetgevend initiatief ter zake treft de uitvoerende macht geen verwijt. Indien thans echter de wetgever van oordeel zou zijn dat er zich een nieuwe regeling opdringt teneinde uiteenlopende interpretaties te vermijden is het aan hem een initiatief te nemen waarbij hij kan gebruik maken van de opgedane ondervinding.

TITEL VI. GROENE GORDEL

Het begrip ,,groene gordel" vindt ethymologisch zijn oorsprong bij Multatuli toen hij Insulinde beschreef als ,,het prachtig rijk van Insulinde dat zich slingert om de evenaar, als een gordel van smaragd".

Minister Van Mechelen betitelde een reeks culturele centra in het randgebied van Brussel als een ,,gordel van smaragd". Later werd dit begrip onder de gewijzigde benaming van ,,groene gordel" overgenomen om een ruimtelijke situatie aan te duiden. In werkelijkheid ging het echter niet om een ,,gordel" en niet helemaal om ,,groen".

Een gordel is ,,een kring, een krans van voorwerpen die iets anders omgeven" (Van Dale – Groot Woordenboek). Planologisch en beleidsmatig is het begrip gordel slechts bruikbaar in de zin van ,,the green belted act" van 1938 en ,,the town and country planning act" van 1947 in Engeland, krachtens dewelke rond Londen eerst een gordel van 8 km werd gelegd, waarin praktisch niet meer mocht gebouwd worden en daarbuiten een gordel van 30 tot 60 km waarin de bebouwing aan zeer restrictieve regels werd onderworpen. Buiten deze laatste gordel werden dan de nieuwe steden aangelegd.

Deze situatie is onvergelijkbaar met de ruimtelijke operatie van de groene gordel. Zo men een gordel had gewild zou er in een strook rond de Brusselse agglomeratie een algemeen bouwverbod zijn opgelegd.

De genomen maatregelen beoogden wel een indijking van de verstedelijking en het bewaren van een cultureel evenwicht, maar blijken enkel op die plaatsen te zijn genomen waar de druk het grootst was zodat er geen sprake kan zijn van een gordel en evenmin van het bewaren van groen.

Deze operatie ,,groene gordel" lijkt eerder een politieke dan een ruimtelijke betekenis te hebben gehad. Van ruimtelijk standpunt uit bekeken is er enerzijds de vaststelling van het beperkt geschrapte woongebied op bepaalde plaatsen en anderzijds de vaststelling dat in het gehele randgebied rond de Brusselse agglomeratie er nog een open gebied is wat twee maal zo groot is als het woongebied.

TITEL VII. DE KAARTEN VAN HET GEWESTPLAN

Hoofdstuk 1. Tekenen van de kaarten

Getuige Denys verklaarde dat het fundamentele schandaal met de groene gordel hierin zit „nl. dat men nog een aantal mensen heeft bedot door in extremis, nadat de stukken reeds waren ondertekend, door de Minister in ieder geval, het aanbrengen van een aantal wijzigingen die dan geleid hebben tot dat fameuze uithalen van bestemmingen met een scheermesje uit het geplastificeerde plan".

Deze verklaring wordt nadien enigszins afgezwakt door de getuige zelf die eraan toevoegde „of het nu met een scheermesje is kan ik niet precies weten. Maar ik heb in ieder geval gezien dat bij de verschillende plannen die men mij heeft getoond als zijnde originelen, de bestemming was weggehaald en vervangen door een andere bestemming."

Nadat getuige gewezen werd op het krasse van deze uitspraak herhaalde de getuige „Men moet de plannen zien. Dan zal u het zelf vaststellen".

In antwoord op de vraag hoe de getuige kon zien dat er wijzigingen waren aangebracht nadat de stukken door de Minister ondertekend waren antwoordde hij : „Men moest geen wijzigingen aanbrengen vooraleer de Minister getekend had. Men kon wel valsheden plegen. Men heeft maar geplastificeerd op het ogenblik dat de Minister getekend had, anders had het geen zin van te plastificeren. Waarom moest men bestemmingen wegknippen ? Omdat de stukken reeds geplastificeerd waren nadat de Minister dus reeds getekend had".

Op de vraag aan getuige Vanden Borre of hij ooit gezien had dat in de kaarten geknipt is geworden, antwoordde hij dat hij dit niet mocht zeggen omdat hij de documenten niet in handen had. Hij kan absoluut niets bewijzen. Of er geknoeid is geweest, daarop kan hij geen antwoord geven. Hij verwees naar de onderzoeksrechter en naar het Hoog Comité van Toezicht die de documenten van dichtbij hebben bekeken.

Getuige Roosens was van oordeel dat in het gewestplan Halle-Vilvoorde-Asse niet werd geknipt of geplakt. Wel in de andere gewestplannen. Volgens de getuige is er wat betreft knip- en plakwerk niets gebeurd dat aanleiding kan geven tot het stellen van vragen.

Volgens getuige Pauwels zijn het knippen en plakken verbeteringen die men aanbrengt in de loop van het totstandkomingsproces van het gewestplan, aldus vóór de handtekening van de Minister. Het is volgens dezelfde getuige niet uitgesloten dat het knip- en plakwerk nog diende te gebeuren in de laatste uren omdat er vanwege het Ministerie van Openbare Werken een seintje was gekomen dat er bv. nog een weg diende te worden aangelegd in het gewestplan.

De getuige is formeel in zijn verklaring dat er aan de plannen niets meer werd gewijzigd na de ondertekening door de Minister. De tekenaar, die zelfs gedurende de weekends en de avonden werkte, heeft volgens de getuige zijn taak met grote voldoening verricht.

Gemiddeld heeft een tekenaar drie dagen nodig om één kaartblad te tekenen. Het gewestplan Halle-Vilvoorde-Asse bevatte 28 kaartbladen. Wilde men dit gewestplan overtekenen zou men tenminste over twee maanden moeten beschikken, aldus de getuige.

Getuige Van De Sande deelde mede dat het knippen en

het plakken gebeurde wanneer de ganse kaarten reeds gekleurd waren. Wanneer er bijvoorbeeld een tracé van een weg moest bijgetekend worden was het onmenselijk om die kaart opnieuw te laten tekenen. In dit geval besliste men hetzij het stuk te overplakken, hetzij het stuk uit te knippen. Rekening houdend met het te weinig aantal mensen die het tekenwerk moesten verrichten enerzijds en met de te korte tijdspanne waarover men beschikte anderzijds, moest men wel de techniek van het knippen en het plakken toepassen.

Volgens getuige Vallez die tekenaar was, werden eerst de grenzen van de verschillende zones getekend met rotering-pennen en werden de oppervlakten van de zones nadien gekleurd met écoline, een soort waterverf.

Voor wat de wijzigingen betreft die nadien nog dienden aangebracht te worden werd door de ene tekenaar op het te wijzigen gedeelte een blanco gekleefd en nadien gekleurd, terwijl andere tekenaar het te verwijderen gedeelte uitknipte en aan de achterkant een nieuw stuk inkleefde.

De getuige vond deze techniek niet mooi maar het moest omdat er niet voldoende tijd was. Getuige Vallez bekommerde zich niet om de redenen waarom de wijziging moest aangebracht worden, zijn taak beperkte zich tot het tekenen.

Hoofdstuk II. Ondertekening van de gewestplannen

Getuige Denys verklaarde dat hij het origineel van het gewestplan Halle-Vilvoorde-Asse dat achter slot en grendel berustte in de Résidence Palace, door tussenkomst van een ambtenaar van het Hoog Comité van Toezicht heeft gezien. De getuige vond het zeer eigenaardig dat alleen het eerste en het laatste blad van de reeks en niet de tussenliggende bladzijden door de Minister waren ondertekend.

Men had getuige gezegd dat het een geheel uitmaakte en dat daarom alleen het eerste en het laatste blad ondertekend diende te worden. Hierop heeft de getuige, aldus zijn verklaring, aan de ambtenaar van Openbare Werken de opmerking gemaakt dat het niet tekenen van de binnenbladzijden geen enkele garantie van waarachtigheid geeft. De getuige werd in deze zienswijze nog gestaafd omdat alleen de uitsnijdingen voorkwamen op de bladen die niet waren ondertekend. Op de hernieuwde vraag van een lid heeft getuige Denys nogmaals bevestigd dat de handtekening van de heer Eyskens alleen op het eerste en het laatste blad vermeld was en niet op de andere bladzijden.

Op 4 mei 1987 heeft de Onderzoekscommissie een bezoek gebracht aan de zetel van het Hoog Comité van Toezicht, alwaar de 28 originele bestemmingskaarten van het gewestplan Halle-Vilvoorde-Asse ter beschikking werden gesteld.

De Onderzoekscommissie heeft de visu vastgesteld dat alle bestemmingskaarten in de rand getekend werden door de heer Eyskens, toenmalig bevoegde Staatssecretaris. Deze kaarten dragen geen datum. Ze zijn geplastificeerd. De ministeriële handtekening is niet geplastificeerd.

De heer Brauns, eerst-aanwezend commissaris, bevestigde dat op de 28 bestemmingsplannen Halle-Vilvoorde-Asse geen enkele uitsnijding doch wel schrappingen en overplakkingen zijn gebeurd. Dit alles gebeurde vóór de plastificering.

Ondanks deze vaststellingen door de Onderzoekscommissie gedaan, antwoordde getuige Denys in de zitting van 9 juni 1987 op de vragen of alleen het eerste en het laatste blad ondertekend was door de Minister en of de handtekening mee-geplastificeerd was bevestigend met het woord ,,Absoluut".

Getuige Vanden Borre deelde aan de Onderzoekscommissie mede dat vanuit het kabinet het besluit en het plan, getekend door de Minister in functie om gevoegd te worden bij dat besluit, naar de Koning ging.

Als de Koning dat besluit had ondertekend moest alles terug naar het kabinet dat binnen een bepaalde termijn die 2 stukken naar de administratie stuurde om de voorstellen van de administratie in punctuele gevallen te staven en om te zorgen voor de publikatie van het Besluit.

Volgens dezelfde getuige tekent de Koning nooit een plan. Alleen de Minister tekent het plan om bij het koninklijk besluit te voegen. De Minister tekende ook alle bestemmingsplannen. Indien er 10 waren dan tekende hij 10 keren.

Volgens de getuige Van De Sande tekende de Minister alle bestemmingsplannen alsmede van de juridische toestand en de orthofotoplannen. De getuige Van De Sande heeft de documenten met betrekking tot het gewestplan Halle-Vilvoorde-Asse naar het Koninklijk Paleis gebracht.

Volgens hij zich kan herinneren waren de bestemmingskaarten daar niet bij. Toen de gemeentelijke plannen nog door de Koning werden ondertekend werden ook alleen de teksten naar het Koninklijk Paleis gebracht en werden de

kaarten er als bijlage toegevoegd. Er werd dan een stempel op aangebracht als bijlage bij het koninklijk besluit van een bepaalde datum. De Minister tekende deze kaarten als bijla-

ge-

Volgens getuige Tallir werd iedere kaart afzonderlijk ondertekend door de Minister. Of de koninklijke handtekening werd aangebracht op die kaarten kan de getuige zich niet herinneren.

Naar de mening van getuige Pauwels ging naar het Koninklijk Paleis het origineel en een doorslag van de getypte tekst van het koninklijk besluit en van de teksten van de bijzondere planologische voorschriften, alsmede de laatste kaart van het gewestplan, de laatste kaart van de juridische toestand en de laatste kaart van het orthofotoplan.

Volgens de Ministers Dhoore en Eyskens werd het koninklijk besluit en het plan naar het Koninklijk Paleis gebracht. Minister Akkermans twijfelde eraan of het plan begrepen was onder de documenten die naar het Koninklijk Paleis werden gebracht.

Volgens de inlichtingen verstrekt door de Kanselarijdiensten van de Eerste Minister wordt de tekst van een koninklijk besluit, nadat het door de administratie werd voorbereid en eventueel in de Ministerraad besproken en goedgekeurd, door de inhoudelijke bevoegde Minister ondertekend en vanuit zijn kabinet aan het Paleis ter ondertekening door de Koning overgemaakt.

Indien een koninklijk besluit bijlagen bevat, moeten ook deze bijlagen aan de Koning ter ondertekening worden voorgelegd. Vermits overeenkomstig artikel 1 van het koninklijk besluit van 7 maart 1977 de plannen en de kaarten integraal deel uitmaken van het gewestplan zijn het geen bijlagen aan het gewestplan en dienen zij niet door de Koning ondertekend te worden. Trouwens, er bestond van de plannen en kaarten geen kopie die op het Koninklijk Paleis kon blijven.

Zodoende lijkt ons de mening van de getuige Vanden Borre de juiste te zijn, volgens dewelke de Koning geen plannen ondertekent. Bovendien werd door de Onderzoekscommissie tijdens het bezoek aan de zetel van het Hoog Comité van Toezicht vastgesteld dat de bestemmingskaarten niet werden ondertekend door de Koning.

Hoofdstuk II. Drukken van de gewestplannen

Getuige Denys beweerde enorm veel telefonische informatie, maar dan anoniem, te hebben verkregen. Eén van deze anonieme personen had aan de getuige meegedeeld dat er nog wijzigingen gebeurd zijn bij de drukker toen de drukproeven reeds klaar waren.

Ondanks het feit dat het om anonieme telefonische informatie ging enerzijds en de tegenovergestelde verklaring van de drukker anderzijds bleef getuige Denys bij zijn eigen opinie. Hierbij opende de getuige de hypothese dat de drukker niet noodzakelijk op de hoogte moet zijn van de wijziging van de drukproeven. Als hij zijn drukproeven afgeeft kan men zeggen dat ze verbeterd werden terwijl ze hem iets anders afgeven, aldus de getuige.

De verklaring van getuige Vanden Borre, volgens dewelke de administratie helemaal niet was betrokken bij het drukken van de plannen en evenmin het drukken aanbesteedde, wordt tegengesproken door de getuige Roosens die verklaarde dat de heer Van Haevere in de administratie de contracten met de drukker moest opmaken. Genoemde ambtenaar hield zich bezig met algemene zaken.

De versie Roosens werd door getuige Tallir bijgetreden en bovendien nog gepreciseerd. Deze laatste getuige verklaarde dat de firma op een bepaald ogenblik een schrijven ontving van het algemeen beleid (administratie), waarin vermeld werd dat het gewestplan Halle-Vilvoorde-Asse moest gedrukt worden, en waarvoor gevraagd werd om een prijsofferte te doen.

Na de toewijzing, verricht door de Administratie, ging getuige de plannen afhalen op het kabinet.

Getuige Tallir heeft de werkzaamheden van het drukken als volgt uiteengezet. De firma Aero Survey, in wiens dienst getuige was, maakte de films. Eerst werden de zone-grenzen van de plannen opnieuw getekend. Op een basiskaart met grijze ondergrond werd een transparante film gelegd. De zonegrenzen werden afgetekend op schaal 1/10.000.

De kaarten werden gefotografeerd en verkleind op 1/25.000e. Vervolgens werd per kleur een film gemaakt. De film werd dan gebruikt om de specifieke kleur te drukken. Elke kleur werd apart gedrukt. Na het tekenen van de zonegrenzen, wat het belangrijkste was, werd dit gecontroleerd door tekenaars van het kabinet. Bij het drukken was niemand van het kabinet aanwezig. Als er enkele bladen van de pers kwamen werd er vergeleken of er geen fouten waren. Getuige was verantwoordelijk voor het „goed voor drukken".

Door getuige Vallez werd bevestigd dat hij samen met de heer Velghe moest nagaan of het klopte wat de firma Aero Survey had overgetekend. Er werden geen wijzigingen aan het gewestplan gebracht maar wel aan de filmen van de drukker. De kaart zelf werd niet gewijzigd. Die bleef in orde. Het ging alleen om de fouten die door de drukker gemaakt waren bij het overtekenen.

Getuige Tallir ontkende dat er ooit iets was gewijzigd aan de originele exemplaren van het gewestplan. Deze exemplaren waren overdekt met een vel geplastificeerd papier. Het waren de originele kaarten, allen ondertekend door de Minister. Of de Koning getekend had kon getuige zich niet meer herinneren.

Na het drukken werden volgens dezelfde getuige, de gedrukte documenten in de administratie geleverd met teruggave van de originele documenten, alsook de grijze kaarten.

TITEL VIII. VERHOUDING KABINET — ADMINISTRATIE

Hoofdstuk 1. Samenwerking

Volgens getuige Vanden Borre ging de administratie bij de opbouw van de gewestplannen als volgt tewerk. Zij begon met voorontwerpen, daarna een ontwerp, waarvan er door Staatssecretaris Dhoore vier werden vastgelegd. Er was een dienst algemeen beleid met vrij veel en bevoegde mensen. Zij moesten de nodige contacten leggen, de nodige studies doen, conversaties voeren, spreken met lokale overheden en de andere machten die in het land bestaan zodanig dat zij met een voorstel voor een bepaald plan kwamen. Zo heeft de administratie vier ontwerpen laten goedkeuren door Staatssecretaris Dhoore.

Getuige Roosens had samen met een andere ambtenaar op verzoek van Minister De Saeger de dienst algemeen beleid opgericht, welke dienst gewestplannen moest opmaken. Volgens deze getuige werd de administratie op een normale wijze betrokken bij de opbouw van de gewestplannen ten tijde van Staatssecretaris Dhoore, veel minder ten tijde van Staatssecretaris Eyskens en hoegenaamd niet meer ten tijde van Minister Akkermans.

Op de vraag of Staatssecretaris Dhoore in zijn relatie met de administratie anders tewerk ging dan Staatssecretaris Eyskens antwoordde de getuige Van De Sande dat hij een korte periode heeft meegemaakt met Staatssecretaris Eyskens en dat op dat ogenblik er zeker geen verschil was. Het kabinet was eigenlijk hetzelfde gebleven. De meeste contacten waren met de kabinetsleden en niet zozeer met de Staatssecretaris.

Wat het gewestplan Halle-Vilvoorde betreft was er volgens de getuige een vrij goede relatie die dezelfde was tussen het kabinet van de heer Eyskens en het kabinet van de heer Dhoore. Op dat ogenblik was er zijns inziens geen enkel verschil. Over het feit dat daarin achteraf wijzigingen werden gebracht kan de getuige niet oordelen omdat hij toen geen contacten meer had.

Hoofdstuk II. Scheiding of gewijzigde samenwerking

In de samenwerking tussen het kabinet en de administratie is volgens getuige Vanden Borre verandering gekomen. Dit is begonnen tijdens de ambtsperiode van Staatssecretaris Eyskens, eerst geleidelijk en dan meer en meer. De administratie werd niet meer belast met het geven van advies, met onderzoeken te doen, met het opstellen van verslagen. Dat gebeurde rechtstreeks op het kabinet van de Staatssecretaris.

De administratie werd uitgeschakeld, doch niet totaal vermits hier en daar door het kabinet een kleine bediende, een tekenaar, een bestuurssecretaris die geen schijn van verantwoordelijkheid had, werd geroepen. Het bestuur alsdusdanig echter bestond niet meer. Deze methode werd eveneens toegepast door Minister Akkermans. Er was geen scheidingslijn meer tussen de activiteiten van de administratie en de activiteiten van het kabinet en alles werd naar het kabinet getrokken, aldus getuige Vanden Borre.

Getuige Roosens verklaarde dat de bundel Halle-Vilvoorde-Asse nooit op de administratie is terecht gekomen, evenmin als het advies van de regionale commissie van advies. Deze verklaring wordt echter tegengesproken door de getuigen Pauwels en Van De Sande volgens wie de particuliere bezwaarschriften op plan werden gebracht in de administratie.

De ambtenaren werden volgens getuige Roosens door het kabinet telefonisch opgeroepen. Deze ambtenaren verwittigden hoogstens hun rechtstreekse chef, een adviseur. Deze adviseur vertelde het aan de getuige of aan de directeur-generaal ofwel kwamen zij op de hoogte wanneer men toevallig die ambtenaar nodig had.

Deze ambtenaren waren dan voor een namiddag of voor een week of voor twee weken werkzaam op het kabinet. In een schrijven van 7 maart 1977 heeft getuige Roosens gewezen op de anomalieën en de eventuele gevolgen van deze werkwijze.

Het ogenblik waarop er zich een verandering voordeed in de samenwerkingsvorm tussen het kabinet en de administratie wordt door de getuigen Pauwels en Van De Sande vroeger geciteerd.

Volgens getuige Pauwels is de verandering in de werkwijze begonnen naar aanleiding van het gewestplan Veurne. Dit gewestplan was tijdens de ambtsperiode van Staatssecretaris Dhoore ter voorbereiding. Dit gewestplan moest dringend zijn beslag krijgen omdat de termijn van 3 jaar moest geëerbiedigd worden.

Het MCVA drong bovendien aan dat dit plan dringend ter inzage zou worden gelegd. Het is op het einde van de ambtsperiode van de heer Dhoore dat het gewestplan Veurne tot het kabinet werd getrokken omdat het MCVA aandrong het gewestplan ter inzage te ontvangen. Dit plan is nadien verder afgehandeld geworden onder de ambtsperiode van Minister Eyskens.

Voor wat betreft het gewestplan Halle-Vilvoorde-Asse werd, volgens getuige Pauwels, beroep gedaan op de heer Van De Sande, die het gewestplan Mechelen had voorbereid en bijgevolg ervaring had. Omdat het niet mogelijk was om de procedure van het onderzoek van het gewestplan in de administratie te laten gebeuren en nadien nog eens op het niveau van het kabinet, werd er afgesproken dat het onderzoek gelijktijdig zou gebeuren. D.w.z., aldus de getuige Pauwels, dat de heer Van De Sande in oktober 1976 met de documenten van het openbaar onderzoek naar het kabinet is gegaan en daar het gewestplan heeft voorbereid.

Getuige Van De Sande verklaarde dat hij in de zomer van 1976 naar het kabinet van Staatssecretaris Dhoore werd geroepen, alwaar hij in aanwezigheid van de vice-gouverneur van de provincie Brabant, de heer Cappuyns, gevraagd werd, gelet op zijn activiteiten i.v.m. het gewestplan Mechelen, actief mee te werken in de streekcommissie teneinde er voor te zorgen dat het gewestplan binnen de gestelde termijn door de streekcommissie zou afgehandeld worden. Achteraf werd hem tevens gevraagd dat hij zou medewerken aan de verdere afhandeling van het gewestplan Halle-Vilvoorde-Asse.

De heer Van De Sande was geen lid van het kabinet maar heeft naar zijn verklaring in de zomer 1976 en begin 1977 vrij intensief meegewerkt met de medewerkers van Staatssecretaris Dhoore en Staatssecretaris Eyskens. Ook was hij niet permanent op het kabinet aanwezig. Daarnaast is hij zijn functies in de administratie blijven uitoefenen. Deze feiten werden bevestigd door getuige Pauwels.

Getuige Vallez, tekenaar, werd opgeroepen door het kabinet van de heer Dhoore. De Minister had deze vraag gericht aan de toenmalige directeur-generaal, de heer Gunst. Getuige Vallez werkte zowel in de administratie als in het kabinet. In het kabinet heeft hij het gewestplan Halle-Vilvoorde-Asse getekend en onmiddellijk nadien is hij teruggekeerd naar het bestuur om de voorbereiding te maken voor het gewestplan Leuven.

Volgens deze getuige werden alle ontwerp-gewestplannen en verschillende gewestplannen waaronder het eerste, dit voor Mechelen, getekend in de administratie. De tijdslimiet voor het gewestplan Mechelen was echter niet goed en de laatste wijzigingen heeft getuige hier aangebracht in het kabinet van Staatssecretaris Dhoore.

Hoofdstuk III. Oorzaken van de gewijzigde werkmethode

De getuigen uit de administratie, voornamelijk de heer Van Den Borre en de heer Roosens, geven zelf geen specifieke reden aan waarom vanaf een bepaald ogenblik het voornaamste werk aan het gewestplan Halle-Vilvoorde-Asse op het kabinet gebeurde. Zij ontkennen echter wel de gegrondheid van sommige redenen die door andere getuigen worden aangegeven.

Tijdens de ondervraging van de getuigen werden er hoofdzakelijk drie redenen aangevoerd voor de afhandeling van het gewestplan Halle-Vilvoorde-Asse in het kabinet.

1. Tijdsgebrek

Volgens getuige Pauwels werd de administratie geconfronteerd niet alleen met de ontwerpen van Ministerieel Besluit maar . bovendien met ontwerp-gewestplannen waaromtrent reeds een openbaar onderzoek was afgesloten. De Ministers wilden absoluut geen risico nemen en hebben de kabinetsmedewerkers ingeschakeld. Deze hebben daar weekends en avonden moeten aan werken om de plannen tijdig af te krijgen.

Getuige Pauwels verwees naar het feit dat er sinds 1974 tijdschema's werden gemaakt en dat telkens de duur moest verlengd worden. Op een bepaald ogenblik heeft men geoordeeld dat er absoluut iets moest gebeuren. Er waren nog slechts een paar maanden tijd. De enige manier om tijdig klaar te komen was de zaken verder af te handelen op het kabinet. Alles gebeurde dan in de nabijheid van de Minister. Geregeld kon met hem contact worden onderhouden. Als men al de verschillende stappen van de administratie naar het kabinet en omgekeerd had moeten zetten, kon men onmogelijk binnen de gestelde termijn de zaak voltooien.

Getuige Roosens ontkent echter formeel het gebrek aan tijd. De administratie had duidelijk timings opgemaakt waaraan zowel de administratie als het kabinet zich moesten houden wilde men tijdig klaarkomen. Volgens de heer Roosens was de administratie bereid om dag en nacht eraan te werken. Zij beschikte over een equipe die werkelijk aan de gewestplannen wenste te werken.

Er zijn toch een aantal feiten die er schijnen op te wijzen dat de opbouw van de gewestplannen niet zo vlot verliep zodanig dat er op een bepaald ogenblik wel tijdnood moet geweest zijn.

1. Op 10 juni 1974 werd door Staatssecretaris Dhoore bij de bespreking van de begroting van Openbare Werken in de Kamer de volgende timing vooropgesteld. De ontwerp-gewestplannen zouden klaarkomen :

– in de loop van het tweede trimester 1974 : Kortrijk, Gentse-Kanaalzone, Tienen-Landen, Neerpelt-Bree en Turnhout ;

– tijdens het derde trimester 1974 : het Waasland, Ieper-Poperinge, Diksmuide-Torhout, Eeklo-Aalter, Hasselt-Genk, Antwerpen en Aarschot-Diest ;

– in het vierde trimester 1974 : Roeselare-Tielt, Dendermonde, Aalst-Ninove, het Maasland en Herentals-Mol.

In werkelijkheid zijn voornoemde ontwerp-gewestplannen bij Ministerieel Besluit vastgesteld als volgt :

Kortrijk	17.10.1974
Gentse-Kanaalzone	17.09.1974
Tienen-Landen	24.12.1974
Neerpelt-Bree	31.01.1975
Turnhout	17.09.1974
St .-Niklaas	15.10.1975
Ieper-Poperinge	02.08.1976
Diksmuide-Torhout	13.01.1976
Eeklo-Aalter	28.03.1975
Hasselt-Genk	08.04.1976
Antwerpen	26.10.1976
Aarschot-Diest	15.10.1975
Roeselare-Tielt	27.08.1976
Dendermonde	15.10.1975
Aalst-Ninove	09.05.1975
Maasland	02.03.1977
Herentals-Mol	15.10.1975

De vaststelling van al deze ontwerp-gewestplannen heeft een vertraging opgelopen gaande van 1 trimester naar 2 tot 3 jaar.

2. Het openbaar onderzoek betreffende het ontwerp-gewestplan Veurne-Westkust werd gesloten op 2 september 1974. Het gewestplan werd echter bij koninklijk besluit vastgesteld op 6 december 1976, hetzij meer dan 2 jaar later.

3. In E-Kompas van 31 oktober 1974 werd de goedkeuring van de gewestplannen Oostende-Middenkust, Oudenaarde, Brugge-Oostkust, St .-Truiden-Tongeren, Leuven, Halle-Vilvoorde-Asse, Turnhout, Kortrijk en Gentse en Kanaalzone voorzien in de loop van 1975. In werkelijkheid echter werden deze gewestplannen slechts goedgekeurd in 1977.

4. De timing opgesteld door de administratie, waarvan getuige Roosens sprak, was onuitvoerbaar. Dit blijkt uit de volgende aangegeven perioden.

a) Onderzoek van het advies van de streekcommissie door DABRO (Dienst Algemeen Beleid Ruimtelijke Ordening) van 5 oktober 1976 tot 15 oktober 1976. Dit advies werd door de Voorzitter van de streekcommissie ondertekend op 4 oktober 1976, welk moest overgemaakt worden aan de Minister zodat dit onmogelijk op 5 oktober 1976 in de administratie kon zijn.

Bovendien worden er voor de administratie 9 werkdagen voorzien dan wanneer de streekcommissie 90 dagen heeft nodig gehad om dit werk slechts gedeeltelijk te voltooien en er nadien door het kabinet 4 maanden aan gewerkt werd.

b) Voor het onderzoek van het advies van de streekcommissie door het kabinet werd een periode voorzien van 15 oktober 1976 tot 9 november 1976, hetzij 18 werkdagen. Volgens de timing zou dit werk op het kabinet door één persoon dienen te gebeuren dan wanneer er in de administratie 3 personen zouden aan gewerkt hebben.

c) In de periode 15 oktober 1976 tot 29 oktober 1976 zouden de tekenaars het ontwerp-plan hebben moeten aanpassen, welke periode enerzijds veel te kort is zoals later gebleken is en anderzijds gelijk loopt met de periode dat het advies van de streekcommissie op het kabinet diende onderzocht te worden.

2. Een personeelsconflict

Volgens getuige Van De Sande werd de dienst Algemeen Beleid opgericht door Minister De Saeger en onder de leiding gesteld van de heer Pauwels. Deze dienst werd door de administratie van stedebouw niet aanvaard.

Binnenskamers was er sedert lang een strijd aan de gang om het al of niet doordrukken van de ruimtelijke ordening via gewestplannen. Toen de heer Van De Wiele Staatssecretaris werd ging de heer Pauwels samen met andere personeelsleden van de dienst Algemeen Beleid naar het kabinet over. Geleidelijk werden de medewerkers alsook de taken van de dienst Algemeen Beleid overgeheveld naar het Kabinet van Staatssecretaris Dhoore en later naar het kabinet van Staatssecretaris Eyskens. Naargelang de medewerkers van de dienst Algemeen Beleid voor ruimtelijke ordening overgingen naar het kabinet is deze taak vanuit de administratie naar de kabinetten gegaan.

Binnen de administratie was er een discussie of een misverstand tussen de jonge dienst Algemeen Beleid en de oude garde. Geleidelijk aan is er ook een discussie gegroeid binnen de dienst ruimtelijke ordening over de wijze waarop de gewestplannen moesten gemaakt worden.

Minister Eyskens verklaarde dat door Staatssecretaris Dhoore ambtenaren van het departement naar het kabinet werden gehaald om de zaak te versnellen. Men bevond zich toen in de voorlopige gewestvorming en er werd een embryonale Vlaamse administratie gevormd.

Er waren wel eens wrijvingen tussen deze mensen en het departement. Het departement was nationaal en deze ambtenaren op het kabinet waren de baanbrekers om te komen tot een toekomstige Vlaamse administratie.

De getuige moet toegeven dat de samenwerking met de administratie niet gemakkelijk verliep. Er waren wrijvingen. De administratie vond misschien dat het kabinet te veel deed, dat gebeurde vaak met de administraties. Maar de cel ruimtelijke ordening op het kabinet gedroeg zich als een embryo van een nieuwe Vlaamse administratie en lichtte zich geleidelijk aan uit de administratie van Openbare Werken.

3. Een beleidsconflict

Er zou tussen het kabinet en de administratie een verschil van opvatting zijn geweest omtrent de gewestplannen. Volgens de administratie zou het volstaan hebben één gewestplan als test-case op te stellen, terwijl de opeenvolgende Ministers van oordeel waren dat in het belang van de rechtszekerheid alle gewestplannen, zijnde in het totaal 25, dienden vastgesteld te worden.

Getuige Vanden Borre heeft naar zijn verklaring deze discussie niet meegemaakt. Volgens hem werd er een timing opgesteld en de Minister moest maar kiezen welke plannen het meest dringend nodig waren.

Getuige Roosens verklaarde echter dat zij aan Minister De Saeger de raad hadden gegeven een paar proeven te nemen en dat zij deze raad hebben herhaald tegenover Minister Dhoore. Men is daar niet op ingegaan, aldus de getuige.

Uit de nota ,,Ontwerp-gewestplannen-juridische problemen" van 14 mei 1976 opgesteld door getuige Roosens blijkt dat het meningsverschil tussen administratie en kabinet veel verder gaat. In deze nota wordt kritiek uitgebracht met betrekking tot :

1) het ontbreken van een grondbeleid ;

2) de gewestplannen die louter gemeentelijke detail-plannen zijn dan wanneer zij de algemene structuur hadden moeten aangeven ;

3) het achtereenvolgens voorlopig aanvaarden en definitief goedkeuren van alle gewestplannen

Uit deze nota blijkt dat enerzijds de administratie zich begaf op het terrein van het beleid waardoor niet alleen de verstandhouding vertroebelde maar eveneens weinig enthousiasme kon verwacht worden van de administratie en anderzijds dat de administratie de aandacht vestigde op het gebrek aan tijd om degelijke plannen op te maken, al de ingediende bezwaren te onderzoeken en een uiteindelijke beslissing te nemen wat in strijd is met de verklaring van getuige Roosens die tijdens de ondervraging ontkende dat de administratie het werk niet aankon.

Omtrent de huidige samenwerking tussen het kabinet en de administratie werd aan de getuige Minister Pede gevraagd of hij enige tegenstand vanwege de administratie had gekregen. Hierop antwoordde de getuige dat er geen tegenstand was maar een zekere traagheid in de administratie. Het duurt nogal lang vooraleer men informatie krijgt.

TITEL IX. BESLUITVORMING

Hoofdstuk 1. Organisatie van de besluitvorming

Volgens de verklaring van Minister Dhoore werden de kaarten van het gewestplan voorbereid door de administratie en nadien voorgelegd aan de Staatssecretaris als politiek-verantwoordelijke, die ze op zijn beurt voorlegde aan zijn collega's.

In de administratie heeft de getuige vele gesprekken gevoerd met directeur-generaal Paul Hendrickx en had hij ook contact, doch minder frequent, met de heer Roosens voor de juridische aangelegenheden en met de heer Vanden Borre voor de te nemen opties.

Na de voorbereiding door de administratie moesten er nochtans bepaalde aanpassingen gebeuren op het niveau van het kabinet voor bepaalde problemen die werden voorgelegd. Wat gewijzigd werd waren de knelpunten die men op het niveau van het kabinet kende of waarop de administratie de aandacht had gevestigd.

Op een bepaald ogenblik werden door de administratie, mede door het kabinet en altijd onder de verantwoordelijkheid van de Minister gelijkaardige situaties op gelijkaardige wijze behandeld waaromtrent de Raad van State later van oordeel was dat dit niet kon.

Inzake Halle-Vilvoorde waren het vooral de milieugroeperingen die zich eerder uitsluitend tot het kabinet hebben gewend. Ook die problemen werden met de administratie besproken omdat er daar altijd een specialist aanwezig was die voor de uniformiteit moest zorgen zodanig dat het niet afhing van het persoonlijk advies van de ene of de andere.

Als het om echte grote knelpunten ging dan was het duidelijk dat de medewerker van de Minister deze samen met de administratie kon bespreken. Wel werd de aandacht van de Minister daarop gevestigd maar reeds met de voorgestelde virtuele oplossing. Indien het echter werkelijk om zware knelpunten ging dan werden deze rechtstreeks met de Staatssecretaris of de Minister besproken.

De essentiële beslissingen in verband met het gewestplan Halle-Vilvoorde-Asse werden genomen na het vertrek van Staatssecretaris Dhoore, aldus zijn verklaring, omwille van de vakantieperiode in augustus en september en de gemeenteraadsverkiezingen in oktober. Bovendien was de regionale commissie van advies met haar advies maar klaar in de maand oktober 1976.

Minister Eyskens beschreef de wijze van beslissing als volgt. Als de medewerkers in de overtuiging waren dat de bestemmingswijziging conform was met de wetgeving, met de adviezen, met de procedure, na contact te hebben gehad met de administratie, dan was er voor hen geen reden om dit aanhangig te maken bij de Minister. Zij kwamen bij de Minister met de zaken waarover zij twijfelden. Deze probleem-dossiers werden aan de Minister voorgelegd. Hij besprak deze problemen met minstens twee medewerkers, teneinde te weten wat zij beiden erover dachten. Na een dergelijk gesprek besliste de Minister.

Voornoemde wijze van beslissing werd bevestigd door getuige Pauwels die verklaarde dat wanneer zij een groot pak voorstellen hadden zij met de Minister de verschillende problemen overliepen waarna de Minister de knoop doorhakte. Over de voorstellen die conform het ontwerp-gewestplan waren of wanneer een gemeente een voorstel deed dat overeenstemde met het advies van de federatie en van de regionale commissie van advies, dan gingen de kabinetsmedewerkers

daar niet fundamenteel op in. Andere zaken, die discussies uitlokten zoals bv. een a&ijking van het advies van de regionale commissie, werden aan de Minister voorgelegd en met hem besproken.

De getuige Van De Sande bevestigde op zijn beurt voornoemde werkwijze. Er zijn tussen hem en getuige Pauwels besprekingen geweest maar als het ging om belangrijke wijzigingen werden deze voorgelegd aan de Minister. Het gewestplan Halle-Vilvoorde-Asse kwam op dezelfde wijze tot stand als het gewestplan Mechelen. Het verschil tussen beide gewestplannen was dat het gewestplan Halle-Vilvoorde-Asse dubbel zo groot was als het gewestplan Mechelen. Tussen de Minister en zijn medewerkers was er een vertrouwensrelatie welke de medewerkers getracht hebben niet te beschamen, aldus getuige Van De Sande.

Getuige Vallez, tekenaar, kreeg zijn onderrichtingen van de heer Pauwels of de heer Van De Sande of van beiden samen. Op een afzonderlijk blad werden wijzigingen aangebracht. De fotocopies van het Ministerieel Besluit werden aangepast en voorgelegd aan de Minister. Dit stuk kwam geparafeerd terug. Dikwijls was het geparafeerd door de heer Pauwels of de heer Van De Sande of door de Minister maar het kwam telkens terug na een bespreking met de Minister.

Hoofdstuk II. Beslissingscriteria

Door getuige Pauwels werd aan de Commissie een nota medegedeeld, getiteld „Beslissingscriteria die dienen in acht genomen te worden bij het opstellen van de definitieve gewestplannen" en waarvan de inhoud luidt als volgt :

*„1° **In de mate dat de regionale commissie van advies algemene principes of beginselen heeft geformuleerd, dient het gewestplan getoetst aan deze principes en beginselen en dient desgevallend het plan aangepast. Dit doet geen afbreuk aan de noodzaak elk geval in concreto te beoordelen onder meer op grond van de hierna vermelde punten.***

2" Bij het opstellen van de definitieve gewestplannen dient planschade zoveel mogelijk vermeden.

3" Bij de afbakening van de woongebieden langsheen bestaande straten dient er rekening mee gehouden dat voor de rechtbanken, bij het bepalen van het statuut van bouwgrond, drie criteria worden gehanteerd :

— gelegen aan een weg die, gelet** op **de plaatselijke** omstandigheden, **voldoende is uitgerust

— technisch bebouwbaar

— gelegen in de omgeving van andere huizen.

4" Zoveel mogelijk bestaande uitrusting gebruiken ; talrijke wegen zijn uitgerust als woonstraat. Het is niet rendabel deze bestaande uitrusting niet te gebruiken.

*5° **Wanneer aan één zijde van een straat is gebouwd, kan de overzijde als woongebied, alnaargelang effectief woongebied, woongebied met landelijk karakter,** woonuitbreidingsgebied **of woonpark, worden ingetekend.***

6" Klaarblijkelijke materiële vergissingen of verkeerde aanduidingen in het ontwerp-gewestplan dienen te worden rechtgezet bij het definitieve gewestplan. Het zou niet verantwoord zijn deze vergissingen te laten bestaan en te bestendigen.

*7° **Er dient zoveel mogelijk rekening gehouden te worden met bestaande toestanden. Het betreft zowel feitelijke als juridische toestanden. Onder bestaande toestand wordt hoofdzakelijk verstaan :***

— bestaande gebouwen ;

— wegen ;

— het feitelijk bodemgebruik (braakliggende gronden, sportterreinen bvb) ;

— perceelsconfiguratie (versnipperde percelen bvb.) ;

— de aard van het betrokken gebied (structureel aangetast of homogeen landbouwgebied, gemengd woongebied en dergelijke) ;

— feitelijke natuurlijke en administratieve grenzen.

Onder juridische toestand wordt verstaan :

— gemeentelijke plannen van aanleg ;
— stedebouwkundige attesten ;
— bouw vergunningen ;
— verkavelingen ;
— percelen als bouwgrond gekocht.

*8° **Huizengroepen, zij het onder elementaire vorm, dienen in de mate van het mogelijke in het woongebied opgenomen of aangeduid als een strook of zone woongebied, en dit met inbegrip van de omliggende, aanpalende en tussengelegen onbebouwde percelen.***

Huizengroepen gelegen in de nabijheid van een woongebied dienen in het woongebied te worden opgenomen alsmede de tussengelegen ruimte tussen huizengroepen en het woongebied. Een huizengroep kan ook twee woningen zijn gescheiden door een onbebouwde ruimte. Onder huizengroep kan ook worden verstaan een huis aan de ene kant en een woongebied aan de andere kant.

9° ***Bouwvergunningen voor gebouwencomplexen, of vergunningen die betrekking hebben op twee of meer gebouwen kunnen niet meer vervallen wanneer één gebouw of gedeelte ervan werd uitgevoerd binnen de geldigheidstermijn van de vergunning. De bouwvergunningen dienen opgenomen te worden, ze maken deel uit van de bestaande feitelijke en juridische toestand.***

10° ***Overtredingen waarvoor het herstel van de plaats in haar oorspronkelijke toestand niet dwingend is of technisch moeilijk uitvoerbaar of om sociale of economische redenen niet verantwoord is, kunnen worden geregulariseerd door opname in het gewestplan (bvb. weekendverblijven, een woning of ander gebouw, stortterreinen, ontgrondingen, sportterreinen, en dergelijke), ze maken deel uit van de bestaande toestand.***

11° ***Recreatiezones, zij het zelfs van beperkte omvang, dienen te worden aangeduid ofwel als bevestiging van een bestaande toestand, ofwel als nieuwe opvangmogelijkheid.***

12" In het licht van het openbaar onderzoek (en de *daarbijhorende adviezen)* ***van de bestaande toestand, van verstrekte of ingewonnen gegevens, of van planologische motieven kunnen de bestemmingsgebieden worden aangepast en uitgebreid ; om dezelfde redenen kunnen bestemmingsgebieden geschrapt en op andere plaatsen worden ingetekend. De*** *bestemmingsgrenzen* ***dienen aangepast en zo mogelijk preciezer afgebakend, in functie van de perceelsgrenzen, natuurlijke en administratieve grenzen, voor zover deze gegevens gekend zijn.***

13" Aanduiden als woongebied, woonuitbreidingsgebieden of gedeelten ervan, waarvan de ordening of definitieve bestemming (bvb. wijk sociale woningen of kleine landeigendommen en dergelijke) reeds gekend is.

14" Er dient zoveel mogelijk rekening gehouden met de adviezen van de gemeenten.

1.5" Er dient een onderzoek gedaan naar de particuliere bezwaarschriften die rechtstreeks aan het staatssecretariaat of het bestuur van de stedebouw werden gericht. Voor zover deze bezwaarschriften gebracht kunnen worden in het *toepassingsveld* ***van de algemene principes en beginselen van het advies van de regionale commissie van advies, kan hiermee rekening worden gehouden.***

16° ***In de mate van het mogelijke dient rekening gehouden met de adviezen en gegevens van de openbare besturen en semi-officiële instanties (bouwmaatschappijen,*** *intercommunales,* ***en dergelijke) onafgezien of de bemerkingen werden geformuleerd en ingediend gedurende het openbaar onderzoek of rechtstreeks werden overgemaakt aan het bestuur van de stedebouw of het staatssecretariaat."***

Verschillende leden vestigden er de aandacht op dat deze nota geen hoofding droeg van het kabinet, niet gedateerd en niet ondertekend was.

Getuige Pauwels gaf de wordingsgeschiedenis van deze nota weer als volgt. Wanneer de heer Eyskens Staatssecretaris werd was het noodzakelijk dat zijn medewerkers een inzicht zouden hebben in zijn beleidsvisie. Er werden een aantal besprekingen gevoerd tijdens dewelke een aantal proble-

men werden voorgelegd. Uit deze bespreking zijn richtlijnen gevolgd die werden weergegeven in de nota. Genoemde besprekingen werden gevoerd einde 1976, begin 1977 zodat de nota dateert van begin 1977. De beleidslijnen in deze nota vervat zijn afkomstig van de Staatssecretaris. Tijdens voormelde besprekingen heeft de getuige nota's genomen welke tekst later is uitgetikt geworden. Deze nota werd niet ondertekend omdat het een intern document was. Deze nota werd gebruikt als handleiding bij het opstellen van het gewestplan in het kader van de resultaten van het openbaar onderzoek. Deze nota werd niet overgemaakt aan de administratie en was enkel dienstig voor de personen die zich bezig hielden met de gewestplannen.

De getuige ging met de kaarten in voorontwerp bij de Staatssecretaris om uitleg te geven of om detailpunten voor te leggen. Telkens werd verwezen naar de beleidslijnen van de Staatssecretaris. Volgens getuige Pauwels was het niet gebruikelijk de handtekening van de Staatssecretaris te vragen onder een nota die voortdurend als interne handleiding werd gebruikt.

Bij de besprekingen die tot hogergenoemde nota hebben geleid waren aanwezig de getuige zelf, de heer Quintelier, de heer Van Eetvelt en de heer Kerkaert.

Met betrekking tot artikel 15 van de nota werd aan de getuige gevraagd of er een dubbel circuit van bezwaarschriften bestond : enerzijds het circuit van de bezwaarschriften die de normale procedure volgden en anderzijds een parallelcircuit van bezwaarschriften die rechtstreeks naar het staatssecretariaat kwamen. Hierop antwoordde getuige Pauwels dat er mensen waren die niet op de hoogte waren van het openbaar onderzoek en pas nadien vaststelden dat er een bezwaarschrift diende ingediend te worden. Die bezwaarschriften zijn deels terecht gekomen bij het staatssecretariaat, deels bij het bestuur van de stedebouw.

Andere mensen hadden reeds een dossier onder een of andere vorm voor het openbaar onderzoek. Volgens getuige Pauwels waren deze mensen van oordeel dat er geen bezwaarschrift meer moest ingediend worden omdat hun dossier reeds gekend was. Op vraag of het zenden van bezwaarschriften rechtstreeks naar het staatssecretariaat of de administratie wettelijk mogelijk was antwoordde getuige Pauwels dat het in ieder geval niet verboden was en dat niemand kon belet worden een brief te schrijven.

In antwoord op de vraag waarom de bezwaarschriften die naar het kabinet gestuurd werden niet werden overgemaakt naar de regionale commissie voor advies verwees de getuige naar de algemene principes die de regionale commissie van advies heeft uitgevaardigd, waarin o.m. vermeld wordt ,,kunnen rekening houden met analoge gevallen".

Daarenboven konden volgens getuige Pauwels deze bezwaarschriften niet meer overgemaakt worden aan de regionale commissie van advies omdat de termijn inmiddels was verstreken. De getuige was van oordeel dat het algemeen advies van de regionale commissie van advies voldoende armslag gaf om de bezwaarschriften te behandelen.

De getuige was van oordeel dat het de Staatssecretaris niet verboden was zich zo ruim mogelijk te informeren en de gegevens uit de bezwaarschriften die buiten termijn waren ingediend, mee in te calculeren in zijn besluitvorming. Het was niet het particuliere bezwaarschrift op zichzelf dat de basis van de beslissing was maar wel het kader van de regionale commissie, aldus getuige Pauwels.

De opmerking van een lid volgens dewelke de algemene

richtlijnen van de regionale commissie van advies enkel bedoeld waren voor de bezwaarschriften die via de regionale commissie van advies waren ,,gepasseerd" werd door getuige Pauwels betwijfeld omdat volgens hem een algemene richtlijn dient toegepast te worden onverschillig of het geval werd kenbaar gemaakt door een particulier bezwaarschrift of niet.

Betrekkelijk de bepaling onder punt 15 ,,voor zover deze bezwaarschriften gebracht kunnen worden in het toepassingsveld van de algemene principes en beginselen van het advies van de regionale commissie van advies kan hiermee rekening gehouden worden" achtte een lid dat het hier om geen verplichting maar om een mogelijkheid ging, wat het gevaar voor willekeur inhoudt.

Volgens getuige Pauwels werd de beslissing genomen door de Staatssecretaris maar ook met inachtname van de andere criteria vermeld in de nota die eveneens steunde op het advies van de regionale commissie. Op vraag of er voor alle bezwaarschriften rekening mee werd gehouden antwoordde getuige Pauwels dat er geen rekening mee werd gehouden wanneer het planologisch niet verantwoord was.

Het woord ,,kunnen" slaat op het feit dat de bezwaarschriften elementen kunnen inhouden die nog niet gekend waren, aldus getuige.

Volgens de verklaring van getuige Pauwels was de inhoud van de nota ook bekend aan de heer Van De Sande hoewel deze een ambtenaar was en geen kabinetsmedewerker die het gewestplan moest bekijken vanuit het oogpunt van de administratie.

Een lid vestigde de aandacht van de getuige op de bepaling onder punt 5 luidende als volgt : ,,Wanneer aan één zijde van de straat is gebouwd, kan de overzijde als woongebied, al naargelang effectief woongebied, woongebied met landelijk karakter, woonuitbreidingsgebied of woonpark, worden ingetekend".

Op de vraag van het lid hoe deze bepaling te rijmen valt met de indijking van de lintbebouwing, antwoordde getuige Pauwels dat onder het beleid van Staatssecretaris Dhoore gepoogd werd de lintbebouwing zoveel mogelijk in te dijken doch dat in de ambtsperiode van Staatssecretaris Eyskens werd vastgesteld dat er problemen rezen in die zin dat er weinig was rekening gehouden met bestaande toestanden. Dientengevolge werd deze beleidslijn uitgevaardigd. Deze beleidslijn dient te worden beschouwd als een nuancering van het vorige beleid i.v.m. de indijking van de lintbebouwing daar thans meer rekening gehouden werd met bestaande toestanden.

Deze beleidslijn is als het ware letterlijk in het advies van de regionale commissie van advies terug te vinden.

Het zelfde lid verwees ook naar de bepaling onder punt 7 waarin sprake is van de bestaande toestanden en van de juridische toestand. Onder deze laatste wordt ook verstaan de verkavelingen. Wanneer men zoveel mogelijk toegestane verkavelingen tracht in te trekken om het objectief van de groene gordel te bereiken heeft dit weinig zin wanneer men onder het begrip juridische toestand ook verkavelingen begrijpt.

Getuige Pauwels wees erop dat inderdaad er een verschil is enerzijds tussen de bepaling van deze nota en anderzijds het probleem van de inherzieningstelling van de goedgekeurde verkavelingen. Deze nota is tot stand gekomen einde 1976 begin 1977, terwijl specifiek voor het gewestplan Halle-Vilvoorde-Asse in januari en februari het probleem rees van de uitbreiding van de Brusselse agglomeratie. Alsdan heeft het MCVA een beslissing ad hoc getroffen voor het gewest-

plan Halle-Vilvoorde-Asse waarin de bouwzones langsheen de rand van het Brusselse moesten worden ingesnoerd. Deze beleidslijn van het MCVA kwam na de nota met de beleidslijnen van de Minister.

In het licht van de bepaling van punt 16, luidende als volgt :

„In de mate van het mogelijke dient rekening gehouden met de adviezen en de gegevens van de openbare besturen en semi-officiële instanties (bouwmaatschappijen, intercommunales, en dergelijke) onafgezien of de bemerkingen werden geformuleerd en ingediend gedurende het openbaar onderzoek of rechtstreeks werden overgemaakt aan het bestuur van de stedebouw of het staatssecretariaat" stelde een lid de vraag of die besturen buiten de normale procedure bezwaarschriften hebben ingediend.

Het is getuige Pauwels niet bekend of gemeentebesturen laattijdige bezwaarschriften hebben ingediend. Met de bepaling onder punt 16 worden volgens de getuige twee zaken bedoeld.

1. Het probleem van de ministeries moest opgelost worden. Wanneer bv. het tracé van een weg werd vastgelegd na een openbaar onderzoek was het nogal logisch dat wanneer men een definitief gewestplan tekent, men daarmee rekening hield.

2. Als een sociale bouwmaatschappij een laattijdig bezwaar instuurde kon hiermede rekening gehouden worden op grond van het algemeen advies van de regionale commissie van advies volgens welke de voorstellen van dergelijke maatschappijen in de woonuitbreidingsgebieden konden opgenomen worden.

Op de vraag of voormelde nota voor ieder gewestplan bestond, antwoordde getuige Roosens ontkennend. De nota met de 16 punten is de getuige onbekend.

Op de vraag of getuige Casaer de nota betreffende de beslissingscriteria kende antwoordde hij bevestigend. Deze getuige had kennis van de besprekingen en van de algemene richtlijnen. Volgens hem werd in de nota redelijk goed verwezen naar de standpunten van de regionale commissie. De getuige beschouwde deze nota als een erkenning van het werk van de regionale commissie van advies.

Hoofdstuk III. Politieke tussenkomsten

Op de vraag van een lid of er bij de behandeling van bezwaarschriften werd rekening gehouden met politieke tussenkomsten, antwoordde getuige Van De Sande dat voor wat het gewestplan Halle-Vilvoorde-Asse betreft het zeer beperkt, zelfs uitzonderlijk, is geweest.

Er is daar zeker geen ontvangst geweest van politici. Er zijn parlementairen geweest, maar niet in groten getale. De politieke invloed voor particuliere bezwaarschriften mag men voor het gewestplan Halle-Vilvoorde-Asse vrijwel tot nihil herleiden.

Getuige Pauwels verklaarde, wat de politieke tussenkomsten betreft, dat deze voor het gewestplan Halle-Vilvoorde-Asse relatief weinig talrijk zijn geweest. Hijzelf had geen tijd om zich daarmee bezig te houden. Het is gebruikelijk dat deze tussenkomsten gebeuren bij de minister die tot dezelfde sfeer behoort, terwijl de technische adviseur zich in te laten heeft met de technische aspecten.

Wanneer de adviseur geroepen wordt door de Minister ingevolge een of andere tussenkomst moet hij daaraan gevolg geven en de nodige uitleg kunnen verschaffen. De getuige moest die tussenkomsten behandelen binnen het kader van het advies van de regionale commissie en van de beleidslijnen van de Minister.

Nopens het aantal tussenkomsten kan getuige geen juist cijfer geven maar het zijn er volgens hem zeker geen 500. Voortgaande op het feit van de politieke tussenkomsten stelt een lid de vraag of het parlementsleden waren van de CVP, de liberale partij, de socialistische partij en van de VU.

Hierop antwoordde getuige Pauwels dat hij begrip had voor het feit van de politieke tussenkomsten.

Het gaat om de vertegenwoordigers van het volk en het is derhalve logisch dat de gewone mensen er beter aan doen naar een politicus te gaan dan naar één of andere makelaar. De getuige achtte het zijn plicht als ambtenaar om te luisteren naar de verkozenen des volks. Dit wilde niet zeggen dat om het even welke vraag die zij stelden werd ingewilligd. De zaak werd planologisch onderzocht. Volgens de getuige zijn alle politieke partijen met enige naam tussengekomen.

Op de vraag of er ook Ministers zijn tussengekomen antwoordde getuige Pauwels dat dit onvermijdelijk was. Die vragen werden echter niet gericht aan de getuige vermits het toch logisch is dat een lid van de regering bij de Minister tussenkomt.

Minister Dhoore deelde aan de onderzoekscommissie mede dat buiten de milieugroeperingen er in de eerste plaats een aantal parlementsleden waren die bepaalde zorgen in de een of andere richting kwamen uitdrukken. Zij kwamen evenzeer pleiten voor groen als voor bouwzone, wat natuurlijk hun volle recht is, zoals burgemeesters en andere politiek verantwoordelijke mensen ook deden. Dit is echter heel beperkt gebleven. Het kabinet is in die periode niet overstelpt geweest met massa's tussenkomsten.

Tijdens de ambtsperiode van Staatssecretaris Eyskens waren er volgens zijn verklaring vele interventies vanuit de gemeenten en vanuit het parlement. Vele volksvertegenwoordigers en senatoren waren bekommerd over de ruimtelijke ordening in hun streek. Dit is een erg behartenswaardige zorg. Er werd ook nota van genomen. Dit is juist en terecht, aldus de Minister.

Hoofdstuk IV. Beperkte werkgroep

In de „Nota betreffende het gewestplan in vergelijking met het ontwerp-gewestplan Halle-Vilvoorde-Asse" wordt gesteld dat gezien het korte tijdsbestek het niet mogelijk was de gebruikelijke weg te volgen die erin bestond eerst het dossier volledig te laten onderzoeken door de dienst van het algemeen beleid en nadien de behandeling op het staatssecretariaat in te zetten. Om deze moeilijkheden te ontgaan werd een beperkte werkgroep opgericht op het staatssecretariaat waarin naast enkele leden van het kabinet ook een lid van de dienst van het algemeen beleid en een lid van het bureau van de commissie van advies vertegenwoordigd waren.

Volgens getuige Roosens bestond er geen administratieve werkgroep. In zoverre de nadruk wordt gelegd op „administratief" komt deze verklaring overeen met het hogergenoemd citaat betreffende een beperkte werkgroep.

Getuige Casaer zette uiteen hoe hij bij deze werkgroep was betrokken en wat precies zijn taak was. Op schriftelijke uitnodiging van Staatssecretaris Eyskens heeft de getuige op 10, 11 en 12 januari 1977 deel genomen aan de werkzaamheden van de beperkte werkgroep.

In die werkgroep waren aanwezig : ambtenaren van het kabinet, de heer Van De Sande voor de administratie, soms de ingenieur of de secretaris-generaal die advies verstrekte over de wegenissen en een topambtenaar van de diensten van de Huisvestingsmaatschappij. Getuige Casaer werd bij deze werkgroep betrokken enkel voor het advies van de regionale commissie.

Er waren problemen van landbouw en sociale huisvesting. De getuige werd gevraagd wat de regionale commissie wenste met de SH-gebieden — sociale huisvesting — een nomenclatuur die nadien door de Raad van State niet werd aangenomen.

Vervolgens was er de problematiek van de woonuitbreidings- en reservegebieden. De huisvestingsmaatschappij werd hieromtrent om advies gevraagd. Volgens de getuige was de regionale commissie van advies vertegenwoordigd in de beperkte werkgroep in die zin dat getuige om uitleg werd gevraagd en hij die ook heeft gegeven. De getuige bevestigde dat hij de tekst van de nota heeft ontvangen en op 27 juli 1977 inzage heeft gekregen van dat zelfde verslag samen met een dankbrief van Staatssecretaris Eyskens.

Hoofdstuk V. Beslissing van het Ministerieel Comité voor Vlaamse Aangelegenheden (MCVA)

Op 14 februari 1977 heeft het MCVA een belangrijke beslissing genomen in verband met de groene gordel.

Op dit ogenblik was het MCVA samengesteld als volgt :

Mevrouw R. De Backer-Van Ocken, Minister van Vlaamse Aangelegenheden, Voorzitter ; de heer J. De Saeger, Minister van Volksgezondheid en het Gezin ; de heer H. De Croo, Minister van Nationale Opvoeding ; de heer R. Vandekerkhove, Minister voor Hervorming der Instellingen ; de heer M. Eyskens, Staatssecretaris voor Streekeconomie en Ruimtelijke Ordening en Huisvesting ; de heer K. Poma, Staatssecretaris voor Bossen, Jacht en Visvangst.

Voorafgaandelijk de bespreking in het MCVA hield getuige Pauwels een uiteenzetting, waarvan hij op verzoek van de heer Voorzitter der Onderzoekscommissie de hiernavolgende nota overmaakte :

„In verband met de besprekingen, in het MCVA van 14 februari 1977, van het gewestplan Halle- Vilvoorde-Asse, bestond mijn taak er in de belangrijkste voorgenomen aanpassingen aan het ontwerp-gewestplan, hoofdzakelijk met betrekking tot de planologisch-technische kanten van de beleidsaspecten, mondeling toe te lichten.

Dit gewestplan werd voorbereid, wat de beleidsaspecten betreft, rekening houdend met de algemene richtlijnen van de staatssecretaris enerzijds, en met zijn beleidsopvattingen met betrekking tot de beheersing van de stedelijke groei en het behoud van het streekeigen karakter, specifiek met betrekking tot dit gewestplan anderzijds.

Uiteraard werden bij deze toelichting, specifieke beleidsvragen eigen aan dit gewestplan aan de orde gesteld.

In een eerste deel heb ik technische toelichting verschaft betreffende algemene zaken zoals de planologische structuur van het gewest, de omschrijving van de suburbane zone (1), de planologische repercussie op het gewest van de Brusselse agglomeratie, de opvattingen betreffende de beheersing van de stedelijke groei en het behoud van het streekeigen karakter, alsmede de krachtlijnen van de planologische vormgeving die het gevolg waren van de beleidsopvattingen van de staatssecretaris.

---

(1) De „suburbane zone" is een planologisch begrip. Hiermede wordt de zone bedoeld die onder onmiddellijke invloed van de agglomeratie valt. Ze wordt o.m. gekenmerkt door een voortschrijdende bebouwing, verdichting van deze bebouwing, en een toenemende inwijking vanuit de grootstad.

Deze verschijnselen traden in hoofdzaak op in een strook van nagenoeg ruwweg gesteld op 6 km rond de grenzen der agglomeratie.

Daar, wat degevens betreft, gerekend werd per deelgemeente (vóór de fusie) diende de suburbane zone gerelateerd tot administratieve omschrijvingen, hetgeen uiteraard leidt tot een zekere distorsie.

Ruwweg kan gesteld worden dat het in grote lijnen gemeenten betreft die rechtstreeks grenzen aan de agglomeratie of aan deze gemeenten palen.

Over het algemeen kan aangenomen worden dat volgende deelgemeenten,-hetzij geheel, hetzij gedeeltelijk tot de-suburbane zone gerekend worden : Grimbergen. Meise. Relegem. Strombeek-Bever, Vilvoorde, Wemmel: Zellik, Dilbeek: Groot-Bijgaarden, Itterbeek, Ruisbroek, St. Pieters-Leeuw , Vlezenbeek, Alsemberg, Beersel, Drogenbos, Linkebeek, St. Genesius-Rode, Hoeilaart, Overijse, Diegem, Kraainem, Machelen, Nossegem, Sterrebeek, St. Stevens-Woluwe, Wezembeek-Oppem, Zaventem.

Als belangrijkste krachtlijnen werden aangegeven :

de beperking van de woongebieden in de suburbane zo-

- de aanduiding van de uitbreidingsmogelijkheden voor bestaande dorpen, wijken en woonkernen, hoofdzakelijk buiten de suburbane zone ;

— het aanduiden van woonstraten ;

— het differentiëren van de industriezones ;

— het schrappen van belangrijke ontworpen *infrastructuren.*

In een tweede gedeelte werd de toepassing op het gewestplan van de krachtlijnen van de beleidsopvattingen toegelicht. Dit gebeurde o.m. aan de hand van een kaart (de verschillende kaartbladen van het ontwerp-gewestplan aan elkaar gehecht), waarop de ter sprake gebrachte gebieden en zones werden *aangewezen.*

Achtereenvolgens werden de verschillende *bodembestemmingen* ***: de diverse typen woongebied, industriegebied, e. d. en de voorzieningen (hoofdzakelijk infrastructuur) besproken. Voor de bestemming van woongebieden werd daar in het bijzonder de situatie in het suburbane gebied enerzijds en deze in het overige gedeelte van het gewestplan anderzijds, toegelicht.***

Grosso-modo kan dit gedeelte zoals volgt worden *samengevat :*

1. ***Woongebieden***

1.1. Suburbane zones

In het kader van de optie tot beheersing van de stedelijke groei en het beperken van de suburbanisatie werd als algemene regel voorgesteld enkel in vrij beperkte mate woongebied (effen rood) toe te voegen en meestal in functie van plaatselijke omstandigheden.

In de ruimten die, meer in het bijzonder bloot stonden aan een voortschrijdende urbanisatie ingevolge de uitdeining van de grootstad, werd voorgesteld het woongebied of in sommige delen ook het woonuitbreidingsgebied of woonparkgebied te reduceren door omschakeling naar landbouw of groengebied. Deze ruimten waren hoofdzakelijk gesitueerd ten noorden, ten oosten en ten zuiden van de agglomeratie.

De vergadering werd er daarbij opmerkzaam op gemaakt dat deze schrappingen meestal enkel steun konden vinden in sommige vrij algemene formuleringen in het advies van de regionale commissie van advies.

Tevens werd de aandacht gevestigd op het feit dat, om de voortschrijdende urbanisatie in te dijken, zeker wat het te schrappen woongebied (effen rood) betreft, het niet altijd mogelijk was enkel de grote homogene, nog haast onbebouwde delen in het woongebied aan te wijzen, die voor omschakeling naar niet-woonzone in aanmerking konden komen, maar dat het ook delen kon betreffen waar de bebouwing (infrastructuur bvb.) reeds was aangezet.

Wat de woonuitbreidingsgebieden betreft, werd naast dit soort van woongebied, in overweging gegeven een bijkomend type te voorzien, dat de gebieden zou aanwijzen welke enkel kunnen geürbaniseerd worden door toedoen van de overheid en nadat de behoefte was aangetoond. Dergelijk statuut sloot aan bij het algemeen advies van de regionale commissie en gelijkaardige voorstellen van de federaties.

Wat het toevoegen van woonuitbreidingsgebied en reservegebied voor woonwijken betreft, werd wat de algemeenheid betreft, voorgesteld, dit in overweging te nemen in gemeenten waarvan mocht aangenomen worden dat ze een beleid voerden dat paste in de context van de voorgestelde opties m.b.t. het behoud van het streekeigen karakter.

Dit toevoegen vond, als algemene regel steun in voorstellen van gemeenten, federaties, bouwmaatschappijen voor sociale woningbouw, intercommunales of regionale commissie van advies.

Wat de woonstraten betreft werd als algemene regel voorgesteld dat de reeds in het ontwerp gewestplan aangeduide bouwstroken behouden of uitgebreid werden, of dat dergelijke stroken werden toegevoegd, meestal in functie van lokale situaties zoals bv. bestaande toestanden.

Deze aanduidingen vonden steun in de voorstellen van de gemeenten, federaties, particuliere bezwaarschriften of het algemeen advies van de regionale commissie. Wat de cartografische aanduiding betreft, werden deze woonstraten meestal aangeduid als woongebied met landelijk karakter, soms als woongebied bv. wanneer het ging om een uitloper van een bestaande wijk.

Naast de toevoegingen of schrappingen werd ook voorgesteld sommige delen van het woongebied te wijzigen in een ander type woongebied. Zo werd bv. in overweging gegeven om bepaalde delen van het woongebied (effen rood) al naargelang de situatie om te schakelen naar woonuitbreidingsgebied, reservegebied voor woonwijken, woonparkgebied of woongebied met landelijk karakter. Gelijkaardig werden sommige woonuitbreidingsgebieden voorgesteld om omgeschakeld te worden naar reservegebied voor woonwijken.

De vergadering werd er opmerkzaam op gemaakt dat, wat de algemene benaderingswijze in de suburbane zone betreft, het doorvoeren van de beleidsoptie m.b.t. de beheersing van de stedelijke groei inhield dat niet kon worden ingegaan op een aantal voorstellen tot toevoeging van woongebied onder een of andere vorm, uitgaande van de lokale besturen, en dat mogelijks een aantal BPAS en verkavelingen achteraf in herziening zou dienen gesteld.

De vertaling van de beleidsopties kwam, grosso modo, hierop neer dat het woongebied in de suburbane zone, volgens ruwe ramingen (van die tijd) werd verminderd met een duizendtal hectaren — vooropgesteld bij wijze van orde van grootte — en dat als compensatie enkele honderden hectaren op andere plaatsen werden toegevoegd, meestal onder vorm van woonuitbreidingsgebieden, reservegebied voor woonwijken of woongebied met landelijk karakter.

Tevens werd, voor het gebied palend aan de taalgrens (zuidelijk deel van Overijse) voorgesteld een aangepast statuut te voorzien. Het betreft een gebied met gemengde bestemming, waar groen en residentie samen voorkomen. Aldus werd bv. een op het ontwerp-gewestplan aangeduid woonparkgebied in het gehucht Maleizen omgeschakeld naar groengebied met semi-residentiële functie.

1.2. Het overige gedeelte van het gewest

Buiten de suburbane zone werd, als algemene lijn, vooropgesteld rekening te houden met de vragen van de gemeenten en federaties, hoofdzakelijk wanneer de regionale commissie gunstig adviseerde.

Toch werd mede daarbij de propositie geformuleerd het woongebied in enkele dorpen of buurten te reduceren, daar waar deze wegens hun ligging ten opzichte van de agglomera-

tie, op termijn bloot zouden komen te staan aan verstedelijking door immigratie vanuit de grootstad, of waarvoor de bebouwing van de in het ontwerp-gewestplan voorziene bouwzones, aanleiding zou kunnen geven tot het verloren gaan van het typisch dorpskarakter.

De aandacht werd gevestigd op het feit dat in enkele gevallen, die de minderheid uitmaken, woongebied onder een of andere vorm werd toegevoegd in afwijking aan het advies van de regionale commissie, waarbij in globo de motieven werden aangegeven waarop deze afwijking verantwoord werd.

Wat het woongebied (effen rood) betreft, werden in het algemeen toevoegingen van bepaalde omvang voorgesteld, meestal in functie van bestaande situaties, goedgekeurde verkavelingen of BPA's of gronden verworven door een bouwmaatschappij voor sociale woningen, waarvoor mocht aangenomen worden dat de aanleg binnen afzienbare tijd kon verwezenlijkt worden.

De belangrijkste toevoegingen van woongebied onder vorm van afgerond geheel (blok) werden voorgesteld als woonuitbreidingsgebied of reservegebied voor woonwijken. Daarbij werd o.m. ook rekening gehouden met de voorstellen van bouwmaatschappijen voor sociale woningbouw.

De aandacht werd er op gevestigd dat bij deze voorstellen ook rekening werd gehouden met de trend van inwijking in het gewest vanuit de overige Vlaamse provincies, en dat het bijgevolg redelijk was hiervoor opvangmogelijkheden te voorzien. Doordat deze gebieden gelegen waren buiten de invloedssfeer van de Brusselse agglomeratie, konden deze uitbreidingen geen aanleiding geven tot suburbanisatie.

Een belangrijk deel van deze uitbreidingsmogelijkheden werd gesitueerd in het noord-westelijk gedeelte van het gewest, waarin belangrijke dorpen, in de loop der tijden, relatief zelfstandig ten overstaan van de agglomeratie tot ontwikkeling waren gekomen.

In het zuid-westelijk deel, dat nog een overwegend landelijke functie vervult (het Pajottenland) werden in hoofdzaak uitbreidingsmogelijkheden voorgesteld in enkele dorpen, die een kernfunctie in deze streek vervullen.

Analoog met de proposities in de suburbane zone werden gelijkaardige voorstellen geformuleerd ten aanzien van het aanduiden en toevoegen van woongebieden (al dan niet met landelijk karakter) onder vorm van stroken, wat de woonstraten betreft en het omschakelen van sommige delen van het woongebied, al naargelang het geval, naar andere typen van woongebied zoals bv. woonuitbreidingsgebied, woonparkgebied, reservegebied voor woonwijken, of woongebied met landelijk karakter.

1.3. Bijzondere bepalingen betreffende de woongebieden

De vergadering werd er opmerkzaam op gemaakt dat, om het streekeigen karakter te vrijwaren, het nodig was de bouwhoogte te beperken en hoogbouw tegen te gaan. Om deze optie te kunnen doorvoeren was het nodig een bijzonder stedebouwkundig voorschrift in te lassen met bijzondere bepalingen betreffende de woongebieden. Aldus werd voorgesteld dat in principe in het gewest buiten de kernen van de hoofdpolen (Halle, Vilvoorde en Asse), de BPA's en de bestaande toestanden, enkel nog laagbouw (eensgezinswoningen) kon opgericht worden.

In de kernen van de hoofdpolen werd de bouwhoogte beperkt tot 4 woonlagen. Dit voorstel sloot trouwens aan bij het algemeen advies van de regionale commissie waarin o.m. het aspect hoogbouw ter sprake werd gebracht.

2. Industriegebieden

Als principe werd voorgesteld geen omvangrijke industriegebieden toe te voegen, daar de reeds in het ontwerp-gewestplan voorziene industriegebieden van enige omvang, meer dan voldoende waren om te voldoen aan de behoeften van de streek.

De voorstellen tot toevoeging van industriegebied hadden als regel enkel betrekking op gebieden van beperkte omvang, waren van eerder lokaal belang en werden vaak aangeduid in functie van bestaande toestanden.

Er werd ook in overweging gegeven de in het *ontwerp-gewestplan* ***voorziene grote industrieterreinen te differentiëren ; verschillende industriegebieden werden geheel*** of ***ten dele omgeschakeld naar gebied voor ambachtelijke bedrijven of naar reservegebied voor industriële uitbreiding. Om dit laatste te kunnen doorvoeren was het nodig een nieuw bijzonder stedebouwkundig voorschrift te voorzien, nl. dit van*** *„reservegebied* ***voor industriële uitbreiding".***

Wat de ambachtelijke gebieden betreft, werd als algemene regel in overweging gegeven in te gaan op voorstellen tot aanduiding van dergelijke gebieden, van beperkte omvang, en meestal in functie van lokale toestanden.

De vergadering werd er opmerkzaam op gemaakt dat talrijke kleine ambachtelijke bedrijven en KMO's niet in een geëigende zone in het ontwerp gewestplan waren opgenomen en dat verschillende onder hen daardoor te kampen hadden met uitbreidingsproblemen.

De opname van deze ondernemingen in een ambachtelijk gebied van beperkte omvang werd dan ook voorgesteld uiteraard voor zover daaromtrent de gegevens beschikbaar waren. Dergelijke aanduiding was gesteund op het algemeen advies van de regionale commissie en beoogde enige *uitbreidingsmogelijkheid te voorzien.*

3. De recreatiegebieden

Als algemene regel werd vooropgesteld geen recreatiegebieden van grote omvang toe te voegen, omdat dergelijke voorzieningen het streekeigen karakter in het gedrang konden brengen. Wel werd als principe voorgesteld recreatiegebieden van beperkte omvang van eerder lokaal belang aan te duiden, vaak ook in functie van plaatselijke toestanden. Bestaande instellingen en gegroepeerde weekend-verblijven, werden, voor zover men beschikte over de nodige gegevens, als dusdanig aangeduid, o.m. met het oog op het voorzien van enige *uitbreidingsmogelijkheid.*

4. De open ruimte

De aandacht werd gevestigd op het voorstel om de landelijke gebieden (wit in het ontwerp-gewestplan) aan te duiden als landbouwzone (geel). Verder werd als principe gesteld om de groengebieden te differentiëren en o.m. ook de bosgebieden (donkergroen) aan te duiden.

Als principe werd gesteld de beekvalleien als natuurgebied aan te duiden.

5. De infrastructuur

5.1. Wegen

Het ontwerp-gewestplan voorzag verschillende nieuwe autosnelwegen. Dit ontworpen wegennet zou het gewestplan volledig doorsnijden en was hoofdzakelijk gepland in functie van de grootstad en was praktisch van weinig nut voor het gewest zelf.

Er werd ter overweging gegeven om enkele belangrijke ontworpen wegen niet meer in het gewestplan aan te houden. Aldus werden bv. voorgesteld om geschrapt te worden : de toenmalige A 29 (Dendermonde-Mechelen-Leuven) en de toenmalige A 11 (Brussel- Dendermonde).

Het ontwerp-gewestplan voorzag ook in reservatiestroken ter verbreding van rijks- en provinciewegen.

Daar deze wegen vaak dwars door bestaande dorpskommen lopen, en de verbreding ervan de leefbaarheid en het eigen karakter der dorpen in het gedrang zou brengen, werd als regel voorgesteld deze reservatiestroken niet meer te behouden in het definitieve gewestplan.

5.2. Luchthavens

Er werd voorgesteld het gebied voor het vliegveld van Grimbergen te behouden. Voor de luchthaven van Zaventem werd voorgesteld het gedeelte ten oosten van de gemeente Steenokkerzeel te schrappen omdat anders deze gemeente volledig zou omringd worden door de luchthaven."

Op de vergadering waarop getuige Pauwels zijn toelichting heeft gegeven waren er ook een aantal Ministers aanwezig die geen deel uitmaakten van het MCVA. Volgens de getuige waren het de Ministers van het gewest Halle-Vilvoorde die toen in de regering zaten. Op dat ogenblik was er een CVP-PVV-coalitie. De heer A. De Winter was volgens de getuige eveneens aanwezig.

Reeds in de regionale commissie van advies bestond, volgens getuige Casaer, reeds de strekking niet te veel nieuw woongebied te creëren en in een cirkel van 5 à 8 km rond Brussel zeer streng op te treden. Iets verder mocht er wel reservegebied komen.

In de periode van de niet-gefusioneerde gemeenten dacht iedereen nog dat alles moest gecreëerd worden voor de plaatselijke bevolking. Nadien werden de gemeenten gefusioneerd zodat zij hun behoeften op een groter geheel konden onderzoeken. De regionale commissie van advies heeft daarmee rekening gehouden en is ook strenger geweest.

Uiteindelijk heeft het MCVA een beslissing genomen waarbij nog 1100 ha weggesneden werden uit de woonzones. Volgens de gegevens waarover Minister Eyskens beschikte besliste het Ministerieel Comité voor Vlaamse Aangelegenheden ongeveer 1350 ha woonzones weg te snijden in de groene gordel.

Op de vraag of het MCVA deze beslissing nog kon nemen nadat de procedure reeds was afgesloten antwoordde de Minister dat dit probleem de interpretatie van de adviezen van de regionale commissie van advies raakt. In dit advies werden algemene beginselen opgenomen. Daarin werd gezegd dat in dit plan de verstedelijking maximaal moest tegengegaan worden. Dit was dan een aangrijpingspunt om de bouwgrond maximaal te beperken.

Het MCVA heeft ook rekening gehouden met de juridische context. En het MCVA is tot het besluit gekomen dat op basis van de voorhanden liggende interpretatie van de wetgeving deze ingreep conform was. Nadien was de Raad van State een andere mening toegedaan. Echter in vele aangelegenheden zijn er vele administratieve beslissingen van regeringen en Ministers waarvan de Raad van State er achteraf een andere mening op nahoudt.

Omtrent het verwijt dat deze beslissing onvoldoende zou gemotiveerd zijn, brengt de Minister in herinnering dat uit het contact dat zijn medewerkers hadden met de auditeur

van de Raad van State bleek dat hier niet moest gemotiveerd worden omdat het ging om de toepassing van een algemene regel die in het advies van de regionale commissie van advies voorkwam.

Ten slotte legde Minister Eyskens er de nadruk op dat deze operatie van politieke aard was waarvoor hij de volledige politieke verantwoordelijkheid heeft opgenomen. Hij werd trouwens tijdens de vorige legislatuur tot drie maal toe geïnterpelleerd in de Kamer en heeft het vertrouwen van de Kamer bekomen.

Hoofdstuk VI. Eigendomssituatie

Aan verschillende getuigen werd de vraag gesteld of men op enig moment van de procedure vanaf 1974 tot in het begin van de jaren ‘80 op de hoogte was van de eigendomssituatie.

Getuige Pauwels beantwoordde deze vraag als volgt. Men kon niet aan planologie doen in functie van de eigenaars. Wel heeft men rekening gehouden met de eigendomssituatie betreffende de gronden die eigendom waren van de erkende bouwmaatschappijen voor sociale woningbouw.

In verband met een verkaveling die 52 percelen bevatte en waarvan de wegen uitgerust waren werden er eerst onderhandelingen gevoerd tussen de eigenaar en de intercommunale Haviland, welke besprekingen geen resultaat opleverden. Nadien zijn er contacten geweest tussen de eigenaar en het kabinet, welke geleid hebben tot een oplossing die erin bestond dat de eigenaar zich zou onderwerpen aan een toezichtscommissie van de gemeente waarop dan het ministerieel besluit tot inherzieningstelling is ingetrokken.

De getuige Vanden Borre kan niet bevestigen of ontkennen dat er in het dossier juist voor het treffen van het koninklijk besluit aanduidingen waren over de eigendomssituatie. Hij dacht daarover het zijne maar kon het niet bewijzen.

De eigendomssituatie van een bepaald perceel werd volgens Minister Dhoore niet onderzocht. Het spreekt vanzelf dat men van sommige percelen wist wie de eigenaar was aangezien deze vanuit sommige middens soms vóór en ook ‘tijdens de consultatie bij deze plannen betrokken waren en die eveneens wensen bij het gemeentebestuur hadden kenbaar gemaakt.

Als voorbeeld citeerde de getuige het geval Frankveld waarvan men de eigenaar kende vermits de werken werden stil gelegd.

Volgens Minister Pede was het mogelijk dat men sommige eigenaars kende. Hij kon hier echter niet op antwoorden. Hij was er niet bij.

TITEL X. BESTEMMINGSWIJZIGINGEN

Hoofdstuk 1. De gevallen – Denys

In het kader van het onderzoek dat getuige Denys naar zijn zeggen had gedaan had hij vastgesteld tot zijn grote verbazing dat een groot aantal gronden in het definitieve gewestplan waren overgeschakeld naar bouwgrond daar waar men dat normaal niet kon verwachten.

De getuige werd verscheidene malen telefonisch opgeroepen — meermaals anonieme telefoontjes — om hem te zeggen dat hij nog niet het tiende wist van datgene waarop hij allusie maakte. Er werd hem medegedeeld dat men ongeveer 1.000 ha had overgebracht naar het groen, terwijl men gelijktijdig, in extremis, 500 ha opnieuw had overgebracht naar het woongebied.

Op de vraag van een lid of de overgebrachte percelen naar het woongebied homogene blokken waren van 50 of 100 ha antwoordde getuige Denys dat het uitgelezen stukjes waren waarvan de oppervlakten moeilijk te schatten zijn. Het waren geen reusachtige wijzigingen. Het waren typische kleine aanpassingen die kennelijk werden aangebracht om sommige particulieren uit de moeilijkheden te helpen.

Getuige Denys deelt dan aan de commissieleden een lijst mede waarin volgens hem enorm veel naar het rood werd overgebracht, doorgaans in extremis, maar niet altijd, omdat men dat niet altijd kan terugvinden.

Vervolgens verklaart de getuige :

„Om het eenvoudig te maken zou ik wat de wijzigingen van rood naar groen betreft, verwijzen naar de arresten van de Raad van State. Daarover hoef ik niets te vertellen. Het staat daar allemaal in. Er zijn ongeveer 40 arresten van de Raad van State. Het zijn haast allemaal gevallen in de sector van Kraainem, Wezembeek-Oppem en Overijse. Daarmee heb ik dus geen problemen. Wel maak ik voorbehoud wat de andere gevallen betreft, met name deze waarbij men gegaan is van groen naar rood en die ik aangetoond heb en die vermeld staan op de lijst die rondgedeeld werd. Van een groot deel daarvan kan men niets terugvinden. Maar het vraagt een onderzoek in concreto, dossier per dossier en gemeente per gemeente aan de hand van de publikatie van het verslag. Daar kan ik niet garanderen dat er geen bij zijn die niet gemotiveerd zijn." (Stenografisch Verslag, 9 juni 1987, blz. 11/5)

Ingevolge deze verklaringen gaf de commissie de opdracht aan de verslaggevers te onderzoeken of de gevallen, opgesomd in de lijst Denys, terug te vinden zijn in de „Nota betreffende het gewestplan in vergelijking met het ontwerpgewestplan Halle-Vilvoorde-Asse". (zie Hoofdstuk IV)

Dit onderzoek werd uitgevoerd door de verslaggevers en gaf de volgende resultaten :

— Kaartblad Puurs 23/2

1) Londerzeel recreatiegebied : geen vermelding in de nota.

2) Londerzeel : woonzone

In de nota op blz. 2/1 wordt vermeld :

„In meer

Londerzeel St. Jozef

Landelijk gebied wordt woonuitbreidingsgebied.

Reden : op advies van de gemeente.

Deze gronden zijn reeds eigendom van de NLM die er sociale woningen zal bouwen. De verwerving geschiedde overeenkomstig de voorzieningen in het APA (KB 30. ll. 1971) en na gunstig advies van het Bestuur van de Stedebouw. De NLM diende eveneens een bezwaarschrift in. Het secretariaat van de Streekcommissie (= Bestuur van Stedebouw) heeft aan de streekcommissie een gunstig advies voorgesteld dat bijgetreden werd."

Bemerking : er werd hier een redactionele onnauwkeurigheid begaan daar de wijziging woongebied betreft i.p.v. woonuitbreidingsgebied. Dit is blijkbaar een vergissing zonder enig belang vermits het eigendom is van de NLM.

— Kaartblad Boom 23/3

3) Londerzeel : woongebied en woongebied met landelijk karakter

In. de Nota blz. 1/4, 4 wordt vermeld :

„De woongebieden met landelijk karakter welke werden toegevoegd hebben als algemene regel betrekking op de lintbebouwing. Het betreft praktisch altijd bestaande straten met een reeds aanwezige bebouwing. Dit type van bebouwing is meestal geen element van verstedelijking omdat dat vaak om kleine percelen gaat, reeds gevormde kavels in handen van de autochtone bevolking."

In het advies van de Regionale Commissie wordt vermeld :

pag. 114 punt 17 : Opname bestaande huis of huizengroep :

„Voor een huis of huizengroep grenzend aan de woongebieden wordt de opname in het woongebied geadviseerd."

pag. 114 punt 20 : woongebied en woongebied met landelijk karakter

„Mee opnemen in het woongebied van landelijk woongebied of afwerkingszone gelegen tegen een woongebied, wanneer de toestand vergelijkbaar is met deze in het woongebied."

pag. 12 punt 1.5.1.1.1. 5e lid

„Landelijk woongebied buiten de kernen wordt opgenomen in het gewestplan waar reeds veel bebouwing aanwezig is ten einde de rechtszekerheid te bevorderen. Bestaande huizengroepen worden opgenomen als woongebied met landelijk karakter zodat landbouwuitbatingen niet in het gedrang komen."

De orthofotoplannen (bestaande toestand) en de juridische toestand (kaart) dienen geconsulteerd te worden voor de toepassing van hoger aangehaalde adviezen.

4) Kapelle-op-den-Bos : woongebied en woongebied met landelijk karakter

Geen vermelding in de nota

De orthofotoplannen (bestaande toestand) en de juridische toestand (kaart) dienen geconsulteerd te worden voor de toepassing van de adviezen van de Regionale Commissie.

— Kaartblad Mechelen 23/4

5) Mechelen — Muizen : woongebied

Geen vermelding in de nota. De orthofotoplannen (bestaande toestand) en de juridische toestand (kaart) dienen geconsulteerd te worden voor de toepassing van de adviezen van de Regionale Commissie.

Advies Regionale Commissie

pag. 55 punt 101 a, c Muizen 6

„Gunstig advies met dien verstande dat het voorgestelde woonpark als woongebied wordt aangeduid, gelet op de bestaande toestand."

— Kaartblad Merchtem 23/6

6) Londerzeel : woonuitbreidingsgebied

Op het grondgebied van Londerzeel werd op dit kaartblad geen woonuitbreidingsgebied toegevoegd.

7) Steenhuffel : landelijk woongebied

De Nota vermeldt pag 1/4, 3,4

„De woongebieden met landelijk karakter welke werden toegevoegd hebben als algemene regel betrekking op de lintbebouwing. Het betreft praktisch altijd bestaande straten met een reeds aanwezige bebouwing. Dit type van bebouwing is meestal geen element van verstedelijking omdat dat vaak gaat om kleine percelen, reeds gevormde kavels in handen van de autochtone bevolking."

De orthofotoplannen (bestaande toestand) en de juridische toestand (kaart) zouden dienen geconsulteerd te worden.

8) Merchtem : woonuitbreidingsgebied

De Nota vermeldt pag. 2/4

„Merchtem-centrum en Peizegem (x2)

Landelijk gebied wordt woonuitbreidingsgebied.

Reden : op advies van de gemeente.

De Bleukenweg is een volledig uitgeruste betonblok die aansluit bij het volledig bebouwde Bleekveld. De oude spoorweg Leireken krijgt een volledige infrastructuur. Het secretariaat van de streekcommissie (= het bestuur van Stedebouw) heeft aan de streekcommissie voorgesteld een gunstig advies uit te brengen mits deze gronden als woonuitbreidingsgebied zouden aangeduid worden

Landelijk woongebied

De Nota vermeldt pag. 1/4, 3,4

„De woongebieden met landelijk karakter welke werden toegevoegd hebben als algemene regel betrekking op de lintbebouwing. Het betreft praktisch altijd bestaande straten met een reeds aanwezige bebouwing. Dit type van bebouwing is meestal geen element van verstedelijking omdat dat vaak gaat om kleine percelen, reeds gevormde kavels in handen van de autochtone bevolking. De orthofotoplannen (bestaande toestand) en de juridische toestand (kaart) zouden dienen geconsulteerd te worden.

— Kaartblad Vilvoorde 23/7

9) Kapelle-op-den-Bos

Woongebied : De Nota vermeldt niets

De orthofotoplannen (bestaande toestand) en de juridische toestand (kaart) zouden dienen geconsulteerd te worden

Mogelijk behandelt de Regionale Commissie dit punt in haar advies pag. 70

Woonuitbreidingsgebied :

Het toegevoegde woonuitbreidingsgebied ligt op twee kaarten : 23/7 en 23/3

De Nota vermeldt op pag. 2/1 :

„Kapelle-op-den-Bos, ten oosten

Landelijk gebied wordt woonuitbreidingsgebied.

Reden : op advies van de gemeente.

Het betreft gronden gelegen in een bij Koninklijk Besluit goedgekeurd BPA. Het secretariaat van de streekcommissie (= Bestuur van Stedebouw) heeft aan de streekcommissie een gunstig advies voorgesteld dat bijgetreden werd."

10) Nieuwenrode : landelijke woonzone

De Nota vermeldt pag. 1/4, 3,4

„De woongebieden met landelijk karakter welke werden toegevoegd hebben als algemene regel betrekking op de lintbebouwing. Het betreft praktisch altijd bestaande straten met een reeds aanwezige bebouwing. Dit type van bebouwing is meestal geen element van verstedelijking omdat dat vaak gaat om kleine percelen, reeds gevormde kavels in handen van de autochtone bevolking".

De orthofotoplannen (bestaande toestand) en de juridische toestand (kaart) zouden dienen geconsulteerd te worden.

11) Beigem : woonuitbreidingsgebied

De Nota vermeldt pag. 2/6

„Beigem

Landelijk gebied wordt woonuitbreidingsgebied.

Reden : op advies van de federatie van de gemeente.

Uitbreiding sluit aan bij de dorpskern van Beigem. Deze lineaire structuur van de woonzone van Beigem wordt niet doorbroken en een aansluiting bij het woongebied van Grimbergen is mogelijk. Bij brief van 29 september 1975 vraagt de NIM de bovenvermelde percelen in woonuitbreidingsgebied te plaatsen omdat zij daar grondaankoop beoogt voor de bouw van sociale woningen. Het secretariaat van de streekcommissie (= Bestuur van de Stedebouw) stelde aan de streekcommissie voor om deze gronden aan te duiden als woonuitbreidingsgebied. De commissie trad dit voorstel bij ."

Landelijk woongebied

De Nota vermeldt pag. 1/4, 3,4

„De woongebieden met landelijk karakter welke werden toegevoegd hebben als algemene regel betrekking op de lintbebouwing. Het betreft praktisch altijd bestaande straten met een reeds aanwezige bebouwing. Dit type van bebouwing is meestal geen element van verstedelijking omdat dat vaak gaat om kleine percelen, reeds gevormde kavels in handen van de autochtone bevolking."

De orthofotoplannen (bestaande toestand) en de juridische toestand (kaart) zouden dienen geconsulteerd te worden.

12) Meise : landelijk woongebied

De Nota vermeldt pag. 1/4, 3,4

Zie tekst hoger

De orthofotoplannen (bestaande toestand) en de juridische toestand (kaart) zouden dienen geconsulteerd te worden.

13) Grimbergen : woonuitbreidingsgebied

De Nota vermeldt pag. 2/5

„Grimbergen tussen Alexiuskerk en Grimbergen

Landelijk gebied wordt woonuitbreidingsgebied.

Reden : op advies van de regionale commissie

Reden : naar aanleiding van de betwisting omtrent het voorgaande punt werd voorgesteld de zone tussen het St. Alexius Instituut en de woonzone aan te duiden als woonuitbreidingsgebied en wel omwille dat vooreerst deze zone buiten de Ring van Brussel lag en dus minder onder speculatieve druk zou komen te staan dan de voorgestelde zone binnen de Ring ;

ten tweede dat deze zone aansluit bij de woonzone van Grimbergen, en verder de gunstige verkeerstechnische ligging en als compensatie voor de woonuitbreidingsgebieden die verworpen zijn en om aldus toch tegemoet te komen aan de huisvestingsbehoeften en ten slotte omdat het Bestuur van Stedebouw voor deze gronden vroeger reeds een woonuitbreidingsgebied had voorgesteld.

De streekcommissie adviseerde ten slotte voor de gronden ten noorden van de Ring rond Brussel (deel gelegen tussen Sint Alexius Instituut en de kern van de gemeente Grimbergen) een woonuitbreidingsgebied voor te stellen."

— Kaartblad Haacht 24/5

14) Kampenhout : woonuitbreidingsgebied (Ruisbeek)

Advies van de Regionale Commissie

pag. 96 punt 6

„Opnemen van de bestaande toestand ter hoogte van de sociale woonwijk. Bij Ruisbeek werd op advies van de federatie een woonuitbreidingsgebied opgenomen in ruil voor het wegvallen van het uitbreidingsgebied Relst. Daar achteraf een zeer ruim woonuitbreidingsgebied opgenomen werd ten westen van de Zeypestraat dient deze ruil opnieuw in vraag gesteld.

Advies : zie verslag van de vergadering van 1 oktober 1987.

pag. 111 punt 6

„Zie onze bespreking van het advies der federatie ; dus : geen woongebied, wel woonuitbreidingsgebied."

woongebied

Dit is geen toevoeging van woongebied, maar een omschakeling van woonuitbreidingsgebied naar woongebied.

Geen vermelding in de Nota

De orthofotoplannen (bestaande toestand) zouden dienen geraadpleegd te worden.

15) Nederokkerzeel : woongebied

Er werd geen woongebied toegevoegd, wel woongebied met landelijk karakter.

Geen vermelding in de Nota.

De orthofotoplannen (bestaande toestand) zouden dienen geraadpleegd te worden om te onderzoeken of het een bestaande woonstraat betreft.

— Kaartblad Ninove 30/4

16) Liedekerke : woonuitbreidingsgebied

De Nota vermeldt : pag. 2/9

„Liedekerke ten zuidwesten

Landelijk gebied wordt woonuitbreidingsgebied.

Reden : op advies van de federatie en de gemeente.

De gronden zijn verkeersplanologisch slecht gelegen. Deze wijk was beter tot stand gekomen tussen de verkavelingen Kruisbeekveld en Monnikeveld. Maar het dossier is te ver gevorderd. De begrenzing werd beperkt tot het voorstel van de NLM.

het secretariaat van de streekcommissie (= het Bestuur van de Stedebouw) heeft aan de streekcommissie voorgesteld deze gronden als woonuitbreidingsgebied aan te duiden.

Dit voorstel werd bijgetreden.

Liedekerke – vijfhoek

Landelijk gebied wordt woonuitbreidingsgebied

Reden : op advies van de federatie van de gemeente.

Daar het huidig BPA lintbebouwing voorziet en eerder door middel van een nieuw BPA gestreefd moet worden naar open tot halfopen bebouwing.

Het secretariaat van de streekcommissie (= het Bestuur van de Stedebouw) heeft aan de streekcommissie een gunstig advies voorgesteld.

Het voorstel werd bijgetreden."

— Kaartblad Asse 31/1

17) Hekelgem : landelijk woongebied

Geen vermelding in de Nota

Het advies van de Regionale Commissie

„Woongebied met landelijk karakter. — Het voorziene woongebied te veranderen in woongebied met landelijk karakter en uit te breiden zoals aangeduid op plan (twee goedgekeurde verkavelingen van respectievelijk 54 en 78 bouwpercelen en voor de 3/4 reeds bebouwd.) (pag. 22 punt 9)

De andere kleine stukken kunnen gesteund zijn op de richtlijnen in de Nota pag. 1/4, 3,4.

De orthofotoplannen en de bestaande juridische toestand zouden dienen geconsulteerd te worden.

18) Asse : landelijk woongebied

Geen vermelding in de Nota

Deze stukjes kunnen gesteund zijn op de richtlijnen in de Nota pag. 1/4, 3,4.

De orthofotoplannen en de juridische toestand zouden dienen geconsulteerd te worden.

Woonuitbreidingsgebied

De Nota vermeldt op pag. 2/12 :

„Asse, Putbergstraat

Landelijk gebied wordt woonuitbreidingsgebied.

Reden : op advies van de federatie.

Deze gronden zijn bedoeld voor Providentia. Deze gronden zijn gelegen in de onmiddellijke omgeving van het centrum met al zijn voorzieningen, versterkt de centrumfuncties van Asse en doorbreekt de bandstructuur van de gemeente. De gronden zijn gelegen in de onmiddellijke nabijheid van de twee belangrijke schoolcomplexen van Asse. Het secretariaat van de streekcommissie (het Bestuur van Stedebouw) stelde aan de streekcommissie een gunstig advies voor dat ingevolgd werd. "

19) Ternat : woonuitbreidingsgebied

De Nota vermeldt pag. 2/11 :

„Ternat, ten noorden

Landelijk gebied wordt woonuitbreidingsgebied.

Reden : vraag van de federatie en van de gemeente.

Het betreft een klein woonuitbreidingsgebied in een binnenblok in functie van een uitbreiding

wijk NLM

Het secretariaat van de streekcommissie (= Bestuur van de Stedebouw) heeft aan de Streekcommissie een gunstig advies voorgesteld dat gevolgd werd.

Ternat ten oosten

Landelijk gebied wordt woonuitbreidingsgebied mits BPA.

Reden : op advies van federatie en van gemeente.

Binnenblok en gronden voor de bouwmaatschappij Pajottenland.

Het secretariaat van de streekcommissie (= het Bestuur van Stedebouw) stelde aan de streekcommissie een gunstig advies voor dat bijgetreden werd." (pag. 2/12)

woongebied

De toevoeging van woongebied in bebouwde straten is wellicht gesteund op de algemene richtlijnen in de Nota pag. 1/4, 3,4

De orthofotoplannen zouden dienen geconsulteerd te worden.

20) Sint-Katharina-Lombeek : Recreatiegebied

Geen vermelding in de Nota.

21) Wambeek : woonuitbreidingsgebied

De Nota vermeldt pag. 2/11 :

„Wambeek 'Hoof

Landelijk gebied wordt woonuitbreidingsgebied.

Reden : op advies van de federatie.

Het secretariaat van de streekcommissie (= het Bestuur van de Stedebouw) stelde aan de streekcommissie voor een gunstig advies uit te brengen. De streekcommissie was akkoord."

– Kaartblad Anderlecht 31/2

22) Asse : woonuitbreidingsgebied

Op dit kaartblad werd geen woonuitbreidingsgebied toegevoegd op het grondgebied van de deelgemeente Asse.

23) Zellik : woongebied

Bebouwde gedeelte als bestaande toestand opgenomen in het woongebied :

Geen vermelding in de Nota.

Wellicht in toepassing van het advies van de streekcommissie pag. 114 punt 17

landelijk woongebied

Geen vermelding in de Nota

Wellicht in toepassing van het advies van de streekcommissie pag. 114 punt 20

24) Schepdaal : landelijk woongebied

Woonstraten opgenomen in het woongebied met landelijk karakter.

Wellicht gesteund op de algemene richtlijnen in de Nota pag. 1/4, 3,4

De orthofotoplannen zouden dienen geraadpleegd te worden.

— Kaartblad Brussel 31/3

25) Wemmel : woongebied

Bestaande bebouwing opgenomen in het woongebied

Wellicht gesteund op de algemene richtlijnen advies van de streekcommissie pag. 1/4 punt 17

— Kaartblad Zaventem 31/4

26) Zaventem : woonuitbreidingsgebied

Het op het ontwerp-gewestplan aangeduide woongebied wordt aangeduid als woonuitbreidingsgebied met opname van een klein stukje in meer aan de noord-oost kant.

Het advies van de Regionale Commissie vermeldt :

„14 Zaventem

Uitbreiding woonzone mits BPA i.p.v. woonzone en landbouwzone.

Voor deze zone is een BPA in ontwerp.

Het grootste gedeelte van het gebied is in het huidige ontwerp-gewestplan binnen de woonzone gelegen. Het BPA wordt door de gemeente opgemaakt voor de aanleg van nieuwe sportterreinen. Voor de gronden bestemd voor de sportterreinen bestaat trouwens een Koninklijk Besluit dd. 23 oktober 1970, waarbij de gemeente gemachtigd wordt over te gaan tot onteigening om reden van openbaar nut."

„Er worden geen woningen voorzien buiten de bestaande straten, die in de woonzone gelegen zijn. Akkoord. Het ontwerp BPA opnemen als woonuitbreidingsgebied." (pag. 62, 14)

De juridische toestand (kaart) zou nog dienen geconsulteerd te worden.

27) St. Stevens-Woluwe : woongebied

Het betreft kleine stukjes die in het ontwerp-gewestplan aangeduid waren, hetzij als ambachtelijke zone, hetzij als woonuitbreidingsgebied. Het betreft dus geen eigenlijke toevoegingen, maar wel omschakelingen, rekening houdende met bestaande toestanden.

Wellicht is deze omschakeling gesteund op

— het advies van de regionale commissie pag. 114, punt 17
— de algemene richtlijnen in de Nota pag. 1/4, 3,4

28) Kraainem : woongebied i.p.v. woonpark

Het betreft hier geen toevoeging maar een omschakeling van woonpark naar woongebied.

Wellicht is deze omschakeling gesteund op :

— het advies van de regionale commissie, pag. 64, punt 30, luidend als volgt :

„30 Kraainem, Wezembeek-Oppem

Gewone woonzone i.p.v. woonbos

Indien in de woonparken om het groen karakter te behouden of te bekomen, de bebouwde oppervlakte t.o.v. de perceelsoppervlakte moet beperkt blijven en het resterend deel met hoogstammig groen moet beplant zijn is het noodzakelijk een deel van het woonbos wegens bestaande toestand, zonder groen en met kleine percelen aan te duiden als gewone woonzone.

Ant. Akkoord."

— algemene richtlijnen in de Nota 1/4, 3,4

woongebied i.p.v. woonuitbreidingsgebied

Het betreft geen toevoeging maar wel een omschakeling van woonuitbreidingsgebied naar woongebied, wellicht gesteund op de bestaande toestand.

De orthofotoplannen (bestaande toestand) zouden dienen geraadpleegd te worden.

— Kaartblad Geraardsbergen 30/7 : landelijk woongebied

29) Galmaarden

Het betreft toevoeging van woongebied met landelijk karakter.

Deze toevoeging is geschied langs bestaande straten en zoals blijkt uit de achtergrond van de kaart rekening houdende met de bestaande toestand, dit in toepassing van het advies van de regionale commissie pag. 114 punt 20 en van de algemene richtlijnen in de Nota pag. 1/4, 3,4

Voor alle zekerheid zouden de orthofotoplannen dienen geconsulteerd te worden.

— Kaartblad Denderwindeke 30/8

30) Oetingen : woonuitbreidingsgebied

De Nota vermeldt pag. 2/10 :

„Oetingen — ten noorden

Landelijk gebied wordt woonuitbreidingsgebied

Reden : op advies van de gemeente.

Vervollediging van het centraal woongebied.

Door het secretariaat van de streekcommissie (= het Bestuur van de Stedebouw) werd de streekcommissie voorgesteld het voorstel van de gemeente ongunstig te adviseren. Nochtans meende de streekcommissie hieromtrent een gunstig advies te moeten geven. Met dit advies werd ingestemd om deze landelijke gemeente enige ontwikkelingskansen te geven (centrale ligging bij de gemeentekom mede gelet op het feit dat in het Pajottenland niet zoveel bouwmogelijkheden voorzien zijn) ."

„Oetingen — ten zuiden

Landelijk gebied wordt woonuitbreidingsgebied

Reden : idem als hierboven."

— Kaartblad St. Kwintens-Lennik 31/5

31) St. Kwintens-Lennik : woonuitbreidingsgebied

De Nota vermeldt pag. 2/17 :

St. Kwintens-Lennik, ten westen

Landelijk gebied wordt woonuitbreidingsgebied mits BPA.

Reden : op vraag van de gemeente.

Gronden aangekocht na akkoord van Stedebouw. De

NLM gaat hier 154 sociale woningen bouwen. Het secretariaat van de streekcommissie (het Bestuur van de Stedebouw) heeft aan de streekcommissie een gunstig advies voorgesteld dat door de commissie gevolgd werd."

32) Gooik : landelijke woonzone

Verschillende woongebieden met landelijk karakter werden toegevoegd. Uit de achtergrond van de kaart blijkt de bestaande toestand.

Wellicht is deze toevoeging gesteund op

— het advies van de regionale commissie pag. 114, punt 20
— de algemene richtlijnen in de Nota pag. 1/4, 3,4

Volledigheidshalve zouden de orthofotoplannen kunnen geraadpleegd worden.

33) Pepingen : uitbreidingsgebied

De Nota vermeldt pag. 2/17 :

„Pepingen, ten noorden en ten zuiden

Landelijk gebied wordt woonuitbreidingsgebied mits BPA.

Reden : op vraag van de federatie.

De gemeente moet uitgebouwd worden als subkern. Het secretariaat van de streekcommissie (= Het Bestuur van de Stedebouw) heeft aan de commissie een gedeeltelijk gunstig advies voorgesteld. Maar de streekcommissie heeft het voorstel van de gemeente Pepingen gevolgd."

Landelijke woonzone

Twee stukken woongebied met landelijk karakter werden toegevoegd langs bestaande straten.

Wellicht is deze toevoeging gesteund op :

— het advies van de regionale commissie pag. 114, punt 20
— de algemene richtlijnen in de Nota pag. 1/4, 3,4

Volledigheidshalve zouden de orthofotoplannen kunnen geraadpleegd worden.

— Kaartblad Halle 31/6

34) Vlezenbeek : landelijk woongebied

Verschillende stukken woongebied met landelijk karakter werden toegevoegd langs bestaande straten.

Wellicht is deze toevoeging gesteund op :

— het advies van de regionale commissie pag. 114, punt 20
— de algemene richtlijnen in de Nota pag. 1/4, 3,4. Volledigheidshalve zouden de orthofotoplannen kunnen geraadpleegd worden.

35) St.-Pieters-Leeuw : woonuitbreidingsgebied

De Nota vermeldt op pag 3/11

„a. Centrum Oost — 10 ha

Landelijk gebied wordt woonuitbreidingsgebied

Gemeente vraagt woongebied (punt 17)

Advies regionale commissie van advies : indien verkaveling niet vervallen is opnemen van uitgevoerde deel in woongebied (pag. 86)

Federatie vraagt woonuitbreidingsgebied (punt 21) (bestaande niet geschorste verkaveling) pag. 41

Verwijzing naar pag. 104

Opnemen van uitgevoerde deel in woongebied. Te vergelijken met de kaarten van de juridische toestand.

b. Centrum zuid

10 ha landelijk gebied (landbouwzone) wordt woonreservegebied. Gemeente vraagt SH (woonuitbreidingsgebied) punt **24**

Regionale commissie van advies : akkoord pag. 86

Federatie SH woonuitbreidingsgebied punt 27. Terreinen verworven door de Nationale Maatschappij voor de Huisvesting (Volkshuisvesting) pag. 42

Akkoord regionale commissie van advies.

36) Ruisbroek : woonuitbreidingsgebied

Het betreft een omschakeling van woongebied naar woonuitbreidingsgebied.

Geen vermelding in de Nota.

— Kaartblad Ukkel 31/7

37) Drogenbos — Beersel : woongebied

Het betreft een stukje woongebied toegevoegd.

De Nota vermeldt op pag 3/8

„Drogenbos kaartblad 31/7

2 ha ten zuiden (gemeentegrens met Beersel)

Landelijk gebied wordt woongebied.

Voorstel van gemeente punt 19 en 20. Tevens vraag van federatie (APA). Akkoord regionale commissie van advies pag. 36

Het advies van de regionale commissie luidt als volgt :

19. Woonzone i.p.v. landbouwzone voor een gedeelte van het Frankveld waar de straten met volledige infrastructuur reeds werden gerealiseerd.

Ant. : Akkoord.

20. Woonzone i.p.v. landbouwzone. Idem als 19, maar met beëindiging van de straat op Drogenbos." (pag. 36)

38) Alsemberg : landelijk woongebied

Verschillende stukjes woongebied met landelijk karakter werden toegevoegd langs bestaande straten.

Wellicht is deze toevoeging gesteund op :

— het advies van de regionale commissie pag. 114, punt 20
— de algemene richtlijnen in de Nota pag. 1/4, 3,4. Volledigheidshalve zouden de orthofotoplannen kunnen geraadpleegd worden.

39) St. Genesius-Rode : landelijk woongebied

Verschillende stukjes woongebied met landelijk karakter werden toegevoegd langs bestaande straten.

Wellicht is deze toevoeging gesteund op :

— het advies van de regionale commissie pag. 114, punt 20
— de algemene richtlijnen in de Nota pag. 1/4, 3,4. Volledigheidshalve zouden de orthofotoplannen kunnen geraadpleegd worden.

— Kaartblad Tervuren 31/8

40) Overijse : woonuitbreidingsgebied

De Nota vermeldt op pag. 3/1

„Overijse oost (kaartblad 31/8) 9 ha in ontwerp-gewestplan natuurgebied wordt woonreservegebied.

Reden : uitdrukkelijke vraag van Providentia en sociale organisaties.

Voorstel van gemeente : punt A.3. punt 74 van de federatie. Regionale commissie van advies : gunstig"

— Kaartblad Duisburg 32/5

41) Overijse : woonuitbreidingsgebied

De Nota vermeldt op pag. 3/1

„a. Duisburg Zuid (kaartblad 32/5) : 13 ha in ontwerp-gewestplan landbouwgrond wordt woonreservegebied. Voorstel van de gemeente (punt E.l) geen vraag van federatie.

eigendom van de gemeente.

Reden : privé grond in woonuitbreidingsgebied schrappen.

Akkoord van de regionale commissie van advies pag. 89 en 111

b. Tombeek (kaartblad 32/5) 3 ha in ontwerp-gewestplan landbouwgrond wordt woonreservegebied (aan het Preventorium)

Reden : goedgekeurde geldige verkaveling in uitvoering. Verkaveling in aanvullend Ministerieel Besluit geschorst — gemeente stelt opname in woonreservegebied (punt D.3 g) voor.

.Gemeente wil verkaveling in herziening stellen (ruime kavels) om zelf te onteigenen en kleinere kavels te voorzien. Geen vraag van de federatie. Regionale commissie van advies : gedeeltelijk akkoord."

Landelijk woongebied.

Verschillende stukjes woongebied met landelijk karakter werden toegevoegd langs bestaande straten.

Wellicht is deze toevoeging gesteund op :

— het advies van de regionale commissie pag. 114, punt **20**
— de algemene richtlijnen in de Nota pag. 1/**4, 3,4.**

— Kaartblad Bever 38/3

42) Bever : landelijk woongebied

De toevoeging van woongebied met landelijk karakter langs bestaande straten is gesteund op :

— het advies van de regionale commissie pag. 67 punten : gemeente Bever — 1 tot 11, uitgezonderd de punten 1, 9 en 11.
— de algemene richtlijnen in de Nota pag. 1/4, 3,4.

— Kaartblad Enghien 38/4

43) Herne : landelijk woongebied

De toevoeging van woongebied met landelijk karakter langs bestaande straten is gesteund op :

— het advies van de regionale commissie pag. 114, punt 20
— de algemene richtlijnen in de Nota pag. 1/4, 3,4. Volledigheidshalve zouden de orthofotoplannen kunnen geraadpleegd worden.

— Kaartblad Rognon 39/1

44) Bogaarden en Lembeek : landelijk woongebied

De toevoeging van twee stukjes woongebied met landelijk karakter langs bestande straten is gesteund op :

— het advies van de regionale commissie pag. 114, punt 20
— de algemene richtlijnen in de Nota pag. 1/4, 3,4.

— Kaartblad Ittre 39/2

45) Halle : landelijk woongebied

Toevoeging van zeven stukjes woongebied met landelijk karakter langs bestaande straten, die gesteund is op :

— het advies van de regionale commissie pag. 114, punt 20
— de algemene richtlijnen in de Nota pag. 1/4, 3,4.

— Kaartblad Waterlo 39/3.

46) St. Genesius-Rode : woonuitbreidingsgebied

De Nota vermeldt op pag. 3/5e

„Ten noorden van Beau-Séjour (kaartblad 39/3) 3 ha landelijk gebied (landbouwzone) wordt woonuitbreidingsgebied.

Gemeente vraagt woonuitbreidingsgebied (punt 61)

Advies van regionale commissie van advies : opname van bestaande toestand (pag. 85). Federatie vraagt woonpakt (punt 40).

Advies regionale commissie : akkoord pag. 41".

— Spoorloze gevallen

Voor 5 gevallen waarvan geen motivering te vinden was in de „verschilnota" („Nota betreffende het gewestplan in vergelijking met het ontwerp-gewestplan Halle-Vilvoorde-Asse") werden door de verslaggevers inlichtingen gevraagd aan de Voorzitter van de regionale commissie van advies.

Deze verstrekte hieromtrent de volgende inlichtingen.

1) Kapelle-op-den-Bos

Kaartblad 23/3 — De Oksdonksestraat, in het ontwerp-gewestplan gelegen in het landelijk gebied (wit) wordt in het gewestplan opgenomen als woonstraat, aangeduid als woongebied met landelijk karakter.

Deze aanduiding is gesteund op het volgende.

De gemeente stelt in haar advies van 5 december 1975 voor. Punt 2 : handhaving van de verleende verkavelingsvergunningen die volgens het ontwerp-gewestplan in de landbouwzone gelegen zijn, o.m. de verkavelingen 139 FL 22 en 138 FL 24, welke gelegen zijn langs de Oksdonksestraat.

Deze zaak wordt behandeld door de regionale commissie van advies onder punt 7.a. punt B (bijlage bij Belgisch Staatsblad pag. 70 linkerkolom — midden). De regionale commissie gaat met dit voorstel akkoord.

Verder vraagt de gemeente onder punt 3 bouwzone te maken langs een aantal uitgeruste straten, waaronder de Oksdonksestraat. Deze vraag wordt behandeld onder punt 8.a. punt C. De regionale commissie stelt als advies :

„c. ongunstig advies. Slechts de bestaande huizengroepen langs de Oksdonksestraat aanduiden. Het opnemen van deze straten als woongebied zou de verspreide bebouwing doen toenemen. "

De goedgekeurde verkavelingen zijn aangeduid **OP** de kaart van de bestaande juridische toestand.

De feitelijke bestaande toestand is weergegeven op de orthofotoplannen van 1972. Uit het kaartblad nr. 23 b 6 van deze orthofoto's blijkt dat de aanduiding van woongebied landelijk karakter op het gewestplan, gebaseerd is op de weergave van de bestaande toestand. (orthofoto) De aanduiding is derhalve volkomen in overeenstemming met het advies van de regionale commissie.

2) Kapelle-op-den-Bos

Kaartblad 23/3 : 7,5 ha landelijk gebied (wit) in het ontwerpgewestplan wordt woongebied (rood) in het gewestplan. Het gebied is gelegen in de noord-oosthoek van de gemeente tussen de reeds aangeduide woonzone (ontwerp-gewestplan) en de provinciegrens. Het betreft een gebied dat gelegen is in een BPA ,,Larockstraat-Leibaan" dat bij Koninklijk Besluit van 17 april 1962 is goedgekeurd (gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad van 25 mei 1962).

Dit BPA komt voor op de kaart van de bestaande juridische toestand.

De gemeente in haar gemeenteraadsbeslissing van 5 december 1975 oppert onder punt 1 bezwaar tegen het feit dat er tegenstrijdigheden zijn tussen het ontwerp-gewestplan en de bijzondere plannen van aanleg.

Het punt 1.a punt A van het advies van de regionale commissie van advies heeft daarop betrekking — zie bijlage bij Belgisch Staatsblad pag. 70 — linkerkolom bovenaan.

3) Nederokkerzeel

Kaartblad 24/5 — thans gemeente Kampenhout (behoorde tot de federatie Zaventem).

In deze deelgemeente werd geen woongebied (effen rood) toegevoegd. Wel werd woongebied met landelijk karakter toegevoegd als verlenging van de reeds op het ontwerp-gewestplan aangeduid woongebied met landelijk karakter langsheen de Laarstraat.

De federatie Zaventem stelt onder punt 71 (pag. 66 van de bijlage bij het Belgisch Staatsblad van 15 april 1977) voor :

71. Nederokkerzeel, Laarstraat ,,aanduiding van afwerkingszone voor woongebied in plaats van landbouwzone. Het aanduiden van de afwerkingszone is verantwoord wegens het bestaan van verscheidene woningen zodat reeds meer dan de helft van de percelen bebouwd is."

De regionale commissie gaat met dit voorstel akkoord.

De aanduiding van woongebied met landelijk karakter is derhalve volkomen in overeenstemming met het advies van de regionale commissie.

4) Sint-Katharina-Lombeek

recreatiegebied toegevoegd ;

opmerking : op de vroegere deelgemeente St. Katarina Lombeek werd geen gebied voor verblijfsrecreatie toegevoegd, echter wel op de naburige deelgemeente Wambeek. Wambeek maakt nu deel uit van Ternat, en behoorde tot de federatie Asse.

Op de orthofotoplannen van 1972 is te zien dat het gaat om een zone voor week-end verblijven die in opbouw is. De federatie Asse stelt onder punt 20 voor verblijfsrecreatiegebied te voorzien + bufferzone. De regionale commissie gaat met dit voorstel akkoord. (zie pag. 26 bijlage bij Belgisch Staatsblad van 15 april 1977 — linkerkolom)

5) Zellik

Kaartblad 31/2

5 ha industriegebied in het ontwerp-gewestplan wordt woongebied in het gewestplan.

Het betreft een bestaande woonwijk aan de Crockaertstraat (wijk hof 't Moleken). De federatie stelt onder punt 7 pag. 26 (bijlage bij Belgisch Staatsblad van 15 april 1977) voor de bestaande bedrijven aan te duiden als ambachtelijk gebied en voorrang residentiële uitbouw ; de gemeente stelt ambachtelijke zone voor. De regionale commissie adviseert : ,,niet akkoord met residentiële uitbouw, wel akkoord met opname van de bestaande toestand. Industriegebied te behouden."

Rekening houdend met dit advies werd de bestaande toestand (woonstraten) opgenomen als woongebied.

Opmerking : in de deelgemeente Zellik werd geen woongebied met landelijk karakter toegevoegd.

Besluit :

1. De getuige Denys heeft 55 gevallen gesignaleerd, verspreid over 45 gemeenten.

2. Twee gevallen zijn onbestaande.

3. 23 gevallen werden uitdrukkelijk hetzij in de verschilnota hetzij in de regionale commissie van advies gemotiveerd.

4. 25 gevallen zijn gesteund op het advies van de regionale commissie van advies. (pag. 114.17, punt 20 en op pag. 12 punt 1, 5, 1,1,1, 5de lid) — de verschilnota 1/4, 3, 4

Voor 5 gevallen werd de motivering aangewezen door de Voorzitter van de regionale commissie van advies.

Hoofdstuk II. Het geval Vilvoorde

Door een lid werd de aandacht van de onderzoekscommissie gevestigd op een wijziging van het gewestplan te Vilvoorde aan de Kluitingstraat. Volgens het ontwerp-gewestplan was aan de ene zijde woonzone en aan de andere zijde landbouwzone voorzien. Tijdens het openbaar onderzoek werden er geen klachten met betrekking tot de Kluitingstraat ingediend.

De opmerkingen behandeld in de gemeenteraad van Vilvoorde en grotendeels overgenomen in het advies van de federatie en eveneens voor een belangrijk deel overgenomen in het gewestplan hadden niet tot doel de woonzone te vergroten aan de Kluitingstraat. In het gewestplan werd de woonzone langs de ene zijde van de Kluitingstraat uitgebreid met een woonzone langs de andere zijde van deze straat.

Het lid heeft verschillende getuigen waaronder getuige Pauwels over dit dossier Vilvoorde ondervraagd. Tijdens de consultatieperiode werd door niemand een klacht geuit en alle instanties, gemeentebesturen in de eerste plaats, waren de mening toegedaan dat het landbouwzone was en landbouwzone zou blijven.

Bij de publikatie van het gewestplan werd plots vastgesteld, aldus het lid, dat landbouwzone in woonzone gewijzigd was. In de praktijk gaat het om een verschil van 10 miljoen frank. Dat zijn cijfers die mij treffen, aldus het lid.

Getuige Pauwels antwoordde hierop dat het zelfs mogelijk is dat wanneer toepassing wordt gemaakt van het algemeen advies van de regionale commissie er zelfs geen bezwaarschrift was. Het was onze plicht, aldus getuige Pauwels, een advies van de regionale commissie in zijn geheel toe te passen.

Bij onderzoek van dit dossier Vilvoorde komen wij tot de volgende vaststellingen :

1) In het voorontwerp-gewestplan was er zowel noordwaarts tot op een kleinere diepte als zuidwaarts tot op een grote diepte van de Kluitingstraat een woonuitbreidingsgebied voorzien.

2) In het ontwerp-gewestplan was er noordwaarts van de Kluitingstraat een woonzone en zuidwaarts een landbouwzone voorzien.

3) Tijdens het openbaar onderzoek werd door de adviesraad der zelfstandigen een klacht ingediend om het woonuitbreidingsgebied te behouden.

4) Op het uittreksel van het gewestplan dat door de federatie werd opgemaakt werd een klein gedeelte aan de overzijde (zuidwaarts) als woonzone getint. Volgens de nota van het lid zou dit een vergissing zijn geweest.

5) Volgens dezelfde nota van het lid zou men voor de wijziging van de Kluitingstraat de aanbeveling van de vergadering van 21 september 1975 (advies regionale commissie blz. 113) als een aanduiding doch niet als een verantwoording kunnen beschouwen. De juiste tekst van de regionale commissie van advies waarnaar verwezen wordt luidt echter als volgt :

„Bijkomende algemene richtlijnen (vergadering van 21 september 1976) 9. Straat bebouwbaar langs twee zijden (tekst aangevuld op 1 oktober 1976). Een uitgeruste straat die woongebied of volbouwd is aan één zijde dient ook woongebied te zijn aan de andere zijde, indien het woongebied of de bebouwing van de éne zijde aansluit bij het kernwoongebied en voor zover de andere zijde geen speciale bescherming

vereist. (bv. een bos, een vijver, een waardevolle biotoop e.d.)”

Het gaat derhalve hier niet om een aanbeveling maar wel om een algemene richtlijn. Bovendien werd in de aanhef van „5. Bespreking der particuliere gevallen. Algemene principes en aanpassing nomenclatuur” op blz. 112 van het advies van de regionale commissie van advies gesteld : „Bij het behandelen dezer bezwaren heeft de commissie volgende algemene principes bepaald die als richtlijnen gelden en zullen dienstig zijn voor de oplossing van alle analoge gevallen”.

6) Deze wijziging als aansluiting bij het kernwoongebied Houtem lijkt te kaderen in de toepassing van het algemeen advies van de regionale commissie van advies.

7) Voor wat de waardevermeerdering van de grond betreft is deze ten overstaan van het ontwerp-gewestplan kleiner dan ten overstaan van het voorontwerp-gewestplan daar volgens dit laatste zuidwaarts van de Kluitingstraat een woonuitbreidingsgebied werd voorzien tot op een vrij grote diepte.

Hoofdstuk III. Kwantitatieve aspecten

Gemeenschapsminister J. Pede bezorgde aan de onderzoekscommissie een nota betreffende de gewijzigde oppervlakten, welke nota werd opgesteld op basis van gegevens verschaft door de administratie.

De totalen van deze gegevens kunnen samengevat worden als volgt :

Totale oppervlakte gewestplan Halle-Vilvoorde-Asse : 94.933 ha

Bestemming	MB	KB	Verschil
Woongebied	18.626	20.132	+ 1.506
Groengebied	ll.766	14.427	+ 2.661
Industriegebied	2.703	2.877	+ 174
Recreatiegebied	340	649	+ 309
Openbaar nut	2.262	2.613	+ 351
Agrarisch gebied	59.272	53.974	– 5.298
	94.969	94.672	
Tot. oppervlakte Halle-Vilv.-Asse	– 94.933	– 94.933	
	+ 36	– 261	

Opmerking : Volgens deze gegevens zou het ontwerp-gewestplan 36 ha meer bevatten dan de totale oppervlakte en zou het gewestplan 261 ha minder bevatten dan de totale oppervlakte.

Volgens de planimetrie en berekeningen uitgevoerd door de Gewestelijke Economische Raad voor Brabant kwam deze tot de volgende resultaten :

	1974	1977	Verschil
Woongebieden	19.987,7	20.132,O	+ 142,3
Industrie- en ambachtelijke zones	2.874,O	2.839,O	– 35,0
Dienstverleningszones	25,5	110,8	+ 85,3
Groengebieden	13.376,4	13.771,2	+ 394,8
Recreatiegebieden	350,5	593,2	i- 242,7
Gemeenschapsvoorzieningen en overige	2.081,O	2.279,2	+ 198,2
Landbouwzones	56.285,9	55.257,6	– 1.028,3
Totaal	94.981	94.983	

Opmerking : Volgens deze gegevens is de totale oppervlakte van het gewestplan Halle-Vilvoorde-Asse 94.981 ha ; de oppervlakte van het ontwerp-gewestplan komt hiermede overeen. De oppervlakte van het gewestplan geeft een verschil van 2 ha in meer.

De verschillen tussen beide bronnen stellen zich als volgt :

Bestemming	Administratie	Eco-Brabant
Woongebied	+ 1.506	+ 142,3
Groengebied	+ 2.661	+ 394,8
Industriegebied	+ 174	– 35
Recreatiegebied	+ 309	+ 242,7
Openbaar nut	+ 351	+ 198,2
Agrarisch gebied	– 5.298	– 1.028,3

De Gewestelijke Economische Raad voor Brabant stelde nog de volgende tabellen op :

	1974				1977					
	Echt woon-gebied	Uit-breidings-gebied	Lande-lijk woon-gebied	Totaal	Echt woon-gebied	Uit-breidings-gebied	Lande-lijk woon-gebied	Reser-ve-gebied	Totaal	Verschil tussen '74 en '77
Noordelijke	1.9855	531,5	64,5	2.581,5	1.981,2	280	87,2	23,6	2.372	– 209,5
Oostelijke	1.806,2	457,4	434,l	2.697,7	1.884,8	116,4	320		2.321,2	– 376,5
Zuidelijke	1.997,5	199	1.408	3.604,5	544,2	80,6	2.222,2	2814	3.128,4	– 476,l
Westelijke	1.223	81	204,5	1.508,5	969,2	114,6	504,8	9614	1.685	+ 176,5
Algemeen totaal	7.012,2	1.268,9	2.111,1	10.392,2	5.379,4	591,6	3.134,2	401,4	9.506,6	– 885,6

Bestemmings-gebieden	1974	1977	verschil
Echt woongebied	5.471,5	4.618,8	– 852,7
Uitbreidingsgebied	1.339,0	1.317,2	– 21,8
Landelijk woon-gebied	3.361,O	4.957,0	+ 1.596,O
Reservewoongebied	—	305,6	+ 305,6
Totaal	10.171,5	11.198,6	+ 1.027,1

In Eco-Brabant van september 1977, uitgave van de Gewestelijke Economische Raad voor Brabant, werd het gewestplan Halle-Vilvoorde-Asse als volgt gecommentarieerd.

„ Het gewestplan Halle- Vilvoorde-Asse bestrijkt een totale oppervlakte van 94.981 ha. De verschuivingen zijn dan ook minimaal te noemen, met uitzondering van de landbouwzone die met 1.028,3 ha afneemt, of 1,83 % ten aanzien van de oppervlakte landbouwzone in 1974 voorzien. Bijna alle bestemmingen (met uitzondering voor de industriegebieden) zijn er inderdaad in oppervlakte op vooruitgegaan, dit ten nadele van de landbouw. Hieruit mag echter niet onmiddellijk geconcludeerd worden dat er effectief véél meer grond voor de landbouw zal verloren gaan. Immers, de groengebieden die bijna 400 ha toenemen waren vroeger en zijn nu nog gronden door de landbouwer bewerkt. Zo ***ook werden héél wat bufferzones aangeduid op stukken grond die vroeger als landbouwzone bestemd werden doch die toen reeds vanuit landbouwkundig oogpunt geen waarde meer hadden en braak lagen.***

Hetzelfde kan trouwens ook gezegd worden van de bouwzones. Verspreide huizengroepen die vroeger als landbouwzone opgenomen werden zijn nu als landelijk woongebied aangeduid, wat in feite neerkomt op een aanpassing van de bestaande toestand.

Verschuivingen in het woonareaal

Wat de woongebieden betreft mogen we statistisch bijna spreken van een status-quo. Het positief saldo van 142,3 ha ten aanzien van de oppervlakte aan woonzone in 1974 is echter het resultaat van twee tegengestelde tendenzen. Met name in het randgebied rond Brussel is het woonareaal in vergelijking met 1974 gevoelig verminderd, terwijl in het andere gedeelte van Halle-Vilvoorde-Asse de woongebieden aan belang gewonnen hebben.

Wat het suburbaan gebied betreft, kunnen wij dit nagaan aan de hand van de situatie in 30 Vlaams-Brabantse gemeenten gelegen rond Brussel. Voor een beter overzicht, delen we deze gemeenten verder in zones in, naargelang hun geografische ligging ten opzichte van Brussel.

De samenstelling van het woongebied in de aldus afgebakende zones wordt weergegeven in tabel 2.

Hieruit blijkt dat het woonareaal in 1977 ongeveer 88.5 ha is afgenomen ten opzichte van het ontwerp-gewestplan van 1974, wat neerkomt op een vermindering met 8,52 %. Typisch is dat vooral de gemeenten ten oosten en zuiden van Brussel gelegen een gevoelige inkrimping van hun woongebied kenden, terwijl de gemeenten ten westen van Brussel zonder uitzondering hun woongebied zagen toenemen.

Bovendien stellen we vast dat ook binnen de woongebieden een verschuiving plaatsgreep. Zo is de eigenlijke woonzone (effen rode kleur op het gewestplan) met 1.632,8 ha verminderd en dit hoofdzakelijk ten voordele van het landelijk woongebied dat met 1.023,1 ha toenam. Uitlopers van het woongebied (lintbebouwingsstraten) die op bepaalde plaatsen hun nog meer landelijk karakter behielden, werden immers nu als landelijk woongebied aangeduid in plaats van als echt woongebied. De woonuitbreidingsgebieden zijn ook drastisch verminderd, nl. met 677,30 ha of 54,41 %. Weliswaar heeft een groot gedeelte hiervan, nl. 401,4 ha een ander statuut gekregen, met name reservegebied van de woonzone, doch volgens de richtlijnen mogen deze gebieden slechts geürbaniseerd worden nadat de andere woongebieden volzet zijn en de noodzaak bewezen is. Tot zolang blijven ze landbouwgebied.

De woongebieden in het overig gedeelte van Halle-Vilvoorde-Asse zijn daarentegen met 1.085,4 ha of 10,73 % toegenomen. Het is duidelijk dat men dit gebied sterker wil laten ontwikkelen. De vraag is echter of dit wel beantwoordt aan reële behoeften. Een typisch voorbeeld vormt de gemeente Oetingen, gelegen bij de Oostvlaamse grens (in de nabijheid van Denderwindeke). Het totale woongebied in 1974 was 70,5 ha en in het nieuw gewestplan wordt dit 107 ha of een stijging met 51,77 %. Zo zijn er nog voorbeelden aan te halen.

Bovendien heeft, zoals voor de suburbane zone rond Brussel, ook in het overig gebied een verschuiving van het een soort woongebied naar het ander plaatsgevonden.

Zo is de woonzone (vol rood) met 841,6 ha verminderd terwijl het landelijk woongebied met 1.573 ha is toegenomen (+ 46,48 %). Niet alleen werden de uitlopers van dorpskernen of de kernen zelf als landelijk woongebied aangeduid, doch heel wat huizengroepen die in het vorig ontwerp-gewestplan nog als behorend tot de landbouwzone werden aangeduid, zijn nu in het nieuw gewestplan als landelijk woongebied bestemd. De woonuitbreidingsgebieden en de reservezones voor woningbouw zijn ten slotte met respectievelijk 48,4 ha en 305,6 ha toegenomen.

In het suburbaan gebied rond Brussel waar de inwijking en de verstedelijkingsdruk het grootst is, werd dus de woonzone verminderd, terwijl daarentegen in de verderaf gelegen gebieden met een beduidend lagere bevolkingsaangroei de woongebieden gevoelig werden uitgebreid. ”

Hoofdstuk IV. De verschilnota

Bij een schrijven van 15 mei 1987 maakte getuige Pauwels een nota over, die als titel draagt „Nota betreffende het gewestplan in vergelijking met het ontwerp-gewestplan Halle-Vilvoorde-Asse". Gemakkelijkheidshalve zullen we bedoelde nota voortaan als „verschilnota" betitelen.

Tijdens de eerste gedachtenwisseling werd van verschillende zijden de opmerking gemaakt dat deze nota niet gedateerd is, geen referenties bevat en de naam van de auteur niet draagt. Verschillende leden beschouwen deze nota op het eerste gezicht als een analyse na de publikatie van het gewestplan. Op voorstel van een lid wordt getuige Pauwels nogmaals gehoord.

Getuige Pauwels heeft zelf de verschilnota opgesteld in de maanden april of mei van 1977. Dit werd gedaan op verzoek van de Staatssecretaris en ten behoeve van de medewerkers opdat men na verloop van tijd een overzicht zou hebben van de belangrijkste aanpassingen die in het gewestplan werden verwezenlijkt. Het is een inwendige nota die niet bestemd was om naar de administratie te worden gezonden. Vandaar het ontbreken van een datum.

Ten behoeve van de leden die meer wensten te vernemen over de mogelijke datum verwees de getuige naar de 4de alinea op blz. 5 waar er sprake is van een Koninklijk Besluit en een omzendbrief die respectievelijk van 15 april 1977 en van 31 mei 1977 zijn.

Daarenboven wordt in de nota een aanvullend koninklijk besluit tot inherzieningstelling van een aantal goedgekeurde verkavelingen in het vooruitzicht gesteld. Dit werd genomen op 19 augustus 1977. Derhalve is de nota in ieder geval opgesteld vóór 19 augustus 1977.

Op de vraag van een lid of de woongebieden met landelijk karakter altijd werden toegevoegd in het belang van de autochtone bevolking antwoordde de getuige dat de woonstraten niet werden ingetekend in functie van de eigenaar van het perceel maar als gevolg van een beleidsoptie genomen door het MCVA dat als stelregel meegaf dat men mocht rekening houden met bestaande woonstraten. De term verstedelijking diende volgens de getuige verstaan te worden in de zin van de homogeniteit van een taalgroep.

Een lid wenste te weten waarom de 15 punten van de criteria-nota niet vermeld werden in de verschilnota. Hierop antwoordde getuige Pauwels dat de bedoeling van de verschilnota was de status questionis weer te geven.

Volgens een lid wordt in de verschilnota soms vastgesteld dat er wijzigingen zijn doorgevoerd zonder dat blijkbaar iemand daarom gevraagd heeft.

Getuige Pauwels verwijst naar het algemeen advies van de regionale commissie van advies dat algemene principes bevatte die zowel op de bezwaarschriften als op de analoge gevallen moesten toegepast worden.

Hetzelfde lid stelde de vraag waarom de gemeenten niet werden geraadpleegd wanneer van landbouwgrond bouwgrond werd gemaakt omwille van de bestaande lintbebouwing.

Getuige Pauwels antwoordde hierop dat dit gebeurde op grond van de bestaande toestand.

Een lid ziet een bepaalde tegenstrijdigheid in enerzijds de instructie om een woonreservegebied aan te duiden in gebieden waar de eigendomsstructuur nog niet versnipperd is en anderzijds de toevoeging van woongebied met landelijk karakter ten behoeve van de autochtone bevolking.

De getuige vestigt er de aandacht van het lid op dat er een onderscheid dient gemaakt te worden tussen de verschillende soorten woongebied. In het geval van het woongebied met landelijk karakter gaat het om bestaande straten terwijl woonuitbreidingsgebieden werden behouden op die plaatsen waar reeds een zekere bestaande toestand aanwezig was, dan wanneer het nieuw begrip woonreservegebied, waarmede na ruggespraak de Raad van State heeft ingestemd, voorbehouden werd voor vrij intacte en homogene gebieden waar de eigendomsstructuur nog niet versnipperd was.

Hetzelfde lid wenste te weten of men de eigenaars kende, zo niet kon men niet weten of de eigendomsstructuur al dan niet versnipperd was. Getuige Pauwels antwoordde dat zij zijn voortgegaan op de gegevens verstrekt door de gemeenten en de sociale bouwmaatschappijen. Voor de initiatiefnemer tot het oprichten van een woonwijk was het vanzelfsprekend interessanter te moeten onderhandelen met één dan wel met 25 eigenaars. De getuige voegt er echter aan toe dat deze gebieden maar werden vastgelegd op vraag van de initiatiefnemer hetzij de gemeente, hetzij een sociale bouwmaatschappij.

Hetzelfde lid doet opmerken voor wat de verdere inhoud van de nota betreft, dat de tekst met betrekking tot het noorden en het noordwesten vrij gedetailleerd is maar dat de stijl telegrafisch wordt voor wat het zuiden betreft.

Een lid wenste te weten of daarvoor een reden was. De getuige Pauwels antwoordde dat dit gewoon een kwestie van tijd was. In het begin, wanneer hij over ruime tijd beschikte, was de nota vrij omstandig, nadien kreeg hij minder tijd ingevolge andere opdrachten en moest de nota in versneld tempo afgehandeld worden.

Tenslotte heeft hetzelfde lid vastgesteld dat er een bepaald voorstel werd gedaan vanuit de gemeente of de federatie en dat de regionale commissie van advies slechts een gedeeltelijk akkoord gaf terwijl uiteindelijk het advies van de regionale commissie in de meeste gevallen niet integraal gevolgd werd.

Getuige Pauwels beloofde, in afspraak met de Voorzitter van de onderzoekscommissie, hierover een nota op te stellen. Deze nota werd overgemaakt bij schrijven van 26 augustus 1987 en luidt :

„In deze nota worden enkele punten toegelicht die betrekking hebben op het woongebied (reservegebied voor woonwijken of woonuitbreidingsgebied) dat werd toegevoegd.

Het gaat om punten welke vermeld zijn in de „Nota betreffende het gewestplan in vergelijking met het *ontwerp-gewestplan* ***Halle- Vilvoorde-Asse" en waarvoor de regionale commissie geheel of ten dele een ongunstig advies had uitgebracht.***

Uiteraard ben ik bereid, in de mate van het mogelijke, toelichting te verstrekken voor andere punten, zo de commissie zulks zou wensen.

Op wijk

Gebied tussen de Doortstraat, *Merelweg* ***en Neerveldstraat (gelegen aan de overkant Station). 12 ha landelijk gebied wordt woonuitbreidingsgebied. Kaartblad*** *23/5.*

De gemeente stelt onder punt 77 *a/4,* ***4.2. voor :***

„gelet ***op de dringende noodzaak een beleid inzake sociale huisvesting te kunnen uitvoeren, hetzij in samenwerking met de sociale huisvestingsmaatschappij, hetzij in eigen beheer, stellen wij voor dat de hiernavolgende zones zouden voorbehouden blijven voor sociale huisvesting.***

... 4.2. het gebied gelegen tussen de Doortstraat, de Merelweg en de Neerveldstraat (gelegen aan de overkant van het station)...”

De Regionale Commissie adviseert :

„gunstig advies 4.5. en 4.6. Ongunstig advies voor de overige punten daar de aangegeven en weerhouden woongebieden en woonuitbreidingsgebieden ruim voldoen aan de woonbehoeften”.

De adviesnota verspreid door het secretariaat van de Commissie stelde voor dit punt ook een ongunstig advies voor. Het betreft een woonuitbreidingsgebied dat praktisch volledig ingesloten is door woongebied met landelijk karakter (reeds voorzien op het ontwerp-gewestplan) en gelegen nabij het station. Bovendien past de aanduiding als woonuitbreidingsgebied in de beleidsoptie tot versteviging van de dorpen buiten het suburbane gebied als opvangmogelijkheid, rekening houdend met de immigratietrend vanuit de overige Vlaamse provincies.

Er waren derhalve binnen het kader van de globale opties van het gewestplan redenen om akkoord te gaan met het voorstel van de gemeente. Omdat dit een afwijking inhield aan het ongunstig advies van de Regionale Commissie diende deze aanduiding gemotiveerd in het koninklijk besluit houdende vaststelling van het gewestplan.

Onder punt 230 van het koninklijk besluit vindt men deze motivering terug : „aangezien de gronden gunstig gelegen zijn ten opzichte van het station ; gelet op het feit dat de door het ontwerp-gewestplan in de gemeente Opwijk vastgestelde woonuitbreidingsgebieden onvoldoende zijn om een actief huisvestingsbeleid toe te laten, wordt het betrokken gebied in de woonuitbreidingszone opgenomen. ”

Overijse

Tombeek — Kaartblad 32/5

3 ha landelijk gebied (landbouwzone) in het ontwerp-gewestplan wordt reservegebied voor woonwijken in het gewestplan (aan het Preventorium). Deze zone maakt deel uit van een goedgekeurde deels uitgevoerde verkaveling : een gedeelte aan de zuidzijde met aanleg van nieuwe wegen (Monicadreef, Suzydreef, Kathleendreef) en een deel aan de noordzijde met bebouwing langs de Bollestraat.

Deze verkaveling is op kaart van de bestaande juridische toestand aangeduid onder referte nr. 10. De federatie stelt onder punt 24 voor de bestaande bebouwing aan de Bollestraat mee op te nemen in de landelijke woonzone. De regionale commissie gaat met dit voorstel akkoord. De gemeente stelt onder punt D 3 g van haar advies voor dit gebied het volgende voor :

„Homeweg, verlengde van de Monicadreef links in de Bollestraat : percelen langsheen deze straten op te nemen in de landelijke bouwzone... De Homeweg en het verlengde van de Monicadreef palen aan een goedgekeurde verkaveling en een volledig uitgeruste weg (Bollestraat). De Homeweg is de toegangsweg tot die verkaveling en zou dus in landelijke bouwzone dienen opgenomen te worden”.

Het standpunt van de regionale commissie is : „afbakening van de federatie behouden. Zie ook 0.4 : verkaveling van 1963 opnemen. Alleen het uitgevoerde gedeelte opnemen”.

Onder punt 0.4 stelt de gemeente voor de verkaveling op te nemen in het woongebied. De regionale commissie verwijst naar haar advies gegeven onder punt 0.3 g.

Wat de bestaande bebouwing langsheen de Bollestraat be-

treft, deze werd conform het voorstel van de federatie en het standpunt van de regionale commissie van advies opgenomen in het woongebied met landelijk karakter.

Wat het gedeelte betreft tussen de Bollestraat, de Monicadreef, de Homeweg en de Suzydreef duidt het gewestplan reservegebied voor woonwijken aan.

Deze aanduiding was gesteund op de overweging dat een openbaar initiatief (sociale verkaveling of sociale woningen) bouwmogelijkheid kan creëren voor de bevolking ter plaatse. De gemeente wees er trouwens op dat voor het gehucht Terlanen onvoldoende bouwmogelijkheden in het gewestplan voorzien waren. Het betreft een stuk dat gelegen is tussen twee reeds bebouwde gedeelten (Bollestraat enerzijds, Monicadreef, Suzydreef, anderzijds).

Bovendien werden in de gemeente ettelijke hectaren woongebied geschrapt, zodat het redelijk was, ten behoeve van de bouwpolitiek van de gemeente, bouwmogelijkheid te voorzien.

Aangezien deze aanduiding afweek van het advies van de regionale commissie werd, in het koninklijk besluit, houdende vaststelling van het gewestplan, deze bestemmingswijziging gemotiveerd onder punt 141.

Deze motivering luidt :

„Gelet enerzijds op de bestaande residentiële bebouwing in bepaalde gedeelten van dit gebied ; overwegende, anderzijds, dat het past in het bedoelde gehucht in een reservegebied voor woonwijken te voorzien, in verhouding tot de behoeften aan woningen voor de plaatselijke bevolking, worden in het betrokken gebied de residentieel bebouwde gedeelten in de woonzone met landelijk karakter opgenomen en de rest in de reservezone voor woon wijken".

Sint-Genesius- Rode

Ten zuiden van de dorpskom : terreinen begrepen tussen de Hangeikstraat en het Park de Jonghe — kaart 31/7.

5 ha landelijk gebied in he ontwerp-gewestplan wordt reservegebied voor woonwijken. De federatie stelt onder punt 48 woonuitbreidingsgebied voor. De Regionale Commissie adviseert : „niet akkoord, reikt verder dan de behoeften. Wel aanpassing aan BPA. "

De gemeente stelt onder punt 27 van haar advies voor :

„a. het gedeelte tegen het Park op te nemen in de woonparkgebieden

b. het gedeelte tussen de woonparkgebieden en de groepsbouw (kant Bosstraat) op te nemen in de woongebieden ;

c. de zones weerszijden van de Kwadeplas op te nemen in het woonuitbreidingsgebied. "

De Regionale Commissie adviseert omtrent dit voorstel het volgende :

„niet akkoord ; landschappelijk waardevol agrarisch gebied (idem federatie) ".

De Regionale Commissie verwijst derhalve naar haar advies uitgebracht naar aanleiding van het voorstel van de federatie.

In het ontwerp-gewestplan was de westzijde van de Bosstraat opgenomen in het woonparkgebied en de zuidzijde van de Hangeikweg in het woongebied (effen rood). Deze straten waren volgens de aanduiding van de juridische toestand, ook gelegen in een BPA. Het betreft het BPA „ De Kom ", wijziging B2 welk bij Koninklijk Besluit van 29.6.1972 was goedgekeurd. Het betrof een BPA-type artikel 17.

Het gedeelte ten zuiden van Hangeikweg sloot onmiddellijk aan bij de bebouwde gedeelten van de bestaande wijk. De gemeente had reeds blijk gegeven van een woningbouwbeleid (cf. initiatief via BPA „De Kom" wijziging B2). Anderzijds werden in de gemeente ettelijke hectaren woongebied geschrapt, zodat het redelijk was ten behoeve van de bouwpolitiek van de gemeente, bouwmogelijkheid te voorzien.

In het kader van de algemene beleidslijn werd dan ook geopteerd voor de aanduiding van een beperkt gedeelte als reservegebied voor woonwijken. Het in het ontwerp-gewestplan aangeduide woongebied aan de zuidzijde van de Hangeikweg werd mee opgenomen in het reservegebied voor woonwijken, dat met een oppervlakte van 5 ha werd voorzien tussen de Hangeikweg, de Bosstraat en de Geukensweg.

Wat dit standpunt ten aanzien van de adviezen van de Regionale Commissie betreft, kan het volgende worden opgemerkt. De Commissie was niet akkoord met het voorstel van de gemeente om woonparkgebied, woongebied en woonuitbreidingsgebied aan te duiden voor het geheel van de gronden door de gemeente voorgesteld, er werd dan ook niet ingegaan op het voorstel van de gemeente.

Ten overstaan van het voorstel van de federatie tot aanduiding van woonuitbreidingsgebied adviseerde de Commissie : „niet akkoord, reikt verder dan de behoefte, wel aanpassing aan BPA ".

Het BPA voorzag reeds sociale woningbouw voor een deel ten zuiden van de Hangeikweg. Uit het advies van de regionale commissie kon worden afgeleid dat aanpassing aan het BPA kon aanvaard worden en dat het door de federatie voorgestelde woonuitbreidingsgebied op termijn zou opgenomen worden in het BPA (type art. 17).

Aangezien echter op dat ogenblik (begin 1977) de vraag nog hangende was in hoever met een BPA mocht worden afgeweken van het gewestplan (de mogelijkheid was wel voorzien in artikel 16 van de wet op de ruimtelijke ordening, maar deze afwijkingsmogelijkheid werd vrij beperkend gezien) was het voor de duidelijkheid aangewezen op het gewestplan aan te duiden welk gebied voor bebouwing in aanmerking kon komen door middel van het BPA.

Om tegemoet te komen aan de bemerkingen van de Regionale Commissie betreffende de aanpassing van het BPA, enerzijds, en de behoefte anderzijds werd ervoor geopteerd reservegebied voor woonwijken aan te duiden.

Inderdaad kon, volgens de bepalingen van artikel 2 van de aanvullende stedebouwkundige voorschriften, het gebied dan enkel voor bebouwing in aanmerking komen nadat er een BPA voorafgaandelijk was goedgekeurd en zulkdanig BPA kon maar worden goedgekeurd nadat was aangetoond dat de bestemming aan een werkelijke behoefte beantwoordde.

In deze optiek was de aanduiding als reservegebied voor woonwijken te aanzien als een cartografische verduidelijking van het advies van de Regionale Commissie.

Vermits het derhalve geen formele afwijking van het advies van de Regionale Commissie betrof, was het niet noodzakelijk deze aanduiding te motiveren in het koninklijk besluit houdende vaststelling van het gewestplan.

Sint-Genesius-Rode

Gebied ten zuiden van de dorpskom : Kaartblad 31/7, gelegen ten zuiden van de Lindenstraat en ten oosten van de Kwadeplasstraat. 6 ha landelijk gebied (landbouwzone) wordt woonuitbreidingsgebied.

De federatie stelt onder punt 64 woonuitbreidingsgebied voor. De Regionale Commissie adviseert : „niet akkoord, aantasting van open gebied". De gemeente stelt onder punt 28 van haar advies voor : „terreinen tussen de Lindestraat en de Kwadebeek opnemen in woongebied, mits eerbiediging van een groene gordel".

De adviesnota verspreid door het secretariaat stelt voor het gebied op te nemen als woonuitbreidingsgebied (idem federatie). De Regionale Commissie neemt dit advies over.

De Regionale Commissie geeft betreffende dit gebied twee adviezen die tegengesteld zijn : één naar aanleiding van het advies van de federatie (negatief) ; één naar aanleiding van het advies van de gemeente (positief).

Het gewestplan duidt woonuitbreidingsgebied aan, daarbij aansluitend bij het voorstel van de federatie en het advies van de Regionale Commissie dat gegeven werd naar aanleiding van het voorstel van de gemeente. Daar, door deze situatie de aanduiding als woonuitbreidingsgebied niet formeel in tegenstrijd was met het advies van de Regionale Commissie, werd in het koninklijk besluit geen motivering opgenomen.

Het betreft een smalle strook van 550 m lang als achtergrond langs de Lindestraat met een diepte van nagenoeg 105 m, waarin volgens de kaart van de bestaande toestand enige constructies aanwezig waren. De aanduiding woonuitbreidingsgebied vond steun in het feit dat de gronden onmiddellijk aansloten bij de bebouwde kom van deze buurt en dat in deze gemeente ettelijke hectaren woongebied werden geschrapt. "

TITEL XI. VERKAVELINGEN

Hoofdstuk 1. Nota Gemeenschapsminister Pede 11 februari 1987

Gemeenschapsminister J. Pede deelde een nota mede, die werd samengesteld op grond van gegevens verstrekt door zijn administratieve diensten en waarvan de inhoud hoofdzakelijk hierop neerkomt :

– de groene gordel heeft een oppervlakte van 1655,5 ha, waarvan 456,9 ha groengebied en 1154,6 ha agrarisch gebied ;

– een aantal verkavelingen, bevattende 1825 kavels, waarvan er 757 bebouwd waren, werden in herziening gesteld ;

– de inherzieningstelling van een aantal verkavelingen, bevattende 1124 kavels, werd ingetrokken ;

– andere verkavelingen, bevattende 2478 kavels, werden niet in herziening gesteld ;

– 348 kavels, die gesteund waren op BPA's werden ongemoeid gelaten ;

Na voormelde operaties konden :

– 1124 + 2478 + 348 = 3.950 kavels, geraamd op 400 ha, bebouwd worden, ondanks het gewestplan ;

– vóór maart 1977 waren er reeds 1.096 percelen en na 1977 nog 228 percelen bebouwd ;

– de uiteindelijke oppervlakte van de groene gordel bedraagt nog 1120 ha (1655,5 ha – 530,5 ha = 1120 ha) (er wordt gewezen op de rekenfout van 5 ha).

Hoofdstuk II. Nota Gemeenschapsminister Akkermans 18 februari 1987

Gemeenschapsminister Akkermans deelde een nota mede waarvan de inhoud hoofdzakelijk als volgt kan samengevat worden :

1) Het gevoerde beleid is de uitvoering van een beslissing van het MCVA, die de volgende doeleinden beoogde :

het indijken van de verstedelijking in het randgebied rond de agglomeratie

— het beperken van de suburbanisatie ;

— het vrijwaren van het streekeigen karakter ;

— het voorzien van bouwmogelijkheden voor eigen bevolking.

2) De niet-inherzieninggestelde verkavelingen

— Vóór 1977 waren er honderden verkavelingen goedgekeurd, die omwille van hun kleine oppervlakte niet in het gewestplan konden opgenomen worden ;

— de niet-opname in het gewestplan hield niet de bedoeling in deze verkavelingen, die rechtskracht behielden, ongedaan te maken ;

— er bestond geen inventaris van de uitvoeringsgraad dezer verkavelingen ; het merendeel van deze verkavelingen waren in uitvoering.

3) Inherzieninggestelde verkavelingen

Bij Koninklijk Besluit van 19 augustus 1977 werden 43 verkavelingen in herziening gesteld. Nadien werd vastgesteld dat :

— een aantal verkavelingen praktisch waren uitgevoerd en bebouwd ;

— onbebouwde percelen verkocht waren vóór het schorsingsbesluit van 29 maart 1978 en deze percelen meestal verworven waren door de autochtone bevolking ;

— een aantal verkavelingen vervallen waren.

Ingevolge deze vaststellingen :

— werden voor 26 verkavelingen in Overijse en één verkaveling in Pepingen de herziening ingetrokken ;

— werden 9 verkavelingen opgenomen in een BPA ;

— zijn twee verkavelingen nog in behandeling ;

— zijn 5 verkavelingen vervallen.

4) Goedgekeurde gemeentelijke plannen van aanleg

Bij Koninklijk Besluit van 15 april 1977 werden 20 BPA's en 6 APA's in herziening gesteld.

17 BPA's werden ondertussen reeds herzien. Van de 6 APA's werden :

— één herzien ;
— twee gemeenten nemen het gewestplan over ;
— voor drie is de procedure nog lopende.

Algemeen overzicht

1. Het herzieningsbesluit werd ingetrokken voor verkavelingen met 946 percelen ; 318 konden verder bebouwd worden.

2. Een BPA werd goedgekeurd voor verkavelingen met 543 percelen ; 114 percelen konden verder bebouwd worden ;

3. Algemeen totaal : 43 verkavelingen die in herziening werden gesteld omvatten in het totaal 1489 percelen waarvan er 432 verder mochten bebouwd worden.

Hoofdstuk III. Verschillen tussen de nota Pede en de nota Akkermans

Bij schrijven van 2 april 1987 maakte Gemeenschapsminister J. Pede een nota over waarin gewezen wordt op de verschillen tussen de nota Pede (administratie) en de nota Akkermans.

Desbetreffende werd het volgende algemeen overzicht gegeven :

	Volgens nota Administratie	Volgens nota F. Akkermans
onbebouwde percelen vrijgegeven door de intrekking van de herzieningsbesluiten (augustus 1977) en intrekking tussen 1981 en 1982	420	318
onbebouwde percelen in verkavelingen die slechts gedeeltelijk werden vernietigd door een" goedgekeurd BPA die dus nog kunnen bebouwd worden	194	114
	614	432
reeds bebouwde kavels dd. 7 maart 1977, in verkavelingen waarvoor het herzieningsbesluit werd ingetrokken	575	628
bebouwde kavels (dd. 7 maart 1977, in verkavelingen waarvoor een BPA werd opgemaakt)	113	139
Totaal	1.302	1.199

Een vergelijking tussen de gegevens van de administratie en deze van het verslag Akkermans duidt in zekere mate op een overeenstemming.

De verschillen kunnen als volgt verklaard worden :

1. het aantal percelen van de oorspronkelijke verkaveling, tegenover het werkelijk aantal percelen, rekening gehouden met latere wijzigingen of samenvoegingen van percelen tot één ;

2. het al dan niet in rekening brengen van delen van verkavelingen die als vervallen werden beschouwd omdat de wegen niet werden uitgevoerd ;

3. het tijdstip waarop men de bestaande toestand (aantal bebouwde percelen) situeert : bij de inherzieningstelling (augustus 1977) of bij het opstellen van het ontwerp BPA ;

4. verschil in de bron van beschikbare gegevens (gemeente - AROL) ;

5. het al dan niet in rekening brengen van percelen die ook in het gewestplan gelegen zijn in het woongebied (b.v. verkaveling deels gelegen in het woongebied, deels in het agrarisch gebied).

De hoger aangehaalde verklaring voor de verschillen werd bevestigd door Gemeenschapsminister Akkermans bij schrijven van 15 april 1987.

Hoofdstuk IV. Besprekingen

Getuige Denys verklaarde dat het geen zin heeft verkavelingen onder te brengen in een groengebied, wanneer men niet terzelfdertijd de verkavelingsvergunningen vernietigt door een BPA. Dan worden de verkavelingen verder uitgevoerd ondanks het onderbrengen in een groengebied.

Daarenboven heeft men een aantal besluiten tot inherzieningstelling later ingetrokken. Dit heeft tot gevolg gehad, aldus de getuige, dat er een kleine 4.000 kavels terug werden vrijgegeven. Indien men zich op louter theoretisch standpunt stelt en van de veronderstelling uitgaat dat de verkavelingen in het groen helemaal niet bebouwd waren dan heeft de getuige gelijk.

Echter was de werkelijk bestaande toestand anders zodanig dat men, wilde men daarmee rekening houden, deels de inherzieningstellingen diende in te trekken en deels bij het opstellen van het BPA bebouwingen moest toelaten.

Het verwijt van getuige Denys dat het opstellen van een BPA daarom geen bouwverbod tot gevolg had gaat niet op inzoverre de plaatselijke toestand van die aard was dat een bouwverbod geen zin had.

Op de vraag van een lid wat er gebeurt indien er een verkaveling in herziening wordt gesteld, er geen BPA wordt opgesteld en het inherzieningstellingsbesluit niet wordt ingetrokken, antwoordde getuige Denys, ons inziens terecht, dat alsdan de verkaveling gewoon kan verwezenlijkt worden.

De methode die door het beleid gevolgd werd was het tegenovergestelde. De inherzieningstelling werd uitdrukkelijk ingetrokken wat wijst op een openlijke stellingname.

Bij de intrekking van de besluiten tot inherzieningstelling werd getuige Vanden Borre niet om een advies gevraagd. Er was zelfs geen schijn van advies, zo verklaarde hij. De uitvoering van de infrastructuurwerken, welke als reden tot de intrekking werd opgegeven, was niet gebeurd.

Het was volgens getuige Vanden Borre maar een drogreden. Een lid wees de getuige op de tegenstrijdigheid, erin bestaande dat de getuige enerzijds niet om advies werd gevraagd en anderzijds bevestigt dat de ingeroepen reden, de uitvoering van de structuurwerken onbestaande was. Op de vraag van het zelfde lid of getuige een aantal concrete voorbeelden kon geven antwoordde deze dat hij niet meer over een archief beschikt.

Volgens getuige Pauwels werden in 1977 de verkavelingen in herziening gesteld op basis van de gegevens waarover men toen beschikte. Dit waren orthofotoplannen en men had niet de gelegenheid om alles tot in het laatste detail uit te kienen. Als voorbeeld verwijst getuige naar het geval Overijse, waar werd vastgesteld — en dit voor de eerste maal — hoever bepaalde verkavelingen reeds waren uitgevoerd.

Wanneer de verkaveling praktisch volledig volgebouwd was heeft men het herzieningsbesluit ingetrokken omdat het geen zin had dit nog door te voeren.

Getuige Casaer wijst erop dat de BPA's ingevolge de inherzieningstelling uiteindelijk terecht kwamen bij de regionale commissie van advies die daarover een advies moest uitbrengen waaraan de Minister echter niet gebonden was en dit in tegenstelling tot het advies betreffende het ontwerp-gewestplan.

Bij de beoordeling van de herziening van de verkavelingen heeft de regionale commissie van advies als leidraad genomen een verantwoorde planschade. Indien een verkaveling, die

theoretisch groen is, maar de facto voor de drie vierde of de helft bebouwd is, maar verspreid bebouwd, waar wegen en nutsvoorzieningen zijn, heeft de regionale commissie geoordeeld dat het niet waard was voor een dergelijk dossier planschade te betalen.

De regionale commissie heeft dan duidelijk geadviseerd om een aantal zaken te laten vallen en om andere zaken integraal te bewaren.

In tegenstelling tot de Minister die op het ogenblik van het treffen van het besluit tot inherzieningstelling slechts beschikte over orthofotoplannen, die reeds verouderd waren, beschikte de regionale commissie van advies, volgens getuige Casaer, bij het opstellen van haar advies over kaarten met de ingetekende bezwaarschriften, de kadastergegevens en waren de leden van de regionale commissie mensen uit de buurt die de plaatselijke toestand kenden en die de andere leden van de commissie hierover inlichtten.

Dat de juiste toestand van de verkavelingen in 1977 niet gekend was werd eveneens bevestigd door de getuige Van De Sande. Men was onvoldoende op de hoogte van de juiste situatie van de goedgekeurde verkavelingen.

Getuige Pauwels lichtte de onderzoekscommissie in omtrent de bronnen waaruit de nota Akkermans werd samengesteld. Dit cijfermateriaal komt hoofdzakelijk van de gemeenten. De getuige heeft met verschillende gemeenten, waaronder Overijse en Beersel, contact opgenomen, Tevens bekwam getuige afschriften van plannen. Uit dit materiaal heeft hij dan de nota Akkermans opgesteld.

Minister Eyskens verklaarde dat bij het definitief vernietigen van verkavelingen rekening werd gehouden met concrete situaties, met de mate van aanpassing en de mate van realisatie van verkavelingen, meer bepaald de bouwwerken. Dit is een feitelijke aangelegenheid. Men kan, aldus de getuige, niet tegelijkertijd verwijten dat er te veel ontkaveld werd en tevens te weinig verkaveld werd.

Gemeenschapsminister Akkermans verklaarde dat men in 1977 wanneer de beslissingen tot inherzieningstelling genomen werden niet wist welke de feitelijke toestand was.

Indien men geconfronteerd wordt met een plan waarvoor alle infrastructuurwerken zijn uitgevoerd, waar in sommige gevallen omgevingswerken werden uitgevoerd en men tot de constatatie komt dat de helft van de kavels bebouwd zijn, had het geen zin hier opnieuw te spreken van een zone die vrij van bebouwing moest zijn. Dit was volgens de getuige de bijzonderste reden waarom de verkavelingen niet in herziening werden gesteld en waarom de in herziening gestelde verkavelingen terug werden vrijgegeven.

Daarenboven verwees de getuige naar de beleidsverklaringen die werden goedgekeurd door de Vlaamse Raad waarin gesteld werd dat men eerder moest gaan naar een herstelling in natura dan naar het betalen van planschade. De getuige bracht ook in herinnering dat voor iedere wijziging van het gewestplan de regionale commissie van advies haar advies moest geven. Voor al de dossiers werd dit advies gegeven.

Hoofdstuk V. Proeve tot inzicht

Ingevolge zijn bemerking dat het geleverde cijfermateriaal in de nota Pede (administratie) en de nota Akkermans vertrekken van een verschillende basis en derhalve leiden tot een verschillend resultaat, sprak de Voorzitter de wens uit dat de verslaggevers hierin meer klaarheid zouden brengen. Zij hebben, zoals hierna uiteengezet, een poging in die zin ondernomen.

A. Vergelijking nota administratie — nota Akkermans

1. De inherzieninggestelde verkavelingen

In de nota administratie worden vier factoren aangehaald :

— 27 verkavelingen waarvan de inherzieningstelling werd ingetrokken ;

— 9 herziene verkavelingen ;

— 5 vervallen verkavelingen ;

— 2 nog in herziening zijnde verkavelingen.

De laatste 2 factoren zijn zonder enig belang om enige conclusie te trekken of enige vergelijking te maken, juist omwille van het feit enerzijds dat deze 5 verkavelingen vervallen zijn en anderzijds dat deze 2 verkavelingen nog in herziening zijn. Als vergelijkingspunten blijven derhalve over 27 verkavelingen met ingetrokken herziening en 9 herziene verkavelingen.

De vergelijking — nota administratie — nota Akkermans geeft het volgende resultaat :

Verkavelingen	Totaal aantal percelen Akkermans	Administratie
27 niet herziene	946	995
9 herziene	543	499
Totaal	1.489	1.494
	Bebouwde percelen	
27 niet herziene	628	575
9 herziene	139	113
Totaal	767	688
	Realisatiegraad	
27 niet herziene	66 %	57 %
9 herziene	25 %	22 %

Opmerkingen

1. Voor het totaal aantal percelen is er slechts een verschil van 5.

2. Voor het aantal bebouwde percelen is er een verschil van 79.

3. Het aantal bebouwde percelen in de 9 herziene verkavelingen is niet relevant omdat op de 9 verkavelingen één verkaveling met 259 percelen een normaal gemiddelde vervormt. Indien inderdaad deze verkaveling van 259 percelen niet in aanmerking wordt genomen is de realisatiegraad 45 % i.p.v. 25 %

4. De realisatiegraad van 57 % in de 27 niet herziene verkavelingen is betekenisvol omdat dit cijfer overeenkomt met de resultaten van een studie uitgevoerd door de Ge-

westelijke Economische Raad voor Brabant, betiteld „Bouwgronden in de planningsregio Halle-Vilvoorde-Asse" deel 1 blz. 10. Deze realisatiegraad is richtinggevend voor de ongemoeid gelaten verkavelingen en BPA-percelen.

2. De niet in herziening gestelde verkavelingen

De ongemoeid gelaten verkavelingen, die verder konden uitgevoerd worden, zouden 2.478 kavels bevatten. Dit cijfer werd zonder enige specificering aangehaald in de nota-administratie. In de nota Akkermans is hiervan geen sprake. Volgens de nota administratie is de oppervlakte van het „geschrapte woongebied", wat aldaar de groene gordel genoemd wordt, 1655,5 ha.

In de hypothese dat het cijfer 2.478 juist zou zijn, zouden deze ongemoeid gelaten kavels, naar rata van 10 a per kavel, een totale oppervlakte hebben van 247,80 ha. Rekening houdende met een realisatiegraad van 57 %, hetzij 141 ha, zou de onbebouwde oppervlakte 106 ha bedragen of 6,4 % van het geschrapte woongebied (1.655,5 ha) en 1,4 % van het totale woongebied (7.246,4 ha) en 0,3 % van het totale suburbane gebied (29.274 ha) en 0,l % van het totale gewest (94.981 ha).

3. Percelen in de ongemoeid gelaten BPA's

Volgens de nota administratie zouden er 348 kavels zijn in de ongemoeid gelaten BPA's. In de nota Akkermans zijn deze kavels niet vermeld.

Als belangrijk verschil tussen een BPA en een verkaveling kan aangemerkt worden dat doorgaans een BPA wordt opgemaakt als er al iets is, terwijl een verkaveling wordt vergund als er nog niets is, zodat redelijkerwijze dient verondersteld te worden dat de realisatiegraad van een BPA hoger is dan van een verkaveling.

Afgezien van deze bemerking en dezelfde vergelijking makende als hierboven onder 2, betekenen deze 348 kavels :

— een oppervlakte van 34 ha ;

— een onbebouwde oppervlakte van 15 ha na aftrek van de realisatiegraad van 57 % of 19 ha ;

— 0,9 % van het geschrapte woongebied ;

— 0,2 % van het totale woongebied ;

— 0,05 % van het suburbane gebied ;

— 0,Ol % van het totale gewest.

B. Verkavelingen in het algemeen in het gewestplan Halle-Vilvoorde

De verkavelingen goedgekeurd vóór het van kracht worden van het gewestplan zijn cartografisch weergegeven in de kaarten van de juridische toestand.

De datum van opname is niet aangegeven maar ligt in elk geval vóór de voorlopige vaststelling van het gewestplan. Bijkomende gegevens zoals het aantal percelen, het aantal bebouwde en het aantal onbebouwde percelen zijn hieruit niet af te leiden. Uit deze kaarten en uit de studie van de Gewestelijke Economische Raad voor Brabant kunnen enkele ramingen gemaakt worden die een beeld geven van de verkavelingen. In voornoemde studie werden 3 typen van gemeenten ontleed :

— Alsemberg als een type van gemeente gelegen in het suburbane gebied,

— Asse als een type van gemeente die zich relatief los van de agglomeratie heeft ontwikkeld,

— Galmaarden als een type van gemeente die een centrum-functie heeft in het agrarisch gebied.

Uit deze studie blijkt dat het overgrote deel van de goedgekeurde verkavelingen opgenomen werden in het woongebied. Van de 392 verkavelingen die in deze 3 gemeenten tesamen gelegen zijn, werden er 371 (95 %) opgenomen in het woongebied en 21 (5 %) liggen buiten het woongebied.

Naar ruwe schatting op grond van de kaartbladen van de juridische toestand kan men stellen dat ongeveer 8 % van de verkavelingen buiten de woonzone gelegen zijn. Het totaal van het aantal verkavelingen kan geschat worden op ongeveer 3.500.

8 % hiervan, hetzij 280 verkavelingen, liggen buiten het woongebied. Volgens hogervermelde studie bevatten de verkavelingen buiten het woongebied ongeveer 4 kavels per verkaveling. Rekening houdende met een realisatiegraad van 57 % kan gesteld worden dat er ongeveer 280 x 4 x 0,43 = 638 onbebouwde percelen gelegen waren in goedgekeurde verkavelingen buiten het woongebied. Gerekend aan een gemiddelde oppervlakte van 10 a hebben deze kavels een oppervlakte van 63 ha. Dit betekent :

— 0,8 % van het woongebied in het suburbane gebied ;
— 0,2 % van het totale suburbane gebied
— 0,06 % van het totale gewest.

Hoofdstuk VI. Beleid van de opeenvolgende ministers

Tijdens het verhoor werd aan verschillende getuigen de vraag gesteld of er al dan niet een verschil was in het beleid van de drie Ministers die elkaar hebben opgevolgd.

Getuige Roosens had de vage indruk dat er een verschil in benadering was. Op de vraag of de intrekking van de inherzieningstelling van een aantal verkavelingen inderdaad te wijten was aan het feit dat de infrastructuurwerken al waren uitgevoerd, drie vierde van de kavels reeds verkocht waren en zelfs gedeeltelijk bebouwd antwoordde getuige Roosens dat hij op 21 augustus 1974 de toenmalige Minister had verwittigd dat de toestand i.v.m. Halle-Vilvoorde-Asse weinig overzichtelijk was en dat er zich grote moeilijkheden gingen voordoen wegens het groot aantal verkavelingen.

Op de vraag of de beslissing van Minister Akkermans de inherzieningstelling in te trekken een logische voortzetting was van het beleid van Minister Eyskens gaf getuige Vanden Borre een niet terzake dienend antwoord door te verklaren dat wat Minister Eyskens bij uitzondering deed voor Minister Akkermans een algemene regel was. Het is inderdaad niet betwist dat door Minister Eyskens geen inherzieningstellingen werden ingetrokken.

Voortgaande op het antwoord van getuige Vanden Borre vroeg een lid of hij concrete voorbeelden had, waarop de getuige het antwoord schuldig bleef door te verwijzen naar het feit dat hij over geen enkel archief meer beschikte.

Volgens getuige Pauwels is Minister Akkermans niet terug gekomen op het beleid van Minister Eyskens. Er heeft zich wel een evolutie voorgedaan in die zin dat men na de inherzieningstelling van een aantal verkavelingen begon in te zien dat dit zeer zware gevolgen kon hebben. Het beleid van Minister Akkermans was erop gericht een streekeigen karakter van de streek te bewaren en tegelijkertijd de Vlaamse Gemeenschap te behoeden voor planschade.

De getuige verwees hierbij hoofdzakelijk naar de verkavelingen in Overijse waarvan achteraf bleek dat zij voor een groot gedeelte waren uitgevoerd en dat de nog onbebouwde percelen verspreid lagen tussen de reeds bebouwde percelen.

De getuige benadrukte dat de uitvoering van de infrastructuur enerzijds en het risico van het betalen van planschade anderzijds niet van elkaar kunnen losgekoppeld worden. Volgens de getuige is in de periode 1977-1980 een evolutie ontstaan in de opvatting omtrent de planschade wat volgens de getuige blijkbaar zijn oorsprong vindt in de economische achteruitgang.

Of er een verschil was in het beleid tussen Staatssecretaris Dhoore en Staatssecretaris Eyskens antwoordde getuige Pauwels dat Staatssecretaris Dhoore oorspronkelijk een vrij restrictieve visie had met de bedoeling de resultaten van het openbaar onderzoek af te wachten en dat Staatssecretaris Eyskens, na kennis genomen te hebben van één van de reacties die erop wees dat er te weinig met de bestaande toestand was rekening gehouden, hierop in zijn beleid heeft ingespeeld.

Gemeenschapsminister Akkermans ontkende te zijn teruggekomen op het beleid van Staatssecretaris Eyskens en benadrukte dat hij dit beleid heeft voortgezet.

De getuige preciseerde dat hij na de inherzieningstelling van een aantal verkavelingen heeft vastgesteld dat er infrastructuurwerken waren uitgevoerd, drie vierde van de aanwezige kavels verkocht waren — sommige verkocht en bebouwd, andere verkocht en onbebouwd — zodat hij de inherzieningstelling van een aantal verkavelingen moest intrekken om de planschade te vermijden en andere verkavelingen werkelijk vernietigd heeft. De uitvoeringstoestand bestond reeds in 1977 maar was niet gekend omdat de beslissingen van het MCVA op een zeer korte tijd moesten genomen worden.

TITEL XII. ONDERZOEK VAN 55 ARRESTEN VAN DE RAAD VAN STATE

1. Gebiedswijzigingen

De volgende gebiedswijzigingen in het gewestplan maakten het voorwerp uit van betwisting :

Ontwerp-gewestplan	Gewestplan	Arresten
Woonpark	Parkgebied	9
Woonpark	Natuurgebied	4
Woonpark	Groengebied	2
Parkgebied	Natuurgebied	1
Woonuitbreidingsgebied	Agrarisch gebied	3
Woonuitbreidingsgebied	Natuurgebied	1
Woonuitbreidingsgebied	Bufferzone	2
Woonuitbreidingsgebied	Landelijk waardevol agrarisch gebied	1
Woonuitbreidingsgebied	Reservegebied voor woonwijken	1
Groengebied	Natuurgebied	2
Groengebied	Natuurgebied	1
Groengebied	Bufferzone	1
Groengebied	Recreatiegebied	1
Woongebied	Reservegebied voor woonwijken	2
Woongebied	Woongebied met landelijk karakter	1
Woongebied	Agrarisch gebied	5
Woongebied	Natuurgebied	3
Woongebied	Bufferzone	2
Woongebied	Serregebied	1
Woongebied	Parkgebied	1
Landelijk gebied	Landelijk waardevol agrarisch gebied	1
Landelijk gebied	Agrarisch gebied	6
Landelijk gebied	Woongebied	1
Landschappelijk waardevol landelijk gebied	Landschappelijk waardevol agrarisch gebied	5
Landschappelijk waardevol gebied	Agrarisch gebied	1
Natuurgebied	Bosgebied	1
Bufferzone	Landschappelijk waardevol gebied	1
Bufferzone	Recreatiegebied	1

Er is slechts één wijziging in de richting van woongebied, deze van landelijk gebied naar woongebied (Arrest 17.3.86 – nr. 26.318 – Boon) tegen de wil van de eigenaar, die een wijziging vroeg van landelijk gebied naar gebied voor ambachtelijke bedrijven en voor kleine en middelgrote ondernemingen.

Elke andere wijziging gaat in de tegenovergestelde richting. De vernietigde bestemmingswijzigingen duiden op de bedoeling het ganse gebied zoveel mogelijk te beschermen.

II. Vernietigingsgronden

In de arresten van de Raad van State werden de volgende vernietigingsgronden aanvaard :

1. Bestemmingswijziging vindt geen steun in het openbaar onderzoek en de raadplegingen of wordt niet anderszins door motieven gedragen.
31 arresten

2. Niet op de juiste wijze de bestaande toestand weergegeven.
1 arrest

3. Een niet met reden omklede afwijking van het advies van de regionale commissie
6 arresten

4. Bezwaarschrift niet onderzocht.
3 arresten

5. Bezwaarschrift niet voldoende beantwoord.
9 arresten

6. Onwettige toepassing van de bepalingen van het KB van 28 december 1972
1 arrest

7. Tegenstrijdigheid van motieven.
1 arrest

8. Motief in rechte niet aanvaardbaar.
1 arrest

9. Tegenstrijdigheid tussen de redengeving en de inhoud.
1 arrest

III. Voorwaarden tot wijziging van een ontwerp-gewestplan

Uit de onderzochte arresten blijkt dat de Raad van State de volgende regels heeft gesteld in verband met de wijziging van een bestemming in een ontwerp-gewestplan.

1. De Koning mag geen wijzigingen aan het ontwerp-gewestplan aanbrengen die niet in de door de particulieren tijdens het openbaar onderzoek geformuleerde bezwaren en opmerkingen, noch in de door de te raadplegen overheden uitgebrachte adviezen worden voorgesteld of daarin zijn neergelegd of er noodzakelijk of logisch aan gebonden zijn of uit voortvloeien.

2. Indien voormelde voorwaarde niet is vervuld mag de Koning slechts de bestemming in het ontwerp-gewestplan wijzigen na de formaliteit te hebben vervuld van een openbaar onderzoek en van de raadpleging van de betrokken gemeenteraden, van de Bestendige Deputatie en van de regionale commissie van advies.

3. De Koning moet de voorschriften van het ontwerp-gewestplan aanpassen :

a) aan de resultaten van het openbaar onderzoek en van de raadpleging van de gemeenteraden en van de Bestendige Deputatie wanneer deze resultaten uit oogpunt van stedebouw en ruimtelijke ordening gegrond blijken te zijn ;

b) aan de resultaten van de raadpleging van de regionale commissie van advies wanneer er geen met de stedebouw en de ruimtelijke ordening verband houdende reden bestaat om ze af te wijzen.

Dit stelsel is een jurisprudentiële interpretatie van artikel 9 van de Stedebouwwet, die door de Raad van State werd gehuldigd verscheidene jaren nadat artikel 9 moest toegepast worden.

In artikel 9 van de Stedebouwwet is slechts te vinden enerzijds de opdracht van een openbaar onderzoek en anderzijds de termijnen binnen dewelke de bezwaren en de opmerkingen zowel van het openbaar onderzoek als van de geraadpleegde instanties moeten overgemaakt worden.

Omtrent de bevoegdheid van de Koning opzichtens de uitgebrachte adviezen bevat dit artikel slechts één bepaling volgens dewelke de Koning niet mag afwijken van het advies van de regionale commissie tenzij zijn beslissingen met redenen wordt omkleed.

IV. Onderzoek en beoordeling van de bezwaarschriften

De Raad van State is van oordeel dat door de regionale commissie en de Regering de bezwaarschriften tijdens het openbaar onderzoek als volgt moeten onderzocht en beoordeeld worden.

De regionale commissie van advies heeft niet de wettelijke verplichting in haar advies elk individueel bezwaar op individuele wijze te beantwoorden. Dit advies vormt een geheel en moet als dusdanig gelezen worden. Het gewestplan bevat algemene maatregelen van aanleg, vereist om te voldoen aan de economische en sociale behoeften van het Gewest. De regionale commissie van advies heeft als opdracht aan de Regering advies te verstrekken over die maatregelen.

Dit advies mag met algemene richtlijnen gegeven worden. De regionale commissie vermag derhalve de individuele bezwaren die van dezelfde aard zijn of die dezelfde of gelijkaardige problemen opwerpen gezamenlijk onderzoeken en beoordelen mits zij in haar advies de algemene richtlijnen vermeldt die zij daarbij in acht heeft genomen of de resultaten van dat onderzoek en die beoordeling in algemene richtlijnen formuleert. De regionale commissie van advies mag evenzeer een bezwaar beantwoorden naar aanleiding van een ander bezwaar of advies.

De particulier moet in de tekst zelf van het advies van de regionale commissie of van het Koninklijk Besluit een antwoord vinden op zijn bezwaarschrift, hetzij in een individuele stellingname, hetzij in een algemene richtlijn van de commissie, die op zijn individueel bezwaar begrijpelijk toepasselijk is, hetzij in het antwoord op een advies, bezwaar of opmerking van een ander particulier of een overheidsinstantie.

Uit verschillende arresten is gebleken dat de Overheid verwees naar het advies van de regionale commissie, hetwelke de volgende principes bevatte :

— de voorzieningen moeten in verhouding staan tot de behoeften ;

— de behoeften moeten deze van het Gewest zelf zijn ;

— beperking van de verstedelijking in het suburbane gebied ;

— aanduiden van de groenzones in het woongebied gelegen.

Hierop werd telkens door de Raad van State geantwoord dat deze algemene beschouwingen uit het advies van de regionale commissie te abstract waren en niet kon uitgemaakt worden in hoever zij dienstig zouden kunnen worden ingeroepen ter verantwoording van de concrete bestemmingswijziging.

In verschillende gevallen verwees de Overheid naar het advies van de Bestendige Deputatie luidende als volgt :

„Dit betekent dus ook dat terreinen die momenteel geen landbouwgrond zijn, maar wegens hun aard als landbouwgrond kunnen gecatalogeerd worden in het agrarisch gebied moeten worden opgenomen".

Telkens werd hierop door de Raad van State geantwoord dat de overheid het advies van de Bestendige Deputatie verkeerd interpreteerde en dat dit advies niet de draagwijdte had die de overheid aan dit advies gaf.

De wijze van beoordeling en onderzoek van de bezwaarschriften werd niet wettelijk, noch reglementair geregeld doch werd jurisprudentieel door de Raad van State -vastgesteld lang nadat deze bezwaarschriften onderzocht en beoordeeld waren.

V. Algemeen besluit van de ontleding der arresten van de Raad van State

De verslaggevers zijn van mening de volgende vragen aan het oordeel van de commissie te moeten onderwerpen :

1. Is het wenselijk een belangrijke materie zoals de organisatie van het openbaar onderzoek en de beoordeling van de bezwaarschriften ingediend binnen het kader van dit openbaar onderzoek, evenals de bevoegdheid inzake de wijziging van een ontwerp-gewestplan over te laten aan de rechtsvinding in de rechtspraak van de Raad van State, daar deze rechtspraak met betrekking tot het verleden noodzakelijkerwijze moest te laat komen en met betrekking tot de toekomst kan evolueren ?

2. Is de organisatie van het openbaar onderzoek en de beoordeling van de bezwaarschriften al dan niet te summier geregeld door de wetgever in artikel 9 van de Stedebouwwet ? Zo ja, dienen er geen wetswijzigingen te worden voorgesteld met het oog op een duidelijke en nauwkeurige regeling voor de toekomst ?

3. Is de bevoegdheid inzake de wijziging van een ontwerpgewestplan al dan niet te summier geregeld door de wetgever in artikel 9 van de Stedebouwwet ? Zo ja, dienen er geen wetswijzigingen te worden voorgesteld met het oog op een duidelijke en nauwkeurige regeling voor de toekomst ?

TITEL XIII. PLANSCHADE

Hoofdstuk 1. Oorspronkelijke opvatting

Blijkens de nota van Staatssecretaris Dhoore van 31 augustus 1976 had men van meetaf met de bestaande juridische en feitelijke toestanden bij het goedkeuren van de gewestplannen maximaal rekening gehouden. De goedgekeurde niet-vervallen verkavelingen en de bijzondere plannen van aanleg alsmede de afgeleverde bouwvergunningen waren gerespecteerd, ook al kwamen daar situaties uit voort die met de planologische opvattingen niet meer strookten.

Slechts zeer uitzonderlijk werd in deze juridische situaties verandering gebracht omdat het departement van openbare werken dit met het oog op infrastructuurwerken had gevraagd. Toen was men van oordeel dat de schadeloosstelling tot het uiterste minimum beperkt was. Niettemin bleef er een onzekerheid bestaan omdat de uiteindelijke beslissingen in handen van de rechtbank liggen.

Voor gans het Vlaams Gewest werd een krediet van 1 miljard geblokkeerd in de begroting. Dit krediet werd toen als belangrijk beschouwd.

Hoofdstuk II. Beslissingen van het MCVA

Volgens de notulen van de vergadering van het MCVA van 31 januari 1977 stuitte de Staatssecretaris voor Ruimtelijke Ordening en Huisvesting op het probleem dat er dringende maatregelen moesten worden genomen om de verstedelijking tegen te gaan. Hiertoe formuleerde hij een voorstel dat het ministerieel comité zou bespreken op de eerstvolgende vergadering in aanwezigheid van de Ministers Van Elslande en Chabert en van de Staatssecretaris De Winter.

Tijdens de vergadering van 14 februari 1977 lichtte de Staatssecretaris voor Ruimtelijke Ordening en Huisvesting de algemene opvatting toe waarvan werd uitgegaan bij het opstellen van de gewestplannen. Een bijzondere zorg was dat de stedelijke aangroei moest worden beheerst. Dit standpunt werd unaniem bijgetreden ook met betrekking tot het gewestplan Halle-Vilvoorde-Asse. Het MCVA dringt ook aan op een spoedige wijziging van artikel 37 van de Stedebouwwet.

Tijdens de vergadering van 4 juli 1977 van het MCVA werden de mogelijke procedures en de financiële gevolgen van de vroegere beslissing besproken om een l.OOO-tal ha bouwgrond in het gewestplan Halle-Vilvoorde-Asse om te zetten in groenzones of landbouwgronden. Men verkoos de vroeger verleende verkavelingen te vernietigen. Tevens werd nogmaals aangedrongen op een wijziging van artikel 37 van de Stedebouwwet.

De eventuele financiële gevolgen van de genomen beslissingen zouden door de gewestelijke begroting gedragen worden.

Op 18 juli 1977 deelde de Staatssecretaris voor Ruimtelijke Ordening de lijst mede van de te vernietigen verkavelingen en van de verkavelingen die in herziening moesten worden gesteld.

Hoofdstuk III. Opvatting van de regionale commissie van advies

Uit de getuigenis van de heer Casaer is gebleken dat de regionale commissie, wanneer zij verzocht werd om advies te geven met betrekking tot de inherzieningstelling over ruim de tijd beschikte om concreet na te gaan in welke gevallen er planschade zou verschuldigd zijn.

De regionale commissie van advies nam als leidraad dat de planschade beter zou kunnen voorbehouden worden voor grote zones dan voor kleine stukjes die bij wijze van spreken toch al stedebouwkundig verknoeid waren. In verkavelingen die theoretisch nog groen waren maar de facto voor de drie vierde of de helft bebouwd waren maar waar de bebouwing verspreid was, oordeelde de regionale commissie dat het niet de moeite waard was om daarvoor een planschade-dossier te laten. ontstaan.

De regionale commissie heeft duidelijk geadviseerd, aldus de getuige, een aantal zaken te laten vallen en andere integraal te bewaren.

Hoofdstuk IV. Intrekking van de inherzieningstellingen

Ten tijde van de beslissingen waarbij de inherzieningstelling werd ingetrokken waren twee nieuwe factoren bekend.

1) De omvang van de planschade

Voor het gewestplan Halle-Vilvoorde-Asse werden vorderingen in betaling van planschade ingediend voor een bedrag van 3.479.305.857 frank. In dit bedrag zijn slechts enkele vorderingen van latere datum begrepen ; het grootste gedeelte dateert van uit de tijd van vóór en tijdens het nemen der beslissingen tot intrekking van de herzieningen. Dit bedrag verschilt derhalve in sterke mate van het oorspronkelijke voorziene bedrag van 1 miljard hetwelk toen reeds als zeer belangrijk werd beschouwd.

2) Wijziging van de wet op de meerwaarde (artikel 67,7,c van het Wetboek van de Inkomstenbelastingen)

In 1980 kwam er een sterk verzet tegen de wet op de meerwaarde daar men toen begon in te zien dat de toepassing van deze wet tot grote onrechtvaardigheden zou leiden. Indien deze wet zou afgeschaft worden zou meteen de bron worden drooggelegd voor de betaling van de planschade. Uiteindelijk werd de wet op de meerwaarde afgeschaft bij Koninklijk Besluit van 15 februari 1982 in uitvoering van de wet van 2 februari 1982, welke afschaffing gebeurde met terugwerkende kracht tot 1 januari 1978.

TITEL XIV. ONDERZOEK IN ENKELE GEMEENTEN

Hoofdstuk 1. Gemeente Beersel

Ingevolge ons verzoek heeft het gemeentebestuur van Beersel een omvangrijk gedocumenteerde bundel samengesteld.

Het begeleidend schrijven van 25 september 1987 bevat een vrij omstandige commentaar bij deze bundel zodat wij voormeld schrijven met bijlage hierna overnemen.

Aan de heren Verslaggevers van de
Onderzoekscommissie Groene Gordel
van de Vlaamse Raad
Brussel

Heren Verslaggevers,

In antwoord op de vragen en besprekingen gevoerd met de heer Verslaggever B. Van Rompuy, senator, op 31 augustus in ons gemeentehuis hebben wij de eer U hierbij een studie over te maken en verzoeken U tevens kennis te willen nemen van onderstaand kommentaar :

1. Situatie van de Gemeente Beersel.

De huidige gemeente Beersel bestaat uit de verzameling van 5 deelgemeenten elk inzake inwonerspotentieel van dezelfde orde van grootte : Alsemberg, Beersel, Dworp, Huizingen en Lot.

De vroegere deelgemeenten Beersel en Alsemberg maakten deel uit van de zogenaamde Egmontgemeenten, in het kader van het gemeenschapspakt van 24 mei 1977. Volledigheidshalve kan gesteld worden dat de zogenaamde Egmontgemeenten bevatten :

de 6 faciliteitengemeenten : St. -Genesius-Rode, Kraainem, Wezembeek-Oppem, Linkebeek, Drogenbos, Wemmel alsmede secties van de vroegere gemeenten Dilbeek, Groot-Bijgaarden, Strombeek-Bever, St. -Stevens- Woluwe, Sterrebeek, Beersel, Alsemberg, Vilvoorde ('t Voor) Overijse (Jezus-Eik) en St.- Pieters- Leeuw (Negenmanneke).

De huidige gemeente Beersel grenst aan 3 van de 6 faciliteitengemeenten, Drogenbos, Linkebeek en St. -Genesius-Rode. De gemeente Beersel is gelegen ten zuiden van de Brusselse agglomeratie, waarvan de gemeente enkel wordt gescheiden door de faciliteitengemeenten Drogenbos en Linkebeek.

Zij paalt rechtstreeks aan Wallonië. (Braine-1 'Alleud). De deelgemeenten Beersel en Alsemberg scheiden geografisch praktisch enkel op deze plaats de Brusselse agglomeratie van Wallonië. Deze scheiding is nagenoeg nauwelijks 4,8 km. breed.

De huidige gemeente Beersel bestaat uit 5 verschillende deelgemeenten. Beersel en Alsemberg hebben in de vijftiger en zestiger jaren een sterke urbanisatie gekend. Dit is te wijten geweest aan de urbanisatiepolitiek van de toenmalige gemeentebesturen. Bovendien beschikten deze gemeenten over goede ontsluitingen met de hoofdstad en over een prachtig natuurschoon dat de aantrekking voor residentiële vestigingen merkelijk heeft in de hand gewerkt. Deze urbanisatiedruk uit zich in de bevolkingsevolutie.

Alsemberg	*Beersel*	*Dworp*	*Huizingen*	*Lot.*
1940:				
1.857inw.	*2.538*	*3.742*	*2.249*	*3.486*
1966 :				
3.038 inw.	*3.737*	*3.629*	*2.785*	*3.932*
1976:				
4.439 inw.	*4.622*	*4.072*	*2.816*	*4.239*

Uit deze evolutie blijkt dat voornamelijk Alsemberg en Beersel zich sterk hebben ontwikkeld, terwijl de overige deelgemeenten dit slechts geleidelijk hebben gedaan of stabiel zijn gebleven.

De bevolkingsevolutie wijst duidelijk uit dat de toename in Alsemberg en Beersel niet te wijten kan geweest zijn aan de ontwikkeling van de eigen bevolking, maar dat zich een zeer sterke immigratie moet hebben voorgedaan. Alsemberg en Beersel zijn dan ook residentiële gemeenten geworden. Dworp heeft slechts een zeer matige evolutie gekend, en is door zijn natuurlijk patrimonium een vrij landelijke gemeente gebleven. Het feit dat deze deelgemeente lange tijd praktisch onontsloten gebleven is, ook mede door de politiek van de jaren 1950-1960, heeft er toe bijgedragen dat het landelijk karakter bewaard werd.

Ook de gemeente Huizingen heeft een matige evolutie gekend, en heeft haar eigenheid van een Brabantse gemeente kunnen bewaren ; daarnaast heeft zij richting Lot een nieuw milieuvriendelijk industriegebied enerzijds, en richting Dworp een prachtig recreatiegebied in het provinciaal domein van Huizingen.

Lot heeft een zekere evolutie gekend, niet zozeer als residentieel dan wel als industriegemeente. Zij maakt deel uit van de industriële as van de Zennevallei. Verschillende industrieën zijn er gevestigd langs het kanaal Brussel-Charleroi. Genoteerd dient eveneens dat de grote assen : kanaal, spoorlijn Brussel-Parijs nog aangevuld werden met de autostrade. De bevolkingsevolutie is dan ook hoofdzakelijk te wijten aan de industriële ontwikkeling van de vroege vijftiger jaren.

Het is in de gemeenten Beersel en Alsemberg dat de verkavelingsdruk in het verleden vrij groot geweest is. Men vindt er, in vergelijking met de andere deelgemeenten, talrijke verkavelingen waarvan sommige vrij omvangrijk.

Het feit dat Beersel en Alsemberg in het verleden aan sterke urbanisatiedruk hebben bloot gestaan bewijst de bodembestemming in het gewestplan : de woonzone bedraagt

Alsem berg	*228,4 ha op een totale oppervlakte van 619 ha., hetzij 37 %*
Beersel	*2360 ha op een totale oppervlakte van 632 ha., hetzij 37 %*
Dworp	*229,6 ha op een totale oppervlakte van 961 ha., hetzij 24 %*
Huizingen	*114,4 ha op een totale oppervlakte van 283 ha., hetzij 40 %*
Lot	*127,2 ha op een totale oppervlakte van 506 ha., hetzij25 %*

Hierbij weze opgemerkt dat het grote % voor Huizingen te wijten is aan het feit dat deze gemeente zeer klein in oppervlakte is.

2. De opties met betrekking tot de stedebouwkundige ontwikkeling.

In het gewestplan werd ervoor geopteerd de aan gang zijnde urbanisatie van Beersel en Alsemberg in te dijken. Zo dit niet zou gebeurd zijn, zouden mettertijd deze gemeenten het karakter hebben verkregen van een aaneengebouwd geheel dat morfologisch deel zou hebben uitgemaakt van de Brusselse agglomeratie.

Hoogbouw kwam in de streek nog niet voor, maar uitte zich in de zestiger jaren toch reeds door het verrijzen hier en daar van appartementsgebouwen, (Halle en Ruisbroek) daar waar de eengezinswoningen het type van bebouwingsvorm

was. Omdat hoogbouw erg storend zou werken werd in het gewestplan de bouwhoogte in deze gemeente beperkt tot 2 woonlagen. Uitzonderingen maken enkel de voordien bestaande toestanden.

Opgemerkt weze dat, voor het gewestplan de bouwhoogte beperkte, de toenmalige federatie Halle reeds een bouwverordening had opgenomen waarin de bouwhoogte sterk werd beperkt, deze werd bij Koninklijk Besluit goedgekeurd en blijft nog steeds van toepassing. Het gewestplan heeft deze bepalingen dan ook overgenomen.

3. De kenmerken van de bevolking

Eén van de belangrijkste bevolkingskenmerken in deze streek is het kulturele aspect. Het spreekt voor zichzelf dat de taal, de mentaliteit, de levenswijze, de geaardheid een essentieel element zijn van de kulturele en dus ook van de sociale kenmerken.

Door de sterke inwijking uit de jaren 1950-1960 in de gemeenten Beersel en Alsemberg hebben zich merkelijke verschuivingen voorgedaan in de kulturele kenmerken van de bevolking. De autochtone bevolking van zuidelijk Vlaams Brabant is geleidelijk aan als het ware geconfronteerd geworden met een vrij grote massa inwijkelingen uit de hoofdstad met hun eigen leefgewoonten, spraak en opvattingen. Ook dreigden de tot dan toe bestaande politieke evenwichten hierdoor verstoord te worden.

De studie „ Brusselse randgemeenten", document van de Kultuurraad voor Vlaanderen vermeldt op pag. 31 : (periode **1950-1960) :**

„In het zuiden van de agglomeratie kent Ukkel nog een vrij aanzienlijke bevolkingsaangroei (22 0/0) daar deze gemeente tot voor kort enkele landelijke wijken omvatte, die stilaan in het verstedelijkingsproces opgenomen werden. Deze gemeente werd hierdoor voorpost van het zuidelijk residentiële gebied buiten de agglomeratie, namelijk de gemeenten Alsemberg (bevolkingsaangroei van 18,5 %), St.-Genesius-Rode (26,5 %), Linkebeek (18,4 %) en Beersel 21,6 %).

Vanuit Ukkel ontmoet men een specifiek residentieel uitbreidingsgebied aan de Alsembergse- en Waterloosesteenweg over Linkebeek, Alsemberg, Beersel en St. -Genesius-Rode. Deze groep kwam slechts tot volle bloei na 1945 (aangroei van 23 % en van 1950 tot 1960). Tot op dat ogenblik was er slechts een vrij kleine bevolkingstoename. Deze subgroep is nu nog in volle expansie : in het tot voor kort nog landelijke Alsemberg gebeurden de belangrijke verkavelingen pas in 1957, terwijl ze in andere gemeenten volop aan de gang zijn. "

Wanneer deze studie vermeldt dat het aantal Franssprekenden in 1947 mag geraamd worden op gemiddeld 15 % in Beersel en Alsemberg, mag ruwweg geschat gezegd worden dat dit percentage in de zeventiger jaren is opgelopen tot nagenoeg 50 % voor Beersel en 30 % voor Alsemberg. Dit kwam trouwens tot uiting in de samenstelling van de gemeenteraden nog voor de fusie.

De fusie van deze twee deelgemeenten met de overige 3 praktisch overwegend Nederlandstalige gemeenten heeft dit percentage uiteraard naar beneden getrokken. Toch waren er nog bij de gemeenteraadsverkiezingen van 1976, 4 Franstalige verkozen op een eenheidslijst (totaal gemeenteraad 25) en in 1982, 3 Franstalige op intussen 2 lijsten (PRL en RB) (totaal gemeen teraad 2 7).

Ingevolge het beleid, zowel op Vlaams regionaal als plaatselijk vlak, mag vooropgesteld worden dat de inwijking van de Franstaligen in de residentiële wijken met standing sterk is

afgenomen. Vermoedelijk ten voordele van de ontwikkelingen in Waterloo, Genval, Rixensart. De urbanisatie heeft zich blijkbaar verlegd naar het noordelijk gedeelte van Wallonië (Waals Brabant).

Tegenwoordig doet zich een andere tendens voor. Sommige verouderde dorpskernen geven aanleiding tot daling van de residentiële standing en vormen een aantrekking voor inwijking vanuit de hoofdstad van een nieuwe bevolkingsgroep : deze met lagere inkomens, maar tevens toch Franstaligen. Een enquête via de militiegetuigschriften heeft uitgewezen dat bij de uitstelaanvragers 33 % schoolgetuigschriften voorleggen van Franstalige scholen of universiteiten (18-25 jaar oud). Ook zouden volgens een recent bericht in de kranten (tijdens de maand augustus) nog 25 % van de jongeren hun militaire dienst verrichten in een franstalige eenheid. Deze cijfers hebben betrekking op gans Beersel (= de 5 deelgemeenten).

4. De situatie in de „groene gordel".

Uiteraard maakt de gemeente Beersel, door haar ligging deel uit van het suburbane gebied, zeker door haar deelgemeenten Beersel en Alsemberg. Dworp, en Huizingen en voor ten dele Lot zijn nog gespaard gebleven van de suburbanisatie.

Bij de overgang van het ontwerp-gewestplan naar het gewestplan hebben zich de verschuivingen voorgedaan die gelijklopend zijn met de gelijkaardige gemeenten in het randgebied.

Het woongebied werd sterk verminderd, evenzo de woonuitbreidingsgebieden ; het woongebied met landelijk karakter is toegenomen (ingevolge de omschakeling van woongebied naar landelijk karakter) terwijl ook reservegebied voor woonwijken werd toegevoegd.

De tabellen in bijlage geven daarvan een duidelijk beeld. In totaal werd voor de 5 deelgemeenten samen nagenoeg 22 ha woongebied minder genoteerd.

Slechts in een zeer beperkt deel van de geschrapte woongebieden bevinden zich enkele verkavelingen, zodat mag gesteld worden dat het „geschrapte" gebied nog in ruime mate beschermd kan worden, dit niettegenstaande dit gebied sinds jaren reeds beschouwd werd als bouwgrond.

5. Het gemeentelijk beleid ten overstaan van het regionale.

In de vroegere deelgemeenten waren er enkele plannen van aanleg welke in tegenstrijd waren met het gewestplan.

Deze BPA's werden bij Koninklijk Besluit van 15 april 1977 door de regionale instanties in herziening gesteld. De gemeente Beersel heeft, solidair aan dit Vlaams beleid, het initiatief genomen om deze BPAS zelf te herzien en ze in overeenstemming gebracht met het gewestplan, dit met inzet van kosten voor het opstellen van BPAS voor rekening van de gemeente terwijl toch de staat de opdracht gaf bij Koninklijk Besluit.

6. Knelpunten.

Wanneer men het regionale beleid en het gemeentelijke beleid confronteert, stelt men, wat de ruimtelijke ordening betreft, gelijklopendheid vast. Toch moet de aandacht gevestigd worden op enkele knelpunten :

A) de vernietigingen door de Raad van State ;

B) de financiële gevolgen van de operatie „ Frankveld ". Zie beschrijving van de problemen in het Frankveld voor de ge-

meente, in het bijzonder de kosten ontstaan inzake infrastructuur voor de fusie, werken intussen stilgelegd maar nog niet vergoed. De lasten van de gemeente in afwachting van de terugbetaling door de Staat belopen van ± 33.000.000 fr. (zie afzonderlijk hoofdstuk 8 in de studie).

7. Overzicht

In bijlage van deze brief vindt U een overzicht van de omschakeling of schrapping van de woonbestemmingen voor de fusiegemeente Beersel en per deelgemeente tussen het ontwerpgewestplan en het gewestplan.

Wij hopen, geachte Heren Verslaggevers, U met deze studie van dienst te zijn, uw vragen tijdens uw werkbezoek beantwoord te hebben en verblijven inmiddels met bijzondere hoogachting,

Namens het College :
de gemeentesecretaris, de burgemeester,

. J. Oscé H. Casaer

	OGWP	GWP	Verschil
Alsemberg			
WGB	102,5	32	– 70,5
WUB	24,0	4,4	– 19,6
WGBLK + WP	158	170,4	+ 12,4
RSWW	–	21,6	+ 21,6
Tot.	284,5	228,4	– 56,1
Tot. gem.	619		
Beersel			
WGB	132,5	82,4	– 50,1
WUB	30,0	11,6	– 18,4
WGBLK + WP	57,5	128,4	+ 70,9
RSWW	–	14,4	+ 14,4
Tot.	220,0	236,8	
Tot. gem.	632		
Dworp			
WGB	103 ,0	60,8	– 42,2
WUB	39,0	20,4	– 18,6
WGBLK + WP	98,5	148,4	+ 49,9
RSWW	–	–	–
Tot.	240,5	229,6	– 10,9
Tot. gem.	961		
Huizingen			
WGB	99,0	95,2	– 3,8
WUB	12,5	776	– 4,9
WGBLK + WP	1,5	5,2	+ 3,7
RSWW	–	6,4	+ 6,4
Tot.	113,0	114,0	+ 1,4
Tot. gem.	283		
Lot			
WGB	75	66	– 9
WUB	–	26,8	+ 26,8
WGBLK + WP	25,5	34,4	+ 8,9
RSWW	–	–	–
Tot.	110,5	127,2	+ 26,7
Tot. gem.	506		

	Fusiegemeente		
	OGWP	GWP	Verschil
WGB	512,0	336,4	– 175,6
WUB	105,5	70,8	– 34,7
WGBLK + WP	341,0	486,8	+ 145,8
RSWW	–	42,4	+ 42,4
Tot.	985,5	936,4	– 22,1
Tot. gem.	3.001		

Afkortingen :

OGWP = ontwerp-gewestplan
GWP = gewestplan
WGB = woongebied
WUB = woonuitbreidingsgebied
WGBLK = woongebied met landelijk karakter
WP = woonpark
Tot. = Totaal
Tot. gem. = totale oppervlakte van de gemeente
RSWW = reservegebied voor woonwijken

Tevens bevat deze bundel een opgave van het aantal verkavelingen vóór en na de Stedebouwwet van 29 maart 1962 alsmede een opgave van het aantal verkavelingen over de periode 29 maart 1962 – 7 maart 1977, welke verkavelingen gelegen zijn buiten de bouwzone.

Hoofdstuk II. Gemeente St.-Genesius-Rode

1. Wijzigingen van het gewestplan tegenover het ontwerp-gewestplan

1) Van woongebied naar groengebied

Er werden 53 ha 85 ca overgebracht van het woongebied naar het groengebied.

2) Van het woongebied naar het agrarisch gebied

Er werden 46 ha 09 a van het woongebied overgebracht naar het agrarisch gebied.

In het totaal werden er derhalve 99 ha 94 a onttrokken aan het woongebied.

II. Goedgekeurde verkavelingen

Vanaf 1962 werden er in het totaal ongeveer 420 verkavelingsaanvragen goedgekeurd.

1) Periode van 1.1.1970 tot 31.12.1976

Er werden verkavelingen, bevattende in het totaal 721 loten, goedgekeurd. Rekening houdende met schorsingen en vernietigingen bleven er 522 loten over.

2) Periode van 1.1.1977 tot heden

Voor een totaal van 324 loten werden er verkavelingen vergund. In dit aantal zijn 207 sociale kavels begrepen zodat er 117 andere kavels overblijven.

III. Middelen tegen de verstedelijking

A. Externe factoren

1) Goedkeuring van gewestplan Halle-Vilvoorde-Asse

a) het aantal bouwlagen werd beperkt om de hoogbouw te beletten ;

b) de aanwezige open of groene ruimten werden bevestigd door de groene gordel.

2) Regionalisering

Het zwaartepunt van de franstalige uitwijking werd over de taalgrens heen naar Wallonië verlegd.

3) Economische crisis

B) Interne factoren

1) Er werden 5 gemeentelijke sociale verkavelingen, bevattende ongeveer 200 kavels, verwezenlijkt.

2) Een wijk van ongeveer 90 koopwoningen werd verwezenlijkt.

3) Twee herwaarderingsgebieden werden erkend.

4) Vijf BPA's werden opgesteld voor de zones voor woonparken, waardoor de versnippering van de nog overgebleven open ruimten werd tegengegaan.

5) Er wordt samengewerkt met de Gewestelijke Maatschappij van Halle voor de huisvesting.

Hoofdstuk III. Gemeente Overijse

1. Eerste fase

Na een bespreking met het gemeentebestuur van Overijse op 29 april 1987 ontvingen wij de volgende gegevens :

1) een grondplan van de gemeente Overijse met situering van het onderzochte gebied waarin alle specifieke gevallen zich voordoen ;

2) de ruimtelijke structuur einde 1972 ; deze omvat de volgende verkavelingen :

— 10.235
— FL 199
— FL 218
— FL 143
— FL 87
— FL 336

3) ontwerp-gewestplan 29 maart 1974 : in dit ontwerp-gewestplan komt de ruimtelijke structuur 1972 overeen met het voorziene woongebied, uitgezonderd noordwaarts een strook industrieel gebied en oostwaarts een gedeelte parkgebied ;

4) een afschrift van het bezwaar van het gemeentebestuur (kaart 4) :

— het industriële gebied dient ter afscheiding van het woongebied omgeven te worden door een bufferzone ;

— het parkgebied moet gewijzigd worden in agrarisch gebied omdat de gronden geëxploiteerd worden ;

5) de ruimtelijke structuur maart 1977 : deze bevat de volgende verkavelingen :

— 10.235 van 17 maart 1961
— FL 374 van 4 februari 1975
— FL 345 van 15 mei 1975
— FL 199 van 8 april 1968
— FL 218 van 11 juli 1969
— FL 348 van 18 juni 1974
— FL 143 van 24 oktober 1966
— FL 87 van 17 mei 1965
— FL 336 van 28 november 1972
— 8 februari 1972

6) het definitief gewestplan : het industrieel gebied wordt behouden en het grootste gedeelte van het ontwerp-gewestplan wordt agrarisch gebied zodat de meeste verkavelingen in het agrarisch gebied komen te liggen ;

7) de inherzieningstelling van de verkavelingsvergunningen :

Op de 10 worden 6 verkavelingsvergunningen in herziening gesteld. Deze laatste bevatten 162 percelen, waarvan er 88 bebouwd waren op het ogenblik van de inherzieningstelling.

Na de procedure van inherzieningstelling bleven er nog 4 kavels met bouwverbod over.

De Raad van State vernietigde bij arrest nummer 26.553 van 20 mei 1986 het Koninklijk Besluit van 17 december 1981 houdende goedkeuring van BPA nr. 25 tot gedeeltelijke vernietiging van de verkavelingsvergunning FL 218.

De verkavelingsvergunning FL 374 werd uit de inherzieningstelling gehaald, ondanks het feit dat de infrastructuur nog moest verwezenlijkt worden. In de tabel medegedeeld door de Gemeenschapsminister Akkermans als bijlage aan zijn schrijven van 16 december 1987 wordt vermeld dat voor de verkaveling FL 374 het tracé van de wegen reeds op 11

september 1974 werd goedgekeurd door de gemeenteraad van Overijse en dat de verkavelingsvergunning werd afgeleverd door het schepencollege van Overijse op 11 februari 1975.

II. Tweede fase

Bij ons schrijven van 14 mei 1987 hadden wij aan het gemeentebestuur van Overijse nog bijkomende inlichtingen gevraagd :

1) Bestemmingen voorzien in het ontwerp-gewestplan en gewijzigd in het gewestplan. Deze wijzigingen werden aangebracht op een kaart. Bij benadering bevatten deze wijzigingen de volgende oppervlakte :

— bijgevoegd woongebied 49 ha

— afgeschaft woongebied 360 ha

— van woongebied naar reservegebied voor woonwijken **82** ha

— bijgevoegd reservegebied voor woonwijken 45 ha

— afgeschaft uitbreidingsgebied 41 ha

— van uitbreidingsgebied naar reservegebied voor woonwijken 7 ha

2) Bezwaren van de gemeente tegen het ontwerp-gewestplan.

De bufferzone werd gevraagd als afscheiding van twee van elkaar verschillende gebieden. Op de vraag of de gemeente akkoord was met het behoud van het woongebied ten zuidwesten onmiddellijk aansluitend bij het industrieel gebied kon het standpunt van de gemeente niet meer achterhaald worden.

3) Verkaveling FL 374-Taymans.

Uit de stukken door de gemeente medegedeeld blijkt inderdaad dat het tracé van de wegen werd goedgekeurd door de gemeenteraad en de verkavelingsvergunning werd afgeleverd door het schepencollege wat overeenstemt met de tabel als bijlage aan het schrijven van Gemeenschapsminister Akkermans dd. 16 december 1987

Deze verkavelingsvergunning was vervallen, zoals blijkt uit het schrijven van de heer Denteneer, leidend ambtenaar, om welke reden en op wiens verzoek de inherzieningstelling werd ingetrokken.

De gemeente Overijse was zoals de provinciale directie van stedebouw ten onrechte van oordeel dat het verval van de verkavelingsvergunning zou geschorst worden door de inherzieningstelling. Voor deze thesis ontbreekt echter elke wettelijke grondslag. Een vervaltermijn wordt maar geschorst als de wet het uitdrukkelijk voorziet, wat in casu niet is.

4) Voor de industriezone Maleizen en het woongebied met landelijk karakter langs de Bergiersstraat werden de adviezen en bezwaarschriften meegedeeld.

5) De verkavelingen die verder mochten uitgevoerd worden :

— LO 235 van 17 maart 1971

— FL 374 van 4 februari 1975 (echter vervallen volgens Gemeenschapsminister Akkermans)

— FL 345 van 15 mei 1975

— FL 199 van 8 april 1968

- FL 348 van 18 juni 1974
- FL 143 van 24 oktober 1966
- FL 87 van 17 mei 1965

6) De gemeente Overijse beschikte over geen recente luchtfoto's. Zij had slechts luchtfoto's die dateren van bij de opstelling van het gewestplan.

III. Incident

In een artikel in „Gazet van Antwerpen" van 6 mei 1987, getiteld „Overijse ontkent uitlatingen Akkermans over Groene Gordel", werd gesteld dat de gemeente Overijse ontkende gevraagd te hebben dat de in herziening gestelde verkavelingen terug zouden vrij gegeven worden.

In een schrijven van 6 mei 1987, uitgaande van de Voorzitter van de onderzoekscommissie 1 werd aan de gemeente Overijse gevraagd of de gegevens in voormeld artikel konden bevestigd worden.

In een schrijven van 18 mei 1987, uitgaande van de gemeente Overijse, werd medegedeeld dat een diepgaand onderzoek zou worden ingesteld en werd tevens gevraagd naar bewijzen waaruit zou blijken dat op vraag van de gemeente Overijse de verkavelingen opnieuw voor bebouwing werden vrijgegeven.

In een schrijven van 29 juli 1987, uitgaande van de gemeente Overijse, werd gesteld dat de aangehaalde cijfers bij benadering en naar verhouding correct zijn doch wordt hoofdzakelijk een verweer opgesteld tegen het vermoeden dat deze gegevens door de gemeente Overijse aan de pers zouden verstrekt zijn.

Tenslotte wordt in dezelfde brief aangestipt dat de gemeente Overijse niet betrokken werd bij de procesvorming van de BPA's of de eventuele intrekking van de inherzieningstelling van bepaalde verkavelingen.

Volledigheidshalve nemen wij hierna een afschrift van voormeld schrijven van 29 juli 1987 over.

Aan de heer F. Grootjans
Voorzitter van de Vlaamse Raad en
Voorzitter van de Onderzoekscommissie
Paleis der Natie
Na tieplein 2
1000 Brussel

Geachte heer Voorzitter,

Aansluitend op ons schrijven van 18 mei 1987 hebben wij de eer U de resultaten mede te delen van het onderzoek dat binnen onze diensten plaats vond naar aanleiding van het persartikel „Gazet van Antwerpen" dd. 6 mei 1987 betreffende de „ Groene Gordel".

Uit dit onderzoek blijkt dat de aangehaalde cijfers ($2) bij benadering en zeker naar verhouding korrekt zijn. Een juiste nacalculatie is onmogelijk gelet op de leemten in de vroegere goedgekeurde verkavelingsdossiers, de bouwwoede tussen het verschijnen van het gewestplan en het inherzieningstelling van sommige verkavelingen.

Dezelfde vluchtige berekeningen werden indertijd (december '86) gemaakt voor de Voorzitter van de Vlaamse Executieve, de heer Geens en later voor het Kabinet van de heer Staatssecretaris Akkermans en het Hoofdbestuur AROL. Hoe steller van het artikel aan deze cijfers is gekomen is ons een

raadsel, deze werden niet bewaard door onze diensten, wel is het korrekt dat onze diensten deze cijfers na informatie van steller van het artikel niet hebben ontkend, noch bevestigd.

Wat betreft de aangehaalde verkavelingen dient aangestipt dat deze reeds vermeld werden in de BRT-nieuwsuitzendingen rond Kerstmis 1986. Het lijkt ons dan ook logisch dat de geschreven pers, na het zien van bewuste TV-beelden, zich hieromtrent vragen stelt. Wel kunnen wij U bevestigen dat onze diensten enkel die informatie verstrekken toegelaten of verplicht gesteld door de wetgeving op de Ruimtelijke Ordening en de Stedebouw en dus toegankelijk voor iedereen.

De problematiek rond de verkavelingsvergunning met ref. 235. FL.222 is in onze gemeente gekend door iedereen en dit reeds sinds het ontstaan van :

- ***ofwel de verplichting van verkoop binnen de vijf jaar ;***
- ***ofwel de taks op onbebouwde percelen.***

In onze gemeente, zoals in vele andere gelden deze voorwaarden niet indien de gronden gebruikt worden voor landbouwdoeleinden. Bewuste verkavelaar rustte dan ook onmiddellijk na het bekomen van de vergunning, de weginfrastructuur uit met inbegrip van de openbare nutsleidingen zodat de vergunning niet meer kon vervallen. Doch tot verkoop ging hij niet over en bleef vrijgesteld van taks gelet op het gebruik van de gronden.

Zoals reeds hogervermeld is onze bevolking degelijk geïnformeerd over de problematiek van de in herziening gestelde verkavelingen. Enerzijds daar velen hierbij betrokken werden, anderzijds door de ruchtbaarheid en uitspraken van politici en pers omtrent Groene Gordel en indijking van de verfransing. Als dan achteraf – maart-april 87 – opnieuw bouwpercelen worden te koop aangeboden in een verkaveling die destijds in herziening werd gesteld en waar nog steeds alle infrastructuurwerken dienen uitgevoerd lijkt het ons evident dat iedereen hiervan op de hoogte is. Deze informatie hoeft dus niet noodzakelijk van onze diensten te komen om gekend te zijn.

Ook ons bestuur stelt zich vragen over sommige uitlatingen in de pers. Enerzijds dient aangestipt dat bij de procesvorming van de BPAS of de eventuele intrekking van de inherzieningstelling van bepaalde verkavelingen ons bestuur niet werd betrokken. De Staatssecretaris trad op in plaats van de gemeente vandaar de inhoud en meer bepaald § 3 van ons schrijven dd. 18 mei 1987. Anderzijds stelden we vast dat door de verkoop van de opnieuw aangeboden kavels de term streekeigen bevolking verre van korrekt is.

In de hoop dat deze informatie meer duidelijkheid zal scheppen en aanstippend dat onze diensten slechts, en daar wordt over gewaakt, die informatie verstrekken die verplichtend is gesteld, wil aanvaarden, Geachte heer Voorzitter, onze oprechte gevoelens van ware hoogachting.

Namens het Schepencollege :
De Secretaris, ***De Burgemeester,***
(volgt de handtekening) ***(volgt de handtekening)***

Nadien komt de gemeente Overijse in een schrijven van 14 december 1987 terug op haar stelling dat zij bij de procesvorming van de BPA's of de intrekking van de inherzieningstelling van verkavelingen niet zou betrokken zijn.

Inderdaad, in voormeld schrijven van 14 december 1987 wordt erkend dat „uit de stukken in hun bezit blijkt dat het schepencollege in verschillende zittingen nl. op 31 januari 1978, op 4 april 1978, op 11 april 1978, op 18 april 1978, op 2 mei 1978, op 4 juli 1978, en op 19 september 1978 kennis

nam van een aantal van de opgestelde BPA's in herziening gestelde verkavelingen".

In een schrijven van 16 december 1987, uitgaande van Gemeenschapsminister Akkermans en gericht aan de Voorzitter van de onderzoekscommissie II stelt Gemeenschapsminister Akkermans dat :

– het hoofd van de technische dienst van de gemeente Overijse de BPA's tot herziening van de verkavelingen heeft opgesteld ;

– dat alle voorstellen van BPA's aan het College van Burgemeester en Schepenen werden voorgelegd ;

– dat de gemeente Overijse bij de verkavelaars stappen deed met het oog op het bekomen van een verklaring van afstand van planschade ;

– dat de toezichtscommissie, waaraan de verkavelaar voorafgaandelijk de verkoop van percelen zich dienden te onderwerpen, werd opgericht door toedoen van de gemeente.

Van voormeld schrijven van 16 december 1987 alsmede van de bijlagen nemen wij hierna een afschrift over.

De heer F. Grootjans
Voorzitter van de Onderzoekscommissie
voor het Gewestplan Halle- Vilvoorde-Asse
Paleis der Natie
Natieplein
1000 ***Brussel***

Mijnheer de Voorzitter,

Betreft : Intrekking van het besluit tot ambtshalve *inherzieningstelling* ***van sommige verkavelingen in het gewestplan Halle- Vilvoorde-Asse.***

In aansluiting met voorgaande briefwisseling maak ik *U* ***hierbij de gegevens over betreffende de infrastructuur in de verkavelingen waarvoor het herzieningsbesluit werd ingetrokken, meer bepaald in de gemeente Overijse.***

Het betreft :

1. De tabel met de data van het besluit van de gemeenteraad van de gemeente Overijse houdende goedkeuring van het tracé van de wegen in deze verkavelingen, alsmede de datum van goedkeuring van de verkavelingsaanvraag en de instantie die de vergunning heeft afgeleverd.

Uit deze tabel blijkt, dat voor al de verkavelingen met aanleg van nieuwe wegen, de gemeenteraad de tracés dezer wegen heeft goedgekeurd, voordat de verkavelingen in herziening werden gesteld. Tevens blijkt dat voor het overgrote deel der verkavelingen, de vergunning door het college van Burgemeester en Schepenen werd afgegeven.

Opgemerkt *weze* ***daarbij dat van de verkavelingen met aanleg van nieuwe wegen, de gemeente is overgegaan tot de aanvaarding (oplevering) dezer wegen. Uit dit alles blijkt dat de gemeente wel degelijk met de uitvoering van deze verkavelingen akkoord was.***

2. Kopie van de basiskaarten met de weergave van de bestaande toestand. Deze basiskaarten waren gevoegd bij de voorstellen van bijzondere plannen van aanleg die door het hoofd van de technische dienst van de gemeente Overijse werden opgesteld, ter uitvoering van het herzieningsbesluit.

Op deze basiskaarten is te zien dat voor de meeste dezer verkavelingen met aanleg van nieuwe wegen, reeds verschillende percelen bebouwd waren, en dat a fortiori de *wegenis* ***voordien reeds was uitgevoerd.***

Slechts voor 3 verkavelingen geven de basiskaarten geen enkel bebouwd perceel aan. Het betreft de verkavelingen 235 FL 22 (Kumps-Rameihof), 235 FL 222 (De Coster) en 235 FL 374 (Taymans- Terrest). Evenwel werd voor de verkavelingen 235 FL 22 en 235 FL 222 de wegenis definitief aan de gemeente opgeleverd respectievelijk op 12 mei 1977 en 27 oktober 1975, zodat de wegenis ook in deze gevallen reeds bestond vóórdat besloten werd tot de inherzieningstelling.

Enkel voor de verkaveling 235 FL 374 was de wegenis niet uitgevoerd. Het betreft de verkaveling Tayman- Terrest waarvoor het herzieningsbesluit van 19 augustus 1977 op 22 december 1983 werd ingetrokken. De reden daartoe was dat ondertussen de verkaveling vervallen was, zoals blijkt uit de nota van de administratie dd. 14 november 1984, waarvan copy in bijlage.

Volledigheidshalve kan vermeld worden dat nog voor één verkaveling, buiten de gemeente Overijse werd teruggekomen op de in herzieningstelling. Het betreft de verkaveling 109 FL 9 gelegen te Pepingen (vroegere gemeente Heikruis). Het gaat om een verkaveling van 5 percelen gelegen langs de Kapeldreef, een bestaande straat. Deze verkaveling vormt een onderdeel van een grotere verkaveling gelegen deels op het grondgebied van Petit – Enghien en Bierghes.

Wat de rol van de gemeente Overijse in de herzieningsoperatie betreft, kan de aandacht gevestigd worden op het volgende :

In 1977 was, ten tijde van mijn voorganger, met de gemeente Overijse overeengekomen dat de BPA's tot herziening van de verkavelingen, door het hoofd van de technische dienst van de gemeente zouden worden opgesteld. Deze bevestigt me dat alle voorstellen van BPA door hem aan het college van Burgemeester en Schepenen vooraf werden voorgelegd.

Bovendien heeft de gemeente, voor de verkavelingen waarvoor achteraf het herzieningsbesluit werd ingetrokken, de nodige stappen gedaan om van de verkavelaar de verklaring van afstand van planschade te bekomen, alsmede desgevallend de verbintenis waarbij de verkavelaar de verkoop van de percelen voorafgaandelijk onderwerpt aan een toezichtscommissie. Deze verbintenissen werden door de gemeente geregistreerd en de commissie werd opgericht door toedoen van de gemeente.

Hieruit blijkt derhalve duidelijk dat de gemeente Overijse wel degelijk ten gronde bij de operatie van het intrekken van de inherzieningstelling werd betrokken.

Samengevat kan uit het voorgaande geconcludeerd worden :

le de wegenis in de nog geldige verkavelingen met aanleg van nieuwe wegen en waarvoor het herzieningsbesluit werd ingetrokken, was uitgevoerd,

2e de gemeente Overijse werd ten gronde betrokken bij de operatie van de intrekking van het herzieningsbesluit.

****

Ik wens van deze gelegenheid gebruik te maken om na overleg met de toenmalige Staatssecretaris, de heer Marc Eyskens, ook het aspect van de continuïteit in het beleid toe te lichten.

Zoals reeds bekend werd de beslissing om een hoeveelheid woonzone in het ontwerp-gewestplan om te zetten naar landbouwzone of groene zone, door het toenmalig Ministerieel Comité voor Vlaamse Aangelegenheden in extremis, vóór het vaststellen van het gewestplan genomen.

Het lijkt mij nuttig, bij het evalueren van het beleid, daarbij het volgende in acht te nemen :

— de omzetting van woonzone in het ontwerp-gewestplan naar landbouwzone of groene zone en de daaropvolgende beslissing om een veertigtal verkavelingen in het gewestplan ambtshalve in herziening te stellen, is moeten gebeuren aan de hand van summiere of niet geactualiseerde gegevens.

De orthofotoplannen die de bestaande fysische toestand weergeven dateren van 1972.

— Deze orthofotoplannen dienden als weergave van de bestaande fysische toestand, zowel voor de gewestplannen als de ontwerp-gewestplannen. Uit het arrest nr. 21.269 dd. 16 juni 1981 dat de Raad van State in de zaak Bourgeois geveld heeft, blijkt duidelijk dat deze handelwijze veroorloofd was.

Het is begrijpelijk dat de bestaande toestand in 1977 er anders moet uitgezien hebben dan de orthofotoplannen in 1972 weergeven. Gelet op de korte tijdspanne waarin de beslissingen moesten genomen worden en gelet op de beperktheid van de middelen waarover men beschikte, was het niet mogelijk voorafde gegevens te actualiseren.

Uiteraard had het MCVA, aan wie de lijst van de in herziening te stellen verkavelingen midden 1977 werd voorgelegd, er kennis van dat het ging om goedgekeurde verkavelingen. Deze konden bijgevolg in uitvoering zijn. Technische aspecten zoals de graad van de uitvoering, waren in het tijdskader waarin de beslissingen getroffen werden, echter van minder belang ten overstaan van de politieke aspecten.

Dit blijkt trouwens duidelijk als men de geografische situatie van de meeste dezer verkavelingen beschouwt, in relatie tot de communautaire aspecten van de betrokken gemeente.

Binnen dit kader gold de in herzieningstelling der verkavelingen als een vrijwarende maatregel met duidelijk politieke doeleinden, waarbij de mogelijkheid steeds bestond achteraf op deze herziening terug te komen. Het herzieningsbesluit kan binnen deze context, niet gezien worden als een absolute verplichting voor de bevoegde Staatssecretaris om deze verkavelingen te vernietigen of te herzien, maar wel als een mogelijkheid om dit te doen. De in herzieningstelling van 1977 dient dan ook te worden gezien als een behoedende maar niet als een absolute maatregel.

— De beslissingen moeten geplaatst worden in hun historische context. De omstandigheden, zeker op vlak van de communautaire spanningen van midden 1977 mogen daarbij niet uit het oog verloren worden.

Bij de evaluatie van de beleidsdaden moet rekening gehouden worden met het politiek klimaat ten tijde van het Egmontpact.

De politieke gevoeligheid in het randgebied rond de Brusselse agglomeratie was midden 1977 enorm groot. De beslissing tot schrapping van woongebied en de herziening van verkavelingen in het randgebied moeten dan ook gezien worden als een politiek signaal van de Vlaamse Gemeenschap, waarbij duidelijk werd gemaakt dat niet kon getornd worden aan het Vlaamstalig karakter van het randgebied.

Beslissingen die vandaag zonder grote reële betekenis lijken zoals het schrappen van kleine gedeelten woongebied of vernietigen van verkavelingen in uitvoering, waren binnen het politiek klimaat van 1977 volkomen verantwoord, getuige daarvan trouwens de standpunten van het toenmalig Ministerieel Comité voor Vlaamse Aangelegenheden.

Elementen zoals mogelijke planschade of het relatieve planologisch nut konden niet opwegen tegen de belangrijke politieke betekenis van de maatregelen binnen het politiek klimaat van die tijd.

Enkele jaren later, in de periode 1980 en volgende, waren de politieke spanningen op het communautaire vlak heel wat minder acuut en konden deze problemen in een minder politiek geladen klimaat benaderd worden.

Wanneer ik in deze periode werd geconfronteerd met de verdere uitvoering van de beslissing van 1977 was het m.i. logisch dat ik deze uitvoeringsmaatregelen evalueerde in het politiek. klimaat van de tachtiger jaren. Bovendien bleek dan pas, aan de hand van de basiskaarten, opgesteld door het hoofd van de technische dienst van de gemeente Overijse, in hoeverre sommige verkavelingen al waren uitgevoerd.

Zowel uit de basiskaarten als uit de voorstellen van BPA's die door het hoofd van de technische dienst van de gemeente Overijse werden opgesteld, bleek dat de herziening van sommige verkavelingen nog weinig praktisch nut had.

Bovendien moest meer rekening worden gehouden met het aspect van de planschade. Immers was de economische situatie in 1980 e. v. ook helemaal anders dan deze in de zeventiger jaren. Daar waar in 1977 de financiële konsekwenties moesten gezien worden in het kader van de economische welstand van die tijd, moesten evenzeer de maatregelen in de tachtiger jaren gezien worden in het raam van de economische regressie. Deze regressie bracht mee dat omzichtigheid was geboden bij het nemen van beslissingen die voor de Vlaamse Gemeenschap belangrijke uitgaven zouden meebrengen.

Dit heeft geleid tot een appreciatie waarin politiek belang voor de Vlaamse Gemeenschap enerzijds en de financiële konsekwenties voor dezelfde Vlaamse Gemeenschap anderzijds met elkaar moesten worden afgewogen.

Wanneer ik in het begin der tachtiger jaren de definitieve beslissing i. v. m. de in herziening gestelde verkavelingen diende te nemen, heeft deze afweging geleid tot het feit dat voor een aantal verkavelingen werd teruggekomen op deze in herzieningstelling.

Daarbij mag echter niet uit het oog verloren worden dat, voor zover de zaak nog enig politiek belang had, dit belang gevrijwaard werd door de verbintenis. van de verkavelaar om de verkoop van de percelen te onderwerpen aan een toezichtscommissie. Deze aangelegenheid werd in de praktijk tot stand gebracht door toedoen van de gemeente Overijse. De oorspronkelijke doelstelling van het MCVA in 1977, namelijk de vrijwaring van het Vlaamstalig karakter van het randgebied, werd door mijn beslissingen geenszins ontkracht, maar integendeel verder verwezenlijkt, met daarbij het voordeel dat de Vlaamse Gemeenschap behoed werd voor een aanzienlijk bedrag aan planschade.

Uit wat voorafgaat blijkt dat mijn beleid in dezelfde lijn lag als dit van het MCVA in 1977. Enkel werd het middel om dit beleid te verwezenlijken (de vernietigingen van verkavelingen) bijgestuurd, rekening houdend met de omstandigheden van tijd en plaats.

Evenzo blijkt duidelijk zoals hoger is uiteengezet dat de gemeente Overijse intens bij de operatie werd betrokken. In de hoop met deze toelichting te kunnen bijdragen tot een ruimere informatie betreffende de uitvoering van het herzieningsbesluit van 19 augustus 1977, teken ik,

Met de meeste hoogachting,

Paul Akkermans,

Senator.

Gegevens betreffende de verkavelingen die ambtshalve in herziening werden gesteld in de gemeente Overijse (Koninklijk Besluit van 19 augustus 1977) en waarvoor het herzieningsbesluit achteraf terug werd ingetrokken

Referentie	Naam	Datum goedkeuring tracé (1)	Datum goedkeuring van de verkaveling	Instantie die de vergunning verleende
235 FL 11	Van Kerkhove – Stakkaertstraat	30.01.1963	07.02.1963	Schepencollege Overijse
235 FL 12	Pacquot – Vander Meerschen	30.01.1963	07.02.1963	idem
235 FL 22	Kumps L. – Rameihof	24.06.1964	29.06.1964	idem
235 FL 35	Lootvoet – Kleine veldweg	24.06.1964	27.10.1969	idem
235 FL 36	Teichberg J.	F. Bergiersstraat	05.12.1963	idem
235 FL 64	De Kock	Stwg. naar Ter Hulpen	24.06.1964	idem
235 FL 66	Bade – Nommaertstraat		26.11.1964	idem
235 FL 143	De Terme – Wolters	22.09.1966	24.10.1966	idem
235 FL 193	Lesage	Vlierbeekstraat	24.08.1967	idem
235 FL 195	Lavrauw – Reeborredelle	13.12.1967	01.03.1968	idem
235 FL 203	Expansie	27.03.1968	14.11.1968	idem
235 FL 222	De Coster	11.12.1968	28.07.1969	idem
235 FL 246	Snijers – Michiels	25.06.1969	26.01.1970	idem
235 FL 251	De Waet	25.06.1969	05.02.1970	idem
235 FL 313	Bogaert – Bounlez	Tuindelle	25.01.1972	idem
235 FL 321	Heerman	Hollandstraat	20.04.1972	idem
235 FL 348	Englebienne – Hengstenberg	19.02.1975	18.04.1974	idem
235 FL 374	Taymans H.	11.09.1974	11.02.1975	idem
235 FL 70	Provil	15.12.1964	15.04.1965	idem
235 FL 345	Houssard	11.09.1974	15.05.1975	Bestendige deputatie
235 FL 130	de Marnix	23.08.1966 (2)	29.09.1966	idem
235 FL 187	groep 1	08.11.1967	16.11.1967	Schepencollege
235 FL 288	Pfeiffer – Delannoy	.02.12.1970	07.12.1970	idem
235 FL 185	de Marnix de St. Aldegonde	23.08.1966 (2)	20.07.1967	idem
235 FL 249	de Marnix de St. Aldegonde	23.08.1966 (2)	13.02.1970	Bestendige deputatie

(1) Het betreft de datum dat de gemeenteraad van Overijse het tracé der wegen heeft goedgekeurd.

(2) Het tracé werd gewijzigd op 22.02.1967 en 26.04.1967.
Deze 3 verkavelingen staan op een en dezelfde basiskaart.

Nota voor de heer Gemeenschapsminister van Ruimtelijke Ordening, Landinrichting en Natuurbehoud

Overijse : BPA Verkaveling Taymans (Terrest)

Zoals gevraagd in mijn bovenvermelde nota heb ik de eer de heer Gemeenschapsminister een ontwerp van besluit voor te leggen waarbij de Koninklijke Besluiten van 19.8.1977 en 29.3.1978 worden ingetrokken (in herzieningstelling en verbod tot verkoop van de percelen) met als motief het verval van de vergunning.

De leidende ambtenaar,

ir. A. DENTENEER.

TITEL XV : BESLUITEN

Hoofdstuk 1 : Het gerechtelijk onderzoek

Het gerechtelijk onderzoek, dat geopend werd op 7 april 1981, is heden nog niet beëindigd.

Op grond van artikel 125 van het Koninklijk Besluit van 28 december 1950 heeft de heer Procureur-generaal het niet afgesloten gerechtelijk dossier niet medegedeeld aan de Commissie van Onderzoek.

Het gerechtelijk onderzoek en het onderzoek van de Raad verlopen over een verschillend spoor. Het recht van onderzoek is enerzijds een instrument bij de beleidsvoorbereiding en anderzijds een van de middelen in het kader van de vaststelling van de politieke verantwoordelijkheid. Het gerechtelijk onderzoek is gericht op de beoordeling in rechte en in feite van de strafrechtelijke verantwoordelijkheid. De Commissie van Onderzoek mag zich niet de beoordeling in feite en in rechte van de straf- of burgerrechtelijke verantwoordelijkheid aanmatigen (Advies universiteitsprofessoren 19 mei 1988 – Stuk 126 (BZ 1988) - Nr. 1).

Niettemin heeft de uitermate lange duur van het gerechtelijk onderzoek, dat na 9 jaar nog niet beëindigd is, de werkzaamheden van de Commissie van Onderzoek bemoeilijkt daar er enerzijds door de Minister van Justitie fragmentaire gegevens en appreciaties uit het gerechtelijk onderzoek werden medegedeeld, die nadien werden ingetrokken, terwijl anderzijds de Commissie van Onderzoek gehouden is de waarborgen van de behoorlijke strafrechtsbedeling, zoals het vermoeden van onschuld en het recht van verdediging, niet in het gedrang te brengen (Advies universiteitsprofessoren 19 mei 1988 – Stuk 126 (BZ 1988) – Nr. 1).

Hoofdstuk II : Vaststellingen

Tijdens haar werkzaamheden is de Commissie van Onderzoek tot de volgende vaststellingen gekomen.

1. Inzake het vastleggen van het Gewestplan

a) De bewering dat er verkleuringen en/of uitsnijdingen werden aangebracht aan de kaartbladen van het gewestplan na ondertekening door de Staatssecretaris, welke bewering was geuit door de Minister van Justitie in zijn brief van 26 mei 1987, wordt tot op heden niet bewezen geacht. Dit blijkt trouwens uit een brief van de Minister van 14 oktober 1987.

b) In zijn brief van 26 mei 1987 werden door de Minister van Justitie vier gevallen als onregelmatig aangestipt, met name te Essene, Walfergem (Asse), Alsemberg en Gaasbeek. Na onderzoek is gebleken dat in de vier gevallen het advies van de regionale commissie van advies werd toegepast.

c) 1) In tegenstelling met de verklaring van een getuige heeft de Commissie van Onderzoek, bij haar bezoek aan het Hoog Comité van Toezicht op 4 mei 1987, de visu vastgesteld dat alle kaartbladen van het Gewestplan Halle-Vilvoorde-Asse waren ondertekend door de bevoegde Staatssecretaris. Deze kaarten dragen geen datum. Ze zijn geplastificeerd. De ministeriële handtekening is niet geplastificeerd.

2) Aan de Commissie werd tijdens bovenvermeld bezoek aan het Hoog Comité van Toezicht medegedeeld dat op het betrokken gewestplan geen enkele uitsnijding doch wel schrappingen en overplakkingen waren gebeurd. Dit alles geschiedde vóór de kaarten werden geplastificeerd.

d) Naar aanleiding van de beweringen dat er onregelmatigheden zouden zijn gebeurd bij het drukken van het Gewestplan heeft de Commissie de volgende vaststellingen gedaan.

1) De administratie was belast met de contracten inzake prijsoffertes en uiteindelijke toewijzing van de drukker.

2) Vervolgens werden de definitieve plannen rechtstreeks door de drukker op het kabinet afgehaald.

3) Volgens de verklaringen van een lid van het kabinet en een personeelslid van de drukker werden op de originele plannen geen wijzigingen aangebracht. De controle van de door de drukker gemaakte films, nodig voor de kleurendruk, gebeurde op het kabinet. Waar materiële vergissingen werden vastgesteld, werden verbeteringen aangebracht. De uiteindelijk gedrukte kaarten, de originele documenten, alsook de grijze kaarten werden aan de administratie bezorgd.

4) Uit de verklaringen van de bevoegde Staatssecretaris blijkt dat hij de overtuiging was toegedaan dat de administratie verantwoordelijk was voor de goede uitvoering van het drukken.

e) De Commissie van Onderzoek stelt vast dat vanaf midden 1976 de werkzaamheden met betrekking tot het vaststellen van de gewestplannen werden onttrokken aan de administratie en naar het kabinet werden overgeheveld. Deze werkwijze werd verantwoord omwille van de tijdsdruk. De administratie daarentegen betwistte dat zij niet bij machte zou zijn geweest om de gewestplannen vast te leggen binnen de daartoe gestelde termijn. Er was ook een meningsverschil tussen het kabinet en de administratie over het al of niet gelijktijdig afwerken van de verschillende gewestplannen.

Bovendien was de bevoegde Staatssecretaris de mening toegedaan dat hij niet over efficiënte en voldoende middelen beschikte om de administratie binnen de wettelijk opgelegde termijnen bepaalde taken te laten uitvoeren.

Wat meer bepaald het Gewestplan Halle-Vilvoorde-Asse betreft, werden na de consultatieperiode alle werkzaamheden verricht op het kabinet van de bevoegde Staatssecretaris.

f) De Commissie van Onderzoek heeft vastgesteld dat op het Staatssecretariaat voor Ruimtelijke Ordening in de fase van de besluitvorming, werd geïntervenieerd door politieke mandatarissen van de verschillende partijen, door particulieren, door rechtspersonen en belangengroepen, die zich rechtstreeks tot de Staatssecretaris of zijn kabinetsleden hebben gericht. Welk het aantal is geweest van deze interventies, wanneer zij plaatsvonden, hoe groot hun invloed is geweest, welk gevolg aan deze interventies werd gegeven, en waarom, heeft de Commissie van Onderzoek niet kunnen uitmaken. Evenmin is duidelijk of de gegevens i.v.m. deze interventies na het vastleggen van het gewestplan samen met de officiële bundel aan de administratie werden overgezonden.

g) Aan de Commissie van Onderzoek werd eveneens ter kennis gebracht :

1) dat op het kabinet de taken tot het definitief vastleggen van het gewestplan werden uitgevoerd door leden van het kabinet en door enkele leden van de administratie, die daartoe op het kabinet werden ontboden, om aan de werkzaamheden en de besluitvorming deel te nemen ;

2) dat, ter verantwoording van een aantal wijzigingen aangebracht aan het ontwerp-gewestplan tijdens de fase van besluitvorming, de Staatssecretaris en zijn kabinetsmedewerkers verwijzen naar de algemene richtlijnen voor het behandelen van particuliere gevallen en naar de algemene richtlijnen bepaald door de regionale commissie voor advies in haar vergadering van 14 september 1976 ;

3) dat bepaalde concrete gevallen werden opgelost volgens algemene richtlijnen, opgenomen in een interne nota in voege op het kabinet ;

4) dat deze interne nota, getiteld „Beslissingscriteria die dienen in acht genomen te worden bij het opstellen van de definitieve gewestplannen", noch het briefhoofd van het kabinet noch een referentie draagt, noch gedateerd noch ondertekend is en dat de administratie geen kennis had van het document.

Uit al wat voorafgaat concludeert de Commissie van Onderzoek

1) dat de wetgeving van toepassing op het vastleggen van het gewestplan inzake doorzichtigheid en rechtszekerheid weinig waarborgen biedt ;

2) dat de methode tot besluitvorming op het kabinet bij het definitief vastleggen van het Gewestplan Halle-Vilvoorde-Asse weinig doorzichtig en zorgvuldig was en geen sluitende waarborgen bood voor een objectieve en controleerbare behandeling van alle vragen en problemen die zich ongetwijfeld hebben gesteld ;

3) dat de beslissing van het Ministerieel Comité voor Vlaamse Aangelegenheden d.d. 14 februari 1977 om 1.100 ha woonzone een andere bestemming te geven vóór 7 maart 1977 geenszins de doorzichtigheid en zorgvuldigheid heeft bevorderd.

2. Inzake de bestemmingswijzigingen :

a) Van de 55 gevallen, die door een getuige werden aangegeven en als onregelmatig bestempeld :

— zijn 2 gevallen onbestaande ;

— werden 27 gevallen hetzij nominatim gemotiveerd op basis van het advies van de regionale commissie van advies, hetzij gemotiveerd op basis van de algemene adviezen van bedoelde commissie ;

— zijn 21 gevallen enkel aangehaald in de door het kabinet opgestelde verschilnota. Opgemerkt wordt dat deze verschilnota noch een datum draagt, noch ondertekend is. Volgens de getuigenis van een kabinetslid werd deze nota opgesteld in de maanden april of mei 1977 na het verschijnen van het koninklijk besluit tot vaststelling van het gewestplan. Dit document kan niet als motivering worden beschouwd conform artikel 9 van de wet van 29 maart 1962. Het dient aanzien als een poging tot inventarisering ;

— heeft in 5 gevallen de Commissie kennisgenomen van de motivering van de Voorzitter van de regionale commissie van advies.

b) Inzake het geval Vilvoorde (Kluitingstraat) heeft de Commissie vastgesteld dat het bewuste terrein in het voorontwerp als woonuitbreidingsgebied en in het ontwerp-gewestplan als landbouwzone werd aangemerkt. Uiteindelijk werd, na het beëindigen van de consultatieperiode, ingevolge een klacht tijdens het openbaar onderzoek teneinde de bestemming woonuitbreiding te herstellen, een gedeelte van het bewuste terrein omgevormd tot woongebied met toepassing van een algemene richtlijn verstrekt door de regionale commissie van advies.

3. Inzake de oppervlakte-verschillen tussen het** ontwerp-gewestplan **en het gewestplan

De Commissie van Onderzoek stelt vast dat de aan haar verstrekte globale verschillen erg afwijkend zijn. Door de administratie werden volgende totaalcijfers verstrekt.

Totale oppervlakte Gewestplan Halle-Vilvoorde-Asse : 94.933 ha

Bestemming	M.B. 1974	K.B. 1977	Verschil
Woongebied	18.626	20.132	+ 1.506
Groengebied	ll.766	14.427	+ 2.661
Industriegebied	2.703	2.877	+ 174
Recreatiegebied	340	649	+ 309
Openbaar nut	2.262	2.613	+ 351
Agrarisch gebied	59.272	53.974	— 5.298
	. 94.969	94.672	

Een studie uitgevoerd door de Gewestelijke Economische Raad van Brabant gesteund op planimetrische gegevens leverde de volgende totaalcijfers op :

Bestemming	M.B. 1974	K.B. 1977	Verschil
Woongebieden	19.987,7	20.132	+ 142,3
Industrie- en ambachtelijke zones	2.874	2.839	– 35
Dienstverleningszones	25,5	110,8	+ 85,3
Groengebieden	13.376,4	I3.771,2	+ 394,8
Recreatiegebieden	350,5	593,2	+ 242,7
Gemeenschapsvoorzieningen en overige	2.081	2.279,2	+ 198,2
Landbouwzones	56.285,9	55.257,6	– 1.028,3
	94.981	94.983	

4. Inzake de verkavelingen

Voortgaande op de gegevens van de administratie, kan de volgende informatie worden medegedeeld.

a) Wat betreft de in herziening gestelde verkavelingen :

– van 27 in herziening gestelde verkavelingen werd de inherzieningstelling ingetrokken omdat de realisatiegraad meer dan 50 procent bedroeg ;

– van 9 in herziening gestelde verkavelingen werd de inherzieningstelling niet ingetrokken omdat de realisatiegraad slechts 22 procent bedroeg.

b) Wat betreft de niet in herziening gestelde verkavelingen :

voortgaande op de gegevens van de administratie bevatten de niet in herziening gestelde verkavelingen 2.478 kavels met een totale oppervlakte van 247,80 ha, waarvan 141 ha bebouwd waren en 106 ha onbebouwd. Deze laatste vertegenwoordigen 6,4 % van het geschrapte woongebied en 1,4 % van het totale woongebied.

Hoofdstuk III : Aanbevelingen

1. Het instrumenteel materiaal dat bij de vaststelling van het gewestplan werd gebruikt, was verouderd en gebrekkig. De orthofotoplannen beantwoordden grotendeels niet meer aan de werkelijkheid op het terrein, terwijl de gegevens omtrent de stand van uitvoering van de vergunde verkavelingen volledig ontbraken.

De Commissie betreurt dat een permanente actualisering en coördinatie van dit materiaal niet plaatsvond.

De administratie dient te worden uitgerust met de middelen en de mankracht nodig om dit in de toekomst wel te doen.

2. De Commissie van Onderzoek stelt dat ingevolge artikel 9 van de wet van 29 maart 1962 houdende de organisatie van de ruimtelijke ordening en stedebouw, de uitvoerende macht het gewestplan vastlegt.

De wetgevende beschikkingen bepalen eveneens de te volgen procedure van openbaar onderzoek, de wijze waarop en de termijnen waarin adviezen, opmerkingen en bezwaren kunnen worden geformuleerd.

De uitoefening van deze bevoegdheid heeft aanleiding gegeven tot interpretaties.

Sommige van deze interpretaties kwamen jurisprudentieel al te laattijdig tot stand waardoor de rechtszekerheid in het gedrang kwam.

De Commissie is daarom van oordeel dat de bevoegdheid van de uitvoerende macht nauwkeuriger moet worden omschreven ten einde de rechtszekerheid te waarborgen.

Met betrekking tot de organisatie van openbaar onderzoek, de indiening en beoordeling van bezwaarschriften, de bevoegdheid en werkwijze van de regionale commissie alsmede de appreciatiebevoegdheid van de uitvoerende macht, dienen nieuwe en nauwkeurige rechtsregels te worden bepaald.

Een herziening van de wet van 29 maart 1962 inzake de ruimtelijke ordening en stedebouw dringt zich op.

3. De Minister van Justitie wordt verzocht gebruik te maken van zijn positief injunctierecht opdat het gerechtelijk onderzoek, geopend op 7 april 1981, zo spoedig mogelijk zou worden beëindigd.

4. De Commissie van Onderzoek beveelt de Raad aan :

a) het onderhavig verslag alsmede de conclusie te beschouwen als het eindverslag en de eindconclusie van de in artikel 1 van het oprichtingsbesluit bij de eerste, tweede en derde gedachtenstreep vermelde opdracht, met name :

– een onderzoek in te stellen naar de wijze waarop het Gewestplan Halle-Vilvoorde-Asse tot stand is gebracht ;

– een onderzoek in te stellen naar de wijzigingen die in de verschillende stadia zouden zijn aangebracht aan het Gewestplan ;

– een onderzoek in te stellen naar de redenen die aan de basis liggen van bedoelde wijzigingen.

b) aan uw Commissie van Onderzoek opdracht te geven de in uitvoering van artikel 1 van het oprichtingsbesluit bij de vierde gedachtenstreep vermelde opdracht, met name een onderzoek in te stellen naar de wijze waarop dit Gewestplan ten uitvoer wordt gelegd, voort te zetten en uiterlijk op 31 december 1990 hierover aanvullend te rapporteren.

c) Indien de Commissie van Onderzoek tijdens haar verdere werkzaamheden vaststellingen zou doen die betrekking hebben op de onder a) bedoelde opdrachten, deze in het aanvullend verslag op te nemen.

Dit verslag, de besluiten inbegrepen, werd eenparig goedgekeurd.

De Verslaggevers, ***De Voorzitter,***

R. VAN ROMPAEY L. VANVELTHOVEN

M. VAN HOUTTE

BIJLAGE

SAMENVATTING VAN DE ONDERVRAGINGEN

Volgende getuigen werden gehoord :

op 23 maart 1987 :

1) de heer L. Dhoore, die als Staatssecretaris de ruimtelijke ordening onder zijn bevoegdheid had van 23 oktober 1973 tot 16 oktober 1976 ;

2) de heer M. Eyskens, die als Staatssecretaris de ruimtelijke ordening onder zijn bevoegdheid had van 15 oktober 1976 tot 30 april 1979 ;

3) de heer P. Akkermans, die als Staatssecretaris en Gemeenschapsminister de ruimtelijke ordening onder zijn bevoegdheid had van 30 april 1979 tot 10 december 1985.

– op 30 maart 1987 :

1) de heer M. Denys, adjunct-kabinetschef met de graad van kabinetschef van Gemeenschapsminister Pede van 15 maart 1986 tot 8 januari 1987 ;

2) de heer J. Pede, die als Gemeenschapsminister de ruimtelijke ordening onder zijn bevoegdheid had van 10 december 1985 tot 3 februari 1988.

– op 6 april 1987 :

1) de heer Ph. Vanden Borre, Directeur-generaal bij Openbare Werken van 1974 tot 1 februari 1986 ;

2) de heer A. Pauwels, ambtenaar sinds 1973 verbonden aan het kabinet van Staatssecretaris Dhoore en nadien aan de kabinetten van Staatssecretaris Eyskens en Minister Akkermans ;

3) de heer G. Tastenhoye, politiek redacteur bij „Gazet van Antwerpen".

– op 27 april 1987 :

1) de heer R. Van De Sande, van 1973 tot 1978 waarnemend adviseur in de administratie ;

2) de heer D. Vallez, tekenaar bij het Hoofdbestuur van Stedebouw DABRO

3) de heer G. Tallir, werknemer bij de firma Aero Survey

– op 9 juni 1987 :

1) de heer M. Denys, voornoemd,

2) de heer H. Casaer, voorzitter van de Regionale Commissie van Advies voor het gewestplan Halle-Vilvoorde-Asse

3) de heer H. Van Nooten, provinciale directeur van Stedebouw voor Vlaams-Brabant

– op 22 juni 1987 :

de heer R. Roosens, Directeur-generaal bij het Vlaams Ministerie, Administratie voor de Regionale en Lokale Besturen

– op 6 juli 1987 :

de heer A. Pauwels, voornoemd.

– op 26 oktober 1987 :

de heer J. Pede, Gemeenschapsminister, voornoemd.

– op 3 november 1987 :

1) de heer P. Akkermans, Gemeenschapsminister, voornoemd ;

2) Minister M. Eyskens, voornoemd.

Ondervraging van de heer L. Dhoore

(Staatssecretaris bevoegd voor de ruimtelijke ordening van 23 oktober 1973 tot 15 oktober 1976)

Kabinetsmedewerkers : Van Eetvelt, Pauwels, Hermans, Quintelier. Bij overdracht was de continuïteit verzekerd : het kabinet bleef hetzelfde.

Verantwoordelijken in de administratie :

— inzake het algemeen beleid : veel contact met de heer Paul Hendrickx, directeur-generaal
— inzake het juridische : de heer Roosens
— inzake de opties : de heer Vanden Borre
— voor Mechelen : de heer Van De Sande
— voor Halle-Vilvoorde : namen vergeten.

Op de vraag van de Voorzitter of hij wat betreft het Gewestplan Halle-Vilvoorde-Asse beslissingen heeft genomen die niet volkomen in de wettelijke voorschriften pasten is het antwoord : neen. De heer Dhoore bevestigt wel dat bepaalde verworven juridische situaties werden aangepast. Bewust heeft hij toen gekozen voor het eventueel vernietigen van goedgekeurde, niet vervallen verkavelingen wetende dat dit consequenties kon hebben op het gebied van planschade en kon leiden tot een eis tot schadevergoeding voor de rechtbanken.

Op de vraag van de Voorzitter of hij beslissingen heeft genomen, bijvoorbeeld op aandringen van zijn collega's in het Ministercomité, die niet helemaal strookten met de procedures voorgeschreven door de wet, antwoordde hij negatief.

Wanneer de heer L. Dhoore op het departement kwam, waren deze voorstellen al gedetailleerd uitgewerkt voor Halle-Vilvoorde-Asse. Reeds in 1966 werd het studiebureau „Mens en Ruimte" belast met het opmaken van de ontwerp-gewestplannen. Het document voorbereid door „Mens en Ruimte" werd volgens de gekende procedure een paar keren officieel ter consultatie aan de gemeentebesturen voorgelegd. Het concrete voorbereiden van de kaarten was het werk van het departement van Openbare Werken. Op het ogenblik dat het document in het departement kwam en werd voorgelegd aan de politieke verantwoordelijke hield de heer A. Pauwels zich in de commissie voor Vlaamse Aangelegenheden bezig met de problemen inzake het gewestplan Halle-Vilvoorde-Asse. Hij weet niet of er in die fase rekening werd gehouden met de kadastrale situatie en met de cohieren. De eigendomssituatie van een perceel werd niet onderzocht.

Het kabinet van de heer Dhoore had geen contact gehad met „Mens en Ruimte". „Dat was reeds gebeurd in de periode vóór mijn ambtstermijn. Het kabinet had alleen contact met de administratie die het document reeds had voorbereid".

Op de vraag of het mogelijk was dat in de periode vanaf het ministerieel besluit tot het koninklijk besluit nog verkavelingen werden goedgekeurd of stappen werden ondernomen om dat te beperken, antwoordt de heer Dhoore dat het een fout van het beleid, van de ambtenaren zou zijn geweest indien er verkavelingen zouden zijn goedgekeurd in de fase tussen het ministerieel besluit en het koninklijk besluit.

Op de vraag of er nog goedkeuringen werden verleend vóór het ministerieel besluit blijft hij het antwoord schuldig omdat bij uitsluiting van een betwisting het dossier nooit op het niveau van de Staatssecretaris terecht komt.

Een lid vraagt of het de bedoeling was te komen tot minder landelijk woongebied, minder natuurgebied, en hoever dit toen reeds gevorderd was, of situeert zich dat na 15 oktober 76, dus na zijn ambtsperiode.

De heer Dhoore denkt dat dit zich situeert na zijn ambtsperiode. Het koninklijk besluit betreffende het gewestplan Mechelen dateert van begin augustus 1976. Einde augustus 1976 heeft hij onder meer gewezen op het risico inzake eventuele schadeloosstellingen. Hij heeft 1 miljard frank overgehouden in het licht van bepaalde bewust gedane zaken die tot veroordelingen zouden kunnen leiden. Dit bedrag van 1 miljard frank slaat alleen op Mechelen. De Voorzitter vraagt of hij niet bewust daden heeft gesteld die wettelijk niet in orde waren.

De heer Dhoore antwoordt hierop dat hij bewust goedgekeurde en niet vervallen verkavelingen, niet verder volgens de bestemming van het gewestplan liet uitvoeren. Er bestonden verschillende mogelijkheden om die problemen te vermijden : ofwel konden alle goedgekeurde en niet-vervallen verkavelingen toch worden uitgevoerd, wat een niet zo abnormale optie zou zijn geweest, want dat is respect opbrengen voor een wettelijke situatie. Hij heeft toen gezegd : waarom niet de fiscale wetgeving aanpassen en bepalen dat 99 % van deze schadeloosstellingen onder een andere vorm terugvloeit naar de schatkist.

Er werd wel rekening gehouden met een aantal bedenkingen die tijdens de consultatie naar voren kwamen. De heer Dhoore stelt dat dit in zijn periode wel gebeurd is voor het gewestplan Mechelen, maar het gewestplan Halle-Vilvoorde-Asse nog in voorbereiding was.

Op de vraag van een lid of de Staatssecretaris vasthield aan zijn oorspronkelijke conceptie van het ministerieel besluit met lage cijfers voor het landelijk woongebied en hoge cijfers voor het natuurgebied of men toen reeds in oktober 1976 was geëvolueerd in de richting van de cijfers die uiteindelijk via het koninklijk besluit tot stand zijn gekomen, antwoordt de heer Dhoore dat er inzake Halle-Vilvoorde-Asse reeds echte opties genomen waren. Zijn opvatting inzake zijn ruimtelijk beleid was principieel zeker niet veranderd.

Op de vraag van een lid of de concrete, meest essentiële beslissingen in het gewestplan Halle-Vilvoorde-Asse in feite' na zijn vertrek werden genomen, antwoordt de heer Dhoore bevestigend.

Op de vraag van een lid of aan de administratie opdracht werd gegeven om de procedure uit te putten om al degenen die planschade eisen te ontmoedigen is de heer Dhoore geneigd neen te antwoorden.

Op de vraag van een lid naar het aanvullend besluit waarbij een aantal percelen zullen worden vrijgemaakt om toch te worden bebouwd geeft de heer Dhoore geen antwoord.

De heer Dhoore is niet op de hoogte van contacten op het niveau van de administratie. Op het niveau van het kabinet zijn er buiten de milieugroeperingen in de eerste plaats een aantal parlementsleden tussengekomen, zoals ook burgemeesters en andere politieke verantwoordelijken dit deden. Bij zijn weten zijn er geen contacten geweest met immobiliënmaatschappijen. Hij sluit echter niet uit dat er nooit een schrijven van een dergelijke maatschappij naar het kabinet werd gestuurd, maar dit was zeker geen geregeld fenomeen.

Op de vraag van een lid in verband met de procedure antwoordt de heer Dhoore dat de administratie de documenten voorbereidde tot in de laatste fase. Ze maakte de tekeningen en de nota's die erbij hoorden. In samenspraak met de administratie nam het kabinet de beslissing. Voor het gewestplan Mechelen : administratie stelt document op, wordt overgezonden aan het kabinet. De heer Van De Sande gaf de moeilijkheden aan. Administratie en kabinet nemen een beslissing. De heer Van De Sande heeft dan de kaart aangevuld hoewel ze reeds bij het kabinet was.

De heer Dhoore bevestigt dat de „tekenlat of de kleurstift" werd gehanteerd in overleg met en uitgevoerd door de administratie. Het lijkt hem evenwel ook normaal dat door zijn kabinetsmedewerkers, die ook ambtenaren van ruimtelijke ordening waren, bepaalde correcties werden aangebracht vóór de plannen werden voorgelegd aan het ministerieel comité.

De heer Dhoore stelt dat men geen wijzigingen meer kon aanbrengen op het allerlaatste moment wanneer men het koninklijk besluit ging opstellen, tenzij het geval tijdens de adviesprocedure van 90-60-30-dagen als een probleem door één of andere instantie naar voren was gebracht. De administratie heeft nochtans gelijkaardige situaties aangepast. (cf. Raad van State : men had niet mogen wijzigen tussen het ministerieel en het koninklijk besluit).

De heer Dhoore verklaart dat op een bepaald ogenblik door de administratie, mede door het kabinet en altijd onder de verantwoordelijkheid van de Staatssecretaris, gelijkaardige situaties op gelijkaardige wijze werden behandeld. De Raad van State was nadien van oordeel dat dit niet kon.

Er waren ook knelpunten die op het niveau van het kabinet werden aangebracht. Ook die problemen werden met de administratie besproken omdat er daar altijd een specialist aanwezig was die voor uniformiteit moest zorgen. De contacten met de administratie gebeurden bij hoogdringendheid niet via nota's maar wel zo dat de ambtenaar de zaak samen met de medewerkers van het kabinet regelt of met de Staatssecretaris. Werkelijk zware knelpunten werden rechtstreeks met de Staatssecretaris of de Minister besproken. Hij kan niet bevestigen dat het totaal is uitgesloten dat één of andere zaak door de administratie zou gewijzigd zijn, hoewel er geen klacht was ingediend voor dat concreet geval, om in dezelfde lijn te liggen van soortgelijke gevallen (motu proprio).

Op de vraag van een lid of de heer Dhoore gevallen kent waarbij hem knelpunten werden gesignaleerd op het juridisch vlak, en men dus stelt dat een bepaald plan op een bepaalde wijze zou moeten worden gewijzigd maar hem tevens signaleerde dat het niet helemaal conform de wet van 1962 was, antwoordt de heer Dhoore dat wat Mechelen betreft hij er geen kent. Wat Halle-Vilvoorde-Asse betreft is dat zeker niet bespro-

ken naar aanleiding van concrete situaties, maar is het probleem wellicht toen reeds besproken. Hij vindt echter niet dat men een gelijkaardige situatie kan wijzigen als men het doet op een andere plaats, waar wel een klacht is.

Op de vraag of er in de tijdsspanne tussen het nemen van een ministerieel besluit en het koninkijk besluit vanuit zijn omgeving gesignaleerd werd dat er, door wie dan ook, vormfouten waren begaan antwoordt hij ontkennend omdat men toen zo ver nog niet stond.

De heer Dhoore verdedigt het standpunt dat men na het ministerieel besluit een aantal verkavelingen goedkeurde op voorwaarde dat het gebeurde in respect voor de bestemming van het grondgebied. De heer Eyskens heeft nochtans die verkavelingsvergunningen vernietigd ; vergunningen met een datum nadat het ministerieel besluit werd getroffen.

Ondervraging van de heer M. Eyskens

(Staatssecretaris bevoegd voor de ruimtelijke ordening van 16 oktober 1976 tot 30 april 1979)

De heer Eyskens geeft de motieven aan die hem hebben geleid bij het voeren van zijn beleid inzake Ruimtelijke Ordening, meer bepaald voor de regio van de rand rond Brussel.

Hoofdmotief was de verstedelijking in te dijken en daarbij aansluitend, gezien de volop op gang zijnde oliecrisis, de mensen te doen terugkeren naar de steden door niet teveel bouwgrond ter beschikking te stellen in de randen rond de steden. Daarnaast was zijn beleid ook geïnspireerd door de bekommernis om in te gaan tegen de speculatie. Tenslotte was er nog een meer politiek motief, nl. de zorg voor de bedreigde Vlaamse meerderheid in de randgemeenten en dit was volgens de heer Eyskens een doorslaggevend motief. De notulen van het Ministercomité voor Vlaamse Aangelegenheden laten er geen twijfel over bestaan dat ten opzichte van het ministerieel besluit over het gewestplan Halle-Vilvoorde-Asse in het koninklijk besluit zoveel mogelijk de bouwgronden moesten worden geschrapt, wel te verstaan met eerbiediging van de wetgeving. Voorts was het MCVA met betrekking tot het door de heer Eyskens voorgebracht probleem van de planschade van oordeel dat men dit voor de beveiliging van de Brusselse randgemeenten moest over hebben.

Het is in dit kader dat de omschakeling van 1.350 ha. bouwgrond naar groene zone, landbouwzone of woonuitbreidingsgebied moet worden gezien. Daarenboven was het advies van de Adviescommissie niet in die mate stringent dat het een dergelijke operatie onmogelijk maakte. Een lid merkt hierbij op dat bij vergelijking van het ministerieel besluit met het koninklijk besluit, hij een afname vaststelt van het natuurgebied en een toename van het totaal woongebied en vraagt hoe dit in overeenstemming is te brengen met het schrappen van 1.350 ha. bouwgrond.

Volgens de heer Eyskens was de omschakeling van de 1.350 ha. te situeren in strategische subzones, hoofdzakelijk ten zuiden van Brussel, waar de dreiging van de verfransing groot was. In de andere randgemeenten van Brussel, waar die dreiging niet bestond, werden enigszins andere criteria aangewend, nl. van traditioneel urbanistische aard. Bovendien werd de heer Eyskens bij de opmaak van het koninklijk besluit vaak geconfronteerd met een courant geval dat „bevestiging van een bestaande toestand" werd genaamd.

Op de vraag van de Voorzitter of de operatie 1.350 ha. te maken had met de koninklijke besluiten van 15 april 1977 en van 19 augustus 1977, antwoordt de heer Eyskens bevestigend. Een lid stelt dan de vraag waarop de heer Eyskens zich heeft gebaseerd om bepaalde verkavelingen, waarbij ongeveer 1.825 kavels waren betrokken, meestal in Overijse gelegen, te vernietigen en andere verkavelingen, met 2.478 kavels, ongemoeid te laten.

De heer Eyskens antwoordt dat bij het definitief vernietigen van verkavelingen ook rekening werd gehouden met concrete situaties, met de mate van aanpassing en de mate van realisatie van verkavelingen, meer bepaald de bouwwerken. Het was zeker niet zo dat de selectie gebeurde onder druk.

De Voorzitter stelt de vraag wie het laatste woord had inzake het wijzigen van een bestemming. De heer Eyskens antwoordt dat zijn medewerkers de wijzigingen die conform waren met de wetgeving, met de adviezen en de procedure niet bij hem aanhangig maakten. Zij legden hem enkel de zaken voor waarover zij twijfelden.

Op de vraag hoeveel hectaren zouden kunnen gecatalogeerd worden als betwiste gevallen kon de heer Eyskens geen duidelijk antwoord geven. Wel was het zo dat voor dergelijke beslissingen, hoewel misschien niet steeds, de situatie ter plekke werd gecontroleerd. Ingenieur A. Pauwels, medewerker van de Staatssecretaris en voordien ambtenaar van het Ministerie van Openbare Werken en Ruimtelijke Ordening, ging daartoe met een fototoestel opnamen maken van de toestand.

De Voorzitter vraagt de heer Eyskens wie de kabinetsmedewerkers waren die zich met het gewestplan Halle-Vilvoorde-Asse bezig hielden. De heer Eyskens antwoordt dat dit in een eerste fase de heer Kerckaert en de heer Pauwels waren en in een tweede fase de heer Van Eetvelt en de heer Pauwels.

Wat betreft het verloop van de besluitvorming, de relatie tussen administratie en kabinet, antwoordt de heer Eyskens dat er een samenwerking was met de administratie, maar dat deze niet makkelijk verliep. De administratie vond dat het kabinet te veel deed, maar er was ook nog een ander element, nl. het feit dat de cel Ruimtelijke Ordening op het kabinet zich gedroeg als het embryo van een nieuwe Vlaamse administratie en zich geleidelijk aan uit de administratie van Openbare Werken lichtte.

Hierop merkt een lid op dat door de heer Dhoore werd gesteld dat de procedure in verband met de ministeriële besluiten hoofdzakelijk via de administratie ging. Daarentegen zou dus inzake de procedure voor de koninklijke besluiten het kabinet de rol van de administratie hebben overgenomen. Deze stelling wordt door de heer Eyskens ontkend. Hij wijst erop dat omwille van de tijdsdruk door de heer Dhoore werd beslist om de werkzaamheden te versnellen door het kabinet zelf de zaken in handen te laten nemen.

Tenslotte stelt een lid de vraag naar de uiteindelijke verantwoordelijkheid voor de goede uitvoering bij de drukker van het gewestplan. Daarop antwoordt de heer Eyskens dat de administratie hierover de verantwoordelijkheid droeg. Hij ondertekende de gewestplannen vóór ze naar het Staatshoofd gingen en zag ze nadien nooit meer terug.

Ondervraging van de heer P. Akkermans

(als Staatssecretaris en Gemeenschapsminister bevoegd voor de ruimtelijke ordening van 30 april 1979 tot 10 december 1985)

Inleidend vraagt de Voorzitter aan de heer Akkermans een lijst mee te delen van de kabinetsmedewerkers die zich met het gewestplan Halle-Vilvoorde-Asse hebben bezig-gehouden.

Daarop antwoordt de heer Akkermans dat zijn kabinetschef de heer Jozef Van Eetvelt was. De medewerkers voor ruimtelijke ordening waren de heren Alfons Pauwels, Leonard Quintelier, Ludo Hermans, Eric Van den Berghe, Patrick Velghe en Jan Jonckers. De juridische adviseurs waren in een eerste fase de heer Marc Boes, later vervangen door de heer Daniel De Groote. Een lid vraagt op welke basis door de heer Akkermans de beslissing werd genomen om ongeveer 60 % van de kavels, gelegen in verkavelingen waarvan de vergunning eerder was vernietigd, opnieuw vrij te geven.

De heer Akkermans antwoordt dat hij de beslissingen die destijds waren genomen door het MCVA heeft gevolgd, nl. het bevorderen van het streekeigen karakter en het geven van de kans aan de plaatselijke bewoners om in de eigen gemeente te kunnen bouwen en wonen.

Wat specifiek de inherzieningstelling van 43 verkavelingen betreft, zegt de heer Akkermans dat dit een zeer delicate zaak was doordat de infrastructuurwerken reeds waren uitgevoerd. Bovendien waren drie vierde van de kavels verkocht, en al of niet reeds bebouwd. Een schorsing zou hebben belet dat de verkochte onbebouwde kavels alsnog werden bebouwd. De beslissing had bijgevolg tot doel te vermijden dat planscha-de zou moeten betaald worden. Al deze gegevens bestonden reeds in 1977 bij de inherzieningstelling, maar waren onvoldoende gekend. Een lid vraagt vervolgens hoe elk concreet dossier werd behandeld en waarom in een aantal gevallen de onbebouwde kavels werden vrijgegeven en in andere gevallen bijna niets werd vrijgegeven.

De heer Akkermans antwoordt hierop dat op voorstel van de gemeente Overijse de zaken zijn hersteld geworden. De gemeente verantwoordde haar vraag door te zeggen dat zij het streekeigen karakter van Overijse moest bevorderen en ervoor moest zorgen dat personen uit de gemeente daar konden bouwen. Hieraan werd gevolg gegeven op voorwaarde dat er een gunstig advies was van de regionale commissie voor advies en van de gevolmachtigde ambtenaar. Daarbij kwam nog dat de planschade voor het gewestplan Halle-Vilvoorde-Asse 6,9 miljard frank bedroeg terwijl op de begroting slechts 1 miljoen frank was ingeschreven voor planschade. De keuze werd dus mede bepaald door de afwezigheid van middelen. Hierop vraagt een lid hoe precies de gemeente Overijse aan de Minister heeft gevraagd de inherzieningstelling op te heffen en hoe de procedure verder is verlopen.

De heer Akkermans antwoordt hierop door te wijzen op bestaande briefwisseling en dossiers. De gemeente stelde de vraag en om de procedure te versnellen werden de logistieke diensten van de gemeente gebruikt om de plannen te maken. Bijgevolg, zo zegt nog de heer Akkermans, ging de vraag duidelijk uit van de gemeente en in geen geval van de eigenaars.

Een ander lid vraagt of het voldoende was dat in verkavelingen de nutsvoorzieningen getroffen waren om de inherzieningstelling als nutteloos te beschouwen bij de eigenlijke behandeling van de dossiers.

In zijn antwoord wijst de heer Akkermans er nogmaals op dat deze verkavelingen reeds waren uitgerust en dat alle infrastructuurwerken waren uitgevoerd op het ogenblik dat het gewestplan van kracht werd in 1977. De inherzieningstelling door zijn voorganger was te wijten aan het feit dat men niet ter plaatse is gaan kijken.

Hierop stelt de Voorzitter dat o.a. ingenieur Pauwels met andere medewerkers die ook de medewerkers werden van Minister Akkermans, wel degelijk met fototoestellen de situatie ter plaatse waren gaan opnemen.

De Voorzitter vraagt vervolgens hoe de relatie was tussen het kabinet en de administratie en welke hun respectievelijke opdrachten waren. Hierop antwoordt de heer Akkermans dat hij het nuttig achtte de opmaak van de gewestplannen, een opdracht die de Gemeenschapsminister voor Ruimtelijke Ordening moest uitvoeren, over te hevelen naar het kabinet. Dit nam niet weg dat er geen raadplegingen gebeurden met de administratie. Na het tot stand komen van de gewestplannen werd alles echter teruggebracht naar de administratie, inclusief de operatie Overijse.

De Voorzitter vraagt of het de heer Akkermans bekend is dat uit de gesigneerde kaarten nog stukjes werden weggesneden waardoor bijvoorbeeld groene zone in bouw-

zone kon worden veranderd. De heer Akkermans antwoordt dat er naar zijn mening door zijn medewerkers op dat vlak nooit enige verkeerde handeling werd gesteld. Wel gebeurde het dat aan de originele kaarten in laatste instantie wijzigingen dienen te worden aangebracht of fouten verbeterd. Voor het verbeteren van drukfouten bijvoorbeeld kon men een erratum opstellen. Dit gebeurde na 1983 toen de Raad van State hiertoe de toelating had gegeven. Een lid vraagt de heer Akkermans of hij het uitgesloten acht dat er een verschil zou bestaan tussen het exemplaar dat bij de koninklijke archieven berust en het exemplaar dat bij de administratie is.

De heer Akkermans antwoordt dat hij dit inderdaad uitgesloten acht. Na de handtekening van het Staatshoofd, kon aan het gewestplan niets meer gebeuren, tenzij bij erratum. Op het Paleis lagen echter geen plannen, alleen de begeleidende nota die een omschrijving gaf van het gewestplan. Het enige plan ging naar de administratie en zou moeten berusten bij de administratie van Ruimtelijk Ordening.

Op vraag van een lid of de heer Akkermans beschikt over de notulen van het MCVA zoals door de vorige getuige was beweerd, antwoordt de heer Akkermans ontkennend.

Ondervraging van de heer M. Denys

De heer Denys verklaart per 15 maart 1986 te zijn benoemd tot adjunct-kabinetschef met de graad van kabinetschef en deze functie te hebben uitgeoefend tot zijn ontslag op 8 februari 1987. In deze hoedanigheid had hij kennis van de dossiers in verband met de gewestplannen, bouw- en verkavelingsaanvragen, planschade en bouw- en andere overtredingen. Sinds zijn aanvaarding tot de balie in 1961 was hij als advocaat voor een groot gedeelte bezig met stedebouwkundige problemen. Met het gewestplan Halle-Vilvoorde-Asse had hij te maken vanaf het ogenblik dat de eerste problemen in verband met de toepassing ervan waren opgedoken.

Als verwijderde oorzaak voor zijn ontslag op het kabinet, noemt hij het voorstel van decreet van de heer J. De Seranno C.S. houdende bekrachtiging van het Gewestplan Halle-Vilvoorde-Asse. Dit was volgens de getuige namelijk de bekrachtiging van een discriminatie in de behandeling van personen. Aan de ene kant waren er de personen die over veel grond beschikten en een verkavelingsvergunning konden verkrijgen die, zelfs al was ze in strijd met het gewestplan, nog altijd daarop voorrang had. Aan de andere kant waren er diegenen die slechts over één stuk grond beschikten en die juridisch niet in staat waren hun rechten af te dwingen ten opzichte van een strijdig gewestplan.

De onmiddellijke omstandigheden waarin de heer Denys ontslag heeft genomen, waren de verklaringen die hij had afgelegd aan een journalist van „Gazet van Antwerpen". Van het artikel dat deze krant op 3 januari 1987 publiceerde, nam de getuige echter afstand. Met name de strafrechtelijke kant van de zaak stemde niet overeen met de door hem gedane verklaringen en was er alleen aan toegevoegd om het artikel interessant te maken en een grotere oplage te bereiken. Het zorgde echter voor zoveel deining dat er in de coalitie problemen rezen en uiteindelijk nam hij ontslag om de coalitie in de Vlaamse Executieve te redden.

De Voorzitter vraagt getuige of hij de commissie wil inlichten over gemaakte procedurefouten met betrekking tot het gewestplan Halle-Vilvoorde-Asse. De heer Denys is hiertoe bereid en zegt dat hij op een bepaald ogenblik erachter kwam dat er in het gewestplan bestemmingen waren, gronden die in het definitieve plan waren overgeschakeld naar bouwgrond, die geen enkele steun vonden in enig voorstel, raad of bezwaar in het kader van de procedure. Bovendien vernam hij via een anoniem telefoontje dat men 1.500 ha in het groen had ondergebracht en in extremis, nadat de ganse procedure was afgewikkeld, 500 ha opnieuw naar het woongebied werden overgebracht. Het aanbrengen van een aantal wijzigingen nadat de stukken door tenminste de Minister waren ondertekend, leidde tot dat fameuze uithalen van bestemmingen met een scheermesje uit het geplastificeerde plan.

Hierop vraagt de Voorzitter waarop de getuige zich in dit verband steunt. De heer Denys antwoordt dat hij door tussenkomst van personeelsleden van het Hoog Comité van Toezicht het origineel heeft kunnen zien. Daarop was duidelijk dat in een aantal gevallen de bestemming was weggehaald en vervangen door een andere. Het telefoontje dat hij pas later ontving, verschafte hem de uitleg op de vraag waarom wijzigingen werden aangebracht ten voordele van het rood. Er werden nl. veel meer dan 1.000 ha naar het groen overgebracht omdat gelijktijdig 500 ha rood werden.

Vervolgens wil de Voorzitter vernemen of getuige de cijfers door Minister Pede aan de commissie verstrekt, kan bijtreden. Getuige geeft hierover enige bijkomende uitleg. De verschillen met de cijfers van de heer Akkermans zijn volgens hem te wijten aan het feit dat Minister Akkermans uitgaat van effectieve bouwtoelatingen terwijl de cijfers van Minister Pede de potentiële kavels betreffen.

Een lid wil meer uitleg over de manier waarop de getuige het plan heeft kunnen zien. De heer Denys verklaart het plan te hebben gezien in de Résidence Palace waar het was opgeborgen in een toilet, omdat dit, zo werd hem verklaard, de enige brandvrije plaats van het gebouw was.

Een ambtenaar van het Hoog Comité van Toezicht die een sleutel had, kon het plan laten zien. Het trof de getuige als jurist dat alleen het eerste en het laatste blad van de reeks door de Minister waren ondertekend en niet de tussenliggende bladzijden. Nadien bleek dat de uitsnijdingen alleen voorkwamen op de bladen die niet waren ondertekend.

Een lid vraagt dan of de getuige zeker is dat de bladzijden niet waren ondertekend door de Koning, waarop de heer Denys antwoordt dat hij daarover niet voor honderd procent zeker is wat het eerste en het laatste blad aangaat.

Op de vraag van een ander lid of de 500 ha die van groen naar rood werden gebracht bestonden uit homogene blokken van 50 of 100 ha, of integendeel waren samengesteld

uit kleine stukjes links en rechts verspreid, antwoordt getuige dat het uitgelezen stukjes waren.

Nog een ander lid vraagt wanneer de wijzigingen die hun grond niet vinden in een bezwaarschrift werden aangebracht. Getuige antwoordt dat deze maar kunnen zijn aangebracht nadat de ganse procedure voor de commissie en het proces-verbaal waren afgesloten en dit zou precies de reden zijn waarom de Raad van State systematisch alles vernietigde. Uit wat getuige vernam via telefoongesprekken bleek bovendien dat de wijzigingen gebeurden tot bij de drukker toe, op het moment dat de drukproeven reeds klaar waren.

Ondervraging van de heer J. Pede

(als Gemeenschapsminister bevoegd voor de ruimtelijke ordening van 10 december 1985 tot 3 februari 1988)

De Voorzitter deelt mede dat het origineel van het gewestplan Halle-Vilvoorde-Asse zich normalerwijze zou moeten bevinden in de archieven van de Secretaris-generaal van het departement van Openbare Werken. Het is echter helemaal niet zeker dat het origineel van het gewestplan door het kabinet aan het departement van Openbare Werken is bezorgd.

De vertrouwelijke nota van de heer Dhoore dd. 31 augustus 1976 is het voorwerp geweest van een vergadering dd. 20 september 1976 ; aanwezigen : de heren Tindemans en De Saeger ; mevrouw De Backer, de heren Vandekerckhove, Poma, Chabert en Dhoore. Het kabinet van Pede was tot de conclusie gekomen dat de vernietigingsarresten van de Raad van State in het Staatsblad moesten gepubliceerd worden. Hij heeft deze arresten voor verder gevolg dan ook doorgestuurd naar de administratie.

Op de vraag van de Voorzitter geeft de Minister de namen van de betrokken kabinetsmedewerkers, nl. Denys, De Roeck, Bouve. De Minister stelt dat hem bij de machtsoverdracht geen enkel dossier werd overhandigd en dat hij voor wat betreft het gewestplan Halle-Vilvoorde-Asse geen enkel document ter zake op het kabinet heeft ontvangen. Wel ontving hij de dossiers inzake planschade.

Het probleem hierbij is dat verscheidene dossiers in beslag werden genomen door het Hoog Comité van Toezicht en verdergestuurd naar het Parket. De administratie stelt dat het origineel in beslag is genomen. De Minister heeft dit origineel zelf nooit gezien. De Minister neemt afstand van de verklaringen van de heer Denys omdat hij het niet eens is met de wijze waarop deze verklaring naar buiten is gekomen en niet omdat hij het niet eens was met de inhoud zelf.

Antwoorden van de Minister op de verklaringen van de heer Denys :

1. bij afwijking van het advies van de regionale commissie was het gewestplan niet steeds gemotiveerd : de Raad van State heeft verschillende gedeelten vernietigd omdat de motivering niet duidelijk genoeg werd weergegeven ;

2. bestemmingswijzigingen na afsluiting van de adviesprocedure zonder dat deze werden voorgesteld tijdens de consultatieperiode : de Minister onderschrijft deze verklaring ;

3. er zijn 3.950 kavels vrijgegeven in strijd met het gewestplan. De Minister verklaart dat na een bijkomende nota van de administratie dit 4.200 kavels werden. Deze cijfers verschillen met deze van Minister Akkermans, maar de Minister stelt dat hij zich heeft gebaseerd op de cijfers van de administratie.

Op vraag van een lid naar mogelijke tegenstand van de administratie stelt de Minister dat men hier niet mag spreken van tegenstand, maar eerder van een zekere traagheid vanwege de administratie ; het duurt nogal lang vooraleer men informatie krijgt.

Op vraag van een lid wat hij bedoelt met administratie antwoordt de Minister dat als hij zich tot de administratie richt, hij zich richt tot de Secretaris-generaal. Daarenboven heeft de Minister gevraagd aan de gemachtigde ambtenaar hem te verwittigen als er nog vergunningen worden aangevraagd binnen de „groene gordel”.

Ondervraging van de heer Ph. Vanden Borre

De heer Ph. Vanden Borre was van 1974 tot 1 februari 1986 als hoogste ambtenaar inzake stedebouw en ruimtelijke ordening werkzaam bij het Ministerie van Openbare Werken.

De Voorzitter vraagt hoe de administratie tewerk ging bij het opbouwen van de gewestplannen. De getuige antwoordt dat het de taak was om contacten te leggen, studies te doen, concertaties te voeren en met de lokale overheden en andere machten in het land te spreken om te komen tot een voorstel voor een bepaald plan. Onder Staatssecretaris Eyskens kwam daar verandering in en gebeurden al deze werkzaamheden op het niveau van het kabinet. Het kabinet riep bepaalde personen uit het bestuur, meestal een kleine bediende, een tekenaar, een bestuurssecretaris, om voor een paar dagen daar te gaan werken.

Daarom schreef de getuige verschillende keren aan de Staatssecretaris of aan de Minister dat hij in die omstandigheden de verantwoordelijkheid niet meer wenste te nemen voor het opmaken van het gewestplan.

Op de vraag van de Voorzitter of het juist is dat het kabinet de zaken naar zich toetrok onder tijdsdruk, antwoordt de getuige ontkennend. Integendeel schreef Staatssecretaris Dhoore aan de heer Vanden Borre de timing te aanvaarden en hij dankte hem zelfs voor de gedane moeite om toch in een redelijke termijn klaar te komen met de werkzaamheden. Vervolgens wil de Voorzitter weten wie de personen waren die zich op het kabinet met deze overgehevelde taak bezighielden.

De heer Vanden Borre noemt de heer Van Eetvelt, als kabinetschef van Minister Dhoore en later van de Ministers Eyskens en Akkermans. Daarnaast waren er nog twee ambtenaren van het departement, namelijk de inspecteurs-generaal van het Bestuur, de heer Pauwels en de heer Quintelier. Dat waren de bijzondersten, de anderen waren slechts ,,bijlopers".

De Voorzitter vraagt of de administratie richtlijnen kreeg waarin stond dat niet te veel bouwgrond mocht worden ter beschikking gesteld in de randgemeenten rond de steden. Hierop antwoordt de getuige ontkennend. De administratie kreeg geen richtlijnen omdat men hen niet kende. De getuige zegt hierbij nooit te zijn ontvangen geweest door Minister Akkermans, wel door Minister Eyskens. Ook het feit dat de adviescommissies niet in staat waren alle bezwaarschriften te behandelen, wordt door de heer Vanden Borre tegengesproken. Doordat men in het Vlaamse landsgedeelte zeer rationeel tewerk ging, werden de bezwaarschriften in een minimum van tijd afgehandeld. Daarbij waren de principes die deze adviescommissies formuleerden niet algemeen, maar allemaal zeer breedvoerig en zeer lang.

Wat betreft de bestemming van het gewestplan Halle-Vilvoorde-Asse nadat het van het Koninklijk Paleis was teruggekomen, zegt de getuige dat het naar de Secretaris-generaal van het Vlaamse Gewest ging die het doorstuurde naar de Directeur-generaal die zorgde voor de publikatie.

De Voorzitter vraagt of de getuige nog in functie was toen het Hoog Comité van Toezicht het plan in beslag nam en hoe die inbeslagname gebeurde. De getuige verklaart dat onderzoeksrechter Bellemans en enkele personen van het Hoog Comité van Toezicht vanwege de Procureur des Konings een bevel tot huiszoeking hadden ontvangen. Op verzoek van de onderzoeksrechter werden de plannen opgeborgen en het lokaal verzegeld. Op een dag was de heer Bellemans de mening toegedaan dat de besluiten die waren verschenen misschien niet de besluiten waren die de Koning had ondertekend. Dank zij de tussenkomst van de heer J. Gol, in die jaren Minister van Justitie, kregen de heer Bellemans en het Hoog Comité van Toezicht de documenten die in het Paleis berustten in handen. Over wat zij daar echter in hebben gevonden kon de heer Vanden Borre niet uitweiden bij gebrek aan bewijzen.

De Voorzitter vraagt dan door wie de plannen werden getekend waarop de getuige antwoordt dat de Koning nooit een plan ondertekende. Daarentegen werden alle bestemmingsplannen door de Minister ondertekend. De kaarten waren los verzameld in een soort kaft.

Betreffende de door de getuige mogelijks vastgestelde onregelmatigheden zegt de heer Vanden Borre dat er inderdaad onregelmatigheden gebeurden inzake de procedure. Bewijzen dat in de kaarten is geknipt geworden kan de getuige niet, maar hij zegt dat de onderzoeksrechter en het Hoog Comité van Toezicht daar waarschijnlijk meer over kunnen weten. Over het drukken van de gewestplannen ontkent de getuige dat dit de verantwoordelijkheid was van de administratie. Het was het kabinet dat deze zaak rechtstreeks uitbesteedde. In dit kader haalt de heer Vanden Borre de woorden aan

van de drukker die hem zegde dat er zelfs nog wijzigingen werden aangebracht terwijl hij aan het drukken was.

Een lid wil meer vernemen over de manier waarop het kabinet de taken van de administratie naar zich toetrok. Daarop ontkent getuige nogmaals formeel dat dit niet gebeurde omdat het nodig was voor een snellere totstandkoming van de plannen. Evenwel kan hij niet zeggen of daar misschien andere bedoelingen achterstaken. Het gebeurde dat bedienden door het kabinet werden geconvoceerd om daar te gaan werken voor een aantal dagen, zoals bijvoorbeeld de heer Van De Sande. De wijzigingen die gebeurden en die als gevolg hadden dat het agrarisch gebied afnam en het landelijk woongebied omvangrijker werd, situeert getuige allemaal op het niveau van het kabinet, in de laatste periode voor de totstandkoming van het koninklijk besluit, toen Staatssecretaris Eyskens zich begon bezig te houden met de problematiek van de Ruimtelijke Ordening. De wijzigingen die ingingen tegen het advies van de Commissie van Advies dienden te worden gerechtvaardigd, maar volgens de getuige waren deze meestal niets meer dan enkele filosofische uitspraken. Wanneer de beslissing echter onwettig was, werd een nota opgemaakt gericht aan de Minister.

Een lid vraagt of de getuige betrokken was bij de operatie van Minister Akkermans waarbij eerdere koninklijke besluiten die een aantal verkavelingen vernietigden, werden ingetrokken. De heer Vanden Borre zegt hierover nooit om advies te zijn gevraagd. Hij protesteerde wel tegen de beslissing in een nota die echter onbeantwoord bleef. Het was ook niet zo dat er reeds infrastructuurwerken waren gebeurd die de operatie onvermijdelijk maakten.

Concluderend stelt de Voorzitter dat vanaf Staatssecretaris Eyskens de administratie geleidelijk werd uitgeschakeld, wat door de getuige formeel wordt bevestigd.

Ondervraging van de heer A. Pauwels

Het eerste gewestplan dat werd goedgekeurd is dat van Mechelen. De voorbereiding gebeurde door een ambtenaar van het Bestuur. De heer Pauwels heeft dit voorstel nagezien en de probleemgevallen besproken met Staatssecretaris Dhoore zelf. Op dat ogenblik heeft de heer Van De Sande een aantal zaken waarover moest beslist worden, bijgewerkt op het kabinet.

De beleidsoptie van Staatssecretaris Dhoore was om de gewestplannen binnen de drie jaar goed te keuren. Bij de overdracht (Eyskens in plaats van Dhoore) was het gewestplan Veurne in voorbereiding. Gelet op de beleidsoptie van Staatssecretaris Dhoore (beslissing binnen 3 jaar) heeft men het voorstel van gewestplan in de toestand waarin het zich bevond op het kabinet gebracht, omdat het dringend moest worden afgehandeld. Het gewestplan Halle-Vilvoorde-Asse wenste men ook binnen 3 jaar goed te keuren.

Er is dan een beroep gedaan op de heer Van De Sande. Deze laatste is in oktober 1976 met de documenten van het openbaar onderzoek naar het kabinet gegaan en heeft het gewestplan samen met de heer Pauwels en andere medewerkers voorbereid.

De heer Pauwels bevestigt dat het gewestplan Halle-Vilvoorde-Asse voor 90 % op punt is gesteld op het ministerieel kabinet en stelt dat zelfs bijna alle gewestplannen vanaf het Staatssecretariaat van de heer Eyskens op het niveau van het kabinet werden gemaakt.

Voor wat betreft het inkleuren, enzovoort gebeurde dat voor Halle-Vilvoorde op het kabinet door de heer Van De Sande, samen met een tekenaar van de administratie (Van De Sande was een ambtenaar die voor wat gewestplannen betreft op het kabinet werd geroepen).

De heer Pauwels verklaart dat kabinetsmedewerkers zelf konden beslissen wanneer bestemmingswijzigingen conform de wet, de adviezen en de procedure waren, na contact met de administratie. De Minister had daarbij algemene richtlijnen gegeven zodanig dat men hem niet telkens moest komen lastig vallen. Zaken die een discussie uitlokten, bijvoorbeeld afwijkingen van het advies van de Regionale Commissie werden met de Minister besproken.

Op de vraag van een lid waarom Minister Akkermans een aantal door Staatssecretaris Eyskens vernietigde kavels opnieuw vrijgaf, antwoordt de heer Pauwels dat Minister Akkermans werd geconfronteerd met gewijzigde evoluties. Het beleid van Minister Akkermans was erop gericht het streekeigen karakter te bewaren en tegelijkertijd de Vlaamse Gemeenschap te behoeden voor planschade.

Het gewestplan van 1977 werd gemaakt aan de hand van orthofotoplannen die van 1972 dateren. De heer Pauwels stelt dat na gesprekken met de Raad van State gebleken is dat men dezelfde orthofotoplannen mocht gebruiken als bestaande toestand voor de definitieve gewestplannen ; nieuwe orthofoto's maken was financieel praktisch niet haalbaar. Voor Overijse bijvoorbeeld waren een aantal van die verkavelingen voor een groot gedeelte uitgevoerd. Resumerend haalde de heer Pauwels drie argumenten aan om de maatregelen van Minister Akkermans te rechtvaardigen :

1. de infrastructuur was reeds ter plaatse ;
2. het vermijden van planschade ;
3. op verzoek van de gemeenten, onder meer Overijse.

Nadat de adviesprocedure reeds ten einde was zijn een groot aantal percelen omgevormd van bouwzone naar groene zone. De heer Eyskens stelde dat dit in toepassing was van de algemene regel van de adviescommissie om de verstedelijking tegen te gaan. De Raad van State heeft naderhand dat argument als onvoldoende beschouwd. De heer Eyskens stelt nochtans dat er vooraf contacten zijn geweest tussen zijn kabinet en een auditeur van de Raad van State. De heer Pauwels was hierbij de contactman.

Op de vraag van een lid of er ooit „geknipt of geplakt" is geweest na de handtekening van de Minister antwoordt de heer Pauwels dat hij daarvan geen kennis heeft. Hij zou dit nooit hebben geduld tenzij de Minister hem dat zou hebben opgedragen. Hij geeft wel toe dat het zou kunnen dat er „in de laatste uren" voor de handtekening knip- en plakwerken gebeurden.

In verband met het schrappen op de ene plaats en het toevoegen op de andere plaats stelt de heer Pauwels dat het een geheel uitmaakt dat ook in het ministerieel comité is besproken. Die toevoegingen waren gebeurd op verzoek van de gemeenten en van de federaties, dikwijls met de goedkeuring van de regionale commissie.

Op de vraag van een lid waar zich de originelen bevinden antwoordt de heer Pauwels dat de originelen niet in beslag werdeh genomen door het Hoog Comité van Toezicht

op het kabinet, aangezien de originelen van het gewestplan Halle-Vilvoorde-Asse op dat moment niet op het kabinet waren. Deze originelen werden aan de drukker „Aero Survey" overhandigd. Volgens de heer Pauwels zou de drukker de originelen hebben afgeleverd aan de administratie, hij heeft zelfs briefwisseling waaruit blijkt dat de administratie in het bezit zou zijn van het origineel plan.

Op de vraag van een lid of er rekening werd gehouden met de eigendomssituatie antwoordt de heer Pauwels dat er rekening werd gehouden met eigendommen van erkende bouwmaatschappijen en de erkende maatschappijen voor kleine landeigendom, omdat de overheid toelating had gegeven om die gronden te verwerven.

Op vraag van een lid waarom Minister Akkermans sommige koninklijke besluiten heeft ingetrokken maar andere niet, antwoordt de heer Pauwels dat wanneer de wegen uitgerust waren dit met het groen niets meer te maken had, anderzijds had men de bekommernis te zorgen dat er personen zouden komen die van de streek waren. Bovendien was de eigenaar akkoord om zich te onderwerpen aan een toezichtscommissie van de gemeente en had men het ministerieel besluit ter zake ingetrokken.

De heer Pauwels bevestigde de verklaring van een lid dat wanneer men vaststelde dat een verkaveling praktisch volledig was volgebouwd men het herzieningsbesluit heeft ingetrokken ; wanneer het een verkaveling betrof die nog niet volgebouwd was dan werd die verkaveling toch vrijgegeven als de verkavelaars zich onderwierpen aan bepaalde voorwaarden.

Een lid merkt op dat er enerzijds een politieke beleidsbeslissing wordt genomen waarin wordt gezegd naar een woonuitbreidingsgebied te werken, terwijl de cijfers bewijzen dat dit woonuitbreidingsgebied serieus is verminderd. De heer Pauwels bevestigt de politieke beleidsbeslissing maar kan de vertaling naar de concrete cijfers toe niet argumenteren.

Op een vraag van een lid naar de verschillen tussen de cijfers van Minister Pede en Minister Akkermans stelt de heer Pauwels dat de opdracht van Minister Pede verder ging dan deze van Minister Akkermans. De cijfers van Minister Akkermans hebben betrekking op de verkavelingen waarvoor Minister Akkermans expliciet een beslissing heeft getroffen. Bovendien zijn de gegevens van Minister Akkermans gebaseerd op telefonische inlichtingen van de gemeenten, de provincie en op inlichtingen van de heer Stouffs van de technische diensten van de gemeente Overijse.

Ondervraging van de heer G. Tastenhoye

Op vraag van een lid antwoordt de heer Tastenhoye dat het artikel „Groene gordel is een groot schandaal" volledig van zijn hand is ; de tekst verschenen binnenin de krant is zijn tekst, een samenvatting op de frontpagina is in Antwerpen gemaakt.

De heer Tastenhoye verklaart dat de tekst een correcte weergave is van het gesprek met de heer Denys in de vorm van een samenvatting. Hij bevestigt voor zover hij het zich kan herinneren dat de heer Denys het woord „omkoperij" heeft gebruikt.

De heer Tastenhoye ontkent dat hij, na het verschijnen van het artikel, de heer Denys opnieuw heeft gecontacteerd. Wel heeft zijn chef, Jan Veestraeten, toen duidelijk werd dat het hoofd van de heer Denys werd geëist, contact gezocht met de kabinetschef van Minister Pede voor een reactie. De heer Denys heeft toen gevraagd of de heer Tastenhoye naar het kabinet zou komen.

Het gesprek dat aanleiding gaf tot het artikel werd met de hand genoteerd.

Op de vraag van een lid of de heer Denys strafrechtelijke beschuldigingen heeft geuit ten overstaan van verschillende personen antwoordt de heer Tastenhoye negatief, en stelt dat de heer Denys alleen gezegd heeft dat er een onderzoek gaande was door het Parket en door het Hoog Comité van Toezicht.

Ondervraging van de heer R. Van De Sande

De heer Van De Sande ontkent ooit lid te zijn geweest van een kabinet. Wel heeft hij in de zomer van 1976 en begin 1977 intensief samengewerkt met medewerkers van Staatssecretarissen Dhoore en Eyskens naar aanleiding van het gewestplan Halle-Vilvoorde-Asse, maar hij maakte nooit deel uit van het kabinet zoals in een brief van de heer Eyskens aan de Commissie werd medegedeeld. Het was vanuit de administratie dat hij, samen met een tekenaar, heeft meegewerkt aan het inkleuren van het gewestplan.

De Voorzitter vraagt om meer te vernemen over de totstandkoming van het gewestplan.

Getuige verklaart dat vertrokken werd van een ontwerp-gewestplan dat het openbaar onderzoek had doorgemaakt waarna de verschillende adviezen werden binnengebracht. Heel belangrijk daarbij waren de adviezen in verband met de woongebieden. Daaromtrent verschillen de opvattingen van de Minister De Saeger en Staatssecretaris Dhoore. De discussie bestond erin of de woonuitbreidingsgebieden er ja dan neen dienden opgezet te worden. Pas na de beslissing van het Ministerieel Comité voor Vlaamse Aangelegenheden werd gezegd dat deze er niet hoefden in opgenomen te worden.

Waar werd afgeweken van de adviezen, moest in het ontwerp van het koninklijk besluit gemotiveerd worden waarom het advies niet werd gevolgd. Wegens tijdsgebrek werd voor Halle-Vilvoorde-Asse daarbij verwezen naar algemene beginselen.

De Voorzitter vraagt of het juist is dat voor het gewestplan Halle-Vilvoorde-Asse geknipt en geplakt werd om wijzigingen aan te brengen. De heer Van De Sande antwoordt dat dit ook voor andere plannen gebeurde. Voor het vervangen, wegdoen of bijtekenen bijvoorbeeld van een bepaald tracé, koos men voor de oplossing van het plakken en knippen in plaats van een tijdsverslindend hertekenen.

De voorbereiding van het voornoemde gewestplan gebeurde, volgens getuige, op het kabinet van de Minister, na onmiddellijk overleg met de Minister en de heer Pauwels. De beslissingen om bepaalde gebieden bouwzone en andere groene zone te maken, werden genomen door de getuige zelf voor bepaalde delen en voor andere delen door de heer Pauwels, dit alles onder de politieke verantwoordelijkheid van de Minister.

Vervolgens vraagt de Voorzitter getuige iets meer te vertellen over de manier waarop de documenten werden doorgestuurd naar het Koninklijk Paleis. Het antwoord hierop is dat de getuige de documenten samen met een bode persoonlijk per taxi naar het Paleis bracht. Daarbij was echter geen rol kaarten ; getuige meent bijgevolg dat hij enkel de tekst naar het Paleis bracht.

Een lid vraagt of het mogelijk was dat een bepaalde grond, oorspronkelijk in het ministerieel besluit aangeduid als natuurzone, achteraf op grond van een bezwaarschrift bouwzone werd, zonder dat er nog iets terug te vinden is over dat bezwaar, en waarover nogal arbitrair werd beslist hetzij door de getuige, hetzij door de heer Pauwels. Daarop antwoordt de heer Van De Sande dat dit inderdaad mogelijk was.

Hetzelfde lid vraagt of bij de bespreking van deze bezwaarschriften werd rekening gehouden met tussenkomsten vanwege politici.

Het antwoord van de getuige is ontkennend, de politieke invloed voor particuliere bezwaarschriften kon voor Halle-Vilvoorde-Asse vrijwel tot nihil herleid worden.

Een ander lid vraagt waarop men zich heeft gebaseerd om operaties te verrichten waarbij de landbouwzone woonzone werd en stelt de vraag of er dienaangaande een nota bestond waarin dergelijke wijzigingen aan de Minister werden voorgelegd.

Getuige antwoordt dat hij daarop geen antwoord kan geven, maar hij vermoedt dat de heer Pauwels als lid van het kabinet de Minister op dergelijke gevallen mondeling zou hebben attent gemaakt.

Hierbij vraagt de Voorzitter of de beslissingen ten opzichte van de individueel ingediende bezwaren een aangelegenheid was die door getuige zelf en de heer Pauwels werden afgehandeld, waarop de heer Van De Sande bevestigend antwoordt, maar stelt dat daarbij werd rekening gehouden met bestaande adviezen.

Ondervraging van de heer D. Vallez

De heer Vallez was tekenaar op het Hoofdbestuur van het Algemeen Beleid voor Ruimtelijke Ordening. Hij hield zich bezig met het tekenen van de gewestplannen en met de voorbereidingen daartoe, zoals het op kaart brengen van de particuliere bezwaren en dergelijke. Hij deed dit vooral in de administratie een in en latere fase ook op het kabinet van Staatssecretaris Dhoore. Het koninklijk besluit voor wat Halle-Vilvoorde-Asse betreft werd volgens de getuige gemaakt op het kabinet. De onderrichtingen die daarbij als leidraad dienden waren ofwel ondertekend door de heer Pauwels ofwel door de heer Van De Sande ofwel door beide samen. Wijzigingen werden voorgelegd aan de Minister en keerden dan terug, vaak geparafeerd door diezelfde beide betrokkenen waarna er gevolg werd aan gegeven. De kaarten waar aan gekrabd was of waar een stuk was overgekleefd werden bijna allemaal opnieuw getekend. De getuige verklaart hierbij dat hij wanneer de tijd niet meer reikte, wijzigingen aanbracht door er bovenop te plakken, anderen daarentegen kozen voor verknippen.

Voor het nakijken van de drukproeven ging de getuige naar de drukkerij vergezeld door de heer Velghe van het kabinet. Daarop vraagt de Voorzitter of het gebeurde dat tijdens het drukken het plan zelf of bepaalde onderdelen een andere bestemming kregen, waarop de getuige antwoordt dat hij dit niet weet, en zo het gebeurde, het zeker niet zijn werk was.

Tenslotte vraagt nog een lid of het zo was dat hij enkel de lijnen diende aan te brengen op basis van de instructies van de heren Pauwels en Van De Sande. De getuige antwoordt bevestigend en zegt dat hij nooit weet had van wijzigingen van bepaalde groene zones die woonuitbreidingszones werden.

Ondervraging van de heer G. Tallir

Getuige was werkzaam bij de firma waar de films werden voorbereid voor het drukken van de gewestplannen. Het drukken zelf gebeurde bij een andere firma waar getuige bij aanwezig was.

De heer Tallir ging de documenten die op film dienden te worden gebracht persoonlijk afhalen op het kabinet. Hij herinnert zich daarbij de namen van de heren Pauwels en Quintelier. Voor het gewestplan Halle-Vilvoorde-Asse werd volgens de getuige nooit overgegaan tot het herdrukken van documenten. De kaarten die hem door het kabinet werden toegespeeld waren de originele kaarten, ondertekend door de Minister.

Hierop vraagt de Voorzitter of alle kaarten afzonderlijk door de Minister waren ondertekend en of er desgevallend ook een handtekening van de Koning bij stond. De heer Tallir meent zich inderdaad te herinneren dat alle kaarten afzonderlijk waren ondertekend door de Minister, maar hij weet niet meer of daar ook een handtekening ‘van de Koning bij was. De gedrukte documenten werden aan de administratie afgeleverd met teruggave van de originele documenten.

Een lid stelt dan een zeer technische vraag, namelijk welk procédé van drukken er werd gebruikt. Daarop antwoordt de heer Tallir dat kleur per kleur werd gedrukt en dat hijzelf verantwoordelijk was, zonder dat daar iemand van het kabinet bijkwam, om te zeggen dat wat van de drukpers kwam goed was voor het drukken.

De Voorzitter vraagt of het de getuige bekend is dat er wijzigingen werden aangebracht terwijl de documenten reeds bij de drukker waren, waarop de heer Tallir ontkennend antwoordt.

Tweede ondervraging van de heer M. Denys

De Voorzitter vraagt of het mogelijk is de Commissie in te lichten over precieze gevallen waar landbouwgrond werd omgezet in bouwgrond. De heer Denys noemt als voorbeelden het geval van de gemeente Beersel waar gronden die naast delen lagen die werden geklasseerd als parkgebied, tegelijkertijd in het rood werden gebracht, en de gemeente Groot-Bijgaarden waar een onrechtmatig uitgebate manège van natuurgebied recreatiegebied werd. Hij stelt dat gelijktijdig met het creëren van 1000 ha groengebied ook 500 ha of misschien wel meer naar het rood werden versast. Zeker wat het noordelijke gedeelte van Brussel betreft, werd er veel naar het rood of oranje overgebracht. Maar ook voor de gemeenten Overijse, Kraainem en Wezembeek zijn er gevallen aan te duiden van gebieden die in extremis rood werden gekleurd. En dit gebeurde allemaal, vanuit het oogpunt van een jurist, zeer willekeurig en manifest onwettig. Getuige wijst vervolgens op kaarten dergelijke gevallen aan. Hij duidt ook nog een geval aan waar een oorspronkelijk parkgebied waarop een hoeve was gelegen werd geregulariseerd in extremis en ingekleurd als recreatiegebied in het definitieve gewestplan, zonder dat daarvoor aanwijzingen waren die erop duidden dat een wijziging moest worden aangebracht. Dergelijke voorbeelden van wijzigingen zonder motivering waren er ook in Wezembeek-Oppem en Beersel.

Een lid wil meer uitleg over de eerste ondervraging van getuige en vraagt hem om preciezer te zijn in de onduidelijke uitlatingen waar hij nogal beschuldigend uithaalde, maar bewoordingen als „men" of „bepaalde personen" hanteerde. De heer Denys antwoordt dat veel van zijn informatie berust op anonieme telefonische gesprekken, die weliswaar juridisch geen kracht hebben, maar waar hijzelf wel waarde aan hecht omdat ze gevoerd werden in tempore non suspecto.

Geconfronteerd met de verklaringen van de drukker die stelde dat er tijdens het drukken geen wijzigingen meer werden aangebracht, zegt de heer Denys vast te houden aan zijn eigen opinie ter zake, gesteund op dergelijk gesprek waaruit hij vernam dat wijzigingen tot in de drukkerij werden doorgevoerd.

De Voorzitter vraagt of de getuige afwist van het bestaan van een nota die werd gebruikt op het kabinet van de heer Eyskens en was getiteld „Beslissingscriteria die dienen in acht genomen te worden bij het opstellen van de definitieve gewestplannen." Het antwoord van de getuige is negatief.

Daarop vraagt de Voorzitter of het voor de Minister mogelijk was zelfstandig wijzigingen aan te brengen op grond van een brief van een betrokkene en een daaropvolgend onderzoek van de brief.

De heer Denys stelt dat de Minister zelf niet kon wijzigen, tenzij het in de commissie werd onderzocht. Alles moest door deze commissie worden gefilterd ; iets waarover de commissie niets zegde, kon door de Minister, motu proprio, niet worden gewijzigd.

De Voorzitter sluit af met de vraag of getuige bij het zien van de stukken kan vaststellen dat er wijzigingen werden aangebracht nadat de stukken reeds waren ondertekend door de Minister. De getuige antwoordt dat men pas de kaarten heeft geplastificeerd nadat de Minister had getekend, anders had het plastificeren geen zin.

Men heeft bijgevolg moeten bestemmingen wegknippen precies omdat de stukken reeds geplastificeerd waren, dus nadat de Minister had getekend.

Ter zake bevestigt hij nogmaals dat hij onder de plastificering de handtekening van de heer Eyskens heeft gezien.

Ondervraging van de heer H. Casaer

De heer Casaer was sedert de ziekte, en zeker sedert het overlijden van vice-gouverneur Cappuyns, de feitelijke voorzitter van de regionale adviescommissie Halle-Vilvoorde- Asse.

De commissie kreeg te maken met 1170 bezwaarschriften van openbare besturen, gemeenten en federaties van gemeenten met daar bovenop nog 3510 privé-bezwaarschriften. Soms ging het om identieke bezwaren omdat privé-personen die een bezwaar indienden ook een kopie konden geven aan hun gemeentebestuur en aan de randfederaties. Hieraan kon gedurende 90 dagen gewerkt worden in een goede verstandhouding met de administratie. Deze periode was echter te beperkt en toen de commissie aanvoelde niet tijdig met het werk te kunnen klaar zijn, heeft men zich ingezet om een leidraad op te stellen voor het bepalen van een houding tegenover dergelijke bezwaarschriften. Dit document werd aan de Minister bezorgd.

Daarop stelt de Voorzitter de vraag of de commissie ook in staat was om na te gaan in welke mate haar adviezen door de betrokken Minister werden opgevolgd.

De heer Casaer antwoordt dat in de fase waarin men moest overgaan naar een inherzieningstelling van de bijzondere plannen van aanleg of van verkavelingsvergunningen, deze BPA's opnieuw bij de regionale commissie terechtkwamen, met dat verschil dat het advies nu niet meer bindend was.

Op de vraag of er hem ook gevallen bekend zijn waar de Minister heeft afgeweken van het oorspronkelijke advies van de commissie zonder hiervoor een motivering te geven, antwoordt de getuige negatief. Hij zegt hierbij dat er onder Staatssecretaris Eyskens nog minder bouwgrond is gekomen dan de regionale commissie had bepaald. Maar er was geen systematische follow-up zoals van een griffier over wat de Minister had gedaan. De algemene indruk was echter dat er ernstig werk was geleverd.

De Voorzitter vraagt vervolgens of de commissie werd betrokken bij de operatie van Minister Akkermans die eerdere koninklijke besluiten van Staatssecretaris Eyskens opnieuw introk. Hierop antwoordt de heer Casaer bevestigend. Wat betreft het al of niet aanwezig zijn van de nodige uitrusting om met kennis van zaken te kunnen handelen, zegt getuige dat er mensen aanwezig waren uit verschillende streken die de buurt goed kenden ofwel werden ingelicht door anderen.

Getuige zegt ook af te weten van de nota die op het kabinet van Staatssecretaris Eyskens werd gehanteerd en die de titel droeg : „Beslissingscriteria die dienen in acht genomen te worden bij het opstellen van de definitieve gewestplannen." In de mogelijkheid die in deze nota werd geboden aan particulieren om zich rechtstreeks tot het Staatssecretariaat te wenden om de aangelegenheid op dat niveau te laten behandelen, ziet de Voorzitter van de commissie geen botsing met de eigen visie. Hij beschouwt het eerder als een erkenning van het door de commissie geleverde werk.

Een lid vraagt hierop of het inderdaad zo is dat na beëindiging van de werkzaamheden van de regionale commissie er een nieuwe commissie is gemaakt waarin, volgens de nota van het kabinet, de Regionale Commissie was vertegenwoordigd.

De heer Casaer antwoordt hierop dat hij op 10, 11 en 12 januari 1977 door Staatssecretaris Eyskens werd uitgenodigd om nadere toelichting te komen verstrekken. Maar de later uitgevoerde operatie waarbij de Groene Gordel werd geïnstalleerd, was volgens de getuige enkel en alleen een MCVA-aangelegenheid. De regionale commissie werd nooit om advies gevraagd wanneer bepaalde gebieden in het kader van deze operatie rood werden gekleurd.

Ten slotte antwoordt de getuige op de opmerking van een lid dat blijkt uit teksten dat er een werkgroep bestond waarvan de heer Casaer deel uitmaakte, dat hij niet steeds is aanwezig geweest.

Ondervraging van de heer H. Van Nooten

De heer Van Nooten was de provinciale directeur voor Vlaams-Brabant, dienstdoend vanaf 1 augustus 1973 en vastbenoemd op 1 augustus 1975.

Hij was met raadgevende stem lid van de regionale adviescommissie. Getuige is niets bekend over wijzigingen aan het gewestplan Halle-Vilvoorde-Asse die op een onrechtmatige manier zijn gebeurd. Hij meent dat het gewestplan, bekeken vanuit het oogpunt van het tegengaan van de verfransing, wel enig resultaat heeft gehad.

Wat betreft de huidige tenuitvoerlegging van het bewuste gewestplan, zegt getuige niet met zekerheid te kunnen stellen dat er meer klachten binnenkomen dan voor andere gewestplannen.

Ondervraging van de heer R. Roosens

Op het ogenblik van de ondervraging was de heer Roosens in functie als directeur-generaal bij het Vlaamse Ministerie, afdeling voor regionale en lokale besturen. Voordien was hij werkzaam bij het Ministerie van Openbare Werken, waar hij op 1 januari 1977 coördinator werd voor gans Vlaanderen onder de leiding van de heer Vanden Borre. Op 1 januari 1980 klom hij op tot inspecteur-generaal maar tijdens de regionalisering was hij niet langer coördinator voor Vlaanderen, maar deed hij alleen nog de dienst betwiste zaken. Op 1 juni 1984 beperkte zijn taak zich tot de overtredingen en de Raad van State.

Getuige stelt dat ten tijde van Staatssecretaris Dhoore de administratie op normale wijze bij het beleid werd betrokken, doch dit gebeurde minder onder Staatssecretaris Eyskens en helemaal niet meer onder Minister Akkermans. De stelling dat het kabinet omwille van de tijdsdruk de zaken naar zich toehaalde, wordt door de getuige ten stelligste ontkend. Integendeel was er een duidelijke timing vooropgesteld die haalbaar was en binnen de tijdslimiet bleef. Hiermee werd echter geen rekening gehouden en de administratie werd niet bij de werkzaamheden betrokken omdat de bundel Halle-Vilvoorde-Asse nooit op de administratie is terecht gekomen evenmin als het advies van de Regionale Commissie voor Advies.

Officieel wist de administratie van niets tot het definitieve gewestplan binnenkwam, ondertekend door de Koning en de Minister en voor wat het plan zelf betreft, alleen ondertekend door de Minister.

Wat betreft het drukken zegt getuige dat ook hier de administratie niet was bij betrokken, maar dat dit rechtstreeks via het kabinet ging.

Getuige zegt niet te weten dat er in het bewuste gewestplan was geknipt of geplakt.

Wat betreft de operatie van Minister Akkermans, meldt getuige dat reeds in 1974 aan de toenmalige Minister werd gesignaleerd dat de situatie voor Halle-Vilvoorde-Asse erg onoverzichtelijk was en dat er zich grote moeilijkheden zouden voordoen. De administratie heeft dit alles echter niet kunnen volgen omdat het dossier er volledig werd weggetrokken. Later werd vanuit de administratie gereageerd en gezegd dat men bij dergelijke werking niet meer de administratie kon verantwoordelijk stellen voor de eventuele nefaste gevolgen die uit de gewestplannen konden voortvloeien. Ook werd later door de heer Vanden Borre geschreven naar het kabinet dat zijn bestuur wenste alle strafrechtelijke verantwoordelijkheid af te wentelen voor beslissingen die juridisch niet in orde waren.

De relatie tussen administratie en kabinet verslechterde geleidelijk aan doordat bepaalde voorstellen van de administratie die degelijk en juridisch waren onderbouwd door het kabinet zonder enige motivering van de kaart werden geveegd.

Voor wat betreft het gewestplan Halle-Vilvoorde-Asse zegt de heer Roosens dat sommige beslissingen wel gemotiveerd waren voor het gewestplan, maar dat ze dat niet meer waren in de beslissing die nadien voor individuele gevallen ter zake werd genomen. Hij herinnert zich hieromtrent nog gevallen zoals Beersel, Hoeilaart en Liedekerke.

Een lid vraagt getuige of een nota zoals de „Beslissingscriteria die dienen in acht genomen te worden bij het opstellen van de definitieve gewestplannen" bestond voor andere gewestplannen, waarop getuige negatief antwoordt.

Hetzelfde lid vraagt of volgens getuige inderdaad een werkgroep heeft bestaan op het staatssecretariaat waarin naast kabinetsleden o.a. ook één lid van het Bureau van het Adviescomité was vertegenwoordigd. De heer Roosens antwoordt dat er volgens hem geen administratieve werkgroep bestond.

Tweede ondervraging van de heer A. Pauwels

De Voorzitter stelt getuige vragen over de nota die hij de commissie heeft bezorgd en die als titel draagt „Beslissingscriteria die dienen in acht genomen te worden bij het opstellen van de definitieve gewestplannen", maar die niet gedateerd noch ondertekend is en evenmin op papier met hoofding van het kabinet is geschreven.

Getuige repliceert dat de nota dateert van begin 1977 en dat het de schriftelijke weergave is van een onderhoud dat hij heeft gehad met de Minister over diens beleidslijnen. De nota was bestemd voor intern gebruik en derhalve niet gesigneerd. Zij werd niet verspreid bij de administratie.

Een lid stelt een vraag over het dubbel circuit bezwaarschriften. De heer Pauwels antwoordt dat er inderdaad personen waren die voor het openbaar onderzoek bezwaarschriften hadden ingediend en dat anderen zich rechtstreeks tot de Staatssecretaris wendden of tot de administratie. Die tweede mogelijkheid werd volgens getuige bij wet niet verboden.

Daarop repliceert een lid dat het evenmin wettelijk was voorzien. Deze bezwaarschriften werden op het niveau van het kabinet behandeld conform de mogelijkheid die de adviezen van de Regionale Commissie boden om analoge gevallen te behandelen. Een lid merkt hierbij op dat in de eerder vermelde nota echter staat dat voor zover deze bezwaarschriften gebracht kunnen worden in het toepassingsveld van de algemene principes en beginselen van het advies van de Regionale Commissie van Advies, hiermee rekening „kan" gehouden worden.

Dit houdt volgens ditzelfde lid dus in dat er willekeurig al of niet werd rekening mee gehouden wat door getuige wordt ontkend. Nog steeds hetzelfde lid vraagt of het juist is dat deze bezwaarschriften op het kabinet werden behandeld door getuige zelf en de heer Van De Sande, waarop de heer Pauwels bevestigend antwoordt. Een ander lid stelt dat deze ganse procedure waarbij particuliere bezwaren, na afloop van de consultatieperiode, in overweging werden genomen een totaal onwettige daad was. Hetzelfde lid vraagt dan of ook de heer Van De Sande deze nota ter beschikking had.

De heer Pauwels antwoordt dat de heer Van De Sande er niet door gehouden was omdat hij geen kabinetsmedewerker was en dat hij bijgevolg aan hem enkel de inhoud mondeling heeft meegedeeld.

Nog steeds hetzelfde commissielid zegt op de hoogte te zijn van een wijziging van landbouwzone naar bouwzone, een verschil van tien miljoen frank, zonder dat daaromtrent een bezwaar is terug te vinden en vraagt derhalve waar de bundels van de laattijdige bezwaarschriften te vinden zijn, waarop getuige het antwoord schuldig blijft. Na langdurig aandringen zegt getuige dat deze bezwaarschriften normaliter geval per geval aan de administratie zijn overgemaakt. Een lid vraagt of er aan de personen die bij het staatssecretariaat een dergelijk bezwaar overmaakten, een brief werd gestuurd om te melden of de zaak al dan niet gunstig werd behandeld, waarop getuige antwoordt dat dit in het algemeen inderdaad het geval was. Hierop vraagt de Voorzitter of het niet aangewezen was dat de Staatssecretaris de betrokkenen melding maakte van de normale procedure. Het antwoord van de heer Pauwels is dat het op dat moment reeds te laat was, en dat de Minister zich weliswaar niet boven de wet kon stellen maar toch de bezwaren kon laten passen in het advies van de Regionale Commissie. Hierop vat een lid van de commissie de discussie samen door te stellen dat er enerzijds de bezwaarschriften waren die de normale procedure hadden gevolgd en niet individueel konden behandeld worden en anderzijds bezwaarschriften die een „parallel circuit" vormden en die wel individueel werden onderzocht.

Hetzelfde lid vraagt vervolgens of getuige afweet van bepaalde sancties die werden genomen tegen een kabinetslid ingevolge zekere onregelmatigheden, waarop de heer Pauwels ontkennend antwoordt.

Een lid vraagt wie de getuige opdracht heeft gegeven om zich met het gewestplan Halle-Vilvoorde-Asse bezig te houden, Staatssecretaris Dhoore of Staatssecretaris Eyskens die mekaar hiervoor verantwoordelijk stellen. Getuige antwoordt dat Staatssecretaris Eyskens hem die opdracht heeft gegeven.

De Voorzitter confronteert de getuige met de brief van Minister van Justitie J. Go1 die zegt dat op het kabinet de beslissing werd genomen de kaarten te plastificeren nadat een vervalsing werd vastgesteld aan het gewestplan Halle-Vilvoorde-Asse en vraagt of getuige, gezien zijn functie, daarvan iets had vernomen. Getuige antwoordt dat hij hierover niets afweet en dat het mogelijks om een fantasie gaat.

Een lid vraagt of de bezwaarschriften die bij het kabinet werden ingediend betrekking

hadden op een klein aantal percelen per individueel geval of dat er immobiliënmaatschappijen bij betrokken waren. Getuige antwoordt dat deze laatste categorie zeker slechts een klein percentage uitmaakte.

De Voorzitter gaat vervolgens over tot de tweede nota door de heer Pauwels overhandigd en getiteld : „Nota betreffende het gewestplan in vergelijking met het ontwerp-gewestplan Halle-Vilvoorde-Asse." Deze nota is evenmin gesigneerd en gedateerd maar moet volgens de getuige gesitueerd worden in de maanden april of mei 1977.

Een lid vraagt over deze nota of zijn besluit juist is dat in geen geval lintbebouwing kon worden toegestaan wanneer het over percelen ging die duidelijk niet toebehoorden aan de plaatselijke bevolking. Getuige antwoordt hierop dat men bij het intekenen van de straten onmogelijk kan onderzoeken wie de eigenaars waren, wat het lid van de commissie doet concluderen dat de zin in de nota over de autochtone bevolking totaal overbodig was.

Hetzelfde lid vraagt nog waarom wijzigingen werden doorgevoerd zonder dat door iemand vooraf iets werd gevraagd en zonder de gemeentebesturen te raadplegen.

De heer Pauwels antwoordt hierop dat de Regionale Commissie hen daartoe de mogelijkheid gaf en dat dit gebeurde op grond van de bestaande toestand. Een ander lid merkt hierbij op dat er dus sprake was van een drievoudig circuit : de bezwaarschriften die de normale procedure volgden, de bezwaren rechtstreeks ingediend bij het staatssecretariaat en de wijziging zonder enige vorm van bezwaar, waarbij autonoom, binnen het kader van de Regionale Commissie, werd beslist door de heren Pauwels en Van De Sande.

Een ander lid vraagt hoe de tekst van de nota over de woonreservegebieden moet geïnterpreteerd worden. Gaat het er om grote percelen in bezit van één eigenaar en waar werd de informatie over de eigendomsstructuur gehaald ?

Getuige betuigt zijn instemming met de stelling van het lid dat als principe werd gehanteerd dat een woonreservegebied kon worden toegekend daar waar de eigendomsstructuur nog niet versnipperd was, dus in het bezit van één of twee eigenaars en de eigenaars kenden ze via informatie van de gemeenten.

Tweede ondervraging van de heer J. Pede

De Voorzitter wenst van de Minister te vernemen hoe de Vlaamse Executieve de problematiek van de door de Raad van State vernietigde delen van het gewestplan Halle-Vilvoorde-Asse opvangt en welke de opties voor de toekomst ter zake zijn.

De Minister antwoordt dat tot op de dag van de ondervraging nog geen planschade werd betaald, maar dat de Executieve wel gauw zou dienen een beslissing te nemen. De Executieve zou dienen te kiezen uit drie opties : ofwel kan men overgaan tot aankoop, ofwel kan ten tweede planschade worden betaald, maar dit zou volgens de Minister rond de drie miljard frank kunnen belopen, ofwel kan men herstellen in natura, d.w.z. dat de bestemming wordt teruggegeven van voorheen maar hierdoor zou het kunnen gebeuren dat iedereen herstel komt vragen en er uiteindelijk van de groene gordel niets meer overblijft.

Daarom heeft men in de Executieve gemeend dat men geval per geval moet onderzoeken en oordelen op basis van „goede ruimtelijke ordening." Een lid merkt hierbij op dat dit een handelwijze is die nogal arbitrair lijkt en vraagt of er dan geen criteria werden vastgelegd.

Getuige repliceert dat de individuele behandeling evenwel niet volgens de naam gebeurt, maar wel volgens de ligging van het goed. Hetzelfde lid vraagt vervolgens hoe een oplossing kan gevonden worden voor de onrechtvaardige toestand die thans bestaat in de behandeling van de verschillende partijen.

Een ander lid sluit hierbij aan en vraagt wat er gaat gebeuren met de bezwaarschriften uitgaande van gemeentebesturen die tot de vaststelling waren gekomen dat met hun adviezen geen rekening werd gehouden. Op voorstel van de Voorzitter zal de Minister deze informatie schriftelijk overmaken.

Een lid van de commissie stelt de Minister de vraag of hij het mogelijk acht dat bij de definitieve vastlegging van het gewestplan rekening werd gehouden met bezwaarschriften die nooit werden ingediend om op basis van een aantal criteria en met de beperkte kennis over de situatie op het terrein wijzigingen aan te brengen.

Getuige antwoordt hierop dat hij alleen kan stellen dat wanneer de Minister afwijkt van het advies dit steeds gemotiveerd moet zijn.

Tweede ondervraging van de heer P. Akkermans

Een lid wil van de heer Akkermans weten of het advies dat werd gevraagd aan Meester Vandenberghe over de mogelijke juridische problemen bij het samengaan van een strafrechtelijk onderzoek met een parlementaire onderzoekscommissie een persoonlijk initiatief was, waarop de getuige bevestigend antwoordt. Dat advies werd gevraagd, nog steeds volgens de heer Akkermans, naar aanleiding van de oprichting van de onderzoekscommissie in de Vlaamse Raad. De getuige ontkent echter ten stelligste dat de vraag om advies werd ingegeven uit vrees voor het onderzoek in deze commissie.

Integendeel was het eerder vanuit een zekere bezorgdheid om de goede werking van de onderzoekscommissie. Daarom ook werd het nadien overgemaakt aan een verslaggever van de commissie.

Hetzelfde lid wil van de heer Akkermans horen bevestigen dat de heer Quintelier, gewezen kabinetssecretaris, nooit enige activiteit heeft aan de dag gelegd in verband met de onderzoekscommissie en of hij ter zake met niemand contacten heeft gehad. De heer Akkermans antwoordt hierop dat hij daarvan vast is overtuigd.

Een ander lid verwijst naar de brief van de Minister van Justitie waarin melding wordt gemaakt van laattijdige politieke tussenkomsten waaraan werd gevolg gegeven zonder dat telkens de ter zake geldende wettelijke voorschriften werden nageleefd en die volgens getuigenverklaringen tot doel hadden een meerwaarde te geven.

De heer Akkermans antwoordt dat hij met de brief van de Minister van Justitie helemaal niet kan akkoord gaan. Bij zijn weten is er in verband met het opmaken van de gewestplannen geen enkele onwettelijke handeling gebeurd.

Nog volgens de brief van de Minister van Justitie werd destijds een kabinetslid ontslagen die zich bezighield met de ruimtelijke ordening maar ook dit wordt door de getuige ontkend.

Een ander lid legt de heer Akkermans de brief van de gemeente Overijse voor waarin wordt gesteld dat het gemeentebestuur bij de procesvorming van de BPA's of de eventuele intrekkingen van de inherzieningstellingen van bepaalde verkavelingen niet werd betrokken.

Het commissielid vraagt hoe dit te rijmen valt met de door getuige eerder gedane verklaringen voor de onderzoekscommissie waarin hij meermaals stelde dat hij steeds rekening heeft gehouden met vragen van de gemeente Overijse.

Getuige antwoordt dat de brief van het gemeentebestuur van Overijse waarover het commissielid spreekt, hem volledig onbekend is. Op geen enkel ogenblik werd hij geconfronteerd met een meningsverschil met de gemeente Overijse.

Tweede ondervraging van de heer M. Eyskens

Een commissielid stelt vast dat bij vergelijking van de situatie in 1974 met deze van 1977 er 1.300 ha bouwgrond is geschrapt, maar dat er tevens een omgekeerde operatie is gebeurd waarbij niet-bouwzone werd omgezet in bouwzone. Het lid wil van de heer Eyskens vernemen of deze parallelle operatie eveneens op het kabinet is gebeurd. Hierop antwoordt de getuige dat dit zoals voor alle gewestplannen gebeurde in samenwerking tussen kabinet en administratie.

Hetzelfde lid vraagt de heer Eyskens of hij afwist van het bestaan van een document dat luidde : „Beslissingscriteria die dienen in acht te worden genomen bij het opstellen van de definitieve gewestplannen".

Getuige antwoordt dat hij zich vergaderingen herinnert met zijn kabinetsmedewerkers over een aantal problemen die moesten worden opgelost binnen de discretionaire bevoegdheid van de Minister en enige criteriologie vereisten om objectief te blijven. Het was toen dat de regel is ontstaan van de zogenaamde opvulling.

Met betrekking tot deze regel van de opvulling merkt een ander lid op dat in het voornoemde document ook werd toegelaten dat indien aan de ene kant van de straat was gebouwd, ook de andere kant bouwzone mocht worden. De heer Eyskens repliceert hierop dat de opvullingsregel wel werd toegepast maar dat telkens zoveel mogelijk onbebouwde grond in de groene zone werd gelaten van zodra het perceel breder was dan zeventig meter.

Op de vraag of het document ook aan de administratie werd overgemaakt, kan de heer Eyskens niet met zekerheid antwoorden, maar hij weet wel dat de administratie zeker op de hoogte was van de opvullingsregel.

Betreffende de afdanking van een kabinetsmedewerker zoals vermeld in een brief van de Minister van Justitie, antwoordt de getuige dat dit niets anders was dan een disciplinaire aangelegenheid. Een andere commissielid brengt de tellingen van de administratie van Minister Pede in herinnering die aantonen dat het woongebied in het gewestplan Halle-Vilvoorde-Asse met ongeveer 10 procent toenamen of ongeveer 1.500 ha, wat een uiteindelijke meerwaarde van 30 miljard frank betekent die in enkele maanden tijd werd gerealiseerd. Hierop antwoordt de heer Eyskens dat hij 10 procent heeft moeten erkennen als woongebied omwille van een bevestiging van een bestaande toestand en reeds in uitvoering zijnde werken.

Tenslotte vraagt een lid van de commissie of alle bezwaarschriften werden behandeld zoals voorzien. Getuige stelt dat sommige bezwaarschriften door de adviescommissie werden geklasseerd zonder gevolg die achteraf via het parlementair dienstbetoon werden opgevist.

Hierop merkt een commissielid op dat het niet de finaliteit is van een democratie om rechtszekerheid te plaatsen ten opzichte van politiek dienstbetoon.